

1-12

jan - dec

14616

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Dr. Jakab László: Utasztendő.

(k—.) Drózdly Gyula

Dr. Tóth Béla: Jóka Mór társadalomszemlé-
lete és a magyar falu élete.

— Beszámoló.

— Az Eötvös-Alap gyűlése.

Irodalom. — Kinevezések. — Hírek.

RÉNYI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVFOLYAM, 1. SZ. — 1940. JANUÁR.

Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadói áron:

Rényi Dezső
könyvesboltjában
Szolnok, Gorove-u. Áruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	1'20
Magyarország babérlombos cimere, 34×51 cm.	—'50
Hiszkegy falikép 37×51 cm. nagyságban	—'60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1'—
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	17'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	26'—
Magyar nemzeti zászló, középen magyar címerrel, 2 m. hosszú	29'—
Ugyanaz 3 méter hosszú	41'—
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	16'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	25'—
Himnusz falitábla, kartonrahúzva	4'—

Bárhol hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos
Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált.
Tanítóegyesület.

Felolvas szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY
Felolvas kiadó: CSIKY ERNŐ

Közlekedési díjak és reklámokért
Csiky Ernő egyes. pénztárához,
a lap szellemi részére vonatkozó
közlemények a szerkesztőség
címére Szolnok, Ujlászló utca
középső részén.
Kéziratokat nem adnak vissza

Évi előfizetés 6 pengő

Megjelenik havonként.

Új esztendő.

Dübörögve rohan az élet. — Zúgó zajában szinte észrevétlenül suhannak a napok és hónapok. — Már-már úgy tűnik, nincs megállás. Egyszerre egy hatalmas határkö mered elénk, rajta feltűnő kérdőjellel.

Vége egy esztendőnek és kezdődik egy új!... Ez a határkö megállásra, számadásra és magabaszállásra készíti azt is, aki a tűnő napokban csak a naptári számot látta. Kérdése multa és jövőre vonatkozik: vess számot magaddal, mit tettél az elmúlt esztendőben s tudod-e mit rejt méhében a jövő?...

Ez a számadás csak akkor bír értékkel, ha ki-ki befelé tekint és önmagát kérdezi meg...

Nincs felemelőbb érzés, mint a becsülettel végzett munka nyugodt öntudata. Akinek ezzel zárult számadása, nem kétséggel, de megnyugvással tekint a jövőbe, mert tudja, hogy a feladat itt is csak mennyiségben változhatik, de minőségben nem s erre aranyfedezetül szolgál az a nyugodt öntudat.

És most egy tekintélyes sereget látok felvonulni beláthatatlan sorban a határkököz: a nevelők tábora ez. Némán, zajtalanul, de felemelt fővel, nyugodt önérzettel nyújtja át számadását, mérlegét. Én pedig boldog büszkeséggel érvényesítem e számadást és ilyen értelemben kívánok a vármegye tanitóságának: Boldog új évet.

Dr. Jakab László
kir. tanfelügyelő.

DRÓZDY GYULA

A Kormányzó úr Öfömlétsága **Drózdya Gyulának**, a Néptanítók Lapja felelős főszerkesztőjének a népnevelés terén szerzett érdemei elismeréséül, a m. kir. kormánytanácsosi címet adományozta.

A mai rohanó élet forgatagában is meg kell állnunk egy pillanatra ennél a hírnél. Meg kell állnunk, hogy jóleső érzéssel, meleg szeretettel üdvözljük az ország első tanítóját, helyesebben a tanítók tanítóját, ki istenadta tehetségét, széleslátókörű gyakorlati és elméleti tudását, lelkének gazdag kincseit szórja napról-napra, a Néptanítók Lapja hasábjain keresztül, a haladni és tanulni vágyó magyar tanítóság közé.

A Néptanítók Lapja az ő kezei között lett európai viszonylatban is vezető tanügyi lappá, melyet a magyar tanítóság örömmel vár. A hivatalos lap nem szokott valami nagy közkedveltségnek örüdeni. Az ő hozzáértése és fáradhatatlan szorgalma kellett hozzá, hogy a Néptanítók Lapja tényleg a magyar tanítóság lapja legyen, melynek minden egyes számát feszült várakozással lesi s élvezettel forgatja a tanya, a falu, a város tanítósága egyaránt, mert magas színvonalú, változatos és sokoldalú.

Amikor az Új Tanterv megjelenése után egész népoktatásunkat át kellett állítani, **Drózdya Gyula** nélkül nagyon nehezen tudtuk volna ezt elképzelni. Az ő határtalan munkabírása tette lehetővé a zökkenés nélküli munkát. Irt, agitált, dolgozott éjjel-nappal. Ott láttuk a különféle tanfolyamokon, a szédítő meleg nyári napokon, mint előadót, hosszú, kimerítő cikkeket olvastuk a Néptanítók Lapjában s vezérfonnyai sűrű egymásutánban hagyták el a sajtót. Hogy hogyan tudott mindennek megfelelni, rejtély. Az ő titka.

A Felvidék visszatérése még megsokszorozta munkáját. Amit nekünk közel másfél évtizeden át elmagyarázott, azt most nekik újra kezdi. És nem csügged és nem fárad. Ir, cikkezik, üzen, tanácsot ad, oktat, nevel fáradhatatlanul.

Most, hogy kormányzói magas kitüntetésben részesült, őszinte, igaz szeretettel üdvözljük. Adjon a jó Isten neki erőt továbbra is s koronázza siker a magyar népnevelésügy érdekében végzett, korszakot jelentő munkáját.

(k.)

Felhívás! Felkérjük a Temetkezési Alosztály tagjait, hogy Renner Á. József után, — valamint esetlegesen elmaradt régebbi — díjfizetéseiket az alosztály pénztárába mielőbb befizetni szivesek legyenek.

Elnökség.

Bőröndöt, bőrdíszműáru, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékáru és illatszert **nagy választékban, olcsó árban vásárolhat Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja

Jókai Mór társadalomszemlélete és a magyar falu élete.

Irt: Dr. TÓTH BÉLA áll. tanítóképző-intézeti tanár.

A falu, annak külső képe és belső élete Jókai írásaiban jelentős helyet foglal el. Regényei és novellái át meg át vannak szöve a magyar élet ugarának ebből a töretlen talajából nőtt virágaival. Meglepő gyöngédséggel és finom érzéssel gyűjti csokorba a falu népének társadalmi, kulturális, különösen pedig néprajzi adatait. Jókai társadalomszemléletét mégsem mondhatjuk mélynek s inkább csak a felületen mozgó szépíró látásmódját tükrözi, mint a szociológus tudományos eszközökkel dolgozó eljárását. Kevés érzeke van a nép társadalmi bajainak s az ebből származó következmények meglátására. Nem ismeri fel a nemzet nagy lelki átalakulásának a tüneteit, amely pedig szeme előtt alakította át az egész magyar társadalmat. A jobbágyszabadítás következményei: a földesúri birtok elaprózódása, a nemesség fokozatos elszegényedése, a földnélküli-jánosok zsellérsorsa és a városi iparosodás következtében előtérbe kerülő munkástömegek, Jókai figyelmét elkerülik.

Magyarságszemléletét élete végéig változatlanul jellemzi a szabadságharc korabeli ideális romantikus optimizmus. Jókai a népet még az enyhültebb jobbágyság idejéből ismerte. Az azóta lepergett 70 esztendő pedig a magyar parasztság lelkében nagy változásokat idézett elő. Az 1848 előtti időben a földbirtokos, munkás és cseléd szinte egy nagy családot alkottak, mivel az egymásra utaltság érzésével volt telítve a lelkük. A nép földesurát maga fölé emelte, hálát érzett ura iránt, mert érezte, hogy az törődik vele, érdeklődik sorsa iránt. (Természetesen az éremnek másik oldala is volt: népgyötrők, zsarnokok.)

Az összekötő szálak a korszak forradalmakat szító hatása alatt elszakadtak. Az úri rend a parasztnak nem osztozkodó társa többé a megélhetésben, hanem versenytárs, mégpedig számbeli fölényénél fogva hatalmasabb. Kifejlődik az egyszerű lélekben valami konok elkésredés, bizalmatlanság, ellenszenv a kaputos osztály iránt.

A Jókai regényeiben megrajzolt társadalom általában kevés tagltságot mutató, homogén. A parasztot a föld köti össze egységes réteggé. Arisztokratikus hajlama a véreben van, demokratának pedig csak a nálánál magasabb rangokkal szemben mutatkozik. „Arról pedig ki tehet, ha minden emberre nézve van még egy másik ember, akivel szemközt arisztokrata legyen”. Enyelgő humorral írja le, hogy még a koldusok között is van arisztokrácia. „Mit? — szól sértetten a vak koldus feleségéhez, mikor megtudja, hogy leányát egy sánta koldus kéri nőül — hogy meri a szemét felemelni hozzá?” (Jókai: Életemből. Milyen demokraták vagyunk mi. III. kt. 34. l.). Ez és ehhez hasonló megjegyzései azonban csak futó hang a humoros hatás kedvéért, regényeiben azonban a magyar társadalom töretlen egysége bontakozik elénk.

A falu kevés lehetőséget nyújtó szűk keretében éli a nép egyhangúnak tetsző, de megelégedett életét. Minden helyiségnek van „falubölcső”, akinek tanácsára a köznép is hallgat és „faluszája”, aki a nép nevében beszél. Ez a nép nem ismeri a megalázkodást, meghunyászkodást, hanem tisztelettudó, kivált a tanult emberrel szemben. Humora meglepő, de komédiázni nem szeret, a bohócságot pedig egyenesen megveti.

Az élcelődő hajlam legjobban ki van fejlődve a székelyeknél, továbbá Kecskemét és a Körös-vidékének szinmagyar lakossága között. Legkevésbé otthonos Debrecenben: ott mindent komolyan vesznek. Egész vidékek szeretik egymást gúny tárgyává tenni. Egyik helyen „az ürgét röptiben meglőtték”, máshol a „lajtorját az erdőn keresztbe vitték”, vagy a szőlőt parázsban sütötték”, majd megint a „zsebóráat ketyegő fenének nézték s agyonverték”, a „pohánka-vetést meguszták”, — mivel tengernek hitték.

Egy-egy regényében megjelenik bizonyos társadalomkritika, amelynek élét az adja, hogy a fölüllevők valamelyik tagjával mondatja el. *Tanussy Emmánuel*, a leánynak nevelt főuri sarj például ezeket mondja:

„... az egész föld a mienk, a parasztok csak dolgoznak rajta; mikor aratás van, nekünk behordják a kész gabonát; mikor szüret van, behozzák a bort; a kendert szépen meggerebenyezik... Ha egy esztendőben elveri a jég a szőlőt, a másik esztendőben tartozik a paraszt dupla dézsmát adni. A parasztnak kötelessége 52 napig ingyen dolgozni, marhájjal együtt; mikor vadászni akarunk, kötelessége a parasztnak hajtani. Kötelessége a parasztnak az erdőn fát vágni, hazahordani; kötelessége nádat vágni, utat csinálni. Őh tudok én mindent. A parasztnak csak kötelessége van, mi vagyunk az urai.” — „... Nekünk pallos jogunk van. Az akasztófa is a mienk a határban s arra csak a parasztot szokás felakasztani, ha lovat lopott. Őh nekünk nagy erőnk van... Aztán a császárnak sem adunk katonát; oda is a parasztot viszik el.” (Jókai: Kis királyok. 134. l.)

A *Régi jó táblabírák*-ban felelevenedik a vármegyei igazságszolgáltatás minden hibája: a jobbágy kiszolgáltatottsága a hatalmon lévők önkényének. A deres, börtön és adószedés kiméretlen eszközei mint futószínek vonnak báránnyelhet regényeinek egyébként napsugarasan kék égboltjára. A jobbágyain gyorsan gazdagodni akaró haszonbérő *Krémfy*, Jókai legsikerültebb jellemei közé tartozik: „Mit gondolok én életükkel

és halálukkal? Semmi gondom rájuk, miattam elveszhet az egész nyomorult, piszkos, haszontalan faj, melynek apraja-nagyja meg van rohadva, mint az a krumpli, amitől felnőtt, mely csak részegségre, tunyaságra való, mely mindenütt rontja, pusztítja urait, hátam mögött szid, átkoz, szemben letérdepel és kunyorál, valódi örökben kapott ellenség! Ha csapás van rajta, megérdemelte azt, s ha egy jó szóval megmenthetném, azt a szót nem mondanám ki érte...” (Régi jó táblabírák, 182. l.)

A fenti sorok közt még nem az általános ellenszenv-megnyilvánulás olvasható, mely azóta az úr és paraszt fogalmához hozzátapadt, hanem a kapzsi, minden eszközzel gazdagodni akaró kalmárszellem összeütközése a kenyérért hozzáforduló jobbágytömegekkel. Nem társadalmi osztályok állanak egymással szemben, hanem inkább a hatalmat birtokló úr gyűlölete nyilatkozik meg a paraszt iránt. Az úr—paraszt viszonynak a másik vetülete a nép közé vágyakozó, vagy éppen a saját osztályát megtagadó főúr portréja. Az előbbit *Kárpáthy Zoltán*, az utóbbit *Tanussy Emmánuel* személye képviseli. Az utóbbi már forradalmi gondolkodású:

„Ha énnekem valaha a kezem odáig ér, hogy megkaphatom ezt a törvénykönyvet, kihasítom belőle azt a lapot, amire ez az istentelen „juss” van felírva, s felgyujtom vele ezt a házat, amiben az ilyen törvényt hozzák!” (Kis királyok, I. kt. 135. l.)

A főurakat, általában a város légkörében élő embereket, valami rousseaui vágyódás vonzza a falu csöndes magányába.

Jókai társadalomrajzában különös bájjal és finom aprólékosággal, a való élet élményszerűségével mutatja be a *puszta társadalmát*, erkölcsét, iratlan törvényeinek kötelező erejét, életviszonyait. Még a pásztor-nép között sincs egyenlőség. Itt is megvan a ranglétra. Legfelül áll a *gulyás*, a Hortobágy grófja, utána rangban következik a *csikós*; a köznemesség, a puszta dzsentrí. A gulyás és a csikós barátkozik egymással, de a másik kettővel már nem örömet keveredik, akik között rangban előbb áll a *kondás*, utoljára pedig a *juhász*. És még ezek között is inkább emberszámba megy a magyar juhok pásztorja, legvégül marad a nemesített birkák öre. (Folyt. köv.)

BESZÁMOLÓ.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Törvényhatósági Iskolánkülső Nép-művelési Bizottsága *Alexander Imre* alispán elnöklésével 1940. évi január hó 22-én a vármegyezházán tartott közgyűlésén *Soós József* vm. népművelési titkár számolt be az 1938—39. tanévi tevékenységekről.

A részletes jelentés szerint vármegyénk egész területén összesen 6456 népművelési előadást tartottak. Ezenkívül 10 analfabéta-, 12 elemi ismeretterjesztő-, 10 általános ismeret nyújtó továbbképző-, 4 nőnevelési-, 2 gazdasági-, 1 idegen nyelvi-, 2 női és szabásvarrási-, 2 szövő és 2 főzőtanfolyamot 2830 tanfolyami hallgató részére.

Az előadások és tanfolyamok óraegysége 10,287. E számszerű ada-

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők

„Hungária” rum- és likörgyár

SZOLNOK sürgöncim: **Borösztreicher.** Telefon: 53

tok mellett, a széleskörű kulturmunka eredményeit is vázolta. Az előadások témájának megválasztásánál és feldolgozásánál mindjobban távolodik az előadói kar az iskolaszerűségtől, mert a rádióhallgatók és az újságolvasó hallgatóság érdeklődési köre már sokkal magasabbfokú, mint évekkel ezelőtt volt.

Az 1938—39. tanévben a külpolitikai helyzet iránti érdeklődés új, a napjaink mozgalmas eseményeihez kapcsolódó történelmi és földrajzi alakulások bő anyagot nyújtottak a helyes előadás tárgyaéhoz.

Az analfabétizmus elleni küzdelem mind kisebb körre szorul, mivel a beiskolázás, a kihálás és az évek óta folyó analfabéta tanfolyamok eredményeképpen a belterületeken alig található írni-olvasni nem tudó egyén. Az uttalan, félreeső tanyák analfabétáit a vándoriskolák tanítói fogják feltalálni és oktatásban részesíteni. Vármegyénk katonai analfabéta tanfolyamainak hallgatói annak ellenére, hogy a legénység 80 százaléka megyebeli, — mindössze 10 százalékát képezte, a többi hallgató más megyebeli.

Az elemi ismeretterjesztő tanfolyamok hallgatói a megelőző évek analfabéta tanfolyamok hallgatói voltak.

Az általános ismeretterjesztő tanfolyamok közül a vándoriskolai körzetekben szervezett tanfolyamok biztató alapkövei vármegyénk tanyai népművelésének.

A nőnevelési és gazdasági tanfolyamok a felnőttek nevelő oktatását olyan munkakörben folytatták, amely nemcsak jelenleg gyümölcsöztető, hanem a jövőre is biztató magvetés. A nőnevelési munka a családban az erkölcsi érzület és a kedély gazdagodását szolgálta. A gazdasági tanfolyamok a szakismereteket bővítették, a szemléltető kísérletek a tanfolyamok sikerét biztosították, amiről a záróünnepélyen történt beszámolások minden elismerést kiérdemeltek.

Az ügyességi tanfolyamok is szép sikerrel zárultak.

Az 1938—39. tanévben mind a 39 vándoriskolai körzetet a vármegyei Iskolánkívüli Népművelési Bizottság kétszöves, telepes, hangszórós rádió készülékkel látta el.

Vármegyénk területén 84 vallás- és közoktatásügyi miniszteri népkönyvtár van 21.097 kötet könyvvel. Olvasóinak száma az elmúlt tanévben 10.121 volt.

A vármegyei népművelési Bizottság által az elmúlt tanévben alapi-

tott 40 törzskönyvtár legnagyobb részét a vándoriskolai körzetekben van elhelyezve. Ezenkívül 222 egyesületi, olvasóköri, levante stb. népművelési célt szolgáló könyvtár van vármegyénkben 74 858 kötettel, melyet 25.465 olvasó kölcsönzött ki az elmúlt tanévben.

Az 1938—39. tanévben a vármegyei Ikn. Bizottság tiszteletdíjakra	24.666'54 P.	költségvetésünk 60'27 %-át
Hasznos beszerzésekre, rádióra, diapositiv vetítógépre, stb.	8.366'32 " " "	20'35 " "
Ügyvitel költségeire, tanfolyamok felszerelése, nyomtatványok, könyvtárak, posta, lapok, folyóiratok stb.	5.471'49 " " "	13'30 " "
Hivatal személyi, dologi kiadására	2.500'— " " "	6'08 " "

Összes kiadás: 41.104'35 P. költségvetésünk 100 %-a

E számadatok tanuskodnak arról a tökéletesedő kulturmunka magvetéséről, melyet legnagyobb részét a vármegyei lakos tanítószága végezte.

Az Eötvös-Alap gyűlése.

Az Eötvös-alap választmánya karácsony hetében ülést tartott, szép számmal megjelent tagok részvételével. Rákos István elnök az ülést megnyitó beszédében a hódolatos hála szavaival emlékezett meg Horthy Miklós kormányzó ur Öfömlétségének husz esztendő országlása munkájáról. Majd megemlékezett a Tanítók Ferenc József Házáról, mely a nagy elődök, köztük elsősorban Péterfy Sándor, Gööz József dr., Lakits Vendel és Ujváry Béla buzgólkodásából 1899. november 19-én nyitotta meg kapuit a tanítók fiai részére s immár 40 éve fejt ki áldásos működését. Az elmulhatatlan hála kifejezéseivel idézte Wlassics Gyula báró és Berzeviczy Albert dr. egykori kultuszminisztereknek emlékét, kik a magyar tanítószág jóléti törekvéseinek pártfogói és előmozdítói voltak s megértésükkel a Tanítók Házai megvalósulását elősegítették.

Háros Antal főtitkár az Eötvös-alap ügyviteléről számolt be. Jelentette, hogy a tagok száma 223-mal szaporodott. A szaporulatban jelentős számot képviselnek a visszatért területek tanítói, kik sűrűn érdeklődnek az Eötvös-alap tanító-jóléti munkássága iránt. A szobaalapítványok száma hárommal s az alapítványi tőke 10 ezer pengővel gyarapodott. Örömmel vette tudomásul a választmány, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a Tanítók Háza felügyelő-bizottságába, illetőleg választmányába, az időközben megüresedett egyik helyre Gonda Szilárd kebelbéli számvetőségi főtanácsost nevezte ki. A beszámoló során elhangzottakból élelően foglalkoztatta a választmányt a Tanítói Internátusok Alapjából nyújtandó segély kérdése.

Gergely István számtartó jelentette, hogy az Eötvös-alap vagyoni helyzete 1939. november 30-án foganatosított zárlat szerint 7000 P híja-

Nősgyeim!

A „Nagyözsde“ mellett

ÁRUFORGALOM!

TÉLI női kabátot, kosztümöt, ruhát, pongyolát fővárosi nivójú szaküzletben vásárolhatja olcsó szabott áron:

KEMÉNY ISTVÁN

Telefon 3-11. sz. SZOLNOK Gorove-u, 19.

val 400 ezer pengő. Az Eötvös-alap anyagi erejét erősen próbára teszi a Tanítók Háza üzemképességének biztosítására kiadott 13 ezer pengő s az elsőrendű élelmiszerek árának emelkedése, mely a három intézetben elhelyezett ifjuság ellátását drágítja.

A Tanítók Ferenc József Háza jelentését Péterhidi József igazgató, a Péterfy Sándor Leányotthonét Gergely István, a keszthelyi Rákos István fiúotthonét Háros Antal terjesztette elő.

A jelentések szerint a három intézetben 239 tanítógyermek élvez kedvezményes ellátást. A Tanítók Ferenc József Háza vendégszobáiban, az elmúlt félévben 2217 tag 9138 napot töltött. A keszthelyi Házban 183 tag 744 napot üdült és 11 iskola 276 kiránduló diákja kapott kedvezményes szállást és ellátást.

A jelentésekkel kapcsolatosan melegen ünnepelte a választmány Wenhardt János dr. udvari tanácsost, egyetemi tanárt abból az alkalomból, hogy 40^{éve} odaadó gondozója a Tanítók Ferenc József Háza ifjúsága egészségének.

Az Önszegélyző és Családjóléti Osztály működéséről Csontai Győző számolt be. Eszerint a tagok száma 1917-re emelkedett s a biztosítási tőke összege az egymillió pengőt meghaladja. Az osztály kebelén belül előkészületben van egy kölcsön-segély osztály felállítása, melynek feladata lesz komoly és megokolt esetekben, kedvező feltételek mellett, a tagoknak pillanatnyi kölcsönsegély nyújtása.

Végül a választmány foglalkozott az Eötvös-alap által kiírt verspályázat eredményével. A kitűzött díjakért, az Eötvös József báró emlékének dicsőítésére s a tanítói hivatás méltatására írott versükkel 41-en pályáztak. A háromtagu bíráló-bizottság a versek közül 30-at, mint teljesen értéktelent, azonnal selejtezett. A megmaradt 11 verssel, mely némileg kiemelkedett a sorból s bírálatra érdemes volt, komolyan foglalkozott. A bíráló-bizottság végeredményében megállapította a 11 versből, hogy a kitűzött célt egyik sem éri el s ezért a pályadíj egyiknek sem adható ki.

A választmány a bíráló-bizottság javaslatát magáévá tette s a pályázatot eredménytelennek nyilvánította. Utasította az elnökséget, hogy a verseket február végéig őrizze meg s íróiknak, amennyiben jelentkeznek, szolgáltatassa ki. Azokat a verseket pedig, melyekért nem jelentkeznek, a határidő leteltével semmisítse meg.

FÉRFI- SZÖVETET, SELYMET	A BRÜLL	SZOLNOK Takarékosság Baross-utca 1
DIVATÜZLETBŐL		

Ujabb hazafias és ünnepi beszédek. Szerkesztette: *Bene Lajos*. Most hagyta el a sajtót *Bene Lajos*, ezen újabb munkája. A szerkesztésben a gyakorlati szempontokat tartotta szem előtt. Az iskolai ünnepélyek megtartására nyújt tájékoztatást és közöl beszédgyűjteményt. A Kormányzó Ur születés- és névnapiára, március 15-re, Hősök napjára, Trianoni gyásznapiára, október 6-ára, Zászlóavató ünnepélyre, leventeavatásra, Madarak és Fák napjára, Anyák napjára, tanév megnyitására és bezárására 23 írótól, 52 beszédet tartalmaz a 200 oldalas kötet. A beszédek egyrésze iskolás gyermekek részére készült, a másik része a nagyközönséghez szól. Az írók különböző szempontokból világítják meg az ünnepek jelentőségét. Egy-egy alkalomra több beszéd van a kötetben. Melegen ajánljuk kartársaink szives figyelmébe. A munkát Kókai Lajos cég adta ki. Ára négy pengő.

H I R E K

Kitüntetés. A kormányzó ur dr. *Kemenes Illés* budapesti tanker. kir. főigazgatónak, a közoktatás terén szerzett érdemei elismeréséül, a magyar érdemrend közepkeresztjét adományozta. A magyar tanítóság igaz barátjának legmagasabb kitüntetése nemcsak tankerületben de az ország minden részén őszinte örömet keltett.

Kinevezés. A Kormányzó úr főfőméltósága, a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Dr. Kovács János* tanügyi tanácsosi címmel felruházott tanügyi titkárt tanügyi tanácsossá nevezte ki.

Ugyanekkor *Bihary István* tanügyi főtanácsosi címmel felruházott tanügyi tanácsosnak a tanügyi főtanácsosi jelleget adományozta és *Gombkötő Antal* tanügyi főtanácsosi címmel felruházott tanügyi tanácsost tanügyi főtanácsossá nevezte ki.

A népoktatásügy eme kiváló férfait ért legmagasabb kitüntetésnek őszintén örvendünk, hozzájuk a munkában eltöltött hosszú évek kedves emlékei fűznek. Ők min-

denkor a magyar tanítói érdekek melegszívű támogatói, a tanítóság igaz barátai s jóakarói voltak.

Fogalmazói kinevezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter ur *Dr. Viczián Albert* szolnoki tanügyi fogalmazó-gyakornokot segédfogalmazóvá nevezte ki.

A VII. fizetési osztályba: *Saós József* szolnoki népművelési titkár, iskolafelügyelőt, *Csiky Ernő* szolnoki áll. isk. igazgató, iskolafelügyelőt, *Kosnár Lajos* mezőturi, *Mihályfalvy József* turkevei áll. isk. igazgató iskolafelügyelőket, *Cziira Sándor* szolnoki, *Pettkó Dezső* tiszavárkonyi, *Rusz János* jászberényi áll. igazgató, ill. tanítókat; továbbá vitéz *Horváth Lajos* jászkeszi rk., *Magyary Albert* szolnoki rk., *Bugyi Antal* turkevei rk., *Szombathelyi Pál* csépat rk., *Balázs János* kisujszállási ref. és *Nóvik Lajos* mezőturi ref. tanítókat, illetve igazgatókat a VII.f.o. III.fokozatába.

Rendes tanítókká: *Cserna József* jászberényi, *Monory József* törökcsanaklói, *Bartos Nándor* jászladányi, *Magass Margit* szele-

vényi, *Csaplár Pál* szelevényi, *Dobó Sándor* mezőturi, *Doktor István* turkevei, *Incze Tibor* tiszaföldvári, *Kiss Bálint* dévaványai, *Kun András* kisujszállási, *Rátkay Erzsébet* kisujszállási, *Révész Endre* kunszentmártoni, *Rigó Lajos* jászladányi, *Sir Pál* tiszasülyi, *Varga Ernő* kunszentmártoni, *Cseh Margit* cibakházai, *Erdős Ferenc* törökszentmiklósi, *Nagy Kálmán* tiszaföldvári, vitéz *Paczolay Gábor* kunszentmártoni, *Punka Klára* jászladányi, *Rózsa Sándor* jászberényi, *Tóth István* karcagi, *Ágoston Angéla* cibakházai, *Berecz László* dévaványai, *Borbély Mihály* mezőturi, *Kabdebo Matild* jászfelsőszentgyörgyi, *Bihary Ferenc* dévaványai, *Tóth József* törökszentmiklósi, *Boda Margit* mezőturi, *Szedenits Ilona* jászárokszállási, *Lovász Eszter* mezőturi, *Gábler Dénes* kenderesi és *Jankovits Julia* segédtanítókat.

Helyettes tanítók: *Dapsy Vilmos* kisujszállási, *Herpay Sándor* kisujszállási, *Kónya Rudolf* törökszentmiklósi, *Bacsó Margit* tiszaföldvári, *Fodor Géza* karcagi, *Kárász István* szolnoki, *Bánky Katalin* jászdózsai, *Juhász Gábor* kunhegyesi, *Tajthy Tibor* jászladányi, *Magyar Margit* és *Molnár Margit* mezőturi, *Gulyás Gyula* kunszentmártoni, *Szeleczky János* kisujszállási, *Erdei Sándor* turkevei, *Strosz*

Eszter jászárokszállási, *Bedő Irén* turkevei, *Schnetzer Klára* jákóhalmai, *Lovász Alfréd* szolnoki, *Kolibál Lajos* törökszentmiklósi, *Kertész Gyula* jászárokszállási, *Boros András* és *Kovács László* kunhegyesi, *Cziffra István* szolnoki, *Nagy Imre*, *Nagy István*, *Szecsey Mihály*, *Szakács József* karcagi, *M. Nagy István* jászakiséri, *Szécsy József* kunhegyesi, *Tóth Béla* jászakiséri, *Böze Tibor* és *Hangay János* jászárokszállási *Poór Gyula* mezőturi, *Grastyán István* jászladányi, *Erdős Margit* kunszentmártoni,

Szoboda István tiszaföldvári, *Machovits Gyula* törökszentmiklósi, *Oláh István* mezőturi, *Gábó Margit* rákócziifalvai, *Kurucz János* karcagi, *Csupor Ilona* tiszaföldvári, *Csermák István* jászdózsai, *Siklósi Kálmán* kunmadarasi, *Szebeni László* törökszentmiklósi, *Bartos Mária*, *Király László*, *Makra Sándor*, *Morgenstern Edit* és *Debreczeny Sándor* turkevei, *Bácsai Gyula* és *Nagy Lajos* kunmadarasi, *Dóka Dezső* karcagi, *Márton András* szelevényi, *Joós Gyula* dévaványai, *Gulyás József* jászárokszállási, vitéz *Borsay Béla* és *Földy Gyula* törökszentmiklósi, *Szopka Pál* karcagi, *Simon Sándor* és *Ladányi Imre* karcagi, *Kiss Olga*, *Mágyori Margit*, *Csekey Kornélia* és *Galambos Kálmán* törökszentmiklósi, *Nagy Etel-*

ka kisujszállási, *Simon Mária* jászárokszállási, *Kiss Ilona* rákócziifalvai, *Orbók Ilona* szolnoki és *Szabó Anna* szelevényi helyettesítéssel megbízott állami elemi iskolai tanítókat, a középiskolai képesítésű gyakornokok számára megállapított illetményekkel, állami elemi iskolai helyettes tanítókká nevezte ki.

Iskolafelügyelői megbízás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Schmidt Nándor* törökszentmiklósi rk. isk. igazgató-tanítót bízta meg a rákócziifalvai körzet iskolafelügyelői teendőinek ellátásával. Lapunk munkatársának eme megtisztelő megbízásához őszintén gratulálunk!

A rádió pályadíja. A magyar rádió pályadíjakat tűzött ki az ősszel, a legértékesebb hozzászólások jutalmazására. Közérdekű előadásokat iktatott ugyanis műsorába, melyekhez hozzászólásokat véleményeket kért, amelyek közül a legértékesebbeket magas jutalomban részesíti. Örömmel olvassuk, hogy a *Nagy változások idején* című előadáshoz beküldött hozzászólások közül az első díjat, 100 P-t, *Kiss József* jászberényi áll. tanítóképzőint. gyak. isk. tanító, iskolafelügyelőnek ítelték oda, aki lapunknak *Kiskun József* néven nagyrabecsült munkatársa.

Ugyancsak örömmel hallottuk a rádióból egy másik munkatársunk *Gyomai György* szolnoki igazgató, körz. iskolafelügyelő nevét is, akinek jan. 21-én, szellemes és fordulatossá színművét, a *Leánykérés*t adták elő.

Mindkettőjüket sikerük alkalmából őszintén örömmel üdvözljük.

A vármegyei iskolán kívüli népművelési bizottság ülése. A vármegyei iskolán kívüli népművelési bizottság e hó 22-én hétfőn d. e. tartotta évi rendes közgyűlését a vármegyei háza kistermében, *Alexander Imre* alispán elnöklése mellett. *Alexander Imre* alispán elnöki megnyitójában üdvözölte a megjelenteket, majd a népművelési bizottság tagjai sorában történt miniszteri kinevezéseket ismertette. *Soós József* vm. népművelési titkár előadásában a gyűlés elfogadta az 1938-39. tanévi beszámoló jelentést, valamint az 1939-1940. tanévi munkatervét. *Zselényi Béla* vm. számvivősegi főnök az 1939. évi számudást és 1940. évi költségvetést ismertette, majd az ülés *Alexander Imre* alispán zárószavaival ért véget.

Atosztás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Schmidt András* áll. kisegítő tanítót a gánti ref. iskolától a tiszaroff-pusztagyendai iskolához rendelte további szolgáltatásra.

Megbízás. *Gálos Imre* okl. tanítót a kunhegyesi-gergelyrészi, *Solymosy Sándor* okl. tanítót a rákócziifalvai-prajzikelepi, *Eichorn Jenő* okl. tanítót a törökszentmiklósi-óballai, *Tassy Julia* okl. tanítónőt a cibakházai áll. iskolához helyettesi próbaszolgálatra bízta meg a miniszter ur.

Lemondás. *Pál István* jászárokszállási-gyorokparti áll. h. *Sas István* kenderesi ref., *Dobó Erzsébet* mezőturi-tulahéki áll. h. tanító állásáról lemondott.

Nyugtázások. - **Csekk számla:** *Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Áll. tanítóegyesület* - Szolnok 57.480. **Előfizetés Népművelésre:** Csatáry Lajos, Göndör Margit 6-6 P. Me.

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

zötur, Közp. áll. iskola 6 P., Nedeczky Margit 3 P. Kunszentmárton, Szeth Mária 6 P. Dévaványa, Áll. isk. Igazgatóság, Áll. isk. Tan-testület 6—6 P. Jászberény VIII. Bakos Lajos 6 P. Törökszentmiklós, Fülep G. és Nagy R. 3 P. Kisujszállás, Községi Elöljáróság 5 P. Kunhegyes, Cukorgyári el. iskola 6 P. Szolnok, Barcsay Mária 3 P. Virághegy, Glodeák Béláné 2 P. Mezőtur, Ország Pál 6 P. Bpest. Szilvássy Eleonóra 6 P. Szolnok, Dobi József 3 P. Felsőszászberek, Iparostanonc isk. igazgatósága 6 P. Kunszentmárton, Kretsmár Margit 3 P. Pusztagyenda, Áll. iskola 6 P. Mezőtur, Konti Julia 6 P. Szolnok, Szentiványi Béla 3 P. Hulin István 3 P. Jászberény, Áll. iskola igazgatósága 3 P. Cibakháza.

Tagdíj címen: Zala József, Zala Józsefné 4—4 P. Jászladány, Szilvássy Eleonóra 4 P. Szolnok, Vidra Pál, Pádár Aladárné, Thiel Bernát, Barócsi Antalné, Péterffy Imréné, v. Bakos Dénes, Nagy, Ferenc, v. Voloncs Ferenc, v. Voloncs Ferencné, Karácsonyi Virgil Sztavenyik Vilma, Korom Zoltán, Korom Zoltánné, Thiel Bernátné, Jurányi Benedek, Nagy Ferencné, 2—2 P. Jászberény, Horvát Gyula Szolnok 2 P. Kretsmár Margit 2 P. Pusztagyenda, Gyöngyössy József,

Gyöngyössy Józsefné, Szecsey Zsigmondné 4—4 P. Mezőtur, Szentiványi Béla 2 P. Hulin István 2 P. Jászberény, Csernyiné K. Mária 2 P. Szolnok.

Temetkezési díj címen: Csontos Sándor 6 P. Szolnok, Méhes Gyula 4 P. 80 f. Pécs, Kosnár Lajos 3 P. 60 f. Zöldné, Sz. Anna 1 P. 20 f. Dobóné, Sz. Sarolta 6 P. Benedek János 2 P. 40 f. Gonda János 2 P. 40 f. Mezőtur, Balogh-né F. Irma 1 P. 20 f. Érpárti Mária 1 P. 20 f, vitéz Iványi Károly 2 P. 40 f, Martikány István 1 P. 20 f, Hajagosné Cs. Izabella 1 P. 20 f, Kunszentmárton, Zala Józsefné, Zala József 7 P. 20 f, Jászladány. Szilvássy Eleonóra 2 P. 40 f Szolnok, Glodeák Béláné 1 P. 20 f Mezőtur, Bogyó Béla 1 P. 20 f. Jászfelsőszentgyörgy, Vida Gyula, Vida Gyuláné 1 P. 20 f. Mogvórosy János 2 P. 40 f, Kiss Sándor Kiss Sándorné 1 P. 20—1 P. 20 f Flórenczné Sz. Ilona, Szakáll János 1 P. 20—1 P. 20 f Tiszaföldvár, Kiss Ágnes 6 P. Mezőtur, Schlaghammer Gyuláné 3 P. 60 f. Bpest, Tóth József, Tóth Józsefné, Molnár Győző, Csatáry Lajos, Molnárné, L. Ilona, Korda Julia, Szakács Jánosné, Bányai Lajosné 1 P. 20 f.—1 P. 20 f. Mezőtur, Renner Ignác 720 P. Esztergom, Bezemek Jánosné 3'60 P Esztergom.

Tip-Top
gyermekruha-
és fűző-szalag

SZOLNOK, Szapáry-utca 4—6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság.
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15.

SZOLNOK

TELEFON 113.

Raktáron lévő és azonnal szállítható elemi népiskolai vezérkönyvek:

Tesléry : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 2—
	III. o. 3—
	IV. o. 4—
	V. o. 2—
	VI. o. 3—
Tesléry : Fogalmazási eredmények	II. o. 4—
	III. o. 4—
	IV. o. 4—
Tesléry : Táblai rajzok	I. o. 3—
	II. o. 3—
	III. o. 3—
	IV. o. 3—

Quint—Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 680
	II. o. 6—
Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 680
	IV. o. 7—
Drózdy : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 320
	III. o. 450
	IV. o. 540
	V—VI. o. 7—
Drózdy—Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II—VI. o. 8—
Drózdy : A földrajztanítás vezérkönyve	IV. o. 5—
Kaposy—Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III—IV. o. 780
Bervaldszky—Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	6—
Szalatsy—Ferenczy : A történelem, polgári jogok	560
Jósvay—Schmidt : Az éneklés tanítása	2—
Óveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	I—II o. 280
Straub—Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	III—IV. o. 280
	V—VI. o. 260
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	3—
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	a. 1—
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I—II—III. o. egykötetben	2—

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Nemes István: Gyakorlati életre való nevelés

Bognár Gyula: Katonás szellem.

Dr. Tóth Béla: Jókai Mór társadalomszemlé-
lete és a magyar falu élete.

Hajmásy József: Levél a finn tanító-
testvéreknek.

(—k—) Dr. Kovács János.

Hírek. — Nyugtázások.

RÉNYI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVFOLYAM, 2. SZ. — 1940. FEBRUÁR.

Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadási árakon:

Rényi Dezső
könyvesboltjában
Szolnok, Gorove-u. Aruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	1'20
Magyarország babérlombos cimere, 34×51 cm.	—'50
Hiszkegy falikép 37×51 cm. nagyságban	—'60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1'—
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	17'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	26'—
Magyar nemzeti zászló, középen magyar címerrel, 2 m. hosszú	29'—
Ugyanaz 3 méter hosszú	41'—
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	16'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	25'—
Himnusz falitábla, kartonrahúzva	4'—

Bárhon hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

XXXIII. évfolyam.

1940. február hó.

2. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált. Tanítóegyesület.	Felolvasó szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY Felolvasó kiadó: CSIKY ERNŐ	Előfizetési díjak és reklámdíjak Cseky Ernő egyes. pénztárához, a lap szerkesztésére vonatkozó közlemények a szerkesztőség címére Szolnok, Ujvárosi iskola küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza
Évi előfizetés 6 pengő	Megjelenik havonként.	

Gyakorlati életre való nevelés.

Irta: Nemes István iskolafelügyelő.

A gyakorlat azt mutatja, hogy bármilyen odaadással és hűséggel végzi is a tanító munkáját, nagyrésztben még ma is csak tanít az iskola, — mert nevelői munkánkat rengeteg gátló körülmény befolyásolja, sőt akadályozza. Minden nevelő nagy szomorúsággal tapasztalja, hogy az iskolát elhagyó növendékeiről, egy-két év elteltével az iskola nevelő hatása nagy részben lepergett és irányítja őket a közvetlen környezete és utca. Sohasem volt talán ennyire időszerű mint éppen ma, hogy az iskola a tudás mellett maradandó értékű nevelést is nyújtson növendékeinek. Hogy erre nem fordítottunk elegendő gondot igazolja az, hogy az oktatástan tökéletesítésével annyi kiváló pedagógus foglalkozott és foglalkozik ma is, míg különösen a gyakorlati nevelés ügye csaknem teljesen elhanyagolt. Nagy kár, hogy ennek módszeres kidolgozása még mindig késik.

Ezért kell magának a tanítónak úgy beosztani iskolai munkáját, hogy a gyakorlati életre való nevelésre is nagyobb figyelmet fordítson. Jól tudom, hogy ez a terület az, amelyen az eredmény alig látható és ellenőrizhető, — a jó tanító azonban bölcsen tudja, hogy a vetés sohasem hiába való munka és a jól megmunkált talajba vetett mag, mindig bő aratást hoz.

Az a nagy áldozat, amelyet az állam, egyházak és községek hoznak évente a népoktatás oltárára s amely állandóan meghaladja a 80 millió pengőt, csak a gyakorlati-oktatás elmélyítése által hozza meg a kívánt eredményt. Csak az állandó begyakorlás és alkalmazás által válhat a sok ismeret anyag tanítványaink számára maradandó értékűvé. Azt hiszem minden tanító-testvérem egyetért velem abban, hogy a gyakorlati-életre úgy készíthetjük elő legjobban tanítványainkat, ha úgy neveljük őket, hogy Isten, a Haza, embertársaik és önmaguk iránt tartozó kötelességeiket hiven teljesítsék. Első pillanatra úgy látszik, mintha újabb kötele-

ségeket és munkát róna a tanítóra e célnak szolgálása, ha azonban a tanterv célkitűzéseit komolyan vesszük és megvalósítani igyekszünk, akkor nem is tehetünk mást, mint mindennapi tanításunkkal, nevelésünkkel és példamutatásunkkal ezt a célt szolgáljuk.

A sokat hangoztatott elv, hogy a gyermek legyen tanításunk középpontjában, akkor valósul meg, ha mindig az ő érdekeit tartjuk szemelőtt, — tehát szeretettel nevelve, bölcsen előkészítjük az életre.

Az iskolának nem lehet az a célja, hogy ugynevezett jó tanulókat produkáljon, akikkel nagyszerű tanítási eredményeket érhet el és mutat be. Ezt az önző elgondolást minden jó tanító elveti magától. Nagy alázatosságra és a cél érdekében önmegtagadásra van szüksége a tanítónak, hogy a gyermek igazi javát szolgálja, amely talán ebben a bibliai gondolatban nyer jó kifejezést: Néki növekednie kell, nekem pedig alábbszállnom. Nem elég a gyermek lelkében a jó és becsületes élet utáni vágyat felébreszteni, hanem erős, szerető kézzel el is kell őt indítani arra az utra, amely a megvalósuláshoz vezet. Az első lépéseken kézenfogva kell vezetni a gyermeket, de nagyon vigyázzunk arra, hogy erre a határozott vezetésre mindig kevesebb szüksége legyen, hogy amikor kikerül az iskolából ne érezze magát a megszokott támasz nélkül gyámoltalannak, hanem boldogan tapasztalja, hogy már egyedül is tud járni és hálásan gondoljon vissza tanítójára, aki őt erre megtanította.

Természetesen sokszorosan áll e munkánál az az elv, hogy mindenki csak azt adhatja, amije van. Ezért kell a tanítónak sokat szerezni: Tudást, erkölcsi és lelki értékeket, hogy eleget adhasson.

Borzasztó lehet pl. egy becsületesen gondolkozó tanító számára az, ha még nem tapasztalta életében a hit áldásait és szeretné növendékeit vallásos, hívő emberekké nevelni. Mert ne higyjük, hogy ez csak a vallástanító feladata és nem is heti 2-3 órára szabott kötelessége pl. a felekezeti tanítónak, hanem állandó szolgálat, amely alól egyetlen órára sem vonhatjuk ki magunkat. — Mosdóssy Imre írja a Néptanítók Lapja múlt évi januári számában: Kétségtelen, hogy a vallásos érzés megerősítésére a tanítónak van sok bőséges alkalmja a példamutatásra és komoly hatásos cselekvésekre, hiszen együtt megy tanítványaival istentiszteletre, vezeti őket vallásos összejövetelekre. Minden alkalommal tanusított, megmutatott áhitata, vallásos buzgósága, tett nyilatkozatai mind megannyi kiváló és félreérthetetlen példák. Sőt magánéletének vallásossága is elhalt

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők

„Hungária“ rum- és likörgyár

SZOLNOK sürgöncim: Borösztreicher. Telefon: 53

az iskolai ifjúság körébe, részint pozitív, részint negatív hatásaikban. — Mert ha nem vallásos ez a magánélet, akkor teljesen lerombolja a mutatott példaadást és azt romboló hatású hazugsággá törpíti.

Az Isten iránti kötelesség teljesítésére tehát a tanító a maga életének példájával nevelheti legjobban a gyermekeket. Vigyázzunk, hogy ez a példa legyen az az aranyfedezet, amely tanításainknak az értékét biztosítja.

Hívő lelkekké és becsületes jellemekké kell nevelnünk gyermekeinket. Én úgy tapasztaltam, hogy azok, akik e kettővel bírnak, az életben mindig megállják helyüket és boldogok, mert a krisztusi világszemlélet és élet mindig és mindenféle körülmények között békességet megnyugvást ad. A becsületesség pedig minden munkánknak és kötelességeinknek hűséges teljesítésére kötelez. Ez a hűséges kötelességteljesítés, hogy tulajdonává váljék a gyermeknek, nevelésünk legfőbb alapelve legyen, hogy a gyermek mindig elvégezze iskolai kötelességét. A tanító ezt következetesen ellenőrizze. Érezze meg azonban a gyermek, hogy ez is az ő javáért történik s majd később ifju és felnőtt korában ugyanígy kell neki magát és saját munkáját ellenőriznie. Ezért szoktassuk rá a gyermeket önvizsgálatra is. — Éreztesük meg vele, hogy amíg a földön él, vezetőre mindig szüksége van. — Gyermekekori szülei és tanítói ezek, de később sem marad vezető nélkül, — állandóan tanácsot bennünk Isten szava: a lelkiismeret.

Természetesen nem kívánhatjuk a 6–8 éves gyermektől, hogy ő maga rendszeres önvizsgálatot tartson, eleinte csak érintjük ezt a kérdést. Az első lépés az legyen itt, hogy a tanító mutasson erre példát és fokozatos, lassú ütemben tanítványaival közösen végezze. Nehéz munka ez, de igen áldásos és a mai megzavart, felelőtlen világban igen nagy szükség van rá. Nézzük csak szét a politikai pártok által szétszaggatott magyar közéletben és akkor azonnal rádöbbenünk e kérdés nagy fontosságára. Mennyi felelőtlen és lelkiismeret nélküli, saját dolgai felett önvizsgálatot soha nem tartó egyén szaladgál közöttünk csak azért, mert gyermek korában úgy a szülőház, mint az iskola elmulasztotta, vagy csak hiányos nevelést nyújtott e téren.

A Haza iránti kötelesség teljesítése, illetőleg a hazaszeretet érzésének az ápolása, bármennyire elvont fogalom is, minden tantárgy keretében kínálkozik alkalom. Elsősorban kell itt gondolnunk a történelem és a földrajz tanítására.

A történelmet úgy kell tanítanunk, hogy nemzeti hőseink élettörténete és példája úgy belevésődjék a gyermek lelkébe, hogy felnőtt korában is hozzájuk méltó kívánjon maradni. Ha ezt a célt akarjuk elérni, nem csak a tankönyv száraz adatait kell megtanítani, hanem sok-sok lelkesítő, színes történettel, képekkel, rajzokkal kell tanításunkat élénkíteni. S ami talán a legfontosabb belőlünk sugározzék a lelkesültség és tisztelet, amikor nemzeti nagyjainkról, vagy pedig nagy nemzeti esemé-

ayekről beszélünk növendékeinknek. Az ilyen történelmi óra valósággal ünnep legyen. Nagy nevelő értéke van annak is, ha a gyermek eszményképet választ magának nemzeti nagyjaink közül, esetleg az osztály is választhat közös eszményképet, kinek az életét aprólékosan megismerve, érzésével, szeretetével szervesen hozzá kapcsolódik a magyar történelemhez.

A haza iránti kötelesség teljesítésére való nevelésnél a példamutatásban előnyben van természetesen az a tanító, aki világháboruban, vagy a legutóbbi kárpátaljai harcokban részt vett. A magam tanítói gyakorlatában tapasztaltam, hogy mindennél többet ér, ha átélt dolgokat mondhat el a tanító növendékeinek. Egy háborus cselekmény elbeszélésénél pl. a gyermek valósággal ott él és lelkesedik s velünk újra átéli az eseményeket. Az ilyen módon fellelkesült gyermekben aztán önként váltódik ki az érzés: én is katona szeretnék lenni, harcolni az ellen-séggel, védeni a hazámat. (Kisebb gyermekeknél egy-egy ügyesen megválasztott katonásdi játékkal is hasonló eredményt érhetünk el.) És mennyire fontos ennek az érzésnek felkeltése és elmélyítése a gyermeki lélekben különösen ma, amikor hamarosan ismét eljöhét az alkalom arra, hogy a hazaszeretetet tettekkel is be kell bizonyítani.

(Folyt. köv.)

Katonás szellem — katonás képzeletvilág.

(Néhány szó Zsindely Ferenc új könyvéről.)

A vitéz magyar nép büszkén hivatkozhatik arra, hogy keleti őshazájából való elindulása óta egyik kezét állandóan a kard markolatán tartja. Sőt azt is bátran hangoztathatjuk, hogy viszontagságos történelmünket egy kis túlzással ezeréves háborúnak is nevezhetnénk.

Egészen természetes tehát, hogy írónk örök eszményképe a magyar katona, annak alakját rajzolták meg legtöbbször és legszebben. Irodalmunk sajátos ismertetője általában a nemzeti jelleg, de emellett azt is megállapíthatjuk, hogy a katonás szellem is végigvonul rajta.

Ezt a katonás szellemet most látszólag szokatlan területen keressük: írónk képzeletvilágában. Elgondolásunk szerint ugyanis azokat az írónkat kell igazán katonás szelleműeknek tartanunk, akiknek a művei mögött

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

akkor is megérezzük a testestül-lelkestül katonát, amikor tárgyukat nem ebből a körből meritik, de képzeletviláguk, vagy hasonlataik, képeik elárulják őket. Tulajdonképpen az egész magyar irodalmat érdemes lenne katona-hasonlatok és képek szempontjából áttanulmányozni. A magyar ember született katona, nézzünk tehát egyszer utána annak, hogy katonás szelleme miképpen mutatkozik meg látásmódjában, milyen is a magyar katona képzeletvilága?

Petőfi katonavolta pl. nemcsak akkor nyilatkozik meg, amikor lelkesítő csatadalt ír, hanem akkor is, amikor az „Úti rajzok”-ban azt mondja, hogy a Kárpátok szepesmegyei lejtőin alatt sűrű fenyvesek vonulnak, melyek fölfelé mindinkább ritkulnak, s a tetőt csak néhány éri el... *mintha valami katonák volnának, akik várat ostromolnak.* — Ugyanabban a munkában olvassuk, hogy a tokaji hegy magas fejével kék köpenyegben magában áll, *mint hadsereg előtt a vezér.* A „Bolond Istók” egyik kedves sora is érdekesen bizonyítja, hogy Petőfi valóban teljesített katonai szolgálatot. Azt írja ugyanis a költő, hogy a rendbetett ház úgy ragyogott, mint a katonadolmányon a gomb. Napjaink egyik kiváló katona-költőjének Bárd Miklósnak a költeményében viszont azt olvassuk, hogy a hideg őszi fagyok már *portyázni kezdenek*... Megannyi beszédes kis példája a katonás képzeletvilágnak; hasonlókat még nagyon sokat idézhetnénk.

A katonás szellemű képzeletvilág Zsindely Ferenc „Dunáról fúj a szél” című pompás könyvében is gyönyörködtet bennünket. Ez a mű tulajdonképpen vadászbeszéléseket, természeti megfigyeléseket tartalmaz, vadról, halról, fűről, fáról, egyaránt szó esik, tehát nem háború és nem katonák szerepelnek benne. A könyv írója azonban megjárta a világháborút, képzeletét katonás szellem hatja át, s a Duna áradásáról pl. így ír:

Az öreg Duna nyugalmas ágyában nagyot gondol. *Titkos parancsok mentek szerteszét és egyszerre csak mozgolódni kezdtek a temérdek vizek, amelyeken a Duna az úr. Öltözködtek valamennyien egyforma hadiruhájukba, mint mozgósításkor a tartalékosok és a regruták.* A folyam nem veszélyes rohamra, de szivós hadjáratra készül. *A bevonuló vizek reggelre zsákmányt cipelnek diadalittasan, zilált boglyákat és szénarendeket. Győztek az első csetepatén.* De még csak most kezdődik az igazi tánc! *Friss csapatok jönnek és előre, rohamra! Hajrá! Rabolni, rombolni, gyerekeket halomra öldökölni, hajrá, hajrá, nincs irgalom! — Apadáskor pedig az erdő megszállott birodalmát kezdik titkon kiűritgetni a diadalmas vizek, mert már fűjják nekik a takarodót.*

Rókahajtáskor a kutyák használhatóságáról ír Zsindely. A nádasban lejátszódó kutyamozgósítás alkalmával kitűnik, hogy nem minden kutya egyforma. Akként van ez éppen, mint a katonaságnál. Egyszer a huszár jobb, másszor a kerékpáros, ismét másszor a gyalog baka. Különbözőek tehát a fegyvernemek és különböző a felszerelésük.

A füttyülő récék összetartanak, más csapatbeliekkel nem igen keverednek. Pedig *baka a huszárral, tüzér a dragonyossal együtt bandukol* a tél kezdetén, sokféle rucanépség kóborol ilyenkor a Duna széles országútján. A füttyülő récék serege azonban elég tarka így is. A gácsérok világos dolmányt ölthetnek, arra oldalt sárga paszományt varrhatnak. És különféle cifraságokat mindenfelé. Annyi sok a *rendfokozat* náluk, hogy akár belebolondulhat az ember. Olyiknak a dolmánya már szinte borpiros, meg violaszínű. Ez a *legeslegfőbb rang*. Ellenben a *sisakja* szép rozsdasárga valamennyi *tisztnek*.

A *károrakatonák* körében *futárok* jönnek, mennek, repülnek a folyam felett. Egy-egy *őrjárat* is felkerekedik, másik *bevonul*. Szemlátomást törekszenek ők a *katonás viselkedésre* és ami a *vízi szolgálatot* illeti, nincsen is az övékénél különb fegyelem. Maguk azonban a *légi szolgálatot* mintha többre tartanak a vizinél s abban is éppen a vadludak rendje lenne a mustrájuk. Holott meg kell mondani őszintén, hogy a levegőben bizony csak olyanok ők a vadludakhoz képest, mint gyakorlótéren a *tűzoltók meg a sorkatonaság*. Iparkodnak is, sorakoznak is, lépést is tartanának, a sisakjuk pláne százszor harciasabb, — de azért csak tűzoltók mégis, hiába!

A *kontyos récék* félkaréjban jönnek, sűrűen, mint a *rohamra vágató ovaskatonák*. Dolmányuk sötét, nadrágjuk világos, szép *hadirendben* fekete vértezetű karéjuk ragyog. Tavasz úr *megfújta nekik a kürtöt*, ők *mozgósítanak* és mennek északra. A vadász elől menekülő *kontyos réce* bóbítáját a szél lobogtatja, miként *hajó árbocán a lobogót*. A fekete kis *naszád* befűtötte a kazánt, teljes gőz alatt áll és *hadi készenlétbe* helyezkedett. Ugy hasítja a vizet, mint holmi kis *torpedónaszád*.

De talán elég is ebből a kis gyűjteményből...

Csak azt szeretném még hozzáfűzni, hogy ebben a pillanatban egyik kedves katonaismerősömnek az a sokszor hangoztatott mondása jut eszembe, hogy a magyar ember csak mellékesen üzi polgári foglalkozását, szíve, lelke mélyén azonban *mindig katona*. Európa államainak ezekben a válságos éveiben örömmel tölthet el bennünket az a tudat, hogy a régi magyar katonás szellem nem gyengült meg a fegyveres erőnkől megfosztott trianoni évtizedekben sem. Zsindely kiváló műve a Felvidék visszatérése, országunk megnagyobbodása idejében jelent meg, s büszke örömmel tolmácsolja a *katonás magyar szellemet* a hazatért országrészek lakóinak is!

Bognár Gyula.

Bőröndöt, bőrdíszmüveget, gyermekköcsit, fényképezőgépet, gramofont, játékarut és illatszert **nagy választékban, olcsó árban vásárolhat Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékoság” tagja

Jókai Mór társadalomszemlélete és a magyar falu élete.

Irta: Dr. TÓTH BÉLA áll. tanítóképző-intézeti tanár. 2

A pusztai társadalom eme széttagoltságát megszünteti a közös hagyományok ereje, amelynek kényszerítő befolyását valamennyien érzik. Nem szakíthatják ki magukat primitív világukból. Ennek szokása, babonája valósággá válik életükben s egy nagy kollektív élményé, hatalmas pusztai szimfóniává magasztosul. A pusztai élet zárt, egységes világa bontakozik elénk amely külsőleg egyszerű, romlatlan és a problémátlan-ság köntösét viseli, benső életében azonban gyakran súlyos tragédiákat hordoz. A *Sárga rózsában* emelkedik Jókai ebbeli művésze a legmagasabb fokra. A pusztai élet életszerűségétől duzzadó, pompás írói kézséggel megalkotott regénye, amely Jókai művészetét a legerősebb oldalról mutatja be. Egyszerű eszközökkel, néhány sorban egész kis világot varázsol elénk. Például, amikor a polgári révből összegyűlt vásár csoportot jellemzi:

„A debreceni csizmadia és a balmazújvárosi cserző varga már régi ismerősök, a gubást mindenki „komám”-nak hívja, a mézesbábos extra asztalnál ül, hanem azért ő is beleszól a diskurzusba. Később egy lókupec is odavetődik, de annak csak állva szabad beszélni, azért, mert görbe orra van. Mikor a gulyásbojtár bejön, annak is szorítanak helyet az asztalnál, a gulyás tekintélyét még a városi ember is respektálja. A két morva hajtsár kinnmarad a csordánál, azt strázsálja”. (Sárga róza 60 l.)

A falu népének megvan a maga vezére, irányítója, a bíró, de legtöbbször a pap személyében. A nép és a papjainak közös, békéséges munkája csak áldásos lehet. Együtt dolgoznak vállvetve a falu jólété érdekében, amint azt Széchenyi hirdette: parlagföldekre gyümölcsfát telepítenek, az ifjak oltani tanulnak s a gyümölcs hasznából templom, iskola, épül, könyvtár létesül. A falut, mint a nemzet testének egy sejtjét, nemzeti művelődés szolgálatába állítja. (A rézpatoki lelkész, a barátja vi lovita.) A munka, a közös sors egyégy kovácsolja a falut; Jókai ezekben az írásaiban legfeljebb egy-egy intrikus tűnik föl a törekvések akadályozójaként, amelyet azonban a falu teste, mint idegen elemet kivet magából.

Vessünk egy pillantást ezek után Jókai *társadalomszemléletének hiányosságaira*. — Jókai társadalma igazi kollektív egységet alkot, amely csak a hasonló gondolkodású egyedeket foglalja magába. Bármennyire színes is ez a társadalomszemlélet, mégis egyoldalú és hiányos, sokszor hamis. Hiányzik a magyar falu igazi arca: a földért való harc, a mindennapi élet veritékes küzdelme a megélhetésért, a csaknem teljes vegetatív életet élő paraszt földéhes törtétele. Ismeretlen azonban a dulómindent elsőprő indulat, a lélek mélységeiben lappangó erő, mely később Móricz Zsigmondnál Turi Dani alakjában fog testet öltetni.

Jókai faluja homogén, csöndes megértésben munkálkodó életegység, amely fölött változatlanul mulik el az idő, s a kor szellemi áramlatainak levegője sem érinti mélyrehatóan. Nem látja e dzsentriből lett polgár kiegyenlített világnézeti ellentétét a parasztból lett polgárral, a látszólag egységes parasztréteg számtalan kasztta szakadozását, az új élet elé állított nemzet megoldhatatlan világnézeti problémáinak tornyosulását amelynek végső eredményei egy hatalmas nemzeti katasztrófában fognak kirobbanni. (Világháború, forradalom.) Ismeretlen Jókai előtt vidékeink közismerten sivár és azóta is csaknem változatlan életmódja, a lényegnek a külsőségekre való helyezése, a lelki életnek nagyfokú elparlagiasodása. De nem látja a fejlődésében féluton elakadt polgári társadalom felemás arculatát sem.

Legszembetűnőbb mégis az a szakadék, amely Jókai idealista világnézete és a kor (70–80-as évek) anyagiassá süllyedt szabadelvű hazafisága között támadt s amely a hazafiság nevében zár ki minden konzervatív gondolatot, minden új idealizmust és építő, lépésről-lépésre haladó javító kulturtörekvést.

Jókait mindezek felismerésében megakadályozta romantikus derülátása (optimizmus), az életnek csak szépségeit és napsugaras derűjét szemlélő világnézete.

Ha szemügyre vesszük a falut, annak *külső képét*, amelyben az előbb jellemzett társadalom, főként azonban a parasztság a maga szürke életét leéli, azonnal kiütköznek a hiányosságok, a kulturális elmaradottság. Az elhanyagolt, magárahagyott falu még nem móríczsigmundias nyersességében és földhözlapuló hallgatagságával jelenik meg. Jókai világszemlélete nem volt alkalmas arra, hogy a lüktető, kirobbanásra vágyó, lefojtott erővel jelenítse meg a magyar falut, a magyar parasztot, mégis olykor sikerül megsejtenni a magábfordult falu igazi életproblémáit.

Az elhanyagolt falut Jókai nem egyszer Széchenyi szellemétől sugallva vázolja elénk. Ilyenkor az ellentétek fokozása céljából szembeállítja ugyanazon falu különböző gondolkodású népét, hogy minél jobban szemléltethesse az újításból származó előnyöket s a maradiság következményeit. A körösparti Kétúrfalva (Hétköznapiok) maradi- és haladószellemű lakóit csupán egy árok választja el. A falu alsó és felső részét két külön világot képvisel. Amíg az előbbi gáttakkal, zsilipekkel védekezik a Körös áradása ellen, addig a felső rész minden évben víz alá

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

A BRÜLL

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETBŐL

merül és búza helyett nádat arathat. Az alsó résznek kövezett utcáit két oldalról vadgesztenye és diófa szegélyezi s még lovai számára is szilárd kőépületet épít, magas üveges ablakkal, szemben a túlsóparton élőkkel, ahol a sárban lovak szakadnak meg, istállóikat pedig sárból gyúriák össze. Iskola, templom, kisdudovó, népnevelő-intézetek hirdetik itten a korszerű haladás, míg a túlsóparton a szegénység, nyomorúság és betegség üli diadalát. Így ír:

„Tekintsünk végig a görbe utcán. — Végig menni rajta? — Attól menten meg bennünket a jó sors! — Egy csavargó, árkos, dombos pocéta folyam, melyben sovány ökröcskék párjával cipelnek még soványabb szalmával megrakott fakószekeret. — A házak mintha rakétából hullottak volna ide, körösztben állnak egymás előtt. Egyiknek megnádtalanított szarufái között úgy áll a tapasztott kémény, mint mammoth csontváz bordái között a nyakgerinc, — míg a másoknak ajtaján, ablakán tódul ki a kéménytelen konyha füstje, szörnyű, tőzegszagot terjesztve maga körül . . .”

„Ajtó előtt piszkos gyerkőcök állanak, vagy az utcasárban saját tetszésük és belátások szerint ülnek, holmi pattogatott-kukoricaféle eledelel nyámmogva, s a beteges aggság minden nyomait arcaikon viselik.” (Hétköznapiok, 471.)

Ez a kép ma is az átlagos magyar falu képe. Jókai azonban még csak mint a fokozás, a szembeállítás egyik eszközét alkalmazza a bemutatásban s ellentétéként ott van a boldog, kultura áldásait élvező másik oldal. A kétféle kép úgy viszonylik egymáshoz, mint lélekrajzban a jóság és gonoszság szembeállítása. Jókai itt is a fény és árnyékok írójának mutatkozik. (Vége.)

Levél a finn tanítótestvéreknek

Írta: Hajmásy József.

Ugye, meglepődsz, kedves Tanítótestvérem, amikor e sorok kezdedbe kerülnek. Meglepődsz azon, hogy messze délről, onnan, ahol még a béke angvala örökdió országunk fölött, Magyarországról kapsz levelet, szíves hangút, kedveset, magyar Tanítótól.

Ugye, csodálkozol, kedves finn Tanítótestvérem, hogy egy ismeret-

Tip-Top

gyermekruha-
és fűző-szalon

SZOLNOK, Szapáry-utca 4–6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékbosság
Gyermekruhák nagy választékban
fűzők és melltartók mérték után

len, idegen országbeli ember sorai hullanak ki a boritékból s megzavarom a Te amugy is gondterhes napjaidat.

Tudom, kedves Tanitótársam, hogy Nálatok, a Ti szép fenyvesekkel borított hazátokban: Suomiban, ágyuk dörögnek, a végtelen messzeségű hómezők fehér világában bátor, önfeláldozó katonák hosszú sora siklik a fehér havon ki, a határok felé, hogy a betolakodott orgyilkosoktól megmentsék az otthonmaradottak életét, megmentsék Suomi függetlenségét, szabadságát.

Bizonyosan Te is közöttük vagy, kedves finn Tanitótestvérem. Ott állsz egy kis csapatnak az élén, annak a kis csapatnak az élén, amelynek szívébe Te rajzoltad be az 1920-as években függetlenné, szabaddá vált Finnországnak a képét, amelynek szívébe Te oltottad be a hazaszeretetet szent érzését s amely a Haza hívó szavára eljött hozzád, hogy Vele együtt küzdjön, harcoljon a honért.

Sok szépet hallottam Rólatok, finn tanítókról. Tudtam, hogy azt a munkát, amelyre mint tanítók vállalkoztatok, maradék nélkül végeztétek el. Az új nemzedék nemcsak megismerte a finn nép hagyományosan tragikus sorsát, de meg is szerette azt s azért nemcsak élni, hanem halni is tud.

A megpróbáltatások szörnyű napjaiban az egész magyar tanitóság csodálattal fordul Felétek, acélos lelkű finn Tanitótestvérek és szerető büszkeséggel gondolunk Reátok, akik megtaláltátok a módot, az utat, hogy a kezetek alatt felnövő ifjú nemzedék lelkében elhíntétek a megcsúfolt, drága hazátok iránti szeretetet, a törhetetlen hűséget, rendíthetetlen kitartást, nem csüggedő hitet s megtanítottátok őket önértetes, büszke nemzedékeknek.

Mi hisszük, kedves finn Tanitótestvérek, hogy az a nép, amelynek ilyen nemeslelkű apostolai vannak, nem pusztulhat el. Nem, azért, mert a Suomi katonái nem kötelességből, hanem önfeláldozó hazaszeretetből harcolnak, harcolnak az ősi szent földért, a nemzet és a haza fiainak boldogulásáért.

A küzdelem, amely a végtelen hómező fehér örületében most egy új hőskölteleményvel gazdagítja az erkölcsi erő és egy minőségi nép fölényét a végzet hatalmai fölött, bizonyára nem fog elfulladni a tavasz beköszöntésekor sem, amikor a végtelen hómezők világából az „Ezert ország” bukkan elő.

Hiszem, hogy a nép, amelynek lelkében ott él őseinek hite, ott ébrednek az élni akarás, az meg fogja érni szebb, boldogabb jövőjét.

Nősgyeim!

A „Nagyfőzde” mellett

ÁRUFORGALOM!

TÉLI női kabátot, kosztümöt, ruhát, ponyolát fővárosi nivójú szaküzletben vásárolhatja olcsó szabott áron:

KEMÉNY ISTVÁN

Telefon 3-11. sz. SZOLNOK Gorove-u, 19.

Dr. Kovács János.

Dr. Kovács János tanügyi tanácsos nyugalomba vonult. Bizonyos meghatódottsággal vettük a hírt, hogy 35 évi szakadatlan munka után letette a tollat, elhagyta őrhelyét, hogy a csendes ősz még hátralévő éveit családjának szentelve, bölcs szemlélettel figyelje, mint fejlődik egy munkában eltelt emberi élet vetése, mint szökik szárba az elvetett mag s mint termi meg a kultura értékes gyümölcseit.

Több, mint két évtizede dolgozott fáradhatatlanul e vármegye népoctatásügyének fejlesztése, színvonalának emelése érdekében. A munka és kötelességteljesítés embere volt. Egyenes jelleme, pártatlansága és jószívűsége mindnyájunk előtt közismert. Benne a szigorú, de jóakaratu és megértő előjárót tiszteltük és szerettük, ki minden cselekedetében a tanitóság igaz barátjának mutatkozott.

Most, hogy megválnak közülünk, a vármegye tanitósága igaz nagyrabecsüléssel és szeretettel vesz tőle búcsút. Őszinte szívvvel kívánjuk, árrassza rá az Eg Ura bőséges áldását. Adjon neki hosszú, verőfényes, örömteljes ősz. Lássá beteljesülni leghőbb vágyait.

Kérjük ne feledjen el minket, gondoljon ránk jószívvvel.

H I R E K

Megbízás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur *Ferk* László okl. tanítót a jászkiséri-réti vándor iskolához, *Miklós* László okl. tanítót a szolnoki-palotási vándoriskolához próbaéves minőségben, *Smóling* Anna kisujszállás-ujtelepi ref. tanítónőt az orgoványi-felsőtanyai áll. iskolához helyettes tanítói minőségben alkalmazta.

Áthelyezés. *Nyul* Ferenc fegyverneki közs. isk. kiegészítő tanítót a kiskunfélegyháza-halasi rk., *Kupa* Antal kunhegyes-kormosdülői áll. tanítót a kiskunhalasi áll. iskolához helyezte át a miniszter ur.

Lemondás. *Kozákné Horváth* Ilona jászberény-hajtatanyai áll. kiegészítő tanító állásáról lemondott.

Nyugdíjazás. *Lung* Gizella jászfényszarui rk. tanítónő, c. igazgató, saját kérelmére nyugdíjaztatott.

KÉRELEM. Tisztelettel kérjük kedves Kartársainkat, szí-

veskedjenek az előfizetéseiket megújítani. A csekken küldött összeg rendeltetését kérjük a hátlapon feltüntetni.

Felvidéki üdülő. A szabócs-vármegyei tanítóegyesületek mozgalmat indítottak, hogy a visszatért Felvidéken, a vármegye tanitósága részére, üdülőházat építsen. Tervük szerint, az ott szokásos építkezési módon, fából felépített üdülőház, mely 6—7 szobás, 20 fekhelyes lenne, kb. 4000 P.-be kerülne. Ezt az összeget a tagok 3 havon át fizetendő hozzájárulásából remélik összegyűjteni, amely fizetési osztályok szerint havi 1-3 P. között változik. A berendezésre a Tanítói Otthon céljaira már összegyűjt 5000 P.-t használnak fel. Az Ungvárhoz közel fekvő Antalócon, a tavaszon már felépülő üdülőházban a tagok különféle kedvezményeket fognak élvezni.

Nyugtázások. - Csekkszám:
Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Áll. tanítóegyesület - Szolnok 57.480
Előfizetés Népművelésre: Gulyás Károly Kunszentmárton 6 P, Vincze Imre Pusztaszenttamás 6 P, Dobai József 3 P Felsőszászberek, Máté Gábor Pusztapó 6 P, Schaefferné, S. Margit Kunszentmárton 3 P, Sztavenyik Vilma Jászárokszállás 6 P, Mérki Terézia Törökszentmiklós 6 P, Közp. áll. iskola 6 P Jászladány, Szilágyi Lajos Karcag 3 P, Liget u. áll. iskola Jászladány 6 P, Wendl Anna Tiszaföldvár 6 P, Nedeczky Margit Kunszentmárton 3 P, Áll. iskola Mezőtur-Csehalom, Szárazlapos, Semlyék, Kishék, 3-3 P, Kuria 6 P, Csiderberek 6 P, Angyal Sándor 6 P Szolnok, Áll. iskola Igazgatósága 6 P. Nagykörü.

Tagdíj címen: Ferenczy Kálmán, Ferenczy Kálmánné, Jankó Károly, Jankó Károlyné, Gombkötő Márta, Ürmössy Ferencné, Gyenes Margit, Barna Jenő, Csernay Károlyné, Csomor Irén, Rákos Ferencné, Koltay Anna, Padányi Margit, Markóth Dezső, Hunyor Ilona, Pethes Gyuláné, Dr. Kerekes Sándorné, Dr. Magay Miklósné, Haám Sándorné, Királdi Károly, Királdi Károlyné 2-2 P, D. Mészáros Gyula, D. Mészáros Gyuláné, Angyal Sándor, Angyal Sándorné, Királyné T. Ella 4-4 P, Cserny Béláné, Császár Ferencné 2-2 P, Szabóné K. Mária 4 P. Szolnok, Vincze Imre Pusztaszenttamás, Mérki Teréz Törökszentmiklós, Wendl Anna Tiszaföldvár, Manga Olga Kötelek, Kosnár Lajos, Gonda János, Benedek József, Dobó Sándorné, Zöld Jánosné, Petneházy Imréné 4-4 P. Mezőtur, Vidra Pál, Pá-

dár Aladárné, Thiel Bernát, Baróczi Antalné, Péterffy Imréné, Bakos Dénes Nagy Ferenc, Voloncs Ferenc, Voloncs Ferencné, Karácsonyi Virgil, Sztavenyik Vilma, Korom Zoltán, Korom Zoltánné, Thiel Bernátné, Jurányi Benedek, Nagy Ferencné Jászárokszállás, Zeller Ferenc, Zeller Ferencné Kunszentmárton, Mogyorósy János, Szakall János, Kálmán Katalin, Kiss Sándor, Kiss Sándorné, Szalayné, T. Margit, Vida Gyula, Vida Gyuláné, Barcsay Mária, Halasy Sándor, Nagy Kálmán, Flórenczné S. Ilona, Szvoboda János, Solymosy Sándor Tiszaföldvár 2-2 P, Tóth József, Tóth Józsefné, Molnár Győző, Molnár Gyözőné, Gaudi Mária, Csatáry Lajos, Korda Julia, Szady Sándorné, Szakács Jánosné, Bányai Jánosné, Tóth Béláné, Nagy Gyuláné, Tömösközy József, Szöllösy János, Tóth Terézia, Somogyi Erzsébet, Göndör Margit, Jancsó Aladár, Dobó Sándor, Máté Gábor, Boda Margit, Szemes Zoltán, Borbély Mihály Mezőtur 4-4 P.

Temetkezési díj címen: Egner Ilona 2 P. 40 fillér, Királdi Károly, Királdi Károlyné 1 P. 20-1 P. 20 fillér, Angyal Sándor 3 P. 60 f. fillér, Angyal Sándorné 3 P. 60 f. Szolnok, Kaplonyi József 7 P. 20 f. Kaplonyi Józsefné 7 P. 20 f. Rákóczi Zoltán, Körmendyné P. Julia 1 P. 20 f. Mezőtur, Feiszt hámmel Károly 2 P. 40 f. Szajol, Máté Gábor 2 P. 20 f. Pusztapó, Mérki Teréz 2 P. 40 f. Törökszentmiklós, Szabó Tivadarné 6 P. Szolnok, Skoda Mária, Bennyovszky Jolán, Vásárhelyi Mária, Szentirmay Kálmánné 1 P. 20 f.-1 P. 20 f. Jászberény.

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15.

SZOLNOK

TELEFON 113.

Raktáron lévő és azonnal szállítható elemi népiskolai vezérkönyvek:

Teslery : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 2-
	III. o. 3-
	IV. o. 4-
	V. o. 2-
	VI. o. 3-
Teslery : Fogalmazási eredmények	II. o. 4-
	III. o. 4-
	IV. o. 4-
Teslery : Táblai rajzok	I. o. 3-
	II. o. 3-
	III. o. 3-
	IV. o. 3-

Quint-Drózdny : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 6 ⁹⁹
	II. o. 6-
Drózdny : Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 6 ⁸⁰
	IV. o. 7-
Drózdny : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 3 ²⁰
	III. o. 4 ⁵⁰
	IV. o. 5 ⁴⁰
	V-VI. o. 7-
Drózdny-Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II-VI. o.
Drózdny : A földrajz tanítás vezérkönyve	IV. o. 8-
Kaposy-Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III-IV. o. 5-
Bervaldszky-Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	7 ⁸⁰
Szalatsy-Ferenczy : A történelem, polgári jogok	6-
Jósvay-Schmidt : Az éneklés tanítása	5 ⁶⁰
Óveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2-
Straub-Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I-II o. 2 ⁸⁰
	III-IV. o. 2 ⁸⁰
	V-VI. o. 2 ⁶⁰
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	3-
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	1-
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I-II-III. o. egykötetben	2-

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

(k.): Horthy Miklós.

Dr. Kovács János: Búcsú a tanítóságtól.

Dr. Flala Endre: Hunyadi Mátyás emlékezete.

Tóth Gyula: Új élet a jászberényi iskolán-
kívül népművelésben.

Nemes István: Gyakorlati életre való nevelés.

Hírek. — Nyugtázások.

RÉNYI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVFOLYAM, 3. SZ. — 1940. MÁRCIUS.

Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadói áron:

Rényi Dezső

könyvesboltjában
Szolnok, Gorove-u. Áruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26.—
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	26.—
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26.—
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	26.—
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	26.—
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	1 20
Magyarország babérlombos címere, 34×51 cm.	— 50
Hízekegy falikép 37×51 cm. nagyságban	— 60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1.—
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	17 60
Ugyanaz 3 méter hosszú	26.—
Magyar nemzeti zászló, középen magyar címerrel, 2 m. hosszú	29.—
Ugyanaz 3 méter hosszú	41.—
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	16 60
Ugyanaz 3 méter hosszú	25.—
Himnusz falitábla, kártonrahúzva	4.—

Bárhol hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos
Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált.
Tanítóegyesület.

Felirátó szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY
Felirátó kiadó: CSIKY ERNŐ

Részletdíj díjak és reklámdíjak
Csiky Ernő egyes. pöztárcához,
a lap szellemi részére vonatkozó
közlemények a szerkesztőség
címeire Szolnok, Ujvárosi iskola
küldendő.
Kéziratokat nem adjunk vissza

Évi előfizetés 6 pengő

Megjelenik havonként.

HORTHY MIKLÓS

Amikor hazánk ezer sebből vérezve alétan feküdt, amikor az élet reménysugarát a vér köde borította s mindent befödni készült a halálos közöny — küldte az Isteni Gondviselés Horthy Miklóst.

A megpróbáltatás szörnyű napjaiban, amikor ellenségeink urá lettek felettünk és lábbal tiporták az ezeréves küzdelemben vérrel megszentelt hazai földet, Ő volt egyedüli reménysége a hinni, bizni, remélni már alig-alig tudó magyarnak.

Jött erős hittel, isteni küldetésének szent érzésével és felemelte a porban fekvő szent szimbólumot.

Még sokan vagyunk, akik emlékezünk a nagy napra, amikor a Novara hőse, a Fővezér, megjelent Szolnok főterén s hazaszeretettől izzó beszéddel ostromozva a multat, ébresztgette a nemzetet. Bizó lélekkel hallgattuk. Szavaiból új élet fakadt. Oszlott a kétségbeesés s a remény sugara felmelegítette szívünket.

Éreztük, hogy eljött, akire a nemzedékek vártak . . . hogy hajnalodik.

Húszéves kormányzóságát ünnepli ma hálás nemzete. Húsz év szakadatlan fáradtságát és küzdelmét. Reményeink valóra válásának hajnalát . . .

Mert bölcs kormányzásának két évtizede alatt feléledt a letiport nemzet. Új élet támadt a romokon. Ma erőben, tiszteletben és tekintélyben meggyarapodva, új munkára készen áll mögötte nemzete, Hittel, bizalommal, bátran tekint a jövő elé.

Ma mindnyájunk lelkében felzeng a hálaének. Mindnyájunk lelkében megszólal az ájtatos fohász . . . Leborulunk Uram előtted és esdve kérünk áldd meg Őt! Áldó szent kezéd vezesse továbbra is, hogy megérhessük bölcs vezetése alatt mindnyájunk legszebb álmának beteljesedését.

A sokat szenvedett milliók esdő fohásza száll feléd hatalmas Istenünk! Áldd meg bölcsen kormányzó vezérünket, a jobb magyar jövő zálogát, a haza újjáépítőjét, a magyar reménységek hordozóját, minden magyar büszkeségét, legfőbb Urunkat vitéz nagybányai Horthy Miklóst.

Alázatos szívvel leborulva kérünk Uram . . .

(k)

Bucsu a tanítóságtól.

Kedves Tanító-Munkatársaim!

Több mint három évtizedes közszolgálat és 24. évi szolnoki működésem után megválok hivatalomtól.

E pillanatban elsősorban Reátok gondolok kedves Munkatársaim, akikkel annyi éven át együtt dolgoztam, együtt éreztem, sorsotokat, ügyeiteket mindig szívemen viseltem.

Jó emlékekkel távozom Töletek és azt a megbecsülést, szeretetet és tiszteletet, amit irántatok mindenkor éreztem, szívemben ápolni s őrizni fogom ezután is.

A baráti kézszorítást, amivel Hozzátok közeledtem, soha nem sajnáltam és nem sajnálom.

Szerettem a munkát, szerettem hivatalomat s mindenek fölött azt a magasztos hivatást, amit teljesítetek, mert szerintem, a Ti hivatástok, a Ti munkátok minden hivatás, minden munka legmagasztosabbja.

Bucsuzom! Keresem a szavakat, hogy méltók legyenek ahhoz a megbecsüléshez, amellyel irántatok viseltem. Bucsuzom hivatalosan, mert munkahelyeiteken ezután aligha fogunk találkozni. Gondolatban azonban Veletek leszek. Látni fogom (lelki szememmel) amit annyszor elragadtatva néztem, azt a lelket-átadó, nemes munkát, amit a jövő érdekében kifejtettetek.

Isten veletek! Tartsatok meg jó emlékezetekben úgy, aminként és hiven őrizni fogom mindenkor kedves emlékként a veletek töltött időket. Jó munkát, őszinte, odaadó, igaz magyar nemzeti munkát kedves Kartársaim és Kartársnőim!

*Dr. Kovács János s. k.
tanügyi tanácsos.*

Hunyadi Mátyás emlékezete.

Irta: **dr. Fiala Endre** tanítóképző-intézeti tanár, Jászberény.

Talán ma (1940. február 23.) 500 esztendeje annak, hogy egy kozsvári házban Hunyadi János felesége, horogszegi Szilágyi Erzsébet életet adott egy gyermeknek, kiből Magyarország egyik legnagyobb uralkodója lett. (Azért talán, mert más adatok szerint 1443. február 23-án látta meg a napvilágot. Halálának 450 éves fordulója azonban ez év április 6-án van.) Akármint is van, Mátyás napján a történeti méltatás semmi esetre sem tűnhet fel meddő szószaporításnak, mert egyéniségének változatos színei, képességeinek sokoldalúsága és tehetségének sokfelé ágazása, másfelől némely bírálójának egyoldalú gánca és kárhoztása a kényszer erejével ösztönzi a tudományt történeti szerepének újabb és újabb méltatására s a kérdés vizsgálatára: miért emelkedett Hunyadi Mátyás a köztudatban oly kivételesen magas polcra, mi helyezte őt egy nemzet kultuszának központjába?

Mátyás király szigorú bírálói korának, a renaissance-kornak gondolatvilágában gyökerező hibáit túlozva önzéssel, mértéktelen becsvágygal, önös családi politikával vádolják Mátyást. Gáncsolják, hogy a műveltség, aminek meghonosításáért annyit fáradott, felületes volt, s csak a legelőkelőbb társadalmi réteg lelkét érintette. Kárhoztatják apja örökségének, a török-kérdésnek oktalan elhanyagolásáért és kalandos nyugati politikájáért. Szemére vetik, hogy nem alkotott maradandót, megállapítják, hogy történeti szerepe a nemzeti fejlődés szempontjából nem volt jelentős.

Ez az eljárás merőben történetietlen. Abból indul ki, miképpen alakult volna a nemzet sorsa, a történet folyása, ha a nagy király másképpen gondolkodott és cselekedett volna. Történetietlen, mert az utána következő kor eseményeinek nézőpontjából ítélkezik. Pedig a történelem a történeti egyéniségeket a maguk korában, a maguk környezetében és a és a maguk teljességében vizsgálja és mérlegeli. S ezzel a történeti módszerrel egészen más eredményeket kapunk.

Mátyás király egyénisége fejedelmi jellemvonásokban és az emberi nagyság tündöklő színeiben bővelkedik. Személyében összhangzatos egységbe olvad a népmonda „Igazságos Mátyás”-a, a művészet- és tudománypártoló, az építő és szervező király, a hódító hadvezér, a nagyvonalú diplomata, az állami függetlenséget védő államférfi, a magyar nemzeti felsőbbiséget megszemélyesítő egyeduralkodó. Ha egyik vagy másik tekintetben voltak is történetünknek nála nagyobb és kiemelkedőbb, a nemzet-történeti fejlődésre jelentősebb hatást gyakorló szereplői, történetünk nagyjai közül kétségkívül Hunyadi Mátyás egyénisége volt a legszínesebb tehetsége a legsokoldalúbb és képességei a legváltozatosabbak. Ez a sokszínűség, ez a sokoldalúság, ez a változatosság és személyének teljes korszerűsége avatja Mátyás királyt Európa egyik legkiválóbb renaissance-fejedelmévé; ez emeli őt nemzeti történetünk legnagyobb alakjai közé. Népszerűségének és mindmáig élő kultuszának magyarázatát is ember és uralkodói erényeinek és képességeinek változatosságában kell keresnünk.

Hunyadi Mátyás utolsó nagy képviselője a szentistváni birodalom szilárd alapján magasbaszökő magyar nagyhatalomnak. Utolsó képviselője és nagytávlatú nyugati politikájával egyszersmind betetőzője az európai vezetőhatalommá nőtt magyar királyságnak. Ennek a hatalomnak ennek a merőben magyar politikai alakulásnak az utókor szemében Mátyás király lett megszemélyesítőjévé, mert halála után szörnyű hirtelen-

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők
„Hungária” rum- és likörgyár

SZOLNOK Sürgöncim: Borösztreicher. Telefon: 53

séggel jött a mélybezuhanás, s a nagyság és törpeség kirivó ellentétének távlatában alakja a nemzet köztudatában a régi nagyság és dicsőség, a magyar függetlenség és hatalom tündöklő jelképévé finomodott.

Hunyadi Mátyás hazánkban első, de európai viszonylatban is hatalmas képviselője az újkori nemzetállamnak, a nemzeti erőket egységesítő, összefogó királyi hatalomnak. Első tudatos hordozója az újkori nemzeti öntudatnak, kezdeményezője és megalapítója a nyugateurópai fejlődést is nem egy tekintetben megelőző állami kulturpolitikának. Főiskoláinak, könyvtárainak, udvarának kulturális kisugárzása halála után is sokáig eltartott. Sőt az egész Hunyadi-nemzetség dicsősége általánossá vált az európai köztudatban s ez mindmáig élő tétel a magyarság nemzetközi értékelésében. Gondoljunk csak déli harangszóra, amely apja, Hunyadi János nevéből elválaszthatatlan.

Am egészen ellentétes a két Hunyadi-egyénség beállítása, dicsősége és annak elterjedési módja a világon. Közöttük óriási választópont: a közép- és újkor mesgyéje van. Apja, János, még egészen a középkor fia. Utolsó nagy alak a keresztes vitézek ragyogó sorából. Nagy papok, pápák és bibornokok támogatják, itthon Vitéz János püspök és Kapisztrán János. Nagy barátja a ferencrendi szerzeteseknek, akik toborozzák keresztes vitézeit és eszményi katonalelkészek a törökkel vívott vad csaták borzalmaiban. De Szent Ferenc rendje egyúttal világszervezet volt, amely széthordta az egész művelt világon kedvelt hősének dicsőségét és hírnevét.

A fiú, Mátyás, már az új kor embere; igazi olasz stílusú fejedelem, aki nemcsak győzelmeivel, hanem műveltségével, tudományok és művészetek iránti pártfogásával is magára vonja Európa figyelmét. Ő már nem franciskánusokkal veszi körül magát, hanem egy másik nemzetközi céhhel, a humanistákkal, tudósokkal, írókkal, művészekkel, akik szintén világhírnevet tudnak csinálni, s dicsőségét általánossá teszik Nyugaton.

Történetünknek lehetnek, voltak is Hunyadi Mátyásnál emberileg nagyobb, politikai sikerek és fejlődéstörténeti hatás tekintetében szerencsésebb szereplői, de egy sincs közöttük, akinek emberi erényei és uraldói képességei oly változatosak, egyénisége annyira korszerű lett volna, mint Mátyásé. Nincs közöttük — Szent István kivételével — egy sem, aki két korszak határmesgyéjén oly jellegzetes szerepet töltött volna be, mint ő. Történeti alakja a magyar dicsőség, függetlenség, a magyar nagyhatalom sőt a magyar hódító birodalom s nemzeti társadalom lelkéből lelkedzett magyar tehetség jelképeként él a magyarság emlékében. Igazi Herosz, aki Közép-Európa térségein Sziléziától Boszniáig, Karintiától Moldváig a Rend fenntartója, az Állam megszemélyesítője volt.

„Fény nevére, áldás életére“! — fenn kiáltotta valaha „minden hü ajak“, miként Vörösmarty megénekelte. S emlékezzünk mi is nemes, dicső egyéniségére!

Gondolj a holnapra! Lépj be az Eötvös Alap Önszegélyző Alosztályba.

Új élet a jászberényi iskolánkivüli népművelésben.

Irta: Tóth Gyula jászberényi áll. tanítóképzőint. tanár, népm. gondnok.

Ismerve az emberi lélek természetét, tudjuk, hogy mindig kellemesebben hat reánk az, ami elsősorban „*Énünkkel*“ van kapcsolatban, másodsorban pedig *ami ujszerű, nem mindennapi*. Ez utóbbit úgy is kifejezhetjük: az érdekel bennünket, ami *szenzáció* erejével hat reánk. A szenzáció szót természetesen nem az elkoptatott, és rosszul értelmezett formájában kell gondolnunk, hanem a „*feltűnő*“ vagy „*meglepetés*“ jelentését kell kiemelnünk.

Ezeket az elvi megállapításokat érvényesíteni kell az iskolánkivüli népművelésben is, ha jó munkát akarunk végezni. Ennek a népművelési munkának a célkitűzését, célrendszerét *Széchenyi István gróf* annak idejében így fogalmazta meg: „Egyesült erővel törekedjünk arra, hogy Magyarországon egy ember se legyen kenyér és ruházat nélkül, földél- és szakismeretek nélkül és az erkölcsi műveltséget senki se nélkülözze!“. Valójában ez a célrendszer azóta sem változott, legfeljebb a fogalmi kifejtésben van némi eltérés, a sajátos mai viszonyoknak megfelelően. Széchenyi célrendszeréből kiemelve azt a részt, ami a szakismeretek nyújtására vonatkozik, hozzá kell tenni, hogy nem célunk csupán és ki zárólag szakismereteket nyújtani hanem a „... lelki élet művelése és ismeretek nyújtása által lehetővé kell tenni, hogy az állampolgárok a nemzeti közösségnek és saját maguknak erkölcsi és anyagi érdekeit öntudatosan tudják szolgálni.“

Mint gyakorlati népnevelők jól tudjuk, hogy ezt a nagy munkát csak akkor végezhetjük sikerrel, ha az *átadás, közlés* vagy *ráhatás* folyamataiból rajtuk, népnevelőkön kívül a másik fél, továbbképzésre, nevelődésre, ismeretszerzésre váró hallgatóság is kiveszi a maga részét. Az előadót, a népművelőt és a hallgatóságot áthidaló szellemi folyamat: az *érdeklődés felkeltése* és állandó biztosítása. (Herbart pedagógiai rendszerében még ez volt az oktatás célja, ma már csak eszközi szerepe van.) Az érdeklődés lelki motivuma érzelmi színezetű. Az érdekel, ami kellemes érzést okoz. (Ez az érzés lehet természetesen szellemi logikai természetű is.) Azonban a legmódszeresebben feldolgozott népművelési előadás és sorozatos előadások közben is gyakran tapasztalhatjuk, hogy hallgatóságunk érdeklődése csökken s egyszer-kétszer mégcsak el-eljár a meghirdetett előadásra, de később elmarad onnan. Hol van a hiba? Ilyenkor van szükség *gyökeres változatosságra, ujszerűsége, „szenzációra*“.

Jászberény megyei város Iskolánkivüli Népművelési Helyi Bizottságának vezetősége évek óta kísérletezik különböző *újító eljárások* tervszerű bevezetésével s különösen a *külterületi tanyai népművelés* iránt óhajt mind nagyobb és nagyobb érdeklődést biztosítani. Vegyük ujhegyre ezeket a sikerrel alkalmazott újító eljárásokat.

1. *Előadócseré.* A városhoz tartozó 19 tanyai körzetben külterületi tanítók végzik a népművelés munkáját. Egy-egy körzetben bizony hosszú évek, (évtizedek) óta ugyanaz a tanító lévén a népművelés egyetlen előadója, nem csoda, ha „mechanizálódik” ő maga is, nem beszélve arról, hogy megszokott közönségének érdeklődése is veszt erejéből s így lassan-lassan az előadások látogatottsága is csökken. Ezen segitendő a jászberényi Népm. Helyi Bizottság *Móczár Miklós* tanügyi főtanácsos, népművelési elnök javaslatára 2 évvel ezelőtt bevezette az u. n. *előadó-tanító-cserét*, melynek az az alapgondolata, hogy az egymáshoz közelfekvő 2—3 tanyai iskola tanítója vagy tanítónője a saját iskoláján kívül, kölcsönösen a szomszédos iskolákban is tart népművelési előadásokat. Az előadócseré gondolatának gyakorlatban való alkalmazása meghozta a kívánt eredményt. Azokban az iskolákban, ahol — a megközelítési, távolsági akadályokat leküzdve — ezt a rendszert alkalmazták az előadók, megkétszereződött és állandósult a hallgatóság száma. Nagy előnye ennek az ujtásnak az is, hogy jócskán megkönnyíti a tanító (előadó) előkészületi munkáját. A jászberényi külterületi népisk. tanítók iskolaévenként átlag 15—20 előadástémát dolgoznak fel, a mesedélutánokat nem számítva. Folyó iskolai évben s a tanyai előadók által megtartandó (ezidőszerint már nagyrészt megtartott) 17 témát az alábbi szempontok szerint állítottuk össze:

1) A közösség életének, a faji összetartozásnak és a nemzeti öntudatnak fejlesztését szolgálja 5 előadás,

2) Az elszakított területeken élő magyar testvérek sorsa iránti érdeklődés felkeltését és a visszatért területek értékeinek feltárását lelki és gazdasági feladataink elmélyítését szolgáló 5,

3) ismeretterjesztő- és bővítő célt szolgál 4 előadás s végül

4) kedélyképző, szórakoztató tárgyú előadástémát 3-at iktattunk be tervezetünkbe.

Előadócserével végezve a munkát, egy-egy tanítónak elégséges az iskolája részére előírányzott 16 előadástéma közül csak 5—7-re készülnie mert a többit a szomszédos iskola tanítói tartják meg. Így az az előnye is megvan a tanítónak, hogy a hajlamaiknak, képességeiknek megfelelő témákat dolgozza fel s miután két-három helyen is előadja ugyanazt a témát, az ismételt előadások alkalmával értékesítheti az előző előadások után szerzett tapasztalatokat. Ez viszont nagymértékben fokozza a népművelői munka eredményét, sikerét is. Mindezen felül nagy előnye az előadócserének még az is, hogy jelentősen fokozza, ápolja a kartársi jóviszonyt.

Nősgyeim!

A „Nagyőzsde” mellett

ÁRUFORGALOM!

Tavaszi női kabátot, kosztümöt, ruhát, ponygólát fővárosi nivójú szaküzletben vásárolhatja olcsó szabott áron:

KEMÉNY ISTVÁN

Telefon 3-11. sz. SZOLNOK Gorové-u. 19.

2. *Ünnepies jelleg, kiegészítő műsorszámok beiktatása.* Tanyavilágunk lelkes magvetői, fáradhatatlan tanítói mindent elkövetnek, hogy bőséges áldás fakadjon nehéz népművelői munkájuk nyomán. Valóságos kis ünnepség számba megy minden egyes „népművelői nap”. A magyar Hiszekegy eléneklése vagy elimádkozása nélkül soha sem kezdődik népművelési előadás a jásztanyákon. Előadás előtt, vagy szünet közben apró emberkék, elemi iskolai tanulók szavalataiban gyönyörködik a hallgatóság. Hogyisne menne el egy ilyen népművelési estre István gazda házatájának apraja-nagyja, mikor a kis unoka „verset fog ott mondani”. Erre viszont a jó szomszédok is kíváncsiak s már barátságból is ott tolonganak este a néha szűknek bizonyuló iskola falai között. Hát még az *ujságolvasó óra* milyen érdekes. Mert nehezen jut ám ujsághoz a tanyai ember. No meg csak nagyobb gyönyörűség a tanító ur szájából hallani a híreket, mert ő érdekes és értékes magyarázatokat szokott azokhoz fűzni. S milyen jó búfelejtők, régi emlékeket felidézők azok a szép magyarnóták, melyek az ifju leventék dalos ajkán szoktak felcsendülni. S milyen szép az, mikor az „ünnepség” végén száz torokból, száz szívből felcsendül a Himnusz dallama . . . Érdemes volt elmenni . . . elmegyünk máskor is . . . Ime, így lehet vonzóbbá tenni, megszerettetni a népművelési előadásokat, így ha bizonyos mértékben ünnepies köntösbe öltöztetjük s rövid műsorszámokkal színezzük azokat.

(Folytatjuk).

Gyakorlati életre való nevelés.

2. Irta: **Nemes István** iskolafelügyelő.

A *földrajz* tanításában — a hazaszeretet ápolásához — nagyszerű alapul szolgál, különösen a magyar falusi gyermek lelkében élő szülőföldszeretet. Erre a szilárd, értékes alapra kell építenünk az egész Haza földjének szeretetét. Járjuk be gondolatban a gyermekekkel a Haza minden zugát s éreztessük meg velük, hogy a szép Magyarország minden tája az övék is. Itt kell elhinteni a gyermek lelkében a vágyat, hogy a Haza földjét felnőtt korában valóságban is megismerni törekedjék. A mi növendékeink iskoláskorukban — sajnos — nem tehetik meg, pedig ebben a minden szép iránt legfogékonyabb korban kellene megismertetni velük Hazánk szépségeit és gazdagságát, — így érezné meg a gyermek a nagy magyar testvériséget is. — Irigykedve kell gondolnunk számos európai országra, ahol az iskolásgyermekek a szünidőkben ingyen utazhatják be hazájukat.

A *gazdaságtan* az a tárgy, amelynél sok beidegződött s a köztudatba átment tévedést kell helyreigazítani. Csak, hogy a legtöbbet említem: a leggazdagabban termő földnek tartjuk a magyar földet. Lehetne is így s hogy — sajnos — ném így van, annak nem a magyar föld az oka,

1. *Előadócseré.* A városhoz tartozó 19 tanyai körzetben külterületi tanítók végzik a népművelés munkáját. Egy-egy körzetben bizony hosszú évek, (évtizedek) óta ugyanaz a tanító lévén a népművelés egyetlen előadója, nem csoda, ha „mechanizálódik” ő maga is, nem beszélve arról, hogy megszokott közönségének érdeklődése is veszít erejéből s így lassan-lassan az előadások látogatottsága is csökken. Ezen segitendő a jászberényi Népm. Helyi Bizottság *Móczár Miklós* tanügyi főtanácsos, népművelési elnök javaslatára 2 évvel ezelőtt bevezette az u. n. *előadó-tanító-cserét*, melynek az az alapgondolata, hogy az egymáshoz közelfekvő 2—3 tanyai iskola tanítója vagy tanítónője a saját iskoláján kívül, kölcsönösen a szomszédos iskolákban is tart népművelési előadásokat. Az előadócseré gondolatának gyakorlatban való alkalmazása meghozta a kívánt eredményt. Azokban az iskolákban, ahol — a megközelítési, távolsági akadályokat leküzdve — ezt a rendszert alkalmazták az előadók, megkétszereződött és állandósult a hallgatóság száma. Nagy előnye ennek az ujtásnak az is, hogy jócskán megkönnyíti a tanító (előadó) előkészületi munkáját. A jászberényi külterületi népisk. tanítók iskolaévenként átlag 15—20 előadástémát dolgoznak fel, a mesedélutánokat nem számítva. Folyó iskolai évben s a tanyai előadók által megtartandó (ezidőszerint már nagyrészt megtartott) 17 témát az alábbi szempontok szerint állítottuk össze:

- 1) A közösség életének, a faji összetartozásnak és a nemzeti öntudatnak fejlesztését szolgálja 5 előadás,
- 2) Az elszakított területeken élő magyar testvérek sorsa iránti érdeklődés felkeltését és a visszatért területek értékeinek feltárását lelki és gazdasági feladataink elmélyítését szolgáló 5,
- 3) ismeretterjesztő- és bővítő célt szolgál 4 előadás s végül
- 4) kedélyképző, szórakoztató tárgyú előadástémát 3-at iktattunk be tervezetünkbe.

Előadócserével végezve a munkát, egy-egy tanítónak elégséges az iskolája részére előirányzott 16 előadástéma közül csak 5—7-re készülnie mert a többit a szomszédos iskola tanítói tartják meg. Így az az előnye is megvan a tanítónak, hogy a hajlamaiknak, képességeiknek megfelelő témákat dolgozza fel s miután két-három helyen is előadja ugyanazt a témát, az ismételt előadások alkalmával értékesítheti az előző előadások után szerzett tapasztalatokat. Ez viszont nagymértékben fokozza a népművelői munka eredményét, sikerét is. Mindezen felül nagy előnye az előadócserének még az is, hogy jelentősen fokozza, ápolja a kartársi jóviszonyt.

Nősgyeim!

A „Nagyfőzsde” mellett

ÁRUFORGALOM!

Tavaszi női kabátot, kosztümöt, ruhát, pongyolát fővárosi nivójú szaküzletben vásárolhatja olcsó szabott áron:

KEMÉNY ISTVÁN

Telefon 3-11. sz. **SZOLNOK** Gorove-u. 19.

2. *Ünnepies jelleg, kiegészítő műsorszámok beiktatása.* Tanyavilágunk lelkes magvetői, fáradhatatlan tanítói mindent elkövetnek, hogy bőséges áldás fakadjon nehéz népművelői munkájuk nyomán. Valóságos kis ünnepség számba megy minden egyes „népművelői nap”. A magyar Hiszekegy eléneklése vagy elimádkozása nélkül soha sem kezdődik népművelési előadás a jásztanyákon. Előadás előtt, vagy szünet közben apró emberkéek, elemi iskolai tanulók szavalataiban gyönyörködik a hallgatóság. Hogyisne menne el egy ilyen népművelési estre István gazda házatájának apraja-nagyja, mikor a kis unoka „verset fog ott mondani”. Erre viszont a jó szomszédok is kíváncsiak s már barátságból is ott tolonganak este a néha szűknek bizonyuló iskola falai között. Hát még az *ujszágolvasó óra* milyen érdekes. Mert nehezen jut ám ujsághoz a tanyai ember. No meg csak nagyobb gyönyörűség a tanító ur szájából hallani a híreket, mert ő érdekes és értékes magyarázatokat szokott azokhoz fűzni. S milyen jó búfelejtők, régi emlékeket felidézők azok a szép magyarnóták, melyek az ifju leventék dalos ajkán szoktak felcsendülni. S milyen szép az, mikor az „ünnepség” végén száz torokból, száz szívből felcsendül a Hymusz dallama . . . Erdemes volt elmenni . . . elmegyünk máskor is . . . Ime, így lehet vonzóbbá tenni, megszerettetni a népművelési előadásokat, így ha bizonyos mértékben ünnepies köntösbe öltöztetjük s rövid műsorszámokkal színezzük azokat.

(Folytatjuk).

Gyakorlati életre való nevelés.

2. Irta: **Nemes István** iskolafelügyelő.

A *földrajz* tanításában — a hazaszeretet ápolásához — nagyszerű alapul szolgál, különösen a magyar falusi gyermek lelkében élő szülőföldszeretet. Erre a szilárd, értékes alapra kell építenünk az egész Haza földjének szeretetét. Járjuk be gondolatban a gyermekekkel a Haza minden zugát s érezzessük meg velük, hogy a szép Magyarország minden tája az övék is. Itt kell elhinteni a gyermek lelkében a vágyat, hogy a Haza földjét felnőtt korában valóságban is megismerni törekedjék. A mi növendékeink iskoláskorukban — sajnos — nem tehetik meg, pedig ebben a minden szép iránt legfogékonyabb korban kellene megismertetni velük Hazánk szépségeit és gazdagságát, — így érezné meg a gyermek a nagy magyar testvériséget is. — Irigykedve kell gondolnunk számos európai országra, ahol az iskolásgyermekek a szünidőkben ingyen utazhatják be hazájukat.

A *gazdaságtan* az a tárgy, amelynél sok beidegződött s a közudatba átment tévedést kell helyreigazítani. Csak, hogy a legtöbbet említssem: a leggazdagabban termő földnek tartjuk a magyar földet. Lehetne is így s hogy — sajnos — nem így van, annak nem a magyar föld az oka,

hanem a maradi, régi munkamódszerével szakítani nem akaró gazdálkodási rendszer. Egyik gazdasági szakértőnk kiszámította, hogy kat. holdanként 90 kg.-nál többet termelhetnénk, pl. helyes trágyakezeléssel. — A gazdaságtannál adódik alkalom arra, hogy a trágyakezelés helytelen voltára rámutasson a tanító. Ezzel azonban ne elégedjünk meg, hanem lehetőleg szemléltessük is a korszerű trágyatelep előnyeit.

Mindjárt nagyobb érdeklődéssel fogadják tanítványaink utmutatásainkat, ha tudomásukra hozzuk, hogy a tökéletesebb trágyakezelési módszer kb. évi 100 millió P-vel gyarapítaná nemzeti jövedelmünket.

E tárgy keretében még igen sok alkalom nyílik, különösen a falusi tanító számára, hogy a haza iránti buzgóbb kötelességteljesítésre nevelje növendékeit, azonban egy ilyen rövidlélekzetű tanulmány keretében csupán érinteni lehet ezeket. Ilyenek pl. a fanevelés és erdőtelepítés fontossága s a nálunk annyira elhanyagolt selyemhernyótenyésztés felkarolása. Cholnoky Jenőnek az öt földrésről irt nagyszerű könyvében olvashatjuk: „A szorgalmas japánok csak nyolcszor annyian vannak, mint mi, mégis évente 800-szor több selyemgubót termelnek, mint nálunk. Még a kis Bulgária is 10-szer annyit termel, mint mi, nem is beszélve Olasz- és Franciaországról. Bár a magyar selyemgubó legkiválóbb, mégis évente kb. 20 millió pengő értékű selymet kell behozni külföldről. — Ezeknek hallatára bizonyára lesz olyan tanuló, aki elhatározza magában, hogy ő is foglalkozik selyemhernyó-tenyésztéssel. Hernyózás, lepkeirtás, madárvédelem, káros növények (gyomok) irtása, mind-mind jó alkalom a gyakorlati életre való nevelésre.

Az *egészségtannal* kapcsolatban arra kell gondolnunk, hogy nemcsak önmagunk, hanem Hazánk iránti kötelességünk is egészségünket védeni és ápolni. Az egészségi szabályok valósággal vérévé váljanak a gyermeknek, annyira alaposan magyarázzuk, szemléltessük és gyakoroltassuk. Pl. tisztán lássa a gyermek az egészséges lakás előnyeit, hogy soha maradi rokonok, szomszédok rá ne beszélhessék egészségtelen lakás építésére. Nagy súlyt helyezünk arra, hogy az iskolában ellenőrizzük és rendszeresen gyakoroltassuk az egyszerű egészségi szabályokat (tisztaság, fog- és körömápolás, stb.)

Természetesen az egészséges lakásról nem elég csak beszélni az iskolában, sőt ne is beszéljünk addig róla, amíg be nem mutattuk az

Tip-Top

gyermekruha-
és fűző-szalag

SZOLNOK, Szapáry-utca 4—6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság.
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

egészséges lakás előnyeit és az egészségtelen lakás káros voltát. Kirándulás egy épülő lakáshoz a legalkalmasabb arra, hogy ott a mestertel, esetleg a gazdával való beszélgetés során maradandó értékű élményeket szerezhessenek növendékeink. Aztán figyeljünk meg egy egészségtelen udvart, hol az esővíz, sőt néha a trágyalé is meggyűl s ezt a gazda természetesen találja s talán nem is gondol arra, hogy ez az oka a családját és sokszor állatállományát évről-évre pusztító ragályos betegségeknek . . .

A *számolás és mérés* tanításánál a gyakorlati példák gondos kiválasztása a kitűzött célt szintén helyesen és jól szolgálhatja. Itt a megfelelő célt akkor érjük el, ha gyermek vágyik a számolásban olyan tökéletességre szert tenni, hogy más be ne csaphassa az életben, vagy ő saját magát tudatlansága miatt meg ne károsítsa, — mert a magyar ember kezében levő minden fillér magyar vagyion.

A magyar lelkiségben annyira idegen és elhanyagolt *kereskedői szellem* felébresztése és ápolása is e tárgy körébe tartozik. Nagy szolgálatot tesz ezzel az iskola, mert addig, amíg hivatásszerető, képzet magyar kereskedőink nincsenek, nem nélkülözhetjük az idegeneket. Ugyancsak e tárgy körébe tartozik a takarékoság gondolata is. Helyesen megválasztott, szemléltető példákkal mutassunk rá, hogy a takarékoság: hazafiság.

A *polgári jogok* és kötelességek tanításában csaknem teljes egészében a haza iránti kötelességre tanítjuk és neveljük tanítványainkat. Nagyon vigyázzunk arra éppen ezért e tárgy tanításánál, hogy *tanulmassá* ne válják. Éreztessük meg a gyermekkel, hogy minél alaposabban megtanulja, begyakorolja, annál kevesebb tanácsra lesz az életben szüksége és annál hivebben teljesítheti a Haza iránti kötelességét.

Az *olvasás és olvasmány-tárgyalás* keretében különösen a megfelelő tárgyú olvasmányoknak helyes letárgyalása és a hazafias költemények betanításával és gyakorlati alkalmazásával szolgálhatjuk a kitűzött célt.

Az *írás tanításánál* értessük meg a gyermekkel, hogy milyen kincs az írástudás és az írástudatlanok nagy száma szégyen az országra. Így minden magyar tartsa kötelességének, hogy helyesen és szépen írjon magyarul.

A *kézimunka* tanításánál ismertessük meg tanítványainkkal a magyaros kézimunkákat, amellyel nemcsak lakásukat, hanem ruhájukat is díszíthetik s a mai izléstelen, vásári öltözködés helyett kedveltsük meg velük a magyaros öltözködést. Magyar mivoltunkat tudjuk külsőnkkel is kimutatni. Ellenségeink úgy is azt szeretnék a világgal elhitelni, hogy alig vannak már igazi magyarok e hazában. Erre a hazug állításra értékes népművészeti kincseink életre-keltésével, a magyar ruha visszahonosításával adhatjuk meg a legmegemmisítőbb választ. Itt aztán hatványozott mértékben áll az, hogy a tanító példája a legjobban nevel.

A *testnevelésnél* a test erősítése és edzése mellett különösen legyünk figyelemmel a hazafias szempontból is annyira szükséges figyelemre —

Lelkesítő és kedélynemesítő dalos játékok, a nagyobb fiuknál harcszerű gyakorlatok jó eszközök a cél érdekében. Helyes volna az évvégi tornavizsgákat több iskolának közösen megrendezni, így keltenénk fel a kis magyarokban a régi magyar virtust, a nemes versenyt.

Az ének tanításánál igyekezzünk játék és később munka közben is, kedvvel énekelhető dalokat tanítani, tehát lehetőleg sok népdalt, nem pedig csupán iskolás dalokat. Különösen figyelmet szenteljünk minden osztályban a hazafias érzést ápoló dalok helyes betanítására. A magyar munkás nép körében is elterjedt izléstelen és magyartalan dalok énekléséről így szoktathatjuk le lassan népünket.

(Folyt. köv.)

H I R E K

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Dr. Maday Pált* tanügyi fogalmazó-gyakornokká nevezte ki és szolgálattételre a szolnoki kir. tanfelügyelői hivatalba rendelte. Isten hozta!

Megbízás. *Zakar Ferenc* okl. tanítót a szolnoki-palotási, *Tóth Katalin* okl. tanítónőt a jászárokszállási-kült. áll. iskolához próbaszolgálatos segélydíjas minőségben alkalmazta a miniszter ur.

Igazgatói megbízás. A tanker. kir. főigazgató *Mezőtur* kült. III. körzetbe *Szakács János* mezőturi áll. tanítót bizta meg az igazgatói teendők ellátásával. Gratulálunk!

Átosztás. *Csernáné Cseh Irén* felsőmaráci kisegítő tanítónő a jászberényi hajta-tanyai, *Csekey*

Kornélia törökszentmiklós-óballai h. tanítónő a vizslási áll. iskolához rendeltetett további szolgáltatételre.

Nyugdíjazás. *Ivanovich Irén* pusztamonostori rk. tanítónőt saját kérésére nyugdíjazta a miniszter ur.

Alkalmazás. *Kovarcóczy István* okl. tanító a törökszentmiklói báró Harkányi uradalmi iskolához alkalmazást nyert.

Az Állami Tanítók Orsz. Egyesülete a múlt évi december hó 2-i képviselői közgyűlés határozatait emlékiratok alakjában terjesztette be a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba.

Az emlékiratokban a következőket kérte:

1. a helyettes tanítói szolgálat fizetési előmenetelbe való beszámítását,

2. a VII. fizetési osztályba belépő állami tanítók egyúttal igazgatói címadományozásban részesítését,

3. a tanítónők VII. fizetési osztályba kinevezését,

4. az asszonytanítónők fél-lakbérének kiutalását,

5. a tanítók, tanítónő özvegyei jövedelemhatárának 300 P-re való felemelését az özvegyi nyugdíj megállapításánál,

6. a gondnokság intézményének megszüntetését,

7. a tanítók közép- és szakiskolás gyermekeinek tandíjmentességét,

8. a tanyai tanítók részére tanyai pótlék kiutalását vagy egy fizetési fokozattal való előléptetését,

9. az igazgatói díjak végleges, nyugdíjba is beszámítandó rendezését,

10. az igazgatók részére átalányösszeg befizetése ellenében az iskola tüzelőanyagából való lakásfűtésre engedélyt,

11. a körzeti iskolafelügyelők tanügyiigazgatási fogalmazói karba kinevezését.

Benyújtott kérések most vannak elintézés alatt.

LAPUNKAT IS
TÁMOGATJA,

ha a benne hirdető
megbízható keres-
kedőknél vásárol!!

Növénytermesztési Körzeti szolgálat. A földművelésügyi miniszter a növénytermesztés fejlesztése és egységesítése érdekében a körzeti mezőgazdasági kamarák működési körzetével egyezően növénytermesztési körzeti szolgálatot rendszeresített. A vármegyei gazdasági felügyelőség mellé beosztott növénytermesztési körzeti előadók szoros együttműködést fejtenek ki a körzetükbe tartozó gazdasági felügyelőségekkel és érdekképviseleti szervekkel.

A Magyar Kórus februári száma a szokott gazdag tartalommal jelent meg. Mellékletül Orgonakiséret a rezponzoriumokhoz továbbá a 27. Korális füzet a nagyjójt öt vasárnapjára és farsangi mellékletek. Az érdekes cikkeket tartalmazó szám ára 2 P 40 f.

Kellő időben gondoljunk hozzá-
tartozóink jövőjére! Biztosítsuk ma-
gunkat az Eötvös-Alapnál!

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

Böröndöt, bördisműarut, gyermekkocsit,
fényképezőgépet, gramofont, játékárut és
illatszert **nagy választékban, olcsó**
árban vásárolhat **Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja

A mult havi számunkhoz befizetési lapot mellékelünk. Ezuttal is szeretettel kérjük igen tisztelt Kartársainkat, szíveskedjenek a lejárt előfizetésüket megújítani.

Balesetelhárítás és az iskolák. A helyes közlekedésre s a balesetmegelőzésére nevelést határozottan szolgálja az Orsz. Közegészségi Egyesület azzal, hogy díjtalanul küldi meg a „Mindenkit érhet baleset. Védekezzünk ellene” című füzetet a Légtalmi ABC-vel együtt bármely iskola, pedagógus, vagy ifjúsági egyesület részére, ha azt kérik s a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium rendelete értelmében levelükhöz 20 fillér bélyeget csatolnak. További 20 fillér bélyeg ellenében e füzetből több példányt küld az egyesület oly célból, hogy azokat jutalmul kapják a legtanulságosabb balesetelleni rajzokat készítő tanulók. Az egyesület 1500—pengő értékű faliképet és könyvet is oszt szét oly iskolák és ifjúsági egyesületek között, melyek a tanulók leghatásosabb balesetelleni rajzai közül néhányat 1940. évi február hó 28-ig VIII. Eszterházy u. 9. sz. alá beküldenek. E képek legjavát vándorkiállításokon fogja bemutatni az egyesület, hogy a balesetmegelőzésre a nagyközönséget is rávezeesse.

Nyugtázások - Csekkszám:
Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Ált. Tanítóegyesület - Szolnok 57480.

Előfizetés Népművelésre: Izr. isk. tantestület Szolnok, Szakács János Mezőtur, Ujvárosi áll. iskola Szolnok. Kocsis Ilona Alsószászberek, Lélek Kálmánné Jászberény, Sipos Béláné, E. Réső Davidné Nagykörű, Róm. Kath. iskola Mesterszállás 6—6. Kovács Imre Komádi, Kárpáti Károly Karcag, Kerekes József Török-szentmiklós 3—3 P. Kült. áll. isk. igazgatója Szolnok. 2 P.

Tagdíj címen: Hevesnagykun-sági Ref. Tanítóegyesület 45 P, Madarász Lipót Szolnok, Kocsis Ilona Alsószászberek, Lélek Kálmánné Jászberény 4—4 P.

Temetkezési díj címen: Polonyi Rózsi 6 P. Szolnok, Sipos Béla — Sipos Béláné 7 P. 20 f, Zámori Jánosné 3 P. Nagykörű, Szakács János 6 P. Mezőtur, Molnár Lujza 2 P. 40 f. Jászberény.

A temetkezési Alosztály tagjainak figyelmébe: Felkérem az Alosztály tagjait, hogy elhalt tagtársunk özv. Lándori Mózesné után személyenként 1 Pengő 20 fillért az Alosztály pénztárába befizetni szívesek legyenek.

Pénztáros.

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

A **BRÜLL**

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETBŐL

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15.

SZOLNOK

TELEFON 113

Raktáron lévő és azonnal szállítható elemi népiskolai vezérkönyvek:

Tesléry : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 2
	III. o. 3
	IV. o. 4
	V. o. 2
	VI. o. 3
Tesléry : Fogalmazási eredmények	II. o. 4
	III. o. 4
	IV. o. 4
Tesléry : Táblai rajzok	I. o. 3
	II. o. 3
	III. o. 3
	IV. o. 3

Quint—Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 630
	II. o. 6
Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 600
	IV. o. 7
Drózdy : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 320
	III. o. 450
	IV. o. 540
	V—VI. o. 7
Drózdy—Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II—VI. o.
Drózdy : A földrajztanítás vezérkönyve	IV. o. 8
Kaposy—Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III—IV. o. 5
Bervaldszky—Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	780
Szalatsy—Ferenczy : A történelem, polgári jogok	6
Jósvay—Schmidt : Az éneklés tanítása	560
Óveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2
Straub—Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I—II o. 280
	III—IV. o. 280
	V—VI. o. 260
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	3
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	à 1
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I—II—III. o. egykötetben	2

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Vajay József: Feltámadás.

Szombathy Miklós: Népművelés és lég-
órtalom.

Tóth Gyula: Új élet a jászberényi iskolán-
kívül népművelésben.

Nemes István: Gyakorlati életre való nevelés.
Hivatalos rész.

Hírek. — Nyugtázások. — Szerk. üzenetek.

RÉNYI DEZŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVFOLYAM, 4. SZ. — 1940. ÁPRILIS.

Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadói áron:

Rényi Dezső

könyvesboltjában
Szolnok, Gorove-u. Áruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	120
Magyarország babérlombos cimere, 34×51 cm.	—50
Hiskegy falikép 37×51 cm. nagyságban	—60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1'—
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	17'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	26'—
Magyar nemzeti zászló, közepén magyar címerrel, 2 m. hosszú	29'—
Ugyanaz 3 méter hosszú	41'—
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	16'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	25'—
Himnusz falitábla, kartonrahúzza	4'—

Bárhol hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált. Tanítóegyesület.	Felétős szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY Felétős kiadó: CSILY ERNŐ	Rögzítési díjak és reklamációk Csiky Ernő egyes. pénztárához, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények szerkesztőség címeire Szolnok, Ujvárosi iskola küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza
Évi előfizetés 6 pengő	Megjelenik havonként.	

Feltámadás.

Az idén vékony volt a barka bóbítája, de a husvétii harangszó fenséges ünnepi érzést élesztett a szivekben. Éreztük, hogy Krisztus eljött közénk, feltámadott.

A nagypéntek fekete gyászából kinőtt a fény mosolygó sugárzással bevilágított a búsan látók, csüggedt reményt hordozók szívébe: ember! ne állj meg a bánat tövében, nézz fel a magasba s lásd a fényt, a jövőt és bizz, legyen hited, mert a sziklák ledülnek, a könny-felszárad és a gonoszság nem győzhet az élet felett, hisz lásd: feltámadott.

Uram! Feltámadás Királya, nemzedékek legnagyobb Tanítónevelője, Isten fia, Te jó voltál és üldöztek, Te tanítottál és kinevettek, Te szerettél és gyűlöltek érte, Te tökéletes voltál és ezért megvetettek, Te csodákat tettél és keresztre feszítettek... A testet átszurták, de az Ige él. A romlás pusztul, a jövő az Igazságé. A gyűlölet halandó, a szeretet örök... És minden, ami lelket felettítő, megvetetten menekül, ha a feltámadási harangok kongása Fieled fordítja szépségek után sóvárgó tekintetünket s az öntudatunk megsejti a csodát: Feltámadás!

Mi, magyar tanítók, Uram, különösen örülünk győzelmednek, nagypéntek után való dicsőséges feltámadásodnak. Ha mint embert nézünk: tanítottál és alig hallgattak meg, neveltél és alig követték példádát, simogattál és megostorozás járt érte, az igazságot hintetted és Judás csókolt meg érte... És most, kétezred év után öröm reszket bennünk. Uram, tanítómunkád nem volt hiábaváló! A Te tanításod idézzük most is bűnös gyermekeid s jók leszünk tőle. Megutáljuk magunkban a judási csókra ösztönző hajlamot, tisztulunk, fényesedünk, a bűnös vonások kisimulnak az arcunkon és van hitünk és miénk a reménység is, mert Te a nagypénteki sötétség után harmadnapra dicsőségesen feltámadtál.

Vajay József

Népművelés és légoltalom.

Irta: **Szombathy Miklós** áll. tanítóképző int. tanár.

Jászberényben január hó végén Holler Ferenc m. kir. százados ur fáradságot nem ismerő buzgólkodása és a város vezetőségének elismerést érdemlő támogatása eredményeképpen tiznapos légoltalmi oktatóképző tanfolyam volt. A tanfolyam hallgatói között ugyyszólván az egész Jászság képviselve volt. Az ott oktatói bizonyítványt nyert egyének elszélednek a Jászság falvaiban, hogy — mint hajdan Krisztus apostolai tettek — „tanítványokká tegyenek minden népeket”. Megkezdődött a légoltalom megszervezése, ahol még eddig nem volt, kezdetét vette a házcsoportfőrségek kiképzése s új lendületet vett a lakosság felvilágosítása. Ez utóbbi munkához akarok hozzászólni, mivel ezen a téren kapcsolódhat az iskolán kívüli népművelés a légoltalmi liga munkájába, mint hatékony segítség.

Az említett légoltalmi előadóképző tanfolyam hallgatói sorában éppen azok voltak a legnagyobb számban képviselve, akik a népművelés zászlóvivői közé tartoznak. A tanítóságra vár az a szép feladat is, hogy oktassák és világosítsák fel a nép széles rétegét a bekövetkező nagy veszedelemtől és annak eredményes megelőzéséről. Eddig is sok előadás hangzott el az iskolán kívüli népművelés keretében a polgári légoltalom fontos és nehéz kérdéseiről. Hallottak a repülőbombák pusztításairól, az u. n. totális háborúról. Hallottak a védekezésről is, a lakóházi óvóhelyek szerkezetéről, berendezéséről, a harcászati különböző fajairól, a gázárcsökkentéséről és használatáról. Mindez igen szép munka volt, de a falusi népnek nem ez kell, legalább is nem egészen ez. Megtörténhet, hogy a felsorolt ismeretek elsajátítása az ellenkező hatást váltja ki háboru esetén, mint amilyen hatást a jóhiszemű előadó akart vele elérni. Erre az alábbiakban rámutatok.

A falu légoltalma egészen más, mint a városé. Más a várható veszély és ennek megfelelően a védekezés is. Nem valószínű, hogy falvak ellen nehéz, 500—1000 kg. aknahatású rombolóbombákkal támadjanak. Ezeknek a hatása csak sűrűn beépített városokban érvényesül. Egy ilyen bomba nagyon drága. Nem pazarol az ellenség 8—10 ezer P-t arra a célra, hogy összedüljön egy falusi ház, amely talán csak 5—6 ezer P értékű. Az élő célok ellen alkalmazott repeszhatású bombák is csak a tö-

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők
„Hungária” rum- és likörgyár

SZOLNOK sürgöncim: Borösztreicher. Telefon: 53

megben tesznek nagyobb kárt. Falun legfőlőbb hetipiackor gyűlik össze nagyobb tömeg, de az is a légiriadó jelére percek alatt szétoszlik. Ezzel az ellenség is tisztában van, tehát nem valószínű, hogy azzal fog támadni. Ezzel ellentétben gyújtóbombákkal való támadásnak a legkisebb falu, sőt tanya is ki lehet téve, mert az egyrészt olcsóbb, másrészt pedig a hatását falun még jobban kifejtheti, mint városban. Felgyújtja a gazda házat, istállóját, tönkreteszi állatait és egész évi termését. Ezzel a polgári lakosság erkölcsi ellenállását igyekszik megtörni és a hadsereg élelmezését megakadályozni.

Az elmondottakból következik, hogy a falunak nincs szüksége olyan óvóhelyekre, mint a városi lakóházaknak. Ezért a falusiaknak ne beszéljünk sokat az u. n. „bombabiztos” óvóhelyekről, annál is inkább, mert olyan nincs is. (Az óvóhely bedőlésmentes lehet bizonyos súlyú bombákig telitalálat esetén is, de teljesen biztos sohasem. Az óvóhelynek nem is az a célja, hogy bombák ellen védjen, hanem az esetleg összedülő ház törmelékei ellen.) Ha a falu lakossága sokat hall a városi óvóhelyekről, azt találja hinni, hogy a nélkül légitámadás esetén elpusztul. Mivel nincs olyan óvóhelye, nem is lesz, (mert nincs szüksége rá) légitámadás esetén kitör a vakrémület (pánik), amely tudvalevően a legnagyobb ellenessége minden légoltalomnak. (Folyt. köv.)

Az Eötvös Alap Önszegélyző és Családjóléti Osztálya lehetőséget nyújt csekély anyagi kötelezettséggel nyugodt öregkor biztosítására.

Új élet a jászberényi iskolán kívüli népművelésben.

Irta: **Tóth Gyula** jászberényi áll. tanítóképzőint. tanár, népm. gondnok.

2.

3. *Városi előadók a tanyavilágban.* A kulturterületi népművelési munka eredményének fokozása céljából bizottságunk vezetősége iskoláinkonként legalább két ízben, kipróbált városi előadókat kér fel, kik a városhoz tartozó valamennyi külterületi iskolában gramofonnal és diaprojektívákkal kísért ismeretterjesztő és kedélyképző előadásokat tartanak a tanyai népnek. Az ilyen (előre meghirdetett) előadások mindig szenzáció erejével hatnak a nép körében. Ez érthető is, ha a várostól eléggé elszigetelt, a kultúra jótékony áldásaiban alig részesülő tanyai népünk sajátosságaihoz viszonyítva gondolunk. Hogy milyen hatása van a nálunk már rendszeresített városi előadók által tartott előadásoknak, mindennél jobban megvilágítja azt egy statisztikai adat: Az 1938—39. népm. évben a városi előadók által tartott tanyai előadások hallgatóinak átlagos száma 120, míg a már megszokott, jól ismert külterületi előadók által tartott előadásoké csak 68 egyén volt. E számokkal is kifejezett jelentős eredmény magyarázata ismét a „változatosság”-ban, az „ujszerűség”-ben keresendő. Tanyajáró városi előadóink a f. isk. évben már kevés kivétellel vala-

mennyi külterületi központot felkeresték. Előadástémáik a „ma” problémáival kapcsolatosak: mint a finn testvéreink hősies küzdelmei, a felszabadult Felvidék értékei . . . az oláhok által megszállt Erdély természeti szépségei (vetített képekkel). A szebbnél-szebb vetített képek: várak, csobogó patakok, kies völgyek, tengerszemek . . . kincses Kolozsvár, Arad . . . Temesvár konturjai egyelőre a kis fehér vászonon sorakoznak fel, de a hazafias érzésekkel átfűtött képzelet máris ledőlve látja a 20 esztendősi trianoni válaszfalakat, a magyar vérrrel oly sok helyen áztatott közös magyar-oláh határt.

A nemzeti öntudat ébresztgetésével és a hazafias érzés felfokozásával párhuzamosan módját ejtik városi előadóink annak is, hogy jobb jövőnk érdekében a magyar többtermelés nemzetgazdasági gondolatát is szolgálják. Ezen a téren a megbeszélésre kerülő ismeretek *ujszerű* beállításával értek el nagyobb érdeklődést s számottevő eredményt az eddiginél. Pl. „Ami rosszul tudunk a gazdasági ismeretek köréből” c. előadásban szemléletesen és meggyőzően fejtette ki, valamint bizonyította az előadó a következőket: rosszul tudjuk azt, hogy a tavasziak alá elég csak tavasszal is szántani . . . rosszul tudjuk, hogy az u.n. ganajdombokban tartott trágya kellőképpen megjavítja a földet . . . vagy rosszul tudjuk, hogy a gyümölcsösökben levő gyümölcsfáinkat nem kell gondoznunk . . . stb. Vagy amit rosszul tudunk a természetrajzi ismeretekből című előadássorozatban megelevenítve látta a hallgatóság a mezőgazdaság ingyenmunkásainak (bagoly, béka, vakond sün, denevér, stb.) életmódját, megértette az életmód, a környezet és a szervezet közötti szoros összefüggést, alázattal hódolt lelke a teremtett világ bölcs Alkotójának, de főként azt véste lelkébe, hogy gazdatársadalmunknak ezek a nélkülözhetetlen ingyenmunkásai a gondolkozó ember részéről valóban kiméletet, sőt védelmet érdemelnek. Népünk lelkéből így irthatjuk ki a tudatlanságból táplálkozó babonás hitet s változtathatjuk tudatosá a teendőket.

5. *Bábszínház.* A folyó iskolai évben új „meglepetéssel” is szolgáltunk a külterületi körzetek népművelési előadásait szorgalmasan látogató hallgatóságnak. Egyik ötletes, ügyeskező városi előadónk: *Vágó Elemér* gyakorlóiskolai tanító egyszerű anyagokból: újságpapírból és „babaruhákból” 5–6 bábót formált (enyves újságpapír gombócból alakította ki a bábok fejét, majd fedőfestékekkel színezte s hulladék színes

Nősgyeim!

A „Nagyfőzsde” mellett

ÁRUFORGALOM!

Tavaszi női kabátot, kosztümöt, ruhát, ponygólát fővárosi nivójú szaküzletben vásárolhatja olcsó szabott áron:

KEMÉNY ISTVÁN

Telefon 3-11. sz. SZOLNOK Gorove-u. 19.

ruhadarabokkal öltöztette fel azokat, három nyilást hagyva a kéz három ujjának: egyet a báb fejében a mutatoujnak s kettőt a báb „kabátujjában” (a hüvelyk és középső ujj részére), kis rögtönzött színpaddal s az egyszerű kivitel ellenére mégis művészi hatást keltő bábszínházával ezideig már 13 tanyai iskolát látogatott meg. Természetesen mindenütt Paprika Jancsi és társai szájába adva a szót, ügyes lendületes szórakoztató, majdnem másfél órát kitöltő előadás keretében feltárta a leggyakrabban előforduló gyermekhibákat, fonákságokat, mint a mértéktelen evést, ivást, hazudozást, lustálkodást, óva intett a javasasszony kuruzslásaitól, megszerettette, értékelte az orvost és munkáját, utálatot keltett a légy iránt stb. Egyaránt nevetett, kacagott a hallgatóság aprajánagyja Paprika Jancsi bohókás mókáin, a javasasszony sorozatos felülésein . . . (fültanuja voltam egy öreg magyar megjegyzésének „Ez’ aztá’ érdemös vót 5 kilameteret gyalogónyi . . .) s csak az előadó látta maga előtt a kifejezett célt: a hasznos gyakorlati egészségügyi és társas nevelési ismeretek csokorba szedett tömegének az átplántálását. A közönség valamennyi iskolában önfeledten szórakozott, önfeledten, észrevétlenül szívta magába a hasznos ismereteket. Vajjon milyen sikere és hatása lett volna ennek az előadásnak, ha pl. ilyen címmel hirdeti meg az előadó: Mértékletesség, mint az egészséges élet egyik feltétele?

A bábszínháznak népművelési célokra való felhasználását vármegegyünkben tudomásom szerint a Jászberényi Népm. Bizottság vezette be és indította hódító útjára. Miután csak kis ügyesség és népi iránti megértő szeretet a befektetendő tőke, reméljük, hogy Paprika Jancsi és bohókás szintársulata hamarosan népszerű lesz a vármegegye egész területén.

6. *Ingyenes kulturfilm előadások.* A külterületi „ujítások” eredményeit látva, Népművelési Bizottságunk vezetősége a város belterületén is próbálkozott felfrissítő változatosságokkal, ujításokkal. A közelmúltban rövid, de annál tartalmasabb s csábítóbb hír járt szájról-szájra alsóbb néposztályunk körében: „Ingyenes mozielőadás lesz holnap délután a Kultur Mozgóban!” Ennyi elég volt ahhoz, hogy másnap csoda történjék. A hirdetett időpontban d. u. 6 órakor 800-nál több ember gyűlt össze s még ezen felül is oly nagy volt az érdeklődők száma, hogy még aznap este 8 órakor meg kellett ismételnünk előadásunkat. A közel 2 óras kultur-

Tip-Top

**gyermekruha-
és fűző-szalon**

SZOLNOK, Szapáry-utca 4–6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság.
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

délután műsorának összeállítása tervszerűen történt. Gondoskodtunk hasznos, ismeretterjesztő, közérdekű, valamint kedélyképző, szórakoztató tárgyú kulturfilmekről egyaránt. Műsorunk kiemelkedő számai egyébként a következők voltak: 1) Magyar és Világhiradó. 2) A tej élet, erő és egészség. 3) Nyár az örök jég birodalmában. 4) Egy érdekes fejezet a repülősport-életből. 5) Vadászat Magyarországon. 6) Sertéstenyésztés. 7) Hollywoodi zenebona. (Az összesen 2866 m film vetítése 1 óra 50 percet vett igénybe.) Előadás közben módját ejtettük pár szóval feleletet adni egy kérdésre, mely minden bizonnyal valamennyi hallgató lelkét foglalkoztatta: „Vajjon mi ennek az ingyenes előadásnak a célja?” Az egyes tartalmi ismertetésre szoruló filmfejezetek rövid magyarázása közben kifejtettük, hogy ez a kulturdélután is „közművelődési előadás”, csak hogy ezuttal inkább szórakoztató jellegű s másrészt azoknak a megjelent hallgatóknak, nézőknek (jobbára asszonyoknak) is kedveskedni akartunk, akik semmiféle egyesületbe, vagy körbe nem tartoznak. A siker, az eredmény, mondanom sem kell, teljes volt. Előadás végeztével a még mindig a látottak hatása alatt lévő tömeg közé elegyedve, nem egy ilyen megjegyzést hallottam: „Ki hitte volna, hogy a tejből (kazein) fésűt, gombot is lehet készíteni... Én még most se hiszem, hogy eleven disznók voltak a falon... de mégis csak úgy kellett lenni, mert rőfögtek... Ha én így hizlaltam volna a sertéseimet... Az Isten áldja meg, aki eltalálta ezt a mozielőadást...” stb. Hátra volna még az anyagi kérdés. Az elenyészően kevés filmkölcsonzési díjat a Kultur Mozgó áldozatkész és lelkes vitéz bérlője, illetőleg tulajdonosa térítette meg s nem vesztett vele, mert az ingyenes előadással olyan emberekkel is megismertette a mozgófilmet, akik még sohasem voltak moziban s így közönségének táborát sok-sok új nézővel gyarapította. (Vége.)

Gyakorlati életre való nevelés.

Irta: **Nemes István** iskolafelügyelő. (3)

A beszéd ért. gyak.-ról szándékosan nem emlékeztem meg külön, mert ez tulajdonképpen nem más, mint alsóbb fokon a tantárgyak összessége. Mindezekből láthatjuk, hogy a haza iránti kötelesség teljesítésére minden tárgy keretében adódik alkalom, ha a tanító lelkiismeretesen és odaadó szívvvel keresi és felhasználja a lehetőségeket.

Az embertársaink iránti kötelességekre való gyakorlati nevelést meg kell kezdenünk már az elemi iskola első osztályában. A gyermek lelkében meglevő segíteni akaró szeretet igen jó segítőnk ebben a munkában. Nem kell mást tennünk, csak észrevenni, felébreszteni és erősíteni ezt az Isten adta ajándékot. A felnőtteket megszegyenítő módon él a gyermek lelkében a segítő készség, mert kivétel az, amelyik gyermek irigy és rossz-szívű. Vannak gyermekek akik már úgy kerülnek az isko-

lába, hogy a szülők és szomszédok előre jelzik, hogy nagyon rossz, nem lehet birni vele. Ezeknek az úgynevezett rossz gyermekeknek is ott szunnyad lelkében elrejtve a jóság és felébresztésre, vár, amikor a kis gyermek, — a palavesszőjét otthonhagyó társának önként felajánl egyet a magáéból, amikor természetes testvéri szeretettel segít egy betű megírásában, amikor jóízű oszonnájából letör egy darabkát, hogy a másik is megkóstolhassa, — öntudatlanul az embertestvér iránti szeretet gyakorolja. A tanítónak itt csak az a kötelessége, hogy ezeket az érzéseket vissza ne fojtsa, hanem kellő formák között és megfelelő időben engedje azokat érvényesülni és fokozatosan igyekezzék öntudatosá tenni ez érzés gyakorlását növendékeiben.

Ez a területe a gyakorlati nevelésnek az, ahol a tanítónak is talán a legtöbb alkalmat nyílik cselekedeteivel, példáival hatni. Jótékonyagra a szegények és elhagyottak, a tanácsra és gyámolításra szoruló megsegítésére, utbaigazítására sok-sok olyan alkalom kínálkozik, amelyben a tanító cselekvőleg vehet részt s ezzel erős hatást gyakorolhat tanítványaira. Igen gyakran öntudatlanul is szolgálja a tanító ennek az érzésnek kimunkálását tanítványai lelkében. Pl. számtalanszor tanui lehetnek növendékeink, esetleg szüleik is annak, hogyan fogadjuk és elégtjük ki a házukba bekopogtató segítségreszorulókat, vagy tanácskérőket. Nagyon vigyázzunk mert az ilyen alkalmakkor tanusított cselekedeteink és viselkedésünk igazolhatják, vagy cáfolhatják meg tanításainkat.

Nagyon jól bevált intézmény e cél szolgálatában az Ifj. Vöröskereszt Egyesület, hol egész esztendőben embertársaink iránt tartozó kötelességre neveljük — gyakorlati módon — tanítványainkat.

Amikor a karácsonyi szeretetmunkákra előkészülünk, beteget látogatunk, elsősegélynyújtási tanfolyamot rendezünk, bélyeget gyűjtetünk jótékonycélra, mind-mind ezt a célt szolgáljuk. Az ifj. Vöröskereszt egyesületben végzett munkánkkal éreztethetjük meg a gyermekkel legjobban hogy a közösen végzett munkának e téren is csak akkor lehet eredménye, ha mindenki a tőle telhető legjobbat adja, mert az egyesek mulasztásai, közömbössége a többiek, az egész közösség odaadó munkájának gyümölcsét veszélyezteti.

Séták, kirándulások alkalmával is gyakran kínálkozik a tanító számára alkalom a példamutatásra, ahogyan pl. szembejövő embertársát köszönti s egy-két szóval érdeklődik sorsa felől, vagy megvigasztal és utba-

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTTÁRAK

igazit egy eltévedt, siró gyermeket, vagy tisztelettel köszönt egy küszöbön ülő öreget. Játékorák közben a tanító megértő viselkedése, szeretetteljes irányítása, vitatkozók kibékítése, sértődések helyreigazítása és megbocsátatása, apró baleseteknél a segítő-készség megmutatása, nagyszerű alkalmak arra, hogy növendékeink lelkében maradandó értékű érzelmeket ébresszünk és ápoljunk. Ezek az alkalmak minden tanító munkájában elég gyakran adódnak, azonban szükségszerűen elő is készíthető, hogy az igazságosságra, krisztusi szeretetre és megbocsátásra naponként példát állítson a gyermek elé.

Az önmagunk iránti kötelességre való gyakorlati nevelésnél nincsen tulsok dolgunk, mert ha a gyermek Isten, Haza és embertársai iránt tartozó kötelességét hiven és jószívvel teljesíti, nagyrésztben teljesítette önmaga iránti kötelességét is. Különben is a család főképpen a maga iránti kötelesség teljesítésére neveli leginkább a gyermeket. Van azonban néhány gondolat, amely ezzel kapcsolatban is megszívlelendő. Itt legfontosabb célunk legyen a nevelésben, hogy tanulmánygyást és munkakedvet öntsünk tanítványainkba.

Az olvasással kapcsolatban pl. érezze meg a gyermek, hogy neki azért kell tökéletesen megtanulni olvasni, hogy ezáltal megszerezhesen sok-sok hasznos ismeretet, nemes szórakozást majd akkor is, ha az iskolát elhagyta. Ezért teljesen egyenlő erőt és figyelmet fordítsunk az olvasás technikájára és arra, hogy a gyermek állandóan figyelje az olvasott szók értelmét már az első osztályban is. Így nem lesz értelmetlen robot az olvasás számára. Oltsunk a gyermekbe fokozódó vágyat az olvasás után. Minden becsukott könyv előtt egy csodapalota legyen, amit örömmel nyisson fel, hogy megismerhesse és gyönyörködhessék benne. Okosan használjuk fel e célra az iskolai könyvtárt, amelyet állandóan a lehetőségekhez mérten bővítsünk s azokból az új könyveket jutalmul kapják meg olvasásra a legbuzgóbb tanulók. Vannak rossz könyvek is, ezt is tanulja meg a gyermek az iskolában, hogy védekezhessék velük szemben és ne kívánja azokat később sem olvasni, mert ezek éppen annyit ártnak jellemüknek, mint a fertőzött levegő, romlott étel, ital a testüknek. Érezze a gyermek ellenségének a rossz könyvet.

Nagyon szomorú az, hogy mennyi tudnivaló, serdülő ifju esik áldozatul a rossz könyveknek, csak azért, mert nem áll módjában a jó könyvek beszerzése, Biztassuk tanítványainkat, hogy bizalommal forduljanak szükség esetén hozzánk.

A betűk írásának megtanítása szinte játékosan történik ma már, a gyermek nem is látja a távoli célt. Figyeljük meg azonban azt a felcsillanó örömet, amely az első értelmes szó leírása és megértése után felragyog szemében. Ugyanígy öröme lesz később az első gondolat leírásánál és az elemi iskolai írás, fogalmazás tanítás egyik végső legfőbb célja, a levél megírásánál. Ezt a célt sajnos eléggé gyakran nem tartjuk szem előtt. Ezért van még ma is, hogy egyszerű felnőtt emberek rendes leve-

let sem külalak, sem belső tartalom tekintetében nem tudnak írni. Gyakran megtörténik az is, hogy írni rendesen tudó emberek az egyszerű közéleti fogalmazványok megírásánál másokra szorulnak. Ezért a felsőbb osztályokban igen fontos gyakorlati cél, ezeknek tökéletes begyakorlása. Lehetőleg közéleti fogalmazványból tökéletes mintát vigyerenek magukkal a tanulók az életbe, amelyek szükség szerint segítségükre lesznek. Értésük meg a gyermekkel, hogy írása hű képe belső énjének. Ezért a rendes tiszta írásra nagy gondot fordítsunk. A példamutatás itt is nagyon fontos. A táblára, füzetekbe lehetőleg rendszertelenül, firkálva soha ne írjunk.

Ezeket látnám szükségesnek megvalósítani a cél érdekében. Alapjában véve bizonyára hasonlóan gondolkozunk mindannyian. A cél is tisztán áll előttünk. Az utak és eszközök kiválasztása természetesen minden tanítónak sajátos joga és kötelessége.

A munka egységessé és eredményesebbé tétele érdekében azonban nagy segítségül szolgálna, ha egyetemlegesen foglalkoznának a gondolat-tal. Olyanformán gondolnám ezt, hogy minden esztendőben megjelölnék egy célt, amelyre a többenél különlegesebb gondot fordítja, igyekeznék közös szívvvel megvalósítani. Minden esztendőben gyűlések, ped. szemináriumok keretében, vagy pedagógia lapokban megállapítanánk a kitűzött különleges célt s végül beszámolnánk tapasztalatainkról, kudarcainkról és eredményeinkről. Feltétlenül hiszem, hogy ha tanítótestvéreim komoly meggondolással, jóakarattal magukévá teszik ez eszmét, gyakorlati tanításunkban és nevelésünkben hatalmas lépéssel jutnánk előbbre. Természetesen erre az elgondolásra főképen addig volna szükség, míg a VIII osztályu népiskolában a gyakorlati nevelés tökéletesebb formában megvalósul.

Befejezésénél ugyanarra gondolok, amivel kezdtem. A gyermek legyen tanításunk középpontjában. A gyermek jövő élete és boldogulása legyen állandóan a tanító előtt. Mindent tegyen meg, amivel jobb jövőjét, lelki és anyagi érdekeit szolgálhatja és felkészítheti őt az élet harcára. És lehetőleg mindent küszöböljön ki, amit akadálnak lát a cél érdekében. Nevelje bizóvá, bátorra és munkássá növendékeit. Így lesz tanítványai igazi jótévőjévé és a boldogabb magyar jövő halhatatlan munkásává.

Isten segítsen minden tanítóttestvért e legszebb hivatás betöltésében.

(Vége).

FÉRFI- SZÖVETET, SELYMET	A BRÜLL	SZOLNOK Takarékosság Baross-utca 1
DIVATÜZLETBŐL		

HIVATALOS RÉSZ

Pályázati hirdetés.

A szegedi Horthy Miklós Állami Tanítói Internátusba az 1940—41. tanévben felvételt kérő növendékek folyamodványait a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címezve f. évi május hó 1-ig tartoznak az Internátus igazgatóságához (Szeged, Boldogasszony-sugárút 1.) benyújtani.

Az Internátusba felvételét kérheti minden tényleges szolgálatban álló, tanyán, vagy középiskolával, illetve a kívánt szakiskolával nem bíró községben működő állami, községi, érdekeltségi, izraelita, társulati és magán elemi népiskolai tanító fia, aki középiskolában, polgári, felsőipari, felsőkereskedelmi iskolában tanul.

Mindaddig, míg a tervbevett felekezeti tanítói internátusok fel nem épülnek, az Internátusba való felvételre felekezeti elemi népiskolai tanítók fiai is pályázhatnak.

I. A felvételi kérvényhez csatolni kell a felvenni kért növendék következő iratait:

1. Születési anyakönyvi kivonatot,
2. Utolsó tanévvégi iskolai bizonyítványt,
3. Folyó tanévi félévi bizonyítványt,
4. Újraoltási bizonyítványt,
5. Egészségi állapotot igazoló orvosi bizonyítványt, mely igazolja, hogy a felvenni kért gyermek internátusi nevelésre alkalmas,
6. Két tanu által előttemezett nyilatkozat arról, hogy a szülő (gyám) az előírt fizetési feltételeknek pontosan eleget fog tenni és az internátusi szabályok kötelező erejét elismeri,
7. Helyhatósági (községi előljáróság) bizonyítványt a szülő állásáról, vagyoni és családi állapotáról, ellátatlan gyermekeinek számáról és arról, hogy a folyamodó községétől hány kilométer távolságra van a legközelebbi középiskola,

8. Igazolni kell a harctéri szolgálatot, ha erre hivatkozás történik. A felvételt kérő folyamodvány és annak mellékletei bélyegmentesek.

II. Az 1940—41. tanévre az Internátusban az iskolai díjakon kívül a beiratkozás alkalmával fizetendő:

- a) Felvételi díj címén a felvétel alkalmával 10 (tiz) pengő,
- b) Orvosi díj címén ugyanakkor 5 (öt) pengő,
- c) Ellátási díj címén havi 30 (harminc) pengő előleges havi részletekben, minden hó 5-ig.

A felvételi és orvosi díjakat kivétel nélkül minden növendék tartozik fizetni.

III. Ezekkel szemben a növendék az Internátusban teljes ellátásban részesül és az ágyneműt is az Internátus adja.

Az orvosi díj csupán a heti orvosi ellenőrzést és vizsgálatot biztosítja, úgyhogy betegség esetén a gyógyszerek és más készkiadások —

járványos és ragályos betegségek esetében pedig a külön orvosi és ápolási költségek — a szülőket terhelik.

Az Internátus amellelt, hogy a gyermekek kifogástalan ellátását biztosítja, a legmesszebbmenően gondoskodik azok tanulmányi előmenetelének ellenőrzéséről is, amennyiben okleveles szaktanárok alkalmazásával a növendékeket a leggondosabb pedagógiai irányításban is részesítik.

A szülők kívánságára az Internátus igazgatósága gondoskodik a helybeli közép-, illetve szakiskolába való beiratásról, a növendékek zene, idegen nyelv és más rendkívüli tárgyak oktatásáról is, amelyeknek díjait megfelelő jelentkezés esetén az igazgatóság külön fogja megállapítani.

Az Internátusból évközben való kilépést csak a szülőknek vagy a növendékek gyámjának írásbeli bejelentésével történhetik. Kilépés, vagy az igazgató-bizottság határozata folytán az Internátusból való kizárás esetében a növendékek után az ellátási díjat a kilépés, illetve a kizárás hávára szólóan meg kell fizetni. A fentiek figyelembevételén kívül a befizetett ellátási díj vagy egyéb díjak összegéből visszatérítésnek nincs helye.

IV. Az Intézetbe felvett növendékek ruházati és egyéb felszerelési tárgyak mérvét és mennyiségét illetőleg kizárólag az Internátus igazgatósága ad bővebb felvilágosítást.

Budapest, 1940. március hó 11-én.

H I R E K

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur *dr. Körösy Pál Benedek* m. kir. gazd. tanácsos, polg. isk. tanárt a nyiregyházi kir. tanfelügyelőségtől a szolnoki kir. tanfelügyelőséghez helyezte át. Isten hozta!

Nyugdíjazás. *Andersen Aladár* né szolnoki áll. tanítónőt és *Fogarasy Mihály* cibakházi áll. igazgató-tanítót a miniszter ur nyugalmába helyezte.

Házasság. *Dr. Szemeredy Béla* tanügyi s. titkár és *Koltay Anna* szolnoki áll. tanítónő házasságot kötöttek. Gratulálunk!

Lemondás. *Bagaméry Béla* kunhegyesi-kormosdüllői próbaszolgálatos-segélydíjas tanító, *Ferke Fe-*

rencné Jászdózsai rk. isk. kisegítő tanítónő állásáról lemondott.

Beosztás. A miniszter ur *Szabó Gabriell* okl. tanítónő, a jászárkoszállás-ágói áll. iskolához próbaszolgálatos segélydíjas minőségben alkalmazta.

Áthelyezés. *Karaszti István* szolnoki és *Fodor Gyula* ujpesti áll. tanítók kölcsönösen áthelyeztettek.

Választás. A tiszazugi ref. iskolaszék a megüresedett tanítói állásra *Szekeres László* okl. tanítót választotta meg.

Nyugtázások - Csekkszám: *Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Áll. Tanítóegyesület - Szólnok 57480.*

Előfizetés Népművelésre: Tantesület Tiszaderzs 6 P, Hajmáty József 2 P. Kulcs, Eötvös Alap

Bpest 6 P, Markóth Dezső Szolnok 3 P, Róm. Kath. Tantestület Tiszapüspöki 6 P, Schieszler Hugó Szajol 3 P, Szabó Erzsébet Kisujszállás 3 P, Vajó János Karcag 6 P, Bogyó Béla Jászfelsőszentgyörgy 3 P, Schaefflerné, S. Margit, Hajas Józsefné Kunszentmárton, Kálmán Tiszaszentimre, Máthé János Tiszakürt, Kardos Katalin Jászladány, Kárpáti Károly Karcag 3-3, Uradalmi Iskola Szanda, Halmágyi Sándorné Szolnok, Fejes Vilma Jászberény, Schwartz Géza Mezőtúr, Mihályfalvi József Turkeve, Vida Gyula Tiszaföldvár, Szalay István Pusztakengyel, Bátky Antal Makó, Orosz György Szolnok, Áll. Iskola Pusztap, I. 6-6 P, Feiszthámmel Károly Szolnok. 3 P.

Tagdíj címen: Tarján József, Vajay Józsefné, Jancsó Kajetánné, dr. Bérczy Ernőné, Schmidt Irén, dr. Borbély Lászlóné 4-4 P. Szolnok, Schieszler Hugó Szajol, Bogyó Béla Jászfelsőszentgyörgy, Horváth Gyula Szolnok 2-2 P, Kabdebó Matild 3 P. Jászfelsőszentgyörgy, Oroszvály János 3 P. Kötelek, Schwartz Géza Mezőtúr 4-4 P, Szalay Istvánné 8 P. Pusztakengyel, Farkasné, Cs. Klára Kötelek 4 P.

Temetkezési díj címen: Bódi Istvánné 3 P 60 f, Módos Jenő 19

P 20 f, dr. Zs. Tóth Gáborné 4 P 80 f, Hajós István 14 P 40 f, Fazekas Károly 9 P 60 f, Koczka József 9 P 60 f Szolnok, Horváth Ferencné 2 P 40 f Gödöllő, Muhy Sándorné, Muhy Mária, Szathmáry Lajosné, Ferenczy Sándorné, Szegedy Istvánné, Polonyi Rózsi, Horváth Jolán 1 P 20-1 P 20 f, Brindáné L. Mária, Csiky Ernő 2 P 40 f Szolnok, Országh Pál 1 P 20 f Bpest, Bacskó Gyula Szolnok 7 P 20 f, Bátky Antal 1 P 20 f Makó, Molnár Béláné 1 P 20 f Bpest, Lucskay János 6 P Cibakháza.

A temetkezési Alosztály tagjainak figyelmébe! Felkérem az Alosztály tagjait, hogy elhalt tagtársunk, özv. Lándori Mózesné után személyenként 1 pengő 20 fillért az Alosztály pénztárába befizetni sziveskedjenek.

Pénztáros.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cs. E Szolnok, K. J. Jászberény, H. J. Kulcs. V. J., Dr. K. J. Szolnok. Részben már kiszedve közlésre várnak. Elnézést s kevés türelmet kérek. *Munkatársainknak.* A lapot minden hó 20-án zárjuk. Erre az időre kérjük közleményeik beküldését. Szives üdv!

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15.

SZOLNOK

TELEFON 113.

Raktáron lévő és azonnal szállítható elemi népiskolai vezérkönyvek:

Tesléry : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 2-
	III. o. 3-
	IV. o. 4-
	V. o. 2-
	VI. o. 3-
Tesléry : Fogalmazási eredmények	II. o. 4-
	III. o. 4-
	IV. o. 4-
Tesléry : Táblai rajzok	I. o. 3-
	II. o. 3-
	III. o. 3-
	IV. o. 3-

Quint-Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 6 ⁵⁰
Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	II. o. 6-
	III. o. 6 ⁵⁰
	IV. o. 7-
Drózdy : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 3 ²⁰
	III. o. 4 ⁵⁰
	IV. o. 5 ⁴⁰
	V-VI. o. 7-
Drózdy-Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II-VI. o.
Drózdy : A földrajz tanítás vezérkönyve	IV. o. 8-
Kaposy-Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III-IV. o. 5-
Bervaldszky-Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	7 ⁴⁰
Szalatsy-Ferenczy : A történelem, polgári jogok	6-
Jósvay-Schmidt : Az éneklés tanítása	5 ⁶⁰
Óveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2-
Straub-Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I-II o. 2 ¹⁰
	III-IV. o. 2 ⁴⁰
	V-VI. o. 2 ⁴⁰
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	3-
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	a 1-
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I-II-III. o. egykötetben	2-

Böröndöt, bördisműáru, gyermekocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékáru és illatszert **nagy választékban, olcsó árban vásárolhat Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Dr. Kovács János : A tanító és felügyelője.

Szombathy Miklós : Népművelés és lég-
oltalom.

Vajay József : Gyermekünk fegyelmzése.

Dr. Körösi Pál Benedek : Agrárpedagógiai
siker a mezőgazdasági kiállításon.

Hivatalos rész. — Irodalom.

Hírek. — Nyugtázások.

RÉNYI DEZŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVFOLYAM, 5. SZ. — 1940. MÁJUS.

Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadói áron:

Rényi Dezső

könyvesboltjában
Szolnok, Górcsú-utca. Áruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26.—
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	26.—
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26.—
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	26.—
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	26.—
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	120
Magyarország babérlombos cimere, 34×51 cm.	—50
Hiskegy falikép 37×51 cm. nagyságban	—60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1.—
Magyar nemzeti zászló 2. méter hosszú, rojttal és bojttal	1760
Ugyanaz 3 méter hosszú	26.—
Magyar nemzeti zászló, középen magyar címerrel, 2 m. hosszú	29.—
Ugyanaz 3 méter hosszú	41.—
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	1660
Ugyanaz 3 méter hosszú	25.—
Himnusz falitábla, kartonrahúzva	4.—

Bárhon hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált. Tanítóegyesület.	Feladvány szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY Feladvány kiadó: CSIKY ERNŐ	Előfizetési díjak és reklámdíjak Cziky Ernő egyes. párttársához, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség elméjére Szolnok, Ujvárosi lakosa küldendőek. Kéziratokat nem adunk vissza.
Évi előfizetés 6 pengő	Megjelenik havonként.	

A tanító és felügyelője.

Írta: dr. Kovács János tanügyi tanácsos.

E kérdésről már bizonyára sokat olvastak már kedves kartársaim. Sok és sokféle vélemény hangzott már el elméleti és gyakorlati alapon a tanítónak és felügyelőnek egymáshoz való viszonyáról. Én is, mint aki felügyelettel közvetlenül is foglalkoztam, megkísérlem a saját tapasztalataim alapján a kérdést körvonalazni. Tudjuk, hogy maga az iskolafelügyelet hivatalosan szabályozva van, de az is nyilvánvaló, hogy a szabály csak külső keret. A keretben életet adni, azt etikai tartalommal kitölteni szintén fontos és közérdekű kötelesség. Az alábbiakban olyasmit kívánok előadni, ami nincs benn a hivatalos szabályzatokban, mégis megszívlelendőnek vélem.

Alapvető mozzanatként hangsúlyozom, hogy tanító és felügyelője: mindkettő egyaránt a közszolgálat esküt tett embere. tehát mindkettőnek a közszolgálat és a közügy összes érdekeitől, a közérdek szellemétől minden vonatkozásban, egész lélekkel áthatottnak kell lennie. Ezen lelki kellék hiányában egyik sem fog hivatásának teljes mértékben megfelelni. Minden közszolgálati alkalmazottnak *hivatásszerűen* kell munkálkodnia, vagy legalább is a hivatásszerűséget a legnagyobb kötelességérzettel, odaadással megközelítenie.

A tanító és felügyelője közötti viszony megvizsgálásánál szem előtt kell tartani azt is, hogy mindkettőnek a munkaköre közszolgálati kötelesség. Tehát a tanítónak tudnia kell azt, hogy a felügyelőnek nemcsak joga, hanem kötelessége is a bírálat és az esetleges hibák észrevétele, viszont a felügyelőnek azt kell szem előtt tartania, hogy a tanítónak kötelessége a lehető legjobb, legeredményesebb munkát végezni. Tehát nemcsak úgy áll a dolog, hogy a felügyelőnek és tanítónak csak azt kellene tudni, hogy *neki* mi a joga és kötelessége.

Már most hogyan vizsgáljuk meg e két szóban lévő közszolgálati szervnek egymáshoz való azt a viszonyát, amely a közérdeknek legjobb-

ban megfelel? E célból leghelyesebbnek vélem, ha megnézzük mindennek előtt azt, hogy milyen legyen a hivatalos és a magán érintkezés a tanító és a felügyelő között? A záróértekezleteken milyen legyen a bírálat, az esetleges kifogások előterjesztése, vagy az elismerések felsorolása? Végül szükséges-e *különösebben* kidomborítani akár a súlyos kifogásokat, akár az átlagon felüli kiváltságot?

Ami a személyes hivatalos érintkezést illeti szerintem annak természetes követlenséggel (pózméntesen) kell történnie. Tudjuk ugyanis azt, hogy a felügyeletnek pusztán megjelenése, jelenléte legtöbbször bizonyos elfogultságot idéz elő a meglátogatott tanító lelkében. Ez pedig nagyban gátolja őt a látogatáskor végzett munkájában. Ha tehát a felügyelő a megjelenéskor, hangjában és fellépésében erősen hangsúlyozza a hivatalos tónust, ezzel csak fokozza a tanító lelkében az elfogultságot, indokolatlanul megnehezíti annak munkáját és ezáltal a tanítói munkáról, annak eredményéről, esetleg helytelen képet fog tudni szerezni.

Ha a hivatalos érintkezésnél helyesebb a feltűnés nélküli megjelenés, és a közvetlen modor, annál inkább áll ez a magán érintkezés alkalmára. Elvégre kartársak vagyunk, ugyanazon munkakörben dolgozunk s azért nem tartom indokoltnak magunk között, a felügyelet jogcímén jégfalakat építeni. Természetesen meg kell lennie úgy a tanítóban, mint a felügyelőben annak a helyes érzéknek, amely mértéket tud szabni ezen a téren, amely mértéknek átlépése természetesen ártana a közszolgálatnak. A tiszta, nemes, korrekt kartársiasságot ugyanis nem szabad összekeverni a pajtáskodással, megalkuvással, mely utóbbiak egymástól hivatalosan függő alkalmazottak között meg nem engedhetők.

A bírálatnál a legteljesebb tárgyilagosság, a legteljesebb elfogultlanság és igazságosság az alapvető kelléke. Azért, akinek nincs abszolút igazságérzete, az ne is merjen vállalkozni a felügyeletnek, mások feletti bírálatnak gyakorlására.

A bírálatnak kétféle tartalma van: kifogások és elismerések.

A kifogásokat természetesen (semmit belőlük el nem hallgatva) habozás nélkül elő kell terjeszteni. Eppen úgy az elismerést is teljes mértékében kifejezésre kell juttatni.

Igen fontos és egyben kényes is a bírálatok, kifogások közlésének a módja. Ennek természetesen soha sem szabad sértőnek, bántónak lenni, mert ez nem volna méltó a felügyelet magasrendű kulturális munkájához és

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők

„Hungária” rum- és likörgyár

SZOLNOK Sörgöncim: Borösztreicher. Telefon: 53

joggal elkeseredést szülne. Meg kell találni és a felügyelő urak kétségkívül meg is találják a megfelelő szavakat és kifejezéseket, amelyekkel észrevételeiket megteszik anélkül, hogy bármit is a közérdek rovására elhallgatnának.

Sajnos, előfordulhatnak a felügyeleti szolgálatnál a személyes szimpátia, személyes összeköttetés, vagy érdek, illetve a személyes ellentét szempontjai. Ennek ellenállani a legnehezebb, de a legszebb és legszentebb kötelesség, Mert a személyes szempontot és összeköttetést éreztetni pláne annak érdekében kedvező, vagy kedvezőtlen bírálatot gyakorolni, a legsúlyosabb közszolgálati bűnök egyike. *(Végezőv.)*

NÉPMŰVELÉS ÉS LÉGOLTALOM.

Irta: Szombathy Miklós áll. tanítóképző-int. tanár.

(2.) Falun tehát nem kell számolnunk az u. n. belélegzőes harcigázok alkalmazásával sem. Ezek a harcigázok zártabb helyen, háztömbök között fejthetik ki hatásukat, a szabadban egy-kettőre elillannak. Ha mégis kapnak gáztámadást, rövid időre a nedves zsebkendő is véd. Nedves zsebkendőt teszünk orrunk és szánk elé, szemünkkel hunyorítva nézünk s a széllel ellentétes irányban kisietünk, (de sohasem szaladunk,) a gázfelhőből. A szabadban ilyenkor a magasabb helyet keressük, arokba ne feküdjünk, a pincéből jöjünk fel. Ennyit kell megtanítanunk a belélegzőes harcigázokról. A falu lakosságát nem fogják ellátni gázálarccal, nem kötelezik azok megvételére. Nem azért mintha a falu népe mostoha gyermeke volna az államnak, hanem egyszerűen azért, mert nem lesz szükség rá. Ha tehát valaki felvilágosító munkája közben beszél a falusiaknak a gázálarcokról, ne feledje el az előbbieket hangsúlyozni. Ha a falu népe azt hiszi, hogy gázálarc nélkül légitámadás esetén elpusztul, mivel nincs gázálarca, ismét vakrémület lesz urrá rajta. Természetesen a hatósági osztagokat falun is ellátják gázálarccal, hiszen azoknak nem lesz mindig módjukban eltávozni a gázfelhőből. Hólyaghuzó gázokra ez nem vonatkozik, de azok ellen a gázálarc nem véd. Hólyaghuzó gázzal falun is számolni kell. Erre még visszatérünk.

Milyen lesz ezek szerint tehát a falu légoltalma? A várható támadáshoz igazodó. Sokan azt mondják erre, hogy nem is kell a faluban semmire készülni, mert a falu nem lesz kitéve légitámadásnak. Az ellenség támadása katonai célpontok, fontosabb gyárak, raktárak és nagy városok ellen fog irányulni, nem pazarolja erejét kicsiny falvakra. Igen, így is lesz az, amíg az ellenség a frontokon boldogulni tud. Amikor azonban nem bír el a hadsereggel, a mögöttes országrész elpusztításával igyekszik felmorzsolni a hadsereg ellenállóképességét és térdre kényszeríteni az ellenelet. Ezt láttuk a finn-orosz háború példáján. Finnország mintaszereiben megszervezett légoltalma azonban ebben is keresztülhúzta ellenele

ban megfelel? E célból leghelyesebbnek vélem, ha megnézzük mindenek előtt azt, hogy milyen legyen a hivatalos és a magán érintkezés a tanító és a felügyelő között? A záróértekezleteken milyen legyen a bírálat, az esetleges kifogások előterjesztése, vagy az elismerések felsorolása? Végül szükséges-e *különösebben* kidomborítani akár a súlyos kifogásokat, akár az átlagon felüli kiválóságot?

Ami a személyes hivatalos érintkezést illeti szerintem annak természetes követlenséggel (póztmentesen) kell történnie. Tudjuk ugyanis azt, hogy a felügyeletnek pusztán megjelenése, jelenléte legtöbbször bizonyos elfogultságot idéz elő a meglátogatott tanító lelkében. Ez pedig nagyban gátolja őt a látogatáskor végzett munkájában. Ha tehát a felügyelő a megjelenéskor, hangjában és fellépésében erősen hangsúlyozza a hivatalos tónust, ezzel csak fokozza a tanító lelkében az elfogultságot, indokolatlanul megnehezíti annak munkáját és ezáltal a tanítói munkáról, annak eredményéről, esetleg helytelen képet fog tudni szerezni.

Ha a hivatalos érintkezésnél helyesebb a feltűnés nélküli megjelenés, és a közvetlen módor, annál inkább áll ez a magán érintkezés alkalmára. Elvégre kartársak vagyunk, ugyanazon munkakörben dolgozunk s azért nem tartom indokoltnak magunk között, a felügyelet jogcímén jégfalakat építeni. Természetesen meg kell lennie úgy a tanítóban, mint a felügyelőben annak a helyes érzéknek, amely mértéket tud szabni ezen a téren, amely mértéknek átlépése természetesen ártana a közszolgálatnak. A tiszta, nemes, korrekt kartársiasságot ugyanis nem szabad összekeverni a pajtáskodással, megalkuvással, mely utóbbiak egymástól hivatalosan függő alkalmazottak között meg nem engedhetők.

A bírálatnál a legteljesebb tárgyilagosság, a legteljesebb elfogulatlanság és igazságosság az alapvető kelléke. Azért, akinek nincs abszolút igazságérzete, az ne is merjen vállalkozni a felügyeletnek, mások feletti bírálatnak gyakorlására.

A bírálatnak kétféle tartalma van: kifogások és elismerések.

A kifogásokat természetesen (semmit belőlük el nem hallgatva) habozás nélkül elő kell terjeszteni. Éppen úgy az elismerést is teljes mértékben kifejezésre kell juttatni.

Igen fontos és egyben kényes is a bírálatok, kifogások *közlésének a módja*. Ennek természetesen soha sem szabad sértőnek, bántónak lenni, mert ez nem volna méltó a felügyelet magasrendű kulturmunkájához és

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők

„Hungária“ rum- és likörgyár

SZOLNOK Sörgöncim: Borösztreicher. Telefon: 53

joggal elkeseredést szülne. Meg kell találni és a felügyelő urak kétkegykülvül meg is találják a megfelelő szavakat és kifejezéseket, amelyekkel észrevételeiket megteszik anélkül, hogy bármit is a közérdek rovására elhallgatnának.

Sajnos, előfordulhatnak a felügyeleti szolgálatnál a személyes szimpátia, személyes összeköttetés, vagy érdek, illetve a személyes ellentét szempontjai. Ennek ellenállani a legnehezebb, de a legszebb és legszenvedőbb kötelesség, Mert a személyes szempontot és összeköttetést éreztetni pláne annak érdekében kedvező, vagy kedvezőtlen bírálatot gyakorolni, a legsúlyosabb közszolgálati bűnök egyike. (Végköv.)

NÉPMŰVELÉS ÉS LÉGOLTALOM.

Irta: Szombathy Miklós áll. tanítóképző-int. tanár.

(2.) Falun tehát nem kell számolnunk az u. n. belélegzőes harcigázok alkalmazásával sem. Ezek a harcigázok zártabb helyen, háztömbök között fejthetik ki hatásukat, a szabadban egy-kettőre elillannak. Ha mégis kapnak gáztámadást, rövid időre a nedves zsebkeendő is véd. Nedves zsebkeendőt teszünk orrunk és szánk elé, szemünkkel hunyorítva nézünk s a széllel ellentétes irányban kiséjük, (de sohasem szaladunk,) a gázfelhőből. A szabadban ilyenkor a magasabb helyet keressük, árokba ne feküdjünk, a pincéből jöjjünk fel. Ennyit kell megtanítanunk a belélegzőes harcigázokról. A falu lakosságát nem fogják ellátni gázálarccal, nem kötelezik azok megvételére. Nem azért mintha a falu népe mostoha gyermeke volna az államnak, hanem egyszerűen azért, mert nem lesz szüksége rá. Ha tehát valaki felvilágosító munkája közben beszél a falusiaknak a gázálarccokról, ne feledje el az előbbieket hangsúlyozni. Ha a falu népe azt hiszi, hogy gázálarc nélkül légítámadás esetén elpusztul, mivel nincs gázálarca, ismét vakrémület lesz urrá rajta. Természetesen a hatósági osztagokat falun is ellátják gázálarccal, hiszen azoknak nem lesz mindig módjukban eltávozni a gázfelhőből. Hólyaghuzó gázokra ez nem vonatkozik, de azok ellen a gázálarc nem véd. Hólyaghuzó gázzal falun is számolni kell. Erre még visszatérünk.

Milyen lesz ezek szerint tehát a falu légoltalma? A várható támadáshoz igazodó. Sokan azt mondják erre, hogy nem is kell a faluban semmire készülni, mert a falu nem lesz kitéve légítámadásnak. Az ellenség támadása katonai célpontok, fontosabb gyárak, raktárak és nagy városok ellen fog irányulni, nem pazarolja erejét kicsiny falvakra. Igen, így is lesz az, amíg az ellenség a frontokon boldogulni tud. Amikor azonban nem bír el a hadsereggel, a mögöttes országrész elpusztításával igyekszik felmorzsolni a hadsereg ellenálló képességét és térdre kényszeríteni az ellenfelet. Ezt láttuk a finn-orosz háború példáján. Finnország mintaszerűen megszervezett légoltalma azonban ebben is keresztülhúzza ellenfele

számítását. Mi magyarok, egy esetleges háborus összetűzés esetén hasonlóra lehetünk elkészülve. Ismerve a magyar katonai erényeket, föltehető hogy — a finnekéhez hasonlóan — hadseregünket az ellenfél nem tudja legyőzni, azért majd a nemzet életterét, a falut fogja pusztítani és ott fog megverni minket, ha már most fel nem készülünk ellene.

Az ellenség a falut először is gyujtóbombával fogja támadni. Ez ellen irányul tehát a falu légoltalmának gerince. A védekezést azonban nem elég légiveszély idején elkezdni. Arra már most nevelni kell a falu népét, fel kell világosítani őket, hogy ne csak azért tegyék meg a szükséges előkészületeket, mert a kormányrendeletek rövidesen el fogják rendelni, hanem értsék meg, hogy mindez a saját érdekükben történik. A legtöbb falu a mai formájában valóságos tűzfészkek. Ma még előfordul az, hogy véletlen tüzeset következtében házsorok, vagy egész falvak égnek le. Mi lesz tehát akkor, ha több száz gyujtóbomba esik le a falura s egyszerre sok tűz keletkezik a falu különböző részein? Ezen változtatni kell. Le kell szoktatni a gazdát arról, hogy termését, takarmányát a lakóház vagy istálló padlásán raktározza. A ház környékén és a szérűskertekben tartsák meg az u. n. tűztávlatot. Az előljárásság minden erejével hasson oda, hogy a tetők mielőbb tűzmentesre cserélődjenek ki. Ne engedjék meg a régi zsúpfedelű tetők toldozgatását, foldozgatását, hanem le velük!

(Folytatjuk.)

Emberi kötelességünk belépni az Eötvös Alap Családjóléti Osztályába

GYERMEKEINK FEGYELMEZÉSE.

Jutalmazás és büntetés.

Irtó: vajai Vajay József.

Gyermekeink nevelésében ma igen nagy szerepet játszik a jutalmazás és a büntetés. Sajnos, sokkal nagyobb, mint szabad volna!

Egy gyengéd lelkű okos apa, vagy anya, rendes körülmények között szelíd szóval, szeretettel mindenre ráveheti a gyermekét. De a legtöbb szülő ideges sietségében nem vesz magának időt, fáradságot a szelíd, gyengéd szóra, a kötelesség megértetésére, hanem különféle jutal-

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

A **BRÜLL**

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETBŐL

mak, ajándékok ígérgetésével, vagy üres, de nagyhangú, gyakran lehetetlen fenyegetésekkel bírja rá gyermekeit kötelességeinek teljesítésére.

Ez a jutalom rendszerint cukor, befőtt, édesség, aminek többnyire gyomorrontás a vége. — vagy pedig valami költséges játékszer, ami holnap még inkább útjában lesz a kötelesség-teljesítésnek!

A nagyhangú fenyegetéseket maga a gyermek sem veszi komolyan jól tudva azt, hogy azok soha sem lesznek valóra váltva!

Ha a szülő jutalmazni akar, miért ne lehetne az a jutalom az ő fokozottabb szeretete, az ő csókja, — étkezésnél a maga mellé ültetés, délutáni vagy esti közös játék, mese stb. valami olyan dolog, ami a szülők iránti szeretet mélyítésére, fokozására, a gyöngéd érzelmek fejlesztésére szolgál?

Az anyagi jutalom rendszerint rövid időre hat. A gyermek 3—4 nap múlva újabb, meg újabb ajándékot vár, — csak a jutalomért dolgozik.

Napról-napra újabb, költségesebb igényekkel, kívánságokkal áll elő: teljesen önzővé válik. Végre is a szülő beleun az örökös ajándékozásba, nem győzi azt, s az immár követelőzni, sőt fenyegetőzni kezdő gyermeket amúgy becsületesen elrakja, amire a már önzővé tett gyermek lelkében fölébred a dac, a bosszú érzete és elhatározza magában, hogy most már aztán: „Csak azért sem!”

Ebben az esetben egyenesen és kizárólag magára vessen a szülő! A veréshez nem volt joga, mert ezt az eredményt előre láthatta, sőt várhatta volna, miután ő maga váltotta ki, ő maga provokálta!

Üdvösséges tanulság, hogy anyagi dolgokkal, értékes ajándékokkal ne jutalmazzon a szülő! De ne jutalmazzon azzal se, hogy gyermekét valamely kötelességének teljesítése alól fölmenti!

Ha már jutalmazunk, legyen az a jutalom a szülői, vagy tanító szeretetnek valami gyöngéd érzelmi megnyilatkozása, amivel gyermekeink, tanítványaink lelkére, érzelmi fogékonyságára hatunk, amivel őket csak még szorosabban fűzzük magunkhoz érzelmileg! Ha a gyermek erre a jutalomra mindennap számot tart, az sem baj! Sőt határozottan előny!

Természetesen itt a kötelességek elvégzésének a jutalmazásáról beszélünk, nem pedig a családi ünnepélyek: karácsony, újév, húsvét, névnap és születésnap alkalmával szokásos ajándék adásról!

Ha valami rendkívüli jót művel a gyermekünk, ami nem a kötelessége elvégzéséből eredt, hanem a saját kezdeményezéséből és szorgal-

Nősgyeim!

A „Nagyfőzsde” mellett

ÁRUFORGALOM!

Tavaszi női kabátot, kosztümöt, ruhát, ponygolyát fővárosi nivójú szaküzletben vásárolhatja olcsó szabott áron:

KEMÉNY ISTVÁN

Telefon 3-11. sz. SZOLNOK Gorove u. 19.

mából, akkor — esetleg — megjutalmazhatjuk, — de a főző jutalom ebben az esetben is a gyermek szemében, a nekünk szerzett öröm jól-éső tudata legyen! A kísérő ajándék pedig a mi örömünknek a kifejezője!

Amint nem helyes lépten-nyomon jutalommal, ajándékokkal kecségetni és rontani gyermekeinket, éppúgy nem helyes, sőt káros és bűnös dolog állandóan büntetni, ütni, verni s veréssel intézni el mindent, ami nekünk nem tetszik!

Engedjék meg, hogy ezt néhány példával megvilágítsam!

— Egy apa, miután alaposan helybenhagyta gyermekét, dühtől szikrázó szemekkel kérdezte a szepegő kis fiútól: — Aztán tudod-e, hogy miért kaptál ki? — Tudom, — felelte az remegve: — Azért kaptam ki, mert te nagyobb és erősebb vagy mint én!

A verés, a testi fenytés a legtöbb esetben nem más, mint a meglétt ember izgalmának a levezetése!

Ime egy példa!

Egy nagyobb város munkásnegyedében, egy hároméves kislány játszadozott az utcán, hatéves nénijének a felügyelete mellett. Játék közben a kislány átszaladt az utca másik oldalára, pontosan egy arra rohanó autótaxi kerekei elé. A kislány felsikoltott, a fiúcska valósággal megremevedett a rémülettől. A taxi bűgös, éles csikorgás után hirtelen megállt. A vezető leugrott róla és megragadva a rémülettől szinte félholt kislányt, ordítózva, káromkodva ütlegetni kezdte.

— Miért bántja ezt a kislányt? — kérdeztem tőle méltatlankodva. — Nem látja, hogy úgy is halálra van rémülve?! Beteggé, nyomorékká akarja tenni!

— Talán maga a tanítója? — ordította a felbőszült soffőr. — Mit ártja magát az én dolgomba?! Én az apja vagyok!

Az apa tehát megverte a gyermekét, hogy idegeit lecsillapítsa — Ugyanezen okból kifolyólag én meg megverhettem volna a brutális apát, hogy felzaklatott idegeimet lecsendesítem!

Napról-napra láthatunk eseteket, melyek állításomat igazolják.

Mariska megbottlott és a tintás üvegből ráöntötte a tintát a drága új szőnyegre. Nosza felugrunk és nekiesünk. Ugyan miért? Azért, mert a fizikai reakció, a testünk megrázkódása, az ijedtségtől megbénult idegekre ösztönszerű megkönnyebbülést okoz! Ha megállanánk egy percre és egy kicsit gondolkoznánk, rögtön belátnánk, hogy ez a megbottlás velünk ugyanúgy megtörténhetett volna s azért nem vonhatjuk felelősségre Mariskát, aki talán még nálunk is jobban megjijedt!

Béla játék közben feldönt egy vázát. A nagy csörömpölés zajára odarohanunk és megkönnyebbülve állapítjuk meg, hogy: csak egy olcsó váza volt! Minthogy ennél fogva az eset nem rendített meg, ezúttal a verés is elmarad!

— Mäskor jobban vigyázz! — fedjük meg nyugodtan és okosan a fiút!

Másnap azonban Pista egy herendi szervisz kellős közepébe téveszti a labdáját, szétfröccsentve millió cserépdarabra az egész készletet. Csak azt látjuk az egészéből, hogy többszáz pengő az ördögé és felizgatott idegeink a Pista fiú erélyes elnadragolásában nyernek kielégülést.

Tehát legtöbbször nem maga a tett vagy a bűnös bűne határozza meg a büntetést, hanem a kár nagysága, a tárgy értéke és izgatottságunk foka!

Megtörténhetik, hogy egyes napokon, amikor ingerlékenyebbek vagyunk, mint más napokon, keményen büntetünk olyan eseteket is, amelyekért más hangulatban a fülünk botját sem mozdítottuk volna meg. A szülő azonban érzi ilyenkor, hogy valamit tenni kell! És mert hirtelenében semmi okos nem jut az eszébe, hát azt teszi, ami a legkönnyebb: büntet, leszid, pofoz.

Ha én rajtam állna, szigoru törvénybe iktatnám, hogy a szülők és tanítók, azon a ponton, amikor nem tudják hirtelenében eldönteni, hogy mit csináljanak, akkor: ne csináljanak semmit!

(Folyt. köv.)

Agrárpedagógiai siker a mezőgazdasági kiállításon

Irta: **dr. Kőrösi Pál Benedek** okl. gazda,

a szolnoki tanfelügyelőséghez berendelt tanár, m. kir. gazdasági tanácsos

Az ember a földdel ösidőktől fogva örök összeforrottságban él. A nemzet ereje a föld termőképességében rejlik. A termőterület a nemzeti felemelkedés egyik záloga.

A magyar ember nemcsak a világ első katonája, hanem imponáló ragyogó eredményeket, teljesítményeket tud felmutatni földjéből is.

Az országos mezőgazdasági kiállításon és vásáron is beszédesen igazolta, hogy Hazánkban rend, fegyelem, békés nyugalom, haladás és fejlődés van a termelő munkában is.

Mint ismeretes a kiállításnak kettős célja van: az egyik a vásár célszerű lebonyolítása, a másik a tanítás és a propaganda.

Ezt az utóbbi célt szolgálták gazdasági tanügyi intézményeink, melyek ez alkalommal is csoportos kiállítás keretében ismertették a kitarító munka komoly tanúságait. Valóságos fegyvertárát mutatták be a tanulni vágyó gazdaközönségnek. Így:

Bőröndöt, bőrdíszmüarut, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékarut és illatszert **nagy választékban, olcsó árban vásárolhat Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301

„Takarékosság” tagja

1. A vallás- és közoktatásügyi Miniszter Ur fennhatósága alá tartozó mezőgazdasági népiskolák közül a:

a) dévaványai, nagy szakszerűséggel ismertette a sziknek digózással való javítását, vizes területek befásítását, a maradi gazda kétnyomásos gazdálkodásával szemben a haladó gazda négyes vetőforgóját.

b) makói, a világhírű hagyma termelését, kezelését ismertette az ültetéstől a szállításig; etető rács modelljével kézimunka gyűjteményével nyert elismerét.

c) szekszárdi tormatermelésének ismertetésével, gazdaságos célszerű hordozható baromfi etető modelljeivel tünt ki.

d) derecskei, a vidék főbb terményeit (sárgarépa, petrezselyem stb.) azonkívül a híres derecskei szűr rátét munkáit gyakorlatilag is bemutatta.

e) kiskunfélegyházi, a mezőgazdasági termények ipari illetve gyári feldolgozását, valamint a gyapot termelését mutatta be.

f) nyirbátori, alma, burgonya, tengeri kollekciójával, azonkívül izléses és nagy fáradsággal összeállított kézimunka tananyagának bemutatásával nyert elismerést.

g) szegedi-felsőközponti, a pillangósvirágú takarmánynövények fontosságára hívta fel a figyelmet.

h) köröstarcsai, csipkebemutatójával tünt ki.

i) nádudvari, gyékény háziipari készítményeivel szerepelt sikeresen.

A rendezésben nagy érdeme volt Belle Lajos igazgató urnak, aki fáradhatatlanul állott szolgálatára az érdeklődőknek.

2. földművelésügyi Miniszter Ur fennhatósága alá tartozó intézetek ez alkalommal nem szerepeltek, helyettük a szakoktatási csarnok ebben az évben a gazdasági oktatás történelmi fejlődését mutatta be érdekesítő képekben és felírásokban.

Ott láthatók az ősfoglalkozást űző pogánymagyarok, majd a szerzetesek amint népünket a gazdálkodás nemesebb irányával megismertetik. Mátyás király és főúri kapásai, a török hódoltság megdöbbentő eseményei, Mária Terézia, a burgonya, selyemhernyótenyésztés és merinói gyapju honosítója; Tessedik Sámuel aki a szarvasi gazdasági iskolát alapította, mint elsőt az egész világon. Ő volt az aki először ültetett homokon akácot, irtott sziket és először kívánt minden megye élére gazdasági felügyelőket. Gróf Festetich György, aki a keszthelyi Georgikonnak vetette meg alapját. Ebből sarjadt és fejlődött a gazdasági kiképzés hatalmas intézménye: gazdasági akadémiák, tanintézetek, tejjgazdasági iskolák, téli gazdasági iskolák, téli tanfolyamok, gazdasági leánynevelők.

Az az iskola amelyik legszemléltetőbben tudta felmutatni munkájának eredményét, díjazásban részesült.

A mezőgazdasági népiskolák közül a vándorszerleget a makói, az

OMGE elsődíját a szekszárdi, a második díjat a derecskei, a harmadikat pedig a kiskunfélegyházi nyerte.

(Ennél a pontnál legyen szabad felvetnem azt a gondolatot, hogy a jövőben nem lehetne-e belevonni a kiállítás anyagába a mezőgazdasági középiskolákat és a gazdasági irányú továbbképző népiskolákat is, amelyek bizonyára igen szépen szerepelnének.)

Meglátogattam a földművelésügyi minisztérium szaktanácsadó irodáját, ahol kiváló szakembereink pillanatok alatt nyujtanak segítséget a legbonyolultabb gazdasági kérdésekben is.

Engem, aki a szolnoki kultúra egyik őrhelyén, a királyi tanfelügyelő-ségnél teljesítek szolgálatot, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei viszonyok érdekelték és így Dr. Gábor Dénes igazgató és Vadány Miklós gazdasági tanár uraktól erről szereztem információt.

Eszerint:

1. a szolnokmegyei kisgazdatársadalom növénytermesztésének színvonala az utóbbi időben öröndetesen javult. A megkezdett úton azonban tovább kell haladni. A továbbfejlődés két irányu lehet. Az első általános, mintegy alapja a továbbiaknak. Hiszen a helyes talajművelés trágyázás nélkül meddő minden további próbálkozás. Amint az említett alap biztosítva van a fejlődés első állomása a takarmánytermesztés legyen. Ez nemcsak az állattartást teszi jobbá, olcsóbbá, hanem a növénytermesztését is. Különösen a pillangóvirágú takarmánynövények (lucerna, zabosbükköny) állanak itt az első helyen. A helyes takarmányozás megkivánja az olcsó fehérjét. Erre szolgálnak a hüvelyesek. (Borsó, szója stb.)

A nagy kukoricafogyasztás a kukoricatermesztés szakszerű megoldását teszi szükségessé. Ezen a téren a jófajta, a helyes ápolás az első lépés, mely jobb eredmények felé vezet. Végül ma jó konjunkturát jelent az itteni gazdák számára napraforgó, ricinus vagyis az olajmagúak termesztése is.

2. a szolnokmegyei népies állattenyésztés az utóbbi időben szintén öröndetes fejlődésnek indult. Ez azonban csak akkor válhat gyorsabb üteművé, ha azt sikerül szilárd alapokra fektetni. A jövedelmezőség szempontjából arra kell törekedni, hogy a rétek és legelők terméshozamának figyelembevételével a fehérjében gazdag szántóföldi takarmánynövények termesztése minél nagyobb arányu legyen. Ez szolgál

Tip-Top

gyermekruha-
és fűző-szalon

SZOLNOK, Szapáry-utca 4-6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság.
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

tatja a legolcsóbb és legtermészetesebb takarmányt. Kivánatos lenne ezen növények termesztését a szántóföldi termelés 25 %-áig felemelni. Ez a kapás és gabonafélék termésátlagaira is kedvezőbb befolyást gyakorolna. A következő lépés olyan állatoknak a beszerzése, amelyek a feleltett takarmányt megfelelően tudják értékesíteni. A jó tenyészállatok jövedelmezősége attól függ, hogy a gazdák rendelkeznek-e megfelelő takarmányozási ismeretekkel. A szükségletnek megfelelően adagolt táplálóanyagok hasznosulásán fordul meg ugyanis az állattenyésztés jövedelmezőségének titka.

Szakintézményeink tehát az idén is sokaknak világítottak a gazdasági tudományok reflektorfényével, mert hiszen az értelmiséget lelki kulturája emeli az erkölcsi és anyagi javak magasságai felé.

Ezek az iskolák a népi tömegek szellemi, erkölcsi és anyagi niveljét nemcsak megvédik, hanem emelik, növelik és fokozzák is.

A gazdasági kultúra fejlesztése ugyanis csak a szellemi kultúra fejlesztésével lehetséges.

Nyilván arra is tanítanak ezek az intézmények, hogy a nemzetépítő munkánál — amely immár a békebeli határok régvárt szívárványát ragyogtatta fel — a barázdára hulló verejték értékét becsüljük meg.

I R O D A L O M

Népiskolai Rendeleték Gyűjteménye címén közel 500 oldalas hatalmas kötetben gyűjtötte össze *Dezső Lipót* tanügyi főtanácsos azokat a rendeleteket és utasításokat, melyeket minden igazgatónak és tanítónak ismernie kell. Nélkülözhetetlen ez nemcsak az iskola adminisztrációja, de különösen a tanulmányi eredmény és az iskola belső eredményes munkájának biztosítása céljából is. Az ügyiratok kezelésétől kezdve minden, az iskola belső életére, vezetésére és igazgatására vonatkozó törvény, rendelet, részint szószert, részint bő kivonatban, a vonatkozó rendeletszámok feltüntetésével megtalálható a könyvben, amely 1876-tól a mai napig megjelent, illetve érvényben van. Az értékes gyűjtemény első kiadása néhány hét alatt

elfogyott. A II. kiadás most jelent meg. Melegen ajánljuk kartársaink figyelmébe. Megrendelhető a Szerző címén a 38.750 sz. csekkszám-lán, vagy postautalványon Budapest VI. Munkácsy-u. 26/b. címen. Ára 4 P. 40 f. Portóra és csomagolásra 40 f. küldendő.

Evva Ilona ózdi társ. tanítónő Fonomimikai vezérkönyve az olvasás tanításához, a napokban hagyta el a sajtót. Nagy gyakorlati tudással foglalkozik a régi és új írás tanításával, melyet 40-nél több kidolgozott óratervvvel tesz értékesé. A könyv a Szerzőnél rendelhető meg 3'60 P. árbán. Ugyanitt 50 részletesen kidolgozott hangulatos óratervvvel, számolási vezérkönyv. (I. o.) 4 P. Anyáknap-i jelenetek nagyobbaknak 90 f., kisebbeknek 40 f-es árbán.

Hivatalos rész.
2131—140. szám.

Tárgy: Dezső Lipót: Népiskolai Rendeleték Gyűjteményének megrendelése.

Valamennyi állami, községi, izraelita, társulati érdekeltségi és magán elemi iskola Tekintetes Igazgatóságának, Tanítójának!

Állomáshelyén.

Dezső Lipót tanügyi főtanácsos összeállításában és a „Kalász” könyvkiadó r.t. kiadásában megjelent a „Népiskolai Rendeleték Gyűjteményének” II. kiadása 4 P. 40 fillér bolti árbán.

Miután e mű a népiskolák adminisztrációjánál igen értékes utbaigazításokat nyújt, a V.K.Miniszter Ur 168.309—1940. V. ü. o. számú rendeletében megengedte, hogy a Gyűjteményt a tanítói könyvtár részére 1 példányban a könyvtári alap terhére, — *ha arra fedezettel rendelkeznek* — rendeljék meg az 1940—41 iskolai évben.

Kir. tanfelügyelő hiv.-ból távol:
Dr. Padányi Tibor s.k.
tanügyi fogalmazó.

H I R E K

Áthelyezés. *Gyöngyösi József* és *Gyöngyösi Józsefné* mezőturi-csehalomi áll. tanítókat a komádi Horthy Miklós áll. el. iskola és Nevelőintézethez, *Medgyaszay Margit* áll. tanítónőt ugyanettől az intézettől a mezőturi-csehalomi áll. el. iskolához helyezte át a miniszter ur.

Megbízás. *Korom Géza* okl. tanító a mezőturi-csehalomi áll., *Kiss Boldizsár*, *Mucsi József Zengő István* okl. tanítók a jászapati, *Dobos Zoltán* a kunhegyesi vándoriskolához nyertek próbaszolgálatos minőségben megbízást. *Császár Mária* okl. tanítónőt a sajkazinci rk. iskolához rendelte kiegészítői minőségben a miniszter ur.

Választások. *Szentgyörgyi Piroška* a dévaványai ref., *Komlósi Gyula* a tiszapüspöki rk., *B. Kovács Péter* a karcagi ref., *Kiss Anna* a jászfényszaru rk., *Török Ida*

a karcagi ref., *Ferencz A.* a mezőturi ref., *Telek Nándor* a karcagi rk., *Szlávik Gábor* a szajoli rk., *Pénzes László* a jászfényszaru rk., *Mátyás István* a mesterszállási rk. iskolához választott meg tanítót.

Nyugdíjazás. *Tóth Piroška* szolnoki áll. tanítónőt saját kérésére nyugdíjazta a miniszter ur.

Lemondás. *Szabó Gabriella* jászárokszállási-ágói próbaszolgálatos tanító állásáról lemondott.

Névváltoztatás. Morgenstern Edit turkevei áll. tanítónő családi nevét belügyminiszteri engedéllyel *Maróti-ra* változtatta.

Nyugtázások - Csekkszámok: *Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Áll. Tanítóegyesület - Szolnok 57480.*

Előfizetés Népművelésre: Bodnár Róza Kisujszállás, Zeller Ferenc Kunszentmárton 3—3 P. Mantano Janka Tiszaföldvár 6 P. Gárdonyi Jenőné 3 P. Törökszentmiklós, Kosnár Lajos Mezőtur, Áll. isk.

Tiszavárkony, All. isk. Nagyrév, Református Tantestület Kunhegyes 6—6 P. Barcsay Mária, Kerekes Eszter Tiszaföldvár, I. körz. isk. Igazgatóság Jászberény, Csomor Irén Szolnok 3—3 P.

Tagdíj címen: Szathmáry Lajosné, Brindáné, L. Mária, Muhy Mária, Kovách Lászlóné, Polónyi Rózsi, Szegedy Istvánné, Ferenczy Sándorné, Mann Barna, Horváth Jolán, Csiky Ernő, 2—2 P. Módos Jenő, Hajós István, Fazekas Károly, Sándor Irén, dr. Zs. Tóth Gáborné, Koczka József, Horváth Lajosné 4—4 P. Szolnok, Glodeák Béláné 1 P. Mezőtur, Gárdonyi Jenőné 2 pengő, Törökszentmiklós Kaplonyi József, Kaplonyi Józsefné, Szurgyi Pál, Rőczy Nándorné, Konti Julia, Hajdu Lászlóné, Oldall István, Oldall Istvánné, Lapos Anna, vitéz Técsy Zoltán, Kiss Ilona, Gábó Margit, Burger Jánosné Rákóczifalva, Unger Jánosné Pusztakengyel 4—4 P. Kabdebó Matild Jászfelsőszentgyörgy, Fodor Zsigmondné, Fodor Zsigmond, Horváth Imre Mezőtur 2—2 P.

Temetkezési díj címen: dr. Kovács János 9'60 P. Gyurkicza Miklós 3'60 P. Szolnok, Kürthy Lajosné Békéscsaba 5 P., Markóth Dezső, Markóth Dezsőné, Hunyor Ilona, dr. Kerekes Sándorné, Pethegy Gyuláné Szolnok, Körmeny

Károlyné, Tóth József, Tóth Józsefné, Molnár Gyözőné, Csatáry Lajos, Korda Julia, Szakács Jánosné, Bányai Lajosné, Zöld Jánosné, 1'20—1'20 P. Kosnár Lajos 3'60 P. Benedek József 2'40 P. Dobó Istvánné 6 P. Mezőtur, Benyovszky Jolán, Skoda Mária, Szentirmay Kálmánné, Vásárhelyi Mária Jászberény, Baloghné, F. Margit, Hajagosné, Cs. Izabella Martikány István, Érpárti Mária 1'20—1'20 P. vitéz Iványi Károly, Szabó Róza Kunszentmárton, Sikolya Albert Tiszaföldvár 2'40-2'40 Sáros Béla, Sáros Béláné, Subaly József, Subaly Józsefné, 1'20—1'20 P. Zámory Jánosné 4'20 Nagykőrű, Glodeák Béláné 1'20 P. Mezőtur, Csukás Mihály 1'20 Debrecen, Szabó Róza 7'20 P. Szajol, Kiss Sándor, Kiss Sándorné, Szakáll János, Flórencné, Sz. Ilona, Vida Gyuláné, 1'20—1'20 P. Vida Gyula Mogyoróssy János, Kerekes Eszter 2'40—240 P. Tiszaföldvár, Mérki Teréz 1'20 Törökszentmiklós, Jánossy Pálné 2 P. Szolnok.

A temetkezési Alosztály tagjainak figyelmébe! Felkérem az Alosztály tagjait, hogy elhalt tagtársunk, özv. Lándori Mózesné után személyenként 1 pengő 20 fillért az Alosztály pénztárába befizetni sziveskedjenek.
PÉNZTÁROS

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15.

SZOLNOK

TELEFON 113.

Raktáron lévő és azonnal szállítható elemi népiskolai vezérkönyvek:

Teslery: Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 2—
	III. o. 3—
	IV. o. 4—
	V. o. 2—
	VI. o. 3—
Teslery: Fogalmazási eredmények	II. o. 4—
	III. o. 4—
	IV. o. 4—
Teslery: Táblai rajzok	I. o. 3—
	II. o. 3—
	III. o. 3—
	IV. o. 3—

Quint—Drózdly: Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 6'80
	II. o. 6—
Drózdly: Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 6'80
	IV. o. 7—
Drózdly: Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 3'20
	III. o. 4'50
	IV. o. 5'40
	V—VI. o. 7—
Drózdly—Móra: A magyar fogalmazás tanítása	II—VI. o.
Drózdly: A földrajz tanítás vezérkönyve	IV. o. 8—
Kaposy—Stolmár: Természettani és gazd. ismeretek	III—IV. o. 5—
Bervaldszky—Tscheik: A rajzoktatás vezérkönyve	7'80
Szalatsy—Ferenczy: A történelem, polgári jogok	6—
Jósvay—Schmidt: Az éneklés tanítása	5'60
Óveges: Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2—
Straub—Vadász: Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I—II o. 2'80
	III—IV. o. 2'80
	V—VI. o. 2'60
Tirpák: Az elemi népoktatás vezérkönyve	3—
Tirpák: Beszélő rajzok I., II., III., IV.	a 1—
Kókai: Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I—II—III. o. egykötetben	2—

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Királdi Károly: A nyolcosztályu népskola.
Dr. Kovács János: A tanító és felügyelő.
Szombathy Miklós: Népművelés és lég-
oltalom.
Vajay József: Gyermekünk fegyelmzése,
Hivatalos rész.
Hírek. — Nyugtázások.

RÉNYI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVFOLYAM, 6. SZ. — 1940. JUNIUS.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos
Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált.
Tanítóegyesület.Felolvasó szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY
Felolvasó kiadó: CSIKY ERNŐ

Évi előfizetés 6 pengő

Megjelenik havonként.

Előfizetési díjak és reklámdíjak
Csiky Ernő egyes. pénztárához,
a lap szellemi részére vonatkozó
közlemények a szerkesztőség
címeire Szolnok, Ujvárosi lakás
küldendők.
Kéziratokat nem adunk vissza.Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadói áron:Rényi Dezső
könyvesboltjában
Szolnok, Gorove-u. Áruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	1'20
Magyarország babérlombos címere, 34×51 cm.	—50
Hiskegy falikép 37×51 cm. nagyságban	—60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1'—
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	17'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	26'—
Magyar nemzeti zászló, középen magyar címerrel, 2 m. hosszú	29'—
Ugyanaz 3 méter hosszú	41'—
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	16'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	25'—
Himnusz falitábla, kartonrahúzva	4'—

Bárhol hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

A nyolcosztályú népiskola

szeptemberben valósággá válik. Dr. Kóman Bálint kultuszminiszter ur a vonatkozó törvényjavaslatot a képviselőház elé terjesztette. Több évtizedes kívánság jut el ezzel a beteljesedéshez. E törvény a mai haladnivágó kor követelménye, a magyar tanítói kar régi vágya és óhaja.

Allamférfiúi bölcsesség megérteni a kor szavát, kiválasztani a legalkalmasabb időt és cselekedni habozás nélkül.

Az aggályoskodásnak el kell nemulnia, a kicsinyes anyagi érdekeknek pusztulniuk kell az útból! A magyar faj fenntartója, életgyökere, a magyar paraszt tanulni akar! Többet, nagyobb karéjt akar abból a kenyérből, amit tudásnak, kulturának, műveltségnek neveznek. A magyar munkásság gyermekei már évek óta élvezik a nyolcosztályú népiskola áldásait. Az ipari városokban törvény és kényszer nélkül népesedtek be a VII. és VIII. osztályok! Az aggályosodók jöjjenek ide! Nézzék és érezzék a tanulnivágás lélekemelő példáit! Az innen kikerülő fiatalság már nem lesz játéklapdaja, kísérleti nyulja a hangzatos, jelszavas demagógiának.

E törvény megadja a lehetőséget a magyar tanítóságnak, hogy nevelői munkájára feltegye a befejezettség koronáját. Öntudatos, Istenét, hazáját és fajtát szerető értelmes és érett fiatalság fogja elhagyni a népnevelés szentelt csarnokát.

Hála és elismerés érte nagyevű kultuszminiszterünknek, az európai hírű tudósunk, a magyar gyermek igazi atyjának, népnevelésügyünk biztos szemű és erőskezű irányítójának.

Hála és elismerés a munkatársainak a nagy gondolatok kivitelezőinek, megvalósítóinak, akik a gyakorlati életbe való átültetés körültekintő, nehéz és felelősségteljes munkáját végzik.

A magyar népoktatásügy munkásainak bizó és rajongó szeretete kíséri korszakalkotó munkáikban. A nemzet hálája a magyar népoktatásügy történetének legszebb lapjaira fogja feljegyezni azok neveit, akik hazánk boldogabb jövőjének alapjait biztos kézzel lerakták.

KIRÁLDI KÁROLY

A tanító és felügyelője.

Irta: **Dr. Kovács János** tanügyi tanácsos.

Hogy szabad-e, szükséges-e valakinek a fogyatkozásait, hibáit, vagy gyengéit, illetve valakinek az előnyeit, érdemeit, kiválóságait a záróértekezleten *különösebben*, hansulyozottabban kiemelni, arra feleletem az, hogy mivel a hivatalos vizsgálatnál mindig tényeket állapítunk meg, e tényeket elhallgatni nem lehet s nem is szabad, mert minden, a látogatáskor észlelt mozzanatnak a záróértekezleten való előterjesztése, a tanulság leszűrése érdekében közérdek. Természetes, hogy súlyosabb esetek előterjesztésének is a kulturszolgálat stílusához méltó formában és modorban, egészen tárgyilagosan, a puszta, de a való tények felsorolásával kell történnie. *Indulatnak, személyes bántó támadásnak helye nincs!* Komoly esetekben egyébként *további intézkedés* a tanügyi hatóságokat illeti, tehát annak a figyelmét kell reá részletes írásbeli jelentés alakjában mindenkor felhívni.

A kiválóságok elismerésének is hasonló tárgyilagossággal kell történnie. De a tárgyilagosan előadott adatokból is ki kell tűnjön a *fokozottabb érdem* hivatalos elismerésének. Tulzásnak természetesen itt sincs helye.

Az észrevételek előterjesztési módjának sokféle árnyalata lehet hiszen ez a felügyelő személyétől függ. Ez árnyalatok közül csak a szélsőségeket említem meg. Az egyik szélsőség a kifogásokat kereső típus. Az ilyen felügyelő, szerintem, tévesen ítéli meg feladatát. Kötelességét abban hiszi megvalósítani, hogy esetleg tulerős fellépésével, ugyanilyen szavaival és bírálataival remél jobb munkát és jobb eredményt a tanítóssággal elérni. Az elismeréssel viszont igen fukar, sőt azt szivesebben elhallgatja. Eszköze inkább a megfélemlítés. E felügyelet eredménye az izgalom, a bizonytalanság és bizony, itt ott keserűség is. Érhet ugyan el eredményt az ilyen felügyelet is, de annak kultur értéke nem valódi, nem százszázalékos.

A másik szélsőség a mindet jónak, helyesnek találás, illetve csak a kedvező megállapítások előterjesztése, a hibáknak pedig elnézése, elhallgatása, a csupa dicséret kiemelése. Az ilyen felügyelet sem szolgálja a közérdeket, csak csekély tanulság vonható le belőle, sőt az esetleges hibák elhallgatása miatt kötelességmulasztást is rejt magában.

Van egy típusa a felügyeletnek, mely a fenti két szélsőségnél súlyo-

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők

„Hungária“ rum- és likörgyár

SZOLNOK Sörgöncim: **Borösztreicher.** Telefon: 53

sabban elítélendő és ez a szubjektív szempontoknak, a személyes érdekeknek a bírálatkor a tárgyilagosság látszatába burkoltan való éreztetése, sőt érvényesítése! Sajnos, hogy ilyesmi is előfordul! Az ilyen bírálat már nemcsak a kötelesség megsértése, nemcsak a hivatali eskü megszegése, hanem a hivatalos hatalommal való súlyos visszaélés is. Káros következményei beláthatatlanok.

Mi tehát a helyes felügyelet? Erre azonnal feleletül adhatjuk. Helyes a felügyelet, ha azt, a minél teljesebb szakszerűsége kívül jellemzi: a legteljesebb tárgyilagosság és a legteljesebb elfogulatlanság, a megalkuvást nem ismerő igazságszeretet, az őszinte ügyszeretet, a mindent mérlegelő lelkiismeretesség, a kartársak iránti őszinte megbecsülés és megértés, a finom választékos modor, a nevelés és oktatásügy iránti rajongó szeretet. Mindenek felett pedig a nemzet egyetemes érdekét mindenkor átérző és azt *másokba is átsugározni tudó magyar lélek lobogtatása*, érzésben, szavakban, tettekben egyaránt.

A felügyeletnél nemcsak, illetve nem kizárólag azon van a hangsúly, hogy a tanerők milyen módszereket, hogyan alkalmaznak s hogy a látogatáskor sikeres, vagy sikertelen feleletek hangzottak-e el, hanem *látunk* is kell, figyelniük is kell azt a tanító lelket: miként, milyen odaadással, ügyszeretettel és gyermekszeretettel dolgozik az osztályában és miként, mily irányban, mily eredménnyel tud hatni a gyermekekre? Buzgósága, egész lelkét odaadó egyénisépe, szellemi ereje, fellépése, szaktudása egészen bizonyosan *visszasugárzik* a tanítványok arcáról, a tanulók egész magatartásáról s végül az úgynevezett *osztályszellemről*. Mindezek feltétlenül mérlegre teendők a bírálatnál.

Most pedig (megfordítva), hogy a tanító milyen magatartást tanúsítson felügyelőjével szemben, e kérdésre csak a viszonyosság elvével válaszolhatunk. A közvetlenség, a tisztelet, a megbecsülés ugyanis csak akkor lehet igazán értékes és gyümölcsöző, ha az mindkét részről kölcsönös. Kiegészíti a jóviszony teljességét a tökéletes kölcsönös bizalom. A jót, a helyeset, az igazat mindkét részről *előlegezni: kulturvonás és úri kötelesség*. Csalódás esetén természetesen mindkét részről meg van a hivatalos orvoslás útja és lehetősége.

A felügyelet módszerének van egy sokat vitatott kérdése, hogy t. i. a záróértekezleten a bírálatkor a megvizsgált tanerők névszerinti szerepeljenek-e, avagy csak a megvizsgált tantárgyak és azok tanítási módszerei, tanítási eredményei (a tanerők neveinek elhallgatásával) terjesztessenek az értekezlet elé? Az bizonyos, hogy a bírálatnál a tanerő névszerinti megnevezése, hibák, kifogások esetén, érzékenyebb lelkeknél, igen fájdalmas s ez az eljárás alkalmas lehet (félreértésre hajlamosoknál) a személyeskedés feltételezésére. Mégis a névszerinti megnevezés (szerintem) jobban szolgálja a közérdeket, mint a csak általánosságban mondott bírálat, mert a névszerinti bírálatnál bizonyosan tudható, hogy a megállapítások kinek szólanak s azért hatásaikban eredményesebbek. Az elismerés fokozott buzgal-

mat, a kifogások pedig (joggal feltételezhető!) fokozottabb serkentést fog-
nak eredményezni. Neveket meg nem nevező bírálatoknál ezt a fontos
eredményt nem lehet ilyen határozottan állítani.

Mit adjon a tanító ellenértékül azokkal a személyes feltételekkel
szemben, amiket ő kíván a felügyelőtől? Tiszteletet, megbecsülést, odaadó,
lelkismeretes, becsületes munkát! De ha a dolog mélyére nézünk, nem
is a felügyelőnek dolgozunk, mert hiszen nem az ő, hanem a *nemzet szol-
gálatában állunk!* Aki nem úgy fogja fel a közszolgálatot, annak nem él
a lelkében a nemzeti akarat, a *közakarat lelke*, hanem csupán kicsinyes,
önző lelke parancsai szerint cselekszik.

Eszményi, lelki értelemben (szerintem) a tanító egy a felügyelővel.
Egy, tehát vele egyenlő a magyar nemzeti gondolatban, az isteni gondol-
latban, a magyar haza, s a magyar nép szeretetében, a gyermek szerete-
tében. Szeretni a közügyet, szeretni a pályát, szeretni a gyermeket, sze-
retni a magyar ügyet: *azonos érzés*, tehát *azonos lélek* mindkettőnél.
Lélekben s így *lényegben* tehát tanító és felügyelője teljesen egyenlő, vagy
legalább is egyenlőnek kellene lenniök. Egy a lélek, egy az akarat. *A
függő viszony kérdése csak akkor lép előtérbe, ha felelősségre vonásról
van szó.*

Igy fogva fel a dolgot, előttünk áll az az eszményviszony, amelynek
a tanító és a felügyelő között lennie kell. Ezzel a szellemmel a tanító és
felügyelője a népnévelés és népoktatás ügyét a legkevesebb súrlódással
s a legtökéletesebb eredménnyel fogja szolgálni.

NÉPMŰVELÉS ÉS LÉGOLTALOM.

Befejező közlemény.

Kedveltessük meg népünkkel az élsővényeket. A deszka- és léc-
kerítés bő táplálékot ad a gyújtóbombáknak. Állandóan hangoztassuk e
bölcs tanácsot: „Ültessünk fát, azután ültessünk fát és harmadszor is
ültessünk fát.” Az élőfa a ház körül eleven szikracsapóként működik s
megvédi a házat a tovaerjedő lángoktól. A fa közben esetleg elpusztul.
Kár érte, de házat mentett meg.

Felvilágosító munkánk közben ne felejtsük meg a gazda álla-
tairól és terméséről sem. Ezen a téren is változtatásokat kell tenni. Által-
ános szokás szerint a gazda tehenét és lovát láncsal köti meg az istál-
lóban. A láncot többszörösen fűzik a karikába és egymásba. Most kép-
zeljünk el egy u.n. hatókrös gazdát, akinek istállóját felgyújtotta a gyujt-
óbomba. Beszalad az istállóba és amíg elold három állatot, már bent is
égett állataival együtt. Kötéllel kell az állatokat megkötni, legalább is
légvédelmi készütség idején. Tűz esetén éles késsel pillanatok alatt sza-
baddá lehet tenni a jószágot. Kár a jó kötélért, de vagyont mentett meg.
Legítámadás lehetősége idején legjobb szabadban tartani az állatot (ha az
időjárás engedi) amíg mustárgázpermetezés nincs.

A termés védelméről is gondoskodni kell, azért ne tartsuk a pad-
láson, vagy más olyan helyen, ahol gyújtóbomba érheti. Komoly veszély
esetén nagy gondot fog okozni még a lábon álló termés védelme. Az
ellenségnek érdeke, hogy azt tönkre tegye, megakadályozza vele a had-
sereg ellátását, továbbá így könnyebben törí meg a lakosság erkölcsi
ellenálló képességét. Aratás előtt a száraz, érett gabonafélék kitűnően
égnek és nehéz eloltani. Egyetlen gyújtóbomba elég több százholdas
buzatábla elpusztítására. Ez ellen is van védelem, lehet a kárt csökken-
teni. A nagy területű buzatáblákat meg kell szakítani pl. kukoricacsikkal
hosszanti és keresztirányba. Tudom, hogy ez — különösen aratáskor —
kényelmetlenséggel jár, de ne felejtjük el, hogy a légoltalom mindig
kényelmetlenséggel jár, de ezt a kényelmetlenséget magunk és hazánk
érdekében kötelesek vagyunk vállalni. Jó lett volna már erre az évre
is ugy vetni a gabonát, ki tudja, mi lesz aratáskor.

Jó volna a népműveléssel, vagy másfajta légoltalmi előadással kap-
csolatban minden faluban bemutatni a gyújtóbomba hatását és oltását
gyakorlatilag. Gyakorló bombához nem nehéz hozzájutni. (Ára 5 P.) Aki
egyszer gyújtóbombát látott robbanni és gyújtani, az rádöbben arra a
valóságra, hogy ellene tenni kell valamit. Annak a látása ékebben
beszél a legszebben felépített előadásnál is. Bemutatáskor megmondhatjuk
a népeknek, hogy ilyen bomba esetleg százszámra hullik a falura.

Mint már említettem, falun nem kell számolni romboló bombákkal,
ezért nem szükséges a falu számára olyan óvóhely, mint városban. A
faló óvóhelye a 88.008/eln. lgv.—1939 H.M. számú kormányrendelet
26—29 §-a szerint az árokóvóhely. Ennek elkészítése nem igényel mű-
szaki munkát és szakértelmet. Nem állandó jellegű, mint a városi lakó-
házi óvóhely, hanem csak légvédelmi készütség elrendelésekor kell
elkészíteni. Legalább 2 m. mély, alján 0'60 1'—m. széles felfelé szélesedő
egyszerű árok, melynek egyenes vonalát 8 m-en belül meg kell törni.
Lehet nyitott is, de jobb, ha fedett. Méterenként 1—2 személynek nyújt
védelmet. Készülhet házanként, vagy házcsoportonként. Ez az óvóhely
megvédi a lakosságot a bombák repeszei ellen, a házak törmelékei ellen.
(Ezért a háztól a fedett óvóhelynek legfőképpen a ház főpárkánymagassá-
gának megfelelő távolságban szabad készülni, a nyitottnak kétszeres
távolságban.) A fedett óvóhely megvédi az embert a gyújtóbombák ellen
is. Nagyobb romboló bombák ellen természetesen nem véd, de nem is
lesz szükség rá. Alkalmas szerkezettel gázbiztossá is lehet tenni.

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

A BRÜLL

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETBŐL

Meg kell még emlékezni a falu gázvédelméről is. Mint már mondtam, a belégzéses gázok falun nem veszedelmesek, azokkal az ellenség valószínűleg nem is fog kísérletezni. Veszedelmes azonban a mustárgáz, melyet az ellenség vagy bombákban juttat a földre, vagy még inkább repülőgépről permetez. Ezzel tönkretetheti a gazda összehordott takarmányát, termését beteggé teheti állatait, beszennyezi izóvizét, megfertőzi szerszámaikat és az emberben is kárt tesz. Ez ellen egy jelszót kell hangoztatni: „Mindent tető alá” Ne tartsa a gazda szabadég alatt a takarmányt. A szerszámok és más eszközök is tető alatt legyenek. Légi riadó esetén a gazda takarja be nyitott kútját, a vedret és a kútostort vigye tető alá. Jó ha van a portán valami félszer féle, amelyben tető alatt de mégis szabadban lehetnek a gazda jószágai, ahol mustárgáz permetezése ellen védve vannak, gyújtóbomba hatására pedig nem égnek benn. Ide hozhatja tető alá a gazda szerszámaikat is. Ügyelni kell a baromfiakra, kutyákra és kóbor macskákra is. Ezek a mustárgázt széjjelhordhatják az egész faluban. A baromfit be kell zárni, kutyát, macskát megkötni, vagy bezárni még akkor is, ha esetleg odaéghetnek.

Sokat beszélnek a légórtalommal kapcsolatban a csökkentett világításról és a teljes elsötétítésről is. Falun ennek sincs olyan jelentősége, mint a nagy városon, hiszen falvaink nagyrésze a boldog békében is „csökkentett világítású.” Légvédelmi készültség esetén a legtöbb falura nem is fogják elrendelni a csökkentett világítást, csak azokra nézve, amelyek nagy városok, vagy fontos katonai célpontok felé támpontokul szolgálhatnak.

Végül a felvilágosító munkánk során meg kell ismertetni a falu népével a honi légórtalom szervezetének azt a részét, amely a falura vonatkozik, hogy mindenki megtalálja benne a helyét. Ezt a szervezetet a 88004/eln. lgy. 1939. sz. honvédelmi miniszter írja elő. E szerint a községek hatósági légórtalma körzetenként megszervezett tüzoltó és mentő szolgálatból ezen felül központilag megszervezett figyelő-, riasztó- és rendfenntartó szolgálatból áll. A körzeteken belül házcsoportonként kell megszervezni az önvédelmet. Minden házcsoportnak külön osztága van, mely parancsnokonként helyettesen és hirtívön kívül tüzoltó- és első segélynyújtó őrsből áll. Ebből is látható, hogy a falu légórtalma különbözik a városétól. Nincsenek rendőr-, műszaki-, helyreállító- és munkásosztágaik. Ezeknek munkáit, amely ez előbbieken alapján jóval kissebb, mint városban, maga a lakosság látja el. Gázmentesítő osztágot pedig több községből (esetleg a járásból) alkotott községcsoportoként szervezik meg.

Ezeket kell a falu népének megtanulni, a hatósági és önvédelmi osztásokat pedig minden eshetőségre ki kell képezni. Nem szabad a várható veszedelmet sem lekicsinyíteni, sem túlozni. Légítámadások ellen csak jól megszervezett légórtalommal lehet eredményesen védekezni. A szervezés és az oktatás nem történhet máról holnapra, nem elég ahhoz a veszély idején hozzákezdeni. Minden perc drága. A légórtalom legfon-

tosabb kelléke a fegyelem, azt pedig gyakorolni kell. Nevelni kell erre a népet. Az iskolából kikerült nép nevelése az iskolán kívüli népművelésre vár, azért annak elsőrendű feladata legyen megismertetni a néppel a várható veszélyt és az ellene való hatásos védekezést, hogy lássa a falu fiatalja, vénje, hogy minden kormányintézkedés ezen a téren az ő javát szolgálja, így készséggel engedelmeskedjék a légórtalmi törvények és rendeletek előírásainak. Így lesz a falu népe készen arra, hogy a megszerzett tudásával védje önmagát és hazáját, ha üt annak az órája. Adja Isten, hogy ne kerüljön sor e tudásának komoly próbájára.

Szombathy Mihály
áll. tanítóképző-int. tanár.

GYERMEKEINK FEGYELMEZÉSE.

Irtó: vajai Vajay József.

Sok szülő büntet azért, hogy gyermeke akaratát megtörje a föléje kerekedhessen.

Pl. Ha Pista arcintorgatással nevetségessé tesz bennünket a társai előtt, — szándékosan összetör valamit, — kifecseg valamit, amivel zavarba ejt bennünket, vagy egyéb valamit követ el azért, mert nehezelt, haragszik ránk, gyűlöl bennünket és lázadó makacssággal fordul velünk. Viselkedése vad haragra ingerel bennünket és kísértetbe hoz, hogy akaratát megtörjük.

Ezek és ezekhez hasonló az okai annak, hogy oly könnyen büntetünk!

Háttra van még egy ok, amelyre a legtöbb szülő hivatkozni szeret: — Azért büntetem a gyermekemet, hogy megjavítsam! Hogy megakadályozzam az elromlását!

Ha a legelső példában említett aga azért veri meg a fiát, hogy megjavítsa, mi várható az ilyen helyzetben?

A válasz attól függ; milyen természetű a gyermek, akit megvertek? Hogy nem azért volt-e rossz, mert nehezelt a szüleire, amiért túlságosan gyakran megverik? Vagy hogy igazságtalanul büntetik oly dolgokért, melyeket nézete szerint nem követett el?

Még a leghelyesebben alkalmazott büntetés sem javíthatja meg a gyermek jellemét éppoly kevésbé, mint ahogy az orvosság nem erősíti meg a szervezetet!

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

A büntetés is, az orvosság is, csak mint különös szükség esetén fölmerülő rendszabály ér valamit, kivételes esetben! Ha túlzott mértékben élünk velük, többet ártanak, mint használnak!

De lássuk csak, milyen következményei lehetnek a büntetésnek, ha az tulságosan szigorú, ha igazságtalan, vagy rosszul alkalmazott? A gyermek fellázad, ellenáll, visszaüt, esetleg felülkerekedik!

De megtörténik az is, hogy a büntetés, a megalázás sorozatos megisméltése után „megtörik” a gyermek akaratereje. Megtörténhetik, hogy abbahagyja a kilátástalan küzdelmet és gerinctelen, akaratnélküli, gyáva, méghunyáskodó emberré silányodik.

— Végre igazán jó gyermek lett belőle! — mondják róla ilyenkor a szülei. Megtört az akarata. Most már nem okoz bajt!

Lehet, hogy többé nem okoz bajt, de annál biztosabban s annál több bajt okoz majd öneki a világ, ha fölserdül s minden akaratéro nélkül, az étellel való nehéz küzdelemre felkészületlenül megy neki az életnek!

Igazságtalan azért verni a gyermeket, mert a szülők annak idején elmulasztották, hogy helyesen neveljék és szoktassák őt!

Ha már most valaki azt kérdezné tőlem, büntessem-e hát egyáltalán a gyermekemet, vagy ne? Azt felelném neki:

1) Tessék tisztába jönni azzal, hogy miért akar büntetni? — Ne azért büntessen, hogy az idegein könnyítsen, — vagy hogy nagyobb erejét éreztesse, — vagy hát mert nem jut más az eszébe, — esetleg azért, mert szeret büntetni!

2) Tessék tisztába jönni gyermeke helytelen viselkedésének okával! Tíz eset közül kilencszer arról fog meggyőződni, hogy a gyermek semmi rosszat nem tett, legföljebb tudatlanság, együgyűség, tulságos energia, vagy megengedett mértékű kíváncsiság volt az oka annak, amit tett, esetleg az a kíváncsiság, hogy a figyelmet magára felhívja! Lehet, hogy a gyermek fáradt, ideges, beteg kimerült. Ilyenkor ott van számára a meleg ágy, vagy az orvosság, de semmiképen se kell a büntetéshez nyulnunk!

Ha a gyermek állandóan nyakas, engedetlen, pajkos, akkor keressük meg ennek az okát otthon a családban! Nem voltunk-e vele szemben igazságtalanok? Nem tulságosan követelő-e a környezete? Nem kívánunk-e lehetlent tőle? Vagy olyan valamit, aminek a teljesítésére képtelen?

3) Végül: biztosan tudja-e, hogy mit akar elérni a büntetéssel?

A büntetés célja sohasem irányulhat az elmúlt rosszra, hanem csak az eljövendő jóra! Van egy latin közmondás, melyet minden szülőnek és tanítónak szeretnék a lelkére kötni: Nemo prudens punit quia peccatum est, sed ne peccatur! Okos ember nem büntet azért senkit, mert rosszat követett el, hanem azért, hogy azt többé el ne kövesse!

Mert csak akkor eredményes a büntetés, ha a gyermek annak a

hatása alatt belátja és megbánja hibáját, — elismeri, hogy a büntetést megérdemelte és alapos kilátás van rá, hogy azt többé nem fog abba a hibába esni.

Ha a családban gyöngéd szeretet az összefűző kapocs, — ha a szülők legalább a családban — békés, harmonikus életet élnek, akkor a családi légkörben fejlődő gyermekek legjobb fegyelmzője és irányítója ez a szeretet, mellyel az okos szülő mindent elérhet gyermekénél, amit csak akar. Kezdjük tehát a nevelést és a fegyelmzést saját magunkon!

Az olyan családban, ahol a családtagokat a gyengéd szeretet kapcsa fűzi össze, ahol a szülők, okosak és meggondoltak, ott ez a szülői szeretet, lesz az egyedüli szer, mellyel a szülők jutalmaznak és büntetnek. De nem is igen van ott szükség a büntetésre!

Csak kivételes esetekben, nagyritkán jutalmazunk s még ritkábban a legkivételesebb esetekben büntessünk!

Ha már büntetnünk kell, az ne történjék haraggal, izgalommal. Várjuk meg, míg izgatottságunk lecsendesedik s nyugodtan mérlegelni tudjuk azt, ami történt!

A kolozsvári egyetem egykori híres tanára, a százestendős „Brassay bácsi” azt szokta mondani, hogy: „A tanító és a nevelő tudjon várni!”

De volt nekem Léván egy igen bölcs tanárom, — aki mikor két osztálytársamat a legelkeseredettebb verekedés közben találta, — azt mondta nekik: „Édes fiam! Én elismerem, hogy a legbölcsebb embernek is kell haragudni tudni! De ha már mindenáron meg akarják ölni egymást, úgy kérem magukat: ne tegyék azt mosatlan kezekkel! Menjenek föl szépen szobáikba, vessék le a kabátjukat, vegyenek magukhoz szappant és törülközőt, jöjjenek le ide a kúthoz és szappannal, alaposan mossák meg kezeiket! (Vízet esetleg húzhatnak közben egymásnak!) Aztán gondosan törölgessék meg kezeiket. A törülközőt és a szappant szép nyugodtan vigyék föl a szobájukba. Vegyék fel a kabátjukat, jöjjenek le újra az udvarba és ha még mindig van rá étvágyuk: ám egyék meg egymást, a lovagiasság szabályai szerint!”

Az intenció itt is világos! Nem azonnal egymásnak esni! Az izgatott hideg vízben való kézmosással lehűteni! Ezalatt lehül, elpárolog a harag is!

Tip-Top
gyermekruha-
és fűző-szalon

SZOLNOK, Szapáry-utca 4-6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

A Temetkezési Alosztály figyelmébe! Felkérem az Alosztály tagjait, hogy Tenkey József elhalt kartársunk után személyenként 1 P 20 fillért az Alosztály pénztárába beküldeni sziveskedjenek.

Pénztáros.

Pályázati hirdetés.

Mit olvastam olyant, ami az iskolán kívüli népművelés elméleti célkitűzéseiben és gyakorlati munkájában felhasználható?

Folyó évben bizottságunk által a fenti cím alatt kitűzött pályamunka célja az, hogy az iskolán kívüli népművelés szakszerűségéhez szükséges irodalmi tájékozottságot elősegítse. Az iskolán kívüli népművelési előadók — lelkész, orvos, ügyvéd, tanár, tanító, közigazgatási tisztviselő, gazdász, stb. — hivatásukból folyó szakképzettségüknél fogva kétségtelen rendelkeznek annyi szellemi többlettel, amely az iskolán kívüli népművelési előadásokhoz anyagot nyújthat. Azonban, mint minden kulturtevékenységnek úgy az iskolán kívüli népművelés munkájának is szüksége van arra, hogy a szakszerűséget szolgáló és fokozó irodalmat felismerje, rendszerezze és célkitűzéseiben, tartalmi és módszerbeli vonatkozásaiban felhasználhassa.

A pályatétel célja egyrészt az, hogy a pályázókat az iskolán kívüli népművelési munkával vonatkozásban álló irodalmi művek rendszeres összeállítására készítse, tehát az önképzésre, másoldalról az összegyűjtött anyaggal a tájékozatlanok részére támogatást nyújtson.

A pályázat kétirányú munkateret ölelhet fel. Egyik az iskolán kívüli népművelés szorosán vett bel- és esetleg külföldi elméleti szakirodalmának ismertetése. E részben tehát az iskolán kívüli népművelés elméletére, lehetőségeire, célkitűzéseire és módszertanára vonatkozó művek ismertetendők.

A második részben a magyar szépirodalomnak azok a művei gyűjtendők össze, amelyek segédeszközként gyakorlatilag felhasználhatók az ismeretközlés, jellemformálás és kedélygazdagítás munkájában.

A művek tartalma röviden ismertetendő, amelyhez a pályázó esetleges megállapítása, bírálata hozzáfűzhető. A pályatétel terjedelme nincs meghatározva. Cél azonban az legyen, hogy a lehető legszélesebb körű szakirodalmi tájékoztatást nyújtson elsősorban olyanok részére, akik az iskolán kívüli népművelés munkatérén és irodalmában teljesen tájékozatlanok. Tökéletes értékű pályamunkát bizottságunk a pályázat feltétele alapján nyomtatásban leközölhet, esetleg kinyomathat, mert a pályadíjat nyert munkák bizottságunk tulajdonát képezik.

A pályázatban csak az vehet részt, aki az 1939—40. tanévben Jász-Nagykun-Szolnok vármegye állandó lakója. A pályamunkák jelígével ellátva küldendők be Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolán kívüli Népművelési Bizottságához Szolnok, Szapáry-utca 2. szám, amelyhez melléklendő jelígével ellátott, lezárt borítékban a pályázó neve, foglalkozása, lakáscíme. A pályamunka gépirással, a papírnak csak egyik oldalára írandó.

A pályázat beadásának határideje: 1940. évi szeptember hó 10. Pályadíjak: I. díj 100 P, II. díj 50 P, III. díj 30 P, IV. díj 20 P és dicsérek.

Szolnok, 1940. évi május hó.

Alexander Imre s. k.
alispán, elnök.

Dr. Jakab László s. k.
kir. tanfelügyelő, ügyvezető elnök.

Soós József s. k.
vm. népművelési titkár

TENKEY JÓZSEF

Bezárult felette a sir. Munkában fáradt teste már pihen, az édes anyaföld kebelén. Nemes lelke felszállt az Ur trónja elé. Mi pedig ismét szegényebbek lettünk.

Tenkey József re melegséggel és szeretettel gondol mindenki, aki csak ismerte. Szeretettel gondol a sok ezernyi tanítvány, akit az ő lelkéből kisu-gárzó fény és meleg látott el utra valóval egy egész életre, hálás szívvel gondol a szülő a kinek gyermekét izzó hazaszeretetre, mélyeséges vallásosságra nevelte. Mély megindulással gondolnak kartársai, akikkel hosszú évtizedek óta családias barátságban, meleg kartársi szeretetben munkálkodott.

Elmondhatjuk, hogy neki nem voltak ellenségei csak barátai és tisztelői. Alig egy esztendeje, hogy megvált az iskolától s munkában kifáradt szíve máris megszűnt dobogni. Mert dolgozott pihenés nélkül egész életében.

Ott láttuk mindenütt, ahol munkáról volt szó. Ott láttuk buzgalkodni mint igazgatót iskolája élén s mint iskolafelügyelőt körzetében. Derekasan kivette részét az egyesületi életben is, hol mint első alelnök vezette a Temetkezési Alosztályt is. De a társadalmi egyesületekben is megismerő helyet töltött be. Mindenhol egész ember volt. Értékelte ezt a legmagasabb felettes hatósága is. Ennek bizonyossága volt a Wodianer-díj.

Igaz ember, jó kartárs, harcos és törhetetlen magyar szállt vele sirba, kinek emlékét őszinte kegyelettel őrzi Szolnok város társadalma s a vármegye tanítósága. (k)

HIRÉK

Megbízás. A kultuszminiszterium Szegedy Istvánné okl. gazdasági szaktanítónő, szolnoki áll. tanítónőt a tantervkészítő bizottság tagjává nevezte ki. Együttal megbízta azzal, hogy az V—VIII. osztályok gazdasági tárgyainak tanítási módszerét és eredményét egyes iskolákban tanulmányozza. E megtisztelő megbízás kiváló szaktudású és széles gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező kartársat ért, aki VII—VIII. osztályok tananyagának összeállításánál bizonyára értékes szolgálásokat tesz. Gratulálunk!

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur Dr. Viczián Albert tanügyi fogalmazó helyére — aki szolgabíróvá való megválasztása következtében állásáról lemondott — dr. Kisasszony Kázmér miskolci tanügyi s. fogalmazó gyakornokot helyezte át a szolnoki kir. tanfelügyelőséghez. Isten hozta!

Tanítói áthelyezések. A miniszter áthelyezte a következő tanítókat és tanítónőket: Márton Katalint a nagyjarástanyai áll. iskolától Jászárokszállásra, Antalóczy Józsefet Jászberény-borsóhalmáról Jászberénybe, Turcsányi Zoltánt a Jász-kisér kült.-ről Sárfenyőszigetire, Szabó Lajost Jász-kisér kült.-ről Kiscsécserre, Nagy Lajost Karcag kült.-ről Tápióbecskére, Szopka Pált Karcag-ecsezugróról Nagylakra, Kiss Vilmost Karcag — gergelyrészről Vésztőre, Rátkay Erzsébetet Kisujszállítás-göröngyösről Pándra, Tóvizi Kálmánt Kunhegyes kült.-ről Tiszaföldvárra, Kovács Lászlót Kunhegyes kült.-ről Medgyesegyházára, Juhász Gábort Kunhegyes-kozbászdülőről Makóra, Dóka Dezsőt Kun-szentmárton-jaksorról a belterület-

Pályázati hirdetés.

Mit olvastam olyant, ami az iskolán kívüli népművelés elméleti célkitűzéseiben és gyakorlati munkájában felhasználható?

Folyó évben bizottságunk által a fenti cím alatt kitűzött pályamunka célja az, hogy az iskolán kívüli népművelés szakszerűségéhez szükséges irodalmi tájékozottságot elősegítse. Az iskolán kívüli népművelési előadók — lelkész, orvos, ügyvéd, tanár, tanító, közigazgatási tisztviselő, gazdasz, stb. — hivatásukból folyó szakképzettségüknél fogva kétségtelen rendelkeznek annyi szellemi többlettel, amely az iskolán kívüli népművelési előadásokhoz anyagot nyújthat. Azonban, mint minden kulturtevékenységnek úgy az iskolán kívüli népművelés munkájának is szüksége van arra, hogy a szakszerűséget szorgalmazó és fokozó irodalmat felismerje, rendszerezze és célkitűzéseiben, tartalmi és módszerbeli vonatkozásaiban felhasználhassa.

A pályatétel célja egyrészt az, hogy a pályázókat az iskolán kívüli népművelési munkával vonatkozásban álló irodalmi művek rendszeres összeállítására készítse, tehát az önképzésre, másoldalról az összegyűjtött anyaggal a tájékozatlanok részére támogatást nyújtson.

A pályázat kétirányú munkateret ölelhet fel. Egyik az iskolán kívüli népművelés szorosán vett bel- és esetleg külföldi elméleti szakirodalmának ismertetése. E részben tehát az iskolán kívüli népművelés elméletére, lehetőségeire, célkitűzéseire és módszertanára vonatkozó művek ismertetendők.

A második részben a magyar szépirodalomnak azok a művei gyűjtendők össze, amelyek segédeszközként gyakorlatilag felhasználhatók az ismeretközlés, jellemformálás és kedélygazdagítás munkájában.

A művek tartalma röviden ismertetendő, amelyhez a pályázó esetleges megállapítása, bírálata hozzáfűzhető. A pályatétel terjedelme nincs meghatározva. Cél azonban az legyen, hogy a lehető legszélesebb körű szakirodalmi tájékoztatást nyújtson elsősorban olyanok részére, akik az iskolán kívüli népművelés munkatérén és irodalmában teljesen tájékozatlanok. Tökéletes értékű pályamunkát bizottságunk a pályázat feltétele alapján nyomtatásban leközzölhet, esetleg kinyomathat, mert a pályadíjat nyert munkák bizottságunk tulajdonát képezik.

A pályázatban csak az vehet részt, aki az 1939—40. tanévben Jász-Nagykun-Szolnok vármegye állandó lakója. A pályamunkák jellegével ellátva küldendők be Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolán kívüli Népművelési Bizottságához Szolnok, Szapáry-utca 2. szám, amelyhez melléklendő jellegével ellátott, lezárt borítékban a pályázó neve, foglalkozása, lakáscíme. A pályamunka gépirással, a papírnak csak egyik oldalára irandó.

A pályázat beadásának határideje: 1940. évi szeptember hó 10. Pályadíjak: I. díj 100 P, II. díj 50 P, III. díj 30 P, IV. díj 20 P és dicséző elismerések.

Szolnok, 1940. évi május hó.

Alexander Imre s. k.
alispán, elnök.

Dr. Jakab László s. k.
kir. tanfelügyelő, ügyvezető elnök.

Soós József s. k.
vm. népművelési titkár

TENKEY JÓZSEF

Bezárult felette a sir. Munkában fáradt teste már pihen az édes anyaföld kebelén. Nemes lelke felszállt az Ur trónja elé. Mi pedig ismét szegényebbek lettünk.

Tenkey József re melegséggel és szeretettel gondol mindenki, aki csak ismerte. Szeretettel gondol a sok ezernyi tanítvány, akit az ő lelkéből kisugárzó fény és meleg látott el utavalóval egy egész életre, hálás szívvel gondol a szülő a kinek gyermekét izzó hazaszeretetre, mélyeséges vallásosságra nevelte. Mély megindulással gondolnak kartársai, akikkel hosszú évtizedek óta családi barátságban, meleg kartársi szeretetben munkálkodott.

Elmondhatjuk, hogy neki nem voltak ellenségei csak barátai és tisztelői. Alig egy esztendeje, hogy megvált az iskolától s munkában kifáradt szíve máris megszűnt dobogni. Mert dolgozott pihenés nélkül egész életében.

Ott láttuk mindenütt, ahol munkáról volt szó. Ott láttuk buzgólkodni mint igazgatót iskolája élén s mint iskolafelügyelőt körzetében. Derekasan kivette részét az egyesületi életben is, hol mint első alelnök vezette a Temetkezési Alosztályt is. De a társadalmi egyesületekben is megtisztelő helyet töltött be. Mindenhol egész ember volt. Értékelte ezt a legmagasabb felettes hatósága is. Ennek bizonyossága volt a Wodianer-díj.

Igaz ember, jó kartárs, harcos és törhetetlen magyar szállt vele sirba, kinek emlékét őszinte kegyelettel őrzí Szolnok város társadalma s a vármegye tanítósága. (k)

H I R E K

Megbízás. A kultuszminisztérium Szegedy Istvánné okl. gazdasági szaktanítónő, szolnoki áll. tanítónőt a tantervkészítő bizottság tagjává nevezte ki. Együttal megbizta azzal, hogy az V—VIII. osztályok gazdasági tárgyainak tanítási módszerét és eredményét egyes iskolákban tanulmányozza. E megtisztelő megbízás kiváló szaktudású és széles gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező kartársat ért, aki VII—VIII. osztályok tananyagának összeállításánál bizonyára értékes szolgálatokat tesz. Gratulálunk!

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur Dr. Viczián Albert tanügyi fogalmazó helyére — aki szolgabíróvá való megválasztása következtében állásáról lemondott — dr. Kisasszony Kázmér miskolci tanügyi s. fogalmazó gyakornokot helyezte át a szolnoki kir. tanfelügyelőséghez. Isten hozta!

Tanítói áthelyezések. A miniszter áthelyezte a következő tanítókat és tanítónőket: Márton Katalint a nagyjárastanyai áll. iskolától Jászárokszállásra, Antalóczy Józsefet Jászberény-borsóhalmáról Jászberénybe, Turcsányi Zoltánt a Jász-kisér kült.-ről Sárfenyőszigetire, Szabó Lajost Jász-kisér kült.-ről Kiscsécsekre, Nagy Lajost Karcag kült.-ről Tápióbicskére, Szopka Pált Karcag-ecsezugról Nagylakra, Kiss Vilmost Karcag — gergelyrésztől Vésztőre, Rátkay Erzsébetet Kisujszállás-göröngyösről Pándra, Tóvizl Kálmánt Kunhegyes kült.-ről Tiszaföldvárra, Kovács Lászlót Kunhegyes kült.-ről Medgyesegyházára, Juhász Gábort Kunhegyes-közből Makóra, Dóka Dezsőt Kun-szentmárton-jaksorról a bellerület-

re, Szalayné Nagy Irént Pilisszántóról Mezőtúr, Lapos Annát Rákóczi falváról Budafokra, Konti Juliát Rákóczi falváról Szolnokra, Tóvári Erzsébetet Elek-Lökösházáról Rákóczi falvára, Nyáry Endrét Hódmezővásárhely-Alsókopácsiból Szolnokra, Orbók Ilonát Szolnok-Ugartanyáról Kelebiára, Vajay Jolánt Ipolyharasztból Szolnok-Ugarba, Koroknainé Kövesi Piroskát Tiszaföldvállról Hódmezővásárhelyre, Solymosi Sándort Tiszaföldvár-hekről Derecskére, Lévy Arankát Kengyeltenyőszigetről Tótkomlósról Kiss Olgát Pusztatenyőről Kistarcsára, Unger Jánosnét Pusztakengyelről Budafokra, Doktor Istvánt Turkeve-fehértőről Bodrogszerdahelyre, Báthoryné Padányi Máriaát Jászberényből Rahóra, Incze Tibort Tiszaföldvállról Debrecen-köntös-gátra, Gyenesné Berky Brigittát Dévaványáról Keselymezőre, Dávid Mihályt Karcag kült.-ről Kunszentmárton-jaksorra, Kurucz Jánost Karcagberekéről Rákóczi falvára.

Nyugdíjazás. *Bátty* Antal és *Bátty* Antalné kunszentmártoni, *Hencz* József szolnoki áll. tanítók, *Czira* Ferenczné kunmadarasi ref. tanítónő saját kérésükre nyugdíjaztattak.

Választás. *Gy. Molnár* Lajos a kunhegyesi ref., *Winkler* Péter az abádszalóki rk., *Kovcs* Rozália a jánoshidai közs. iskolához választott meg tanítóvá.

Nyugtázások - Csekkszám:
Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Ált. Tanítóegyesület - Szolnok 57480.

Előfizetés Népművelésre: Áll. tanítóegyesület Tiszasüly, Soós József Szolnok. 6 P, Nagy Margit Tiszakürt 2 P, Hajnóczi József Kulcs 2 P, Szőke Kálmán Tiszaszentimre 3 P, Vass Andor Cibakháza 3 P.

Tagdíj címen: Soós József, Soós Józsefné 4—4 P, Horváth Gyula 2 P, Szolnok, Racskó János, Racskó Jánosné, Kerekes Ferenc, Kerekes Ferencné, Oláh József, Csizmadia János, Dercsényi Ilona, Mendelényi Elvira, Kruzslitz Erzsébet, Jászárokszállás, Orosz György 12 P, Orosz Györgyné 12 P, Szolnok, Bér Jenő, Vágó Róza, Lovász Eszter, Czakó Jenő, Poór Gyula 4—4 P. Mezőtur, Kabdebó Matild Jászfelsőszentgyörgy 3 P, Borsódy Vilmosné, Kelemen Margit, Petrovay Béláné, Rész Dávidné, Sipos Béláné, Subaly Józsefné, Zámboi Jánosné, Subaly József, Szathmáry Lajos, Sipos Béla 4—4 P. Nagykörű, Hev. Nagykuns. Ref. Tanítóegyesület 45 P.

Temetkezési díj címen: Székely Emma 4 P 80 f. Kerekegyháza, Sikolya Albert 1 P 20 f, Kerekes Eszter 1 P 20 f, Nagyné. A. Mária 3 P 60 f. Tiszaföldvár, Soós József 2 P 40 f, Soós Józsefné 1 P 20 f, Orosz György és neje 21 P 60 fillér, Molnár Lujza 2 P 40 fillér. A mult számból kimaradt nyugtázás: Gonda János 2 P 40 fillér, Mezőtur.

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15.

SZOLNOK

TELEFON 113.

Raktáron lévő és azonnal szállítható elemi népiskolai vezérkönyvek:

Tesléry : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 2—
	III. o. 3—
	IV. o. 4—
	V. o. 2—
	VI. o. 3—
Tesléry : Fogalmazási eredmények	II. o. 4—
	III. o. 4—
	IV. o. 4—
Tesléry : Táblai rajzok	I. o. 3—
	II. o. 3—
	III. o. 3—
	IV. o. 3—

Quint—Drózdny : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 680
	II. o. 6—
Drózdny : Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 680
	IV. o. 7—
Drózdny : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 320
	III. o. 450
	IV. o. 540
	V—VI. o. 7—
Drózdny—Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II—VI. o.
Drózdny : A földrajz tanítás vezérkönyve	IV. o. 8—
Kaposy—Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III—IV. o. 5—
Bervaldszky—Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	780
Szalatsy—Ferenczy : A történelem, polgári jogok	6—
Jósvay—Schmidt : Az éneklés tanítása	560
Óveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2—
Straub—Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I—II o. 280
	III—IV. o. 280
	V—VI. o. 260
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	3—
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	à 1—
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I—II—III. o. egykötetben	2—

Bőröndöt, bördizműarut, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékárut és illatszert **nagy választékban, olcsó árban vásárolhat Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Dr. Meday Pál: A nemzetnevelő Zrínyi Miklós
Dr. Körösi Pál Benedek: Az iskolai kirándu-
lások szerepe a mezőgazdaságtan taní-
tásánál.

Kevács Gyula: Szőlői értékelés után.
Irodalom. Hírek. Nyugtázások.

RÉNYI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVFOLYAM, 7. SZ. — 1932. FEBRUUS.

Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadói áron:

Rényi Dezső könyvesboltjában

Szolnok, Gorove-u. Áruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	1'20
Magyarország babérlombos cimere, 34×51 cm.	—'50
Hiszkegy falikép 37×51 cm. nagyságban	—'60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1'—
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	17'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	26'—
Magyar nemzeti zászló, középen magyar címerrel, 2 m. hosszú	29'—
Ugyanaz 3 méter hosszú	41'—
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	16'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	25'—
Himnusz falitábla, kartonrahúzva	4'—

Bárhol hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos
Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált.
Tanítóegyesület.

Felolvas szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY
Felolvas kiadó: CSIKY ERNŐ

Közlönyvel díjak és reklámok
Csiky Ernő egyes. pénztárosa, az a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség címére Solnok, Ujvárosi utca küldendők.

Évi előfizetés 6 pengő

Megjelenik havonként.

Kéziratokat nem adunk vissza.

A nemzetnevelő Zrinyi Miklós

Irta: Dr. Maday Pál tanügyi fogalmazó gyak.

A nemzeti műveltség nem meghatározott, változatlan adottság, hanem az egymást követő korokkal változó, fejlődő értéktartalom. Ha változatlan lehetne, akkor valahogy befejezett, céltalan lenne a társadalmak élete és úgy járna minden örök emberi érték, mint az a kis gyermek, aki porból építget fantáziája szerint s fájoan feleszmél, mikor a szél fúvalatára a megmunkált anyag értelmetlenül összehull. A magyar műveltség sem egyszerre teremtett gyümölcse a történelemnek, hanem fejlődő életünkkel együtt kialakult, azzal állandóan kapcsolatban álló, aktuális létparancs. A nemzet kulturáját nagy örökhagyók hagyták reánk, hogy a következő korok átadják egymásnak s belőle új és győzelmes élet támadjon az egymással küzdő nemzeti kulturák történelmi sorsrendelésében. Valami drága, félveörzött aranyötvözet minden nemzet műveltsége: valami sajátos anyagból formált szellemi remekmű, amely magában hordja alkotójának különös karakterét, egész lelkiségét.

A magyar nemzeti műveltség örökhagyóinak hosszú sorából kimagasló Zrinyi Miklós, a költő. Már kora ifjúságában országszerte neve van. Még gyermek, alig nyolc éves, már zászlós úr és alig tizenkilenc, amikor a török elleni harcokban kitünteti magát és 50 vár korlátlan ura lesz. Mennyi akarat lelkesíti ezt a hősipályát, mennyire magyar ez a sors. Csillagként felragyogott, hogy néhány percre megmutassa lángvonású titáni arcát, hogy aztán eltűnjék a magyar halhatatlanok dicsőséges Pantheonjába.

Zrinyi felragyogó csillag volt, aki a messziségből ma is világít, tanít és utat mutat. Szellemi fárosza ma is sugároz, akarata ma is cselekvésre int, eszméje aktuális program, mert felénk dalolja a magyar életakarát rendíthetetlen himnuszát. Itt él közöttünk Zrinyi lánglelkű magyar jelleme.

Ez a jellem két csodálatos sugározásból fonódik össze: mély hitből és tiszta hazaszeretetéből.

Zrinyi a hit magyarja! Hitt a nemzet végtelen történelmi életében,

hitt a szebb és boldogabb magyar jövőben, amelyben megoldódnak a nemzeti lét nagy problémái éppenúgy, mint az egyéni vágyak érvényesülést követelő igazságai. Ez a hite Zrinyinek vallásos lelkületéből táplálkozott, mely minden sorsrendelésben Isten akaratát látta. A Zrinyiász alap gondolata nemcsak a haza védelmét hirdeti, nemcsak a nemzeti dicsőség fenséges apoteozisa, hanem egy kiválóan meglátott vallásos eszme költői kidolgozásának remekműve is. Benne a magyarság ügye, Krisztus ügye is, — a gonosznak bűnhődnie kell. Zrinyi érzi, hogy minden nemzetnek meg van a maga igazságszolgáltató hatalma, amely győzedelmeskedik minden romlottság és minden pusztító hatalom felett. Zrinyi hitt a magyarok Istenében, aki meg tudja szabadítani a nemzetet a „rettentes, méreggel és dühösséggel teli sárkánytól”, — a töröktől. Tudta, hogy minden ellenség csak ideig-óráig nehezédhet az országra, mert a végtelen történelmi életre hivatott nemzetet nem lehet eltemetni, legfeljebb csak tetszhalott maradhat, hogy aztán föltámadjon kiválasztott életakaratóval.

Zrinyinek ez a látása sok tekintetben hasonlít az I. Mátyáséhoz. Egyik kiváló munkájában: „Mátyás király életéről való elmélkedések”-ben így ír: „a mi jó Mátyás királyunk mellé avagy igen kevesen, avagy senki keresztény királyok közül, kik utána voltak, ne álljon hasonlatosságért, mert bizony megocsudik érdeme Mátyás mellett s elvész tündöklősege, mint a csillagnak nap támadásán.” Ma már Zrinyi nemzeti géniuszt hasonlóképpen fogalmazhatnánk meg. Az a mély hit és nemzeti öntudat, amely átragyogja polihisztor szellemét, nemzeti felelősségét és hazaszeretetét olyan nemzet-erkölcsi ideállá emeli, amelyhez hasonló nemigen találunk akkor Európában. Kétségtelen, hogy van szellemében valami Mátyás államférfiúi szemléletéből, Petőfi ifjúi virtuozitásából és Adynak a magyar sorsot átélő tragikumából. Nemcsak hitte és látta a boldogabb jövőt, hanem élte is a XVII. század magyarjának nehéz, felelősségteljes sorsát. Ha a renaissance felfedezte a természetet, akkor Zrinyi ennek az ujonnan meglátott világnak önmagában is kifejező zsenije, mert egyesíteni tudta a múlt történelmét és az eljövendő magyar kemény akaratát. Életében, sorsában kifejezve látjuk történelmünk egy darabjának drága aranyveretét álmodó titokzatossággal és komoly büszkeséggel. Mennyi lángolást, megható és hősi szépséget zár be ez az élet.

Zrinyi mély hitéből építette fel lelkében rendíthetetlen hazaszeretetét. Öntudatos volt ez a hazaszeretet, mert mindinkább meggyőződött arról,

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők

„Hungária” rum- és likőrgyár

SZOLNOK Sürgőnycim: Borösztreicher. Telefon: 53.

ha a nemzet a török rabigáját le nem rázza, akkor vagy végképp elpusztul, vagy pedig valamelyik nyugati hatalom karjaiba hull. Érezte őri felelősségét, amellyel nemzetének tartozik. Az volt tehát a célja, hogy nemzetét felszabadítsa, mégpedig önerejéből, mert csak magában bízhatik a nemzet. *Nem idegen segítséggel, hanem önerőnkől támadunk fel* — hirdeti. Így lesz Zrinyi a nemzet első katoná-oktatója. Látta, hogy a nemzet csak erős, újjászervezett hadsereggel képes megbirkózni a törökkel. Ha az ellenséget számban nem is, de fegyelmezettségben, bátorságban, vitézségben, katonai képzettségben és lelkesedésben felülmulhatja. A vezéri szerepet önmagának szánta, mert önmagából: hitének és hazaszeretetének kiapadhatatlan forrásaiból merítette a jogcímét. Ez a jogcím pedig hatalom volt az életre, kivételes képesség ahhoz, hogy nemzete élére álljon és megmutassa az utat, amely a feltámadás felé vezet.

Reformterveiben az egész magyar nemzet akaratát felöleli. Egész gondolatvilága egy, — már békében jól megalkotott, fegyelmezett és kitűnően kiképzett nemzeti állandó hadsereg köré csoportosul. Azt követeli, hogy az egész nemzet fegyverbe álljon! „A hadi dolgot forgatni — írja az Áfiumban — mely hazánk szolgálatára a leghasznosabb, hogysen mást!” „Fegyver, fegyver, fegyver kívántatik és jó vitézi resolúció.” Zrinyi tisztán látja, hogy „a magyar a hadakozásra a legalkalmasabb, a legerősebb, a leggyorsabb és — ha akarja — a legvitézebb nemzetség!” Ha erős a hadseregünk, akkor erősek vagyunk mi magunk is. „Tettekre van szükség, amely megerősíti egységünket!” Necsak szóval hirdessük „alkalmas vitézségünket”, hanem bizonyítsuk is a szittya vér erejét. Milyen kiíjezően éneklí a tettek halhatatlanságát:

„Nem írom pennával,
Fekete tentával,
De szablyám élivel,
Ellenség vérivel
Az én örök híremet!..”

Ez az öntudatos hadi és politikai ideál nem is születhetett meg másképpen, minthogy Zrinyi tusakodó lelkében élte egyszerre nemzete multját, jelenjét és jövőjét, nyugtalan életakaratót, szenvedő sorsát, fiának megnemalkuvó lényegét. Maga volt az élő öntudatosság, aki mély ösztönszerűségével látott és láttatott, lángolt és világított, hogy felébbressze az elesett nemzetet. Rövid életében az átujulni készülő magyarság minden szenvedését átérezte, értelmével felfogta sorsának tragikumát s képzeletében egy jobb világ derengett, mikor mások a lemenő nap utolsó sugarainál keseregtek.

Ezért lesz Zrinyi a ma magyarjának is aktulis, élő, a mába hozott nemzetnevelő személyiségévé. Mennyi hasonlóság van a két kor között. Akkor háromrésze szakadt az ország és jönni kellett Zrinyinek, hogy megmutassa az utat a biztos kibontakozás felé. A XX. század vérivakirai után pedig ismét az ő lelkét keressük; mély hitet titkoló lágyvonású orsz-

lánfeje áthajlik az idő hidján a mába és beszédes akarattá válik szellemének minden célja. Zrinyi az örök magyar sors lánglelkű hőrsza, aki életével ujja formálta a magyar akaratot: keményebbé, megfellebbezhetlenné tette azt. Zrinyi pedagógiája azt tanítja, hogy tiszta vezekléseken át új világba érkezünk, amely új célt, új ígéretet és új életet jelent. A jövő csodálatos álm, amely az örök magyar életakarat sejtelmes sajkáján röpül az örökkévalóság felé. Arról beszél nekünk, hogy a mult történelmi dicsőségéből a magyar sors legszentebb hidjára léphetünk diadalmasan. Nem szunnyadhat az ezeréves bátorság, mert új hajnalhoz érkezünk dacos elszántsággal. Az idő számon kér és döntések elé állít bennünket, egyszer pedig cselekednünk kell.

Zrinyi nemzetnevelő akarata itt él ma is közöttünk. Benne európaibb mélyült a magyar génusz, nemcsak hős volt, hanem pedagógus és vátes, a magyar sora drága ajándéka. *Zrinyin keresztül megszeretjük önmagunk fáját, teremtő szellemében felfedezzük aktuális életprogramunkat.*

Fejünk felett lassan szétszakad a haragos kárpit és Varga Gyulával együtt békéltetjük magunkat:

„Haragosan, sötéten zúg a Kárpát,
Az Adriának habja háborog,
Dunánk, Tiszánk, Marosunk és a Drávánk
Fáradt vizébe fájó könny csorog . . .
De mért a könny? *Ma tett kell, munka vár ránk.*
Feszüljete, ti jó magyar karok!
Legyen hazánknak új életre kelte,
Hogy megnyugodjék végre Zrinyi lelke.”

Az iskolai kirándulások szerepe a mezőgazdaságtan tanításánál

Irta: **Körösi Pál Benedek dr.** tanár, gazd. tanácsos

Sohasem volt annyira aktuális az a megállapítás, mint napjainkban, amióta trianoni csonka földön élünk: hogy Magyarország jövője mezőgazdaságától függ. A magyar haza sorsa szorosan összefügg a magyar föld, a magyar földbirtokososztály, a magyar gazda sorsával. Elv legyen: ne csak minél több, hanem amellet minél jobbat, tökéletesebbet, tipikusait is termeljünk. Hisz az antant hatalmak elzárkozó politikája miatt a legnehezebb helyzetbe kerültünk, mert nekünk magyaroknak ugyszólván egyedül kell felvenni a versenyt az egész világgal. De felvesszük! „Et si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae.” Igen! Ezt az elgondolást vigyük bele a mai élő generáció köztudatába, hintsük szerte az emberpalánták között, termékenyítsük meg ezzel a gondolattal lelküket, szellemüket, mert közülük kerülnek ki egykor a jövő vezető férfiai.

A pedagógus sohasem felejtse el „hallottam egykor megboldogult

drága jó Atyámtól, a magyar tanítóság egykori atyai jó barátjától”, kinek emlékét gyermeki kegyelettel, alázattal, szeretettel őrizem meg. Nincs értéktelen ember. Emelkedjék arra a magaslatra, hogy a tanítás művészet. Művészet nélkül tartalmatlan, művészetté nemesedve világot átfogó hivatás! Legyen mestere nemzetének, a világ gondviselője. Ne legyen a tanítás tisztán foglalkozás: az legyen hivatás! A magyar tanító felfelé igyekezzék, a lélek hegye felé. Ő a kultura őrzője, fejlődésének irányítója. Szeresse a gyermeket! Könnyítse meg az ismeretszerzés lehetőségeit. A nevesebb pedagógusok szerint is a gyakorlati életből vett ismeretekből, tapasztalatokból induljon ki, ezt boncolgatva, tisztázva, leszűrve, juttassa növendékeit újabb ismeretekhez. A tanítási, logikai egység figyelembevételével tanulóinak vizuális ingereket, világos szemléleteket nyújtson. De minél gyakrabban! Fejlessze a gyermek cselekvésvágyát öntevékenységét, önkifejlődését, egyéni képességeit.

Ki a szabadba! Ott igyunk magából az élet friss habzó zuhatagából. Ez legyen a jelszó, különösen az agrárismeretek tanításánál. Válgjon vérré az a felfogás: beszélj a földdel, sok mindenre megtanít. Kövesse a legmodernebb pedagógiai irányt a munkáltató tanítást, ahol minden tanuló maga dolgozik, kutató, megfigyel, leszűri az eredményt, rögzíti a feldolgozott anyagot.

Ha az ekéről tanít, vigye ki a szántóföldre osztályát. Lássák a valóságban, hogy a csoroszlya miként vágja el a földrétegeket függőlegesen, a szántóvas vízszintesen, miképen fordít és porhanyít a kormánylemez?

A kapálás ismertetésénél mutassa meg a kapa munkáját. Hogyan lazít, porhanyít? A helyszínen magyarázza meg ennek a munkának a jelentőségét: általa a talaj hajcsövességét elrontom, a nedvességét pedig konzerválom, megőrizem. Közölje velük: kapálással öntözöm a talajt.

A tengeritermeléssel kapcsolatosan az őszi kirándulás alkalmával, a helyszínen mutassa meg a sárga leveleket. Kérdezze meg, miért éles a levél ilyenkor annyira ha nem vigyázunk, kezünket is könnyen elvágja? Ha nem tudnánk, magyarázza meg, hogy a kovasavtól van. A jó Istennek mindenre kiterjedő gondos figyelme ez! Védi a kukoricát a csigáragása ellen.

Ahol töltögetnek, ott magyarázza meg: ez csak rossz szokás. Mert onnan veszem el a földet, ahol nekem arra szükségem van és odaviszem, ahol nekem arra semmi szükségem nincs. Csak maradi gazda töltöget.

Bőröndöt, bőrdíszmúrut, gyermekkocsit,
fényképezőgépet, gramofont, játékarut és
illatezert **nagy választékban, olcsó
árban vásárolhat Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja

Haladó gazda simán műveli kukoricáját, vagyis minél gyakrabban kapál.

A trágyakezeléssel kapcsolatban mutassa be a modern beton, vagyis helyes, valamint a fölreszórt és ott gyűjtött vagyis helytelen kezelési módot. Ismertesse a kettő közötti különbséget. Hívja fel a figyelmet a helyes kezelés fontosságára. „Csunya a ganaj, de cipó terem utána.” Mutasd meg a trágyateleped és megmondom, milyen gazda vagy! Az iskolai kirándulásoknak, különösen ahol kellő kísérleti telep nem áll rendelkezésre, döntő szerepük van a mezőgazdaságtan tanításnál. Így nevelhetünk csak vérbeli gazdákat, akik egykor racionalisan és rentabilisan, nemcsak a kezükkel, hanem az eszükkel is tudnak majd dolgozni.

Gondolatok szülői értekezlet után.

Irta: Kovács Gyula.

A gyermekben sok az öröklött lelki tulajdonság. A nevelés nyomán ezek mellett kitűnnek a *szoktatással* gyakorolt tulajdonságok. A szoktatáson kívül a nevelésnek ható eszközei még: *a szeretet* és *a példa*, amelyek jó hatással egyengetik a gyermekek vegyes érzelmeit. A nevelésnek ezt a fontos irányító, egyengető munkáját majdnem kizárólag az iskola végzi. A család e hivatása alól mindinkább igyekszik kivonni magát olyanmannerre, hogy az iskola által irányított nevelés ellenőrzését is csak részben, vagy egyáltalán nem végzi. Haladásnak tekinthető, ha a szülő érdeklődése abban merül ki, hogy megkérdezi: tudod-e a leckét? Holott meg kellene nézni, hogy a gyermek mit tanul. És ilyenkor ne szigorú ellenőri magatartást tanúsítson, hanem érdeklődést a tárgy iránt. Mindezek hiányában a nevelés munkájának eredménye nem is lehet teljes. Emiatt van sok parasz a mai fiatalságra éppen azoknak a szülőknek részéről, akik a ellenőrzés kötelességét elhanyagolják.

A nevelés fontosságát pedig a tudás megadása mellett kicsinyelni nem lehet. A tudás magas foka ugyan nagyban hozzájárul az egyén boldogulásához, de nincs ott igazi kultúra, ahol annak mértéke csak a tudás. Nem állhat sokáig fenn az a nemzet, ahol a kultúra fejlődését nem a józan belátás, a munkaszeretet és a jó erkölcsök támogatják.

Nagy feladat hárul tehát az iskolára a harmónikus emberré — nevelés munkájában. Olyan emberré kell nevelni az egyént, akiben a szív és az ész, a tudás és a nemes erkölcsök arányosan telnek meg értékkel; s akinek a lelki harmóniájához a testi épség is hozzájárul. A teljes emberré való nevelés korát éljük. Az iskola ezt a nehéz munkát csak úgy teljesítheti, ha munkájában a szülők támogatják, akik a nevelésre elsősorban hivatottak. Hiszen a gyermek életkora legnagyobb részét a szülőházban tölti. Ott él, látja szüleinek életmódját, követi az ő példákat és így önkénytelenül szerzett készségekkel jön az iskolába. A szerzett rossz szokásokat az iskola csak ritkán, vagy csak sok terhelő munkával tudja ellensúlyozni. Az általa megindított nevelési eljárást pedig

nem ellenőrizheti folyton a szülői házban. Így e munkát a szülők kevés ismeret vagy elfoglaltság miatt nemhogy támogatnák, hanem rossz példáikkal akaratlanul inkább rontják. Így a nevelés holtpontra jut és az ifjak az öröklött hibák mellett átveszik a szülők rossz tulajdonságait is. De ha nincsenek is a szülőknek ilyen hibáik, azonkívül a szülőkben még is van minden akarat gyermekük nevelésének támogatására: munkájuk még akkor sem volna megfelelő és célravezető, mert nem ismerik azokat a nevelői eljárásokat, amelyek által elérhető volna az új a tanterv által hangoztatott nagy cél, hogy hitében erős, erkölcsében tiszta, nemzeti érzésében öntudatos, művelt és jómódú polgárok éljenek a magyar hazában.

E célkitűzés felé halad köznevelésünk is. Ez a nevelés nagy körültekintést kíván, és oly széleskörű, hogy azt futólagos pillantással áttekinteni nem lehet. A nevelés mai kialakulása egy történelmi fejlődés eredménye, melyhez az egyes korok kimagasló felfogásai, nevelési eredményei, szolgáltatották az alapot. Így pl. az etikai irány az erkölcsök tisztaságát, a realizmus a természetességet, a moralizmus az erényt, a szocializmus a társadalom tanát, a materializmus pedig az anyagi érdekek túlbecsülését és az életre való nevelést adták a nevelésnek. Ezeket az elveket alkalmazza harmónikusan a mai iskola. Csakis így nevelheti ki az új embertípust.

Nincs szülő, aki az idealizmusnak ellensége volna. Éppen a koldús tömegek, szegényei álmadoznak szebb lakásról, bősületesen elegendő kenyérről és ruháról s arról, hogy gyermekük jobb körülmények között élhessen majd, mint ők. Sajnos, mégis akadnak szülők, akik az iskolát csupán oktató intézetté akarják tenni. Otthon ezt oltják gyermekeik lelkébe és nem gondolnak soha az élet romlottságára, melyet előbb meg kell javítani. A szülők türelmetlen hajszájának a köznyomor az oka. A köznyomort pedig a javak és dotációk igazságtalan elosztása okozta és okozza, amíg meg nem teremtyük-e téren a krisztusibb világot, az igazságos berendezést. Az iskola pedig javítja, tökéletesíti az életet, mert a mai élet kiegyenlítő határok nélkül végromlásba vezet. A szülő ezt nem látja be, ezért nincs is megelégedve az iskola nevelő munkájával.

Am a legjobb iskola se tudja a nevelést egymagában — a család, a szülők nélkül — tökéletesen elvégezni, és nem képes ellensúlyozni azokat az esetleges káros hatásokat, melyeket a gyermek a családi életben kap. Mindezekből kitűnik, hogy a családnak és az iskolának együtt-

Tip-Top
gyermekruha-
és fűző-szalon

SZOLNOK, Szapáry-utca 4-6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

működése milyen fontos. Nem szabad ezt lekicsinyelni senkinek! Akik az iskolával nem akarnak együtt működni, azok a gyermekeiktől vonják el azokat az értékeket, amelyeket ingyen nyújthatnának. Talán olyan sokat adhatnának a gyermekeknek az iskolával való együttes nevelés révén, amivel egész életükre boldoggá tehetnék őket.

A szülőknek, ha a nevelés munkájában az iskolát komolyan támogatni akarják, meg kell érteniük, hogy a nevelésnek nemcsak egyéni, hanem nemzeti követelményei is vannak. Az egyéni követelmények adják meg a nevelés kereteit; a nemzeti követelmények pedig azt az összekötő kapcsot, azt a nagy ideát, amely célhoz minden egyének el kell jutnia. Az egyéni nevelést támogatják a szülők, ha gyermeküknek mind testi mind lelki épségét igyekeznek minden káros befolyástól megóvni. Az egészséges lakás, a tisztaság, a mértékletes testmozgás, étkezés: ezek a testi nevelés alapelvei, minket a szülőknek ellenőrizniük kell. És ebből fakad a szellemnek nagyon sok megnyilvánulása. A szellemi és erkölcsi nevelés már sokkal behatóbb és terhesebb munkát kíván. De, hát kiért tegyen meg mindent a szülő, ha nem a gyermekéért, akiben önmagát látja, akibe erejét, szeretetét és életének minden jó tulajdonságát igyekszik átönteni; akiben él és megújul lelke, s akit emberré nevelni természetadta kötelessége?

Ha az élet terhei, s a kenyérkereset nehézségei miatt nem áldozhat kellő időt a szülő gyermeke nevelésére, támogassa az iskolát! Hogyan? Óvja meg gyermekét minden rossz társaságtól s minden oly környezettől, mely fejletlen lelkét megrontaná. Kísérje figyelemmel gyermekét iskolai kötelességének teljesítésében! Ne nézze el gyermekének se tiszteletlenségét, se hanyagságát, semmiféle botlását, hanem példaadásképpen igyekezzék azt kellően helyes irányba terelni.

A gyermeket veleszületett irigy, önző érzelmei sokszor a szeretetlenségbe viszik és azok elnyomásában egyedül a helyes nevelés szolgálhat eszközként. Ne igyekezzék tehát a szülő a gyermek minden hajlamát fejleszteni, hanem okosan tegyen azok között különbséget! Ne tartsa egyedül az egyént mindenhatónak, hanem gondoljon a nagy társadalmi keretekre, amelyek érdekében az egyénben fellépő, társadalmilag káros tulajdonságok elnyomandók. De a társadalmi korlátokon belül is lebegjen előtte az állampolgári nevelés nagy eszméje s mindenben hasson oda, hogy gyermeke is hasznos államtaggá nevelődjék.

Minden szülőnek tudnia kell, hogy a nemzetek harcában azé a nemzeté a győzelem, melynek polgáraiban az összetartás és együttérzés a leg-erősebben van kifejezve, s melyek életében a realizmust az idealizmus szövi át. Ha áll az egyénekre ez a nagy igazság: — idealizmus nélkül élni nem érdemes, — mennyivel inkább áll az állam polgárainak összességére.

Ezért kell a szülői házban és az iskolában egyaránt idealizmusra nevelni a gyermeket, ezért kell a merev életre való nevelés helyett a

nemes érzelmekkel telített, a közért tudatosan lelkesedő állampolgár nevelését hangsúlyozni, munkálni. Mert míg az életre való nevelésből sokan csupán a vagyonszerzést, a lelketlen anyagi hasznot olvassák ki, addig az állampolgárrá való nevelés már maga az összhang, mind az egyéni, mind a társadalmi keretek tekintetében. Ha sok gyermeknek az élet csak a rideg valót adja és megvonja tőlük a lélek nemes érzelmeit, pótolja azt az iskola krisztusi kezekkel! Az iskola irányítása szerint támogassa a szülői ház a lélek nevelését, s így járuljon hozzá az állampolgárrá való nevelés nagy munkájához. Ezért nagyon fontos a bizalom megnyerése akkor, mikor a szülő először áll szemben az idegennel, a nevelővel, aki beleavatkozik gyermeke életébe, akár családlátogatáskor, akár szülői értekezlet alkalmával. Ekkor kell közelférköznünk szívéhez. Ha sikerült felkelteni azt a bizalmat, ha sikerült meggyőzni a szülőt az együttműködés, vagyis a szülői értekezlet fontosságáról, akkor nagy lépéssel haladtunk előre és egyengettük a népiskola folytatólagos munkáját. Amint kapcsolat létesül a család és iskola között, módjában lesz a szülőknek megismerni az iskola nevelői eljárását. Ezt megértve, amit az iskola nyújt, azt ápolni fogja a család. Hogy a szülő mindezt megtehesse, tudnia kell az iskola munkájának célját és mindazt a tevékenységet, melyet az iskola végez nagy odaadással, szeretettel, a szebb jövőbe vetett hittel, a magyar haza érdekében. Ezért felbecsülhetetlen a szülői értekezlet és a családi otthon látogatásának értéke. És ha e két tényező: a család és az iskola egymást ismerve fog együtt működni, akkor sikerülni fog az állampolgárrá nevelés nagy eszméjének megvalósításával nemzeti erőnket magababbarra fokozni.

I R O D A L O M

Számolás és mérés tanítása az I. osztályban. Irta: **Drozdy Gyula.**

Mindig nagyjelentőségű és örvendetes esemény a tanügyi irodalmunkban az Egységes Vezérkönyvek egy-egy újabb kötetének megjelenése. E sorozat minden egyes kötetét mindig élénk érdeklődéssel és osztatlan szeretettel fogadta a magyar tanítóság.

Ez újabb, immár 15. kötete, a számolás és mérés sorozatot vezeti be. **Drozdy Gyula** írta, aki értékes és fáradhatatlan munkása a magyar tanügyi irodalomnak. Ezt is, mint az előzőeket mind, a tőle megszokott

Nőlgyeim!

A „Nagyőzse” mellett

ÁRUFORGALOM!

Tavaszi női kabátot, kosztümöt, ruhát, ponygolyát fővárosi nivójú szaküzletben vásárolhatja olcsó szabott áron:

KEMÉNY ISTVÁN

Telefon 3-11. sz. **SZOLNOK** Gorove-u. 19.

körültekintés nagy gyakorlati és elméleti tudás, frissesség és élénkség jellemzi.

Amint az előszóban írja, az anyag feldolgozásában az a cél vezette, hogy a tanító az évi anyag tanítási egységeinek összefüggését minden részletében tisztán lássa. Ezt el is érte. Az I. oszt. tagadhatatlanul nehéz tantárgyának tanításában helyes és megbízható módszert ad a tanító kezébe, hogy számolás-mérés tanításának biztos alapját rakhassa le.

Felöleli a közel 400 oldalas kötet az I. oszt. egész évi anyagát részben részletesen, részben vázlatosan kidolgozott tanítási egységekben. A jellemző egységek kidolgozásával bemutatja a helyes módszert, tanácsot ad, gondolatokat ébreszt a tanítóban, önbizalmát fokozza, öntevékenységre serkenti.

Az első rész az I. oszt. számolás- és mérés tanításának módszerét ismerteti. Elgondolásait, eljárását érdekes és értékes indokolással támasztva alá.

Majd részletesen foglalkozik az osztott és osztatlan iskola helyi tanmenetének elkészítésével. Tanácsot, utmutatást ad közvetlenül és bőségesen úgy, hogy helyi tanmenetét még a kezdő tanító is könnyen elkészítheti.

A könyv legnagyobb részét a gyakorlati rész foglalja le. Óráról-órára haladva, a gyakorlatot az elmélettel összeforrasztva, építi fel az évi anyagot. A legtöbbjét, a legjellemzőbbeket kerek egészben, részletesen kidolgozva. A számolás mindenütt párhuzamosan halad a mérés tanítási anyaggal. Megkapóan, művészi. Nincs olyan egység amelynek feldolgozása világosan, és tisztán ne állana az olvasó előtt. A közölt tanítási tervezeti gyönyörködtetik az olvasót. Megkapóak és meggyőzőek. Egy-egy kedves élmény valamennyi. Példái a való életet tükrözik vissza. Könnyen érthetők, a gyermekek figyelmét lekötik, mert gondolatvilágával kapcsolatosak.

Kisérő, szemléltető rajzai nemcsak érdeklődést keltenek, de be is vésődnek a szemlélő lelkébe. Kivitelük művészi.

Igazi érték e könyv, melyben minden vérbeli pedagógus gyönyörűségét találja. Az Egyetemi Nyomda megszokott izléses kiállításában, finom papíron jelen meg. Ára: 5 P.

(k)

A TEMETKEZÉSI ALOSZTÁLY FIGYELMÉBE!

Felkérem az Alosztály tagjait, hogy Tenkey József elhalt kartársunk után személyenként 1 P 20 fillért az Alosztály pénztárába beküldeni sziveskedjenek. PÉNZTÁROS.

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

A **BRÜLL**

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETBŐL

H I R E K

Áthelyezés A vall.- és közoktatásügyi miniszter úr áthelyezte a következő tanítókat: *Kurucz Jánost* a karcagi-bereki vándoriskolától Rákóczi-falvára, *Siklósi Kálmánt* kunhegyesi-aranyosdülői áll. iskolától a lajosmizsei-baracsinti áll. iskolához, *Menyhért Lászlót* a leányei áll. iskolától Törökszentmiklós-Kengyeltenyőszigetre, *Török Lőrincet* Túrkevéről Kassára, *Kiss Kálmánt* Debrecen-Köntösgátról Tiszaföldvárra, *Vadász Tivadart* Szajol-újtelepről Pusztatényőre, *Kosztoványi Istvánt* a császári ref. iskolától a tiszaföldvári-pusztahéki áll. iskolához, *Csaplár Bélát* a szigetmonostori ref. iskolától a túrkevei-tulahéki áll. iskolához, *Nagy Kálmánt* Túrkeve kult.-ról a belterületi áll. iskolához.

Megbízás. *Csicsmányi Jenő* okl. tanító próbaszolgálatos segédijás minőségben a szolnoki áll. iskolához nyert megbírást.

Kitüntetés. A Magyar Ifj. Vöröskereszt elnöksége, az ifjúsági vöröskereszt csoportok szervezése és vezetése, valamint a tanulói ifjúság nevelése körül hosszú időn át kifejtett értékes és eredményes munkásságuk elismerésül díszoklevéllel és ezüst éremmel tüntette a ki *Császár Ferencné* és *Dunaháti Mészáros Gyuláné* szolnoki-újvárosi, *Szakács János*, *Benedek József*, *Tömösközy József*, *Máté Gábor* mezőtúri, *Véghelyi Armad jászladányi-ligeti* állami és *Nagy Géza* mesterszállási rk. tanítókat ill. igazgatót. Gratulálunk!

Gyógynövénygyűjtés jótékony-célra. A nagyköri-csataszögi áll. el. iskola tanulói, hogy árvíz-sújtotta magyar testvéreinken segíthessenek, tanítóik vezetése alatt, tanítási időn kívül, kirándulásokat rendeztek, melyen gyógynövényeket gyűjtöttek. Az előírás szerint végzett szárítás után értékesítették az összegyűjtött növényeket s az értük kapott jelentős összeget — közel 40 P-t — felajánlották az árvíz-károsultak segélyezésére. Szívesen üdvözljük a jószívű és szorgalmas kis magyarokat és tanítóikat. Nemes cselekedetük követésreméltó például szolgálhat.

Nyugtázások - Csekkszámla: *Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Ált. Tanítóegyesület - Szolnok 57.480.*

Előfizetés Népművelésre: *Templomtéri áll. isk. igazgatósága Szolnok 6 P. Rákóczi-uti áll. isk. igazgatósága Szolnok 6 P. Községi népiskola Derzstomaj 6 P. Áll. iskola 6 P. Nagyné A. Mária 3 P. Tiszaföldvár. Császár Ferencné 3 P. Szolnok.*

Tagdíj címen: *Csingér Teréz 4 P. Jánoshida, Mihályfalvi József, Török Lőrincz, vitéz Fodor Béla és Béláné, Nagy Julia, Doktor István, Lőrinczy Béla, Turi Lajos, Nagy Kálmán, Odry Anna, Vécs Ottó, Makra Sándor, Martos Mária, Bedő Irén, Maróti Edit, Király László, Debreczeni Sándor, Erdei Sándor, 2—2 P. Túrkeve, Balássy Ferenc, Balogné, F. Irma, Barabás Irén, Bozsik Mátyásné, Hajagos Józsefné, vitéz Iványi Károly, Ko-*

vács Ilona, Ledniczky Andrásné,
Martikány István, Mátray Jánosné,
Nedeczky Margit, vitéz Patczolay
Gábor, Rosznyáky Gézáne, Schöff-
lern Jenőné, Schmid Pál, Varga
Ernőné 4—4 P, Sztripszky Ilona
2 P. Barna Katalin 1 P. Kunszent-
márton, Vámos Lajos 1 P. dr.
Gönczy Pálné 1 P. Kiss Ágnes 2
P. Fodor Zsigmond 1 P. Fodor
Zsigmondné 1 P. Mezőtúr.

Temetkezési díj címén: Petricsek
Mária 4 P. 80 f. Bacskó Gyula 7
P. 20 f. Szolnok, Kürthy Jánosné
3 P. 40 f. Békéscsaba, Ország Pál
1 P. 20 f. Budapest, Bogyó Béla
1 P. 20 f. Jászfelsőszentgyörgy,
Pálmay Károlyné 4 P 80 f. Jász-
berény, Kopasz Sándor 6 P. Kun-
madaras, Teisztámmel Károly 4
P 80 f. Szolnok, Kiss Ágnes 1 P
20 f. Szakács János 1 P 20 f. Me-
zőtúr.

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, lászerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

Tankönyv

füzet, irón, tollszár, töltőtoll,
rajzlap, tus, festék, ecset,
hátizsák, bőrönd, aktatáska,
körző, vonalzó, radír, tolltartó
és ezeken kívül mindenféle

tanszer

olcsó beszerzési forrása:

Rényi Dezső

könyves-boltja

Szolnok, Gorove-utca 15. sz.

Telefon 113. - Áruforgalom.

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15.

SZOLNOK

TELEFON 113.

Raktáron lévő és azonnal szállítható elemi népiskolai vezérkönyvek:

Teslery : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 2—
	III. o. 3—
	IV. o. 4—
	V. o. 2—
	VI. o. 3—
Teslery : Fogalmazási eredmények	II. o. 4—
	III. o. 4—
	IV. o. 4—
Teslery : Táblai rajzok	I. o. 3—
	II. o. 3—
	III. o. 3—
	IV. o. 3—

Quint—Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 6—
	II. o. 6 ⁸⁰
Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 6—
	IV. o. 7 ⁸⁰
Drózdy : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 3 ²⁰
	III. o. 4 ⁵⁰
	IV. o. 5 ⁴⁰
	V—VI. o. 7—
Drózdy—Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II—VI. o.
Drózdy : A földrajztanítás vezérkönyve	IV. o. 8—
Kaposy—Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III—IV. o. 5—
Bervaldszky—Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	7 ⁸⁰
Szalatsy—Ferenczy : A történelem, polgári jogok	6—
Jósvay—Schmidt : Az éneklés tanítása	5 ⁶⁰
Óveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2—
Straub—Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I—II o. 2 ⁸⁰
	III—IV. o. 2 ⁸⁰
	V—VI. o. 2 ⁶⁰
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	3—
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	à 1—
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I—II—III. o. egykötetben	2—

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Dr. Maday Pál: Baja Mihály költészete és a népi gondolat.

Hajmásy József: A szemléltetés fontossága a gyakorlati életre való nevelésben.

Vágó Elemér: Új gondolatok az iskolán kívüli népművelés intenzívebbé tételére.

Irodalom. Hírek. Nyugtázások.

RÉNYI DEZŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVFOLYAM, 8. SZ. 1940. AUGUSZTUS.

10

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15. SZOLNOK TELEFON 113.

Raktáron lévő és azonnal szállítható
elemi népiskolai vezérkönyvek:

Teslery : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 2'—
	III. o. 3'—
	IV. o. 4'—
	V. o. 2'—
	VI. o. 3'—
Teslery : Fogalmazási eredmények	II. o. 4'—
	III. o. 4'—
	IV. o. 4'—
Teslery : Táblai rajzok	I. o. 3'—
	II. o. 3'—
	III. o. 3'—
	IV. o. 3'—

Quint—Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 6'—
	II. o. 6'80
Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 6'—
	IV. o. 7'80
Drózdy : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 3'20
	III. o. 4'50
	IV. o. 5'40
	V—VI. o. 7'—
Drózdy—Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II—VI. o.
Drózdy : A földrajz tanítás vezérkönyve	IV. o. 8'—
Kaposy—Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III—IV. o. 5'—
Bervaldszky—Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	7'80
Szalatsy—Ferenczy : A történelem, polgári jogok	6'—
Jósvay—Schmidt : Az éneklés tanítása	5'60
Óveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2'—
Straub—Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I—II o. 2'80
	III—IV. o. 2'80
	V—VI. o. 2'60
	3'—
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	à 1'—
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I—II—III. o. egykötetben	2'—

XXXIII. évfolyam.

1940. augusztus hó.

8. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált. Tanítóegyesület.	Felolvasó szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY Felolvasó kiadó: CSIKY ERNŐ	Előfizetés díjak és reklámok Csiky Ernő egyes. példányához, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség elmére Szolnok, Urvánai útszám küldendők. Kéziratokat nem adjuk vissza.
Évi előfizetés 6 pengő	Megjelenik havonként.	

Baja Mihály költészete és a népi gondolat.

Irta: Dr. Maday Pál tanügyi fogalmazó gyak.

A gyermek lelkéhez a természetesség áll legközelebb. A fejlődő gyermeki lélek fokozatosan fogja fel az élet hatásait. Legtöbbször olyanoknak látszik, mint a kinyílt virág, amely a napsugár örök törvénye szerint bomlik ki csodálatos álommá. De a természetesség valahogy örök emberi érzés is, amelyet úgy keresünk sokszor, mint a virág a napsugárt, a láng a rózsét, mint sas a magasságot. A természetesség törvénye átleheli egész valónkat, amely úgy hozzánk tartozik születésünktől halálunkig, mint az anyai szeretethez a csók, vagy a kacagáshoz a mosoly. Valahogy így vagyunk a költészettel is. Sokszor elmondottuk Ady fellépése óta, hogy a népköltészet válságban van. Sokszor elénk meredt a kérdés: vajjon visszatérünk e még ahhoz a természetes egyszerűséghez, ahhoz a csodálatosan szép költészethez, amelyet Petőfi, Arany, Szabolcska tettek halhatatlanná? — A pedagóguson nem is csodálkozunk, ha ezt megkérdezi, hiszen minden irodalmi termékben nagy előszeretettel keresi azokat az értékeket, amelyeket felhasználhat nevelő munkájában. Ma ez a kérdés fokozottabb mértékben előtérbe nyomul, hiszen a szociális és népi gondolatok korát éljük, amelyben azt kérdezzük, hogy ki tud egyéniségén keresztül többet adni a magyar hazának. Korunkban különösen közel hoztuk magunkhoz a szociális és népi értékeket, mert bennük biztos történeti fundamentumot találtunk, amelyre felépíthetjük nemzetünk sorsát. Vagyis, arról van szó, hogy mindenki érték, ha ad valamit a nagy nemzetépítő munkához.

A természetességet keressük úgy, mint a gyermek. Azt szeretjük, ami közel van hozzánk, mert úgy találjuk, hogy magunk is jártasak vagyunk benne. Ilyen Baja Mihály költészete is. Megérti és szereti a gyermek, mert benne kacag a lelke. Szeretjük mi magunk is, mert dalát a magyar róna ringatja és fájdalmát a magyar szél siratja. Megszeretteti velünk a népet, amelyhez mindig vissza megyünk, ha keressük a lel-

künket. Baja Mihály éppen azáltal válik a magyar népi gondolat költőjévé, hogy visszavezet most is a magyar lélek aktuális és legszentebb érzéseihez. Azt tanítja minden sora, hogy a történelemverte magyarság legdrágább kincsei a nép lelkében élnek, *ott gyökerezik minden erőnk* és egyedül belőle nőhet ki történelmet formáló akaratumk. A népi gondolat nagy felfedezését nem lehet eltemetnünk, mert igazán csak az a miénk, amelyet lelkünk és vérünk már több, mint egy évezrede hordoz önmagában, hogy belőle és általa újabb évezred történelmét építsük fel. Mennyi csoda kacag a magyar rónán, amelyet Baja költészete csodálatosan álmodott széppé, mennyire közel hozza szívünkhöz a magyar róna kalaszát, amely csöndesen simogatja az álmodó magyar földet. Benne valahogy *történelmibb mélyült Petőfiék iskolája*; csupa közvetlenség, egyszerűség és mélység, népiesség és őszinte magyarság. Baja keresetlen és természetes, mint Petőfiék voltak. A nép nyelvén beszél, amelyet mindenki megért, amelyben mindenki felfedezi szívét-lelkét. A népi gondolat egyetemes magyar gondolat, amely forró érzéseiben a nép nyelvén szólal meg Baja költészetében.

Ha a tanítás művészete annak az átadásnak, amelyet ismeretközléseink alkalmával gyakorolunk, akkor a népies költészet kiváltképpen alkalmas a magyar jellem elmélyítésére. A gyermek nem szereti a nehezen felfogható dolgokat, mert a természetesség áll legközelebb lelkéhez. Milyen csodálatos az anyai csók, amelyben minden érzését kifejezésre juttatja az édesanya. Milyen egyszerű és szép a hajnali magyar ugar, amelyből mindennapi életünk legdrágább költeménye, a magyar kenyér nő ki. Mennyi ragaszkodás csendül fel a magyar dalban, amelyet a szántó-vető dalol a csillagos égre. Hogy örül a kicsiny gyermek, amikor megértette a „bújj-bújj zöld ág, zöld levelecske“ vagy a „hol az olló komámasszony“ kedves játékát. Oh nem is lehet tökéletesebb szintézis, mint az egyszerű kapcsolat, amelyet mindenki megért. Így vagyunk Baja költészetével is. Baja ma azon kevesek közé tartozik, aki költészetében sohasem tántorodott el a népi gondolattól, attól a mély és igaz magyarságtól, amelyet napjainkban annyira keresünk, annyira féltünk. Egész költészete a nép kacagása, olyan őszinte és természetes, mint a gyermeki mosoly. Sem hatások, sem változások nem tértették le az ősi szépségek útjáról, ma is úgy dalol, mint 30 évvel ezelőtt. A magyar nép lelkével érez, mert nemzete ősi ereje átlehelte lelkét, fájdalma átdübörgött szíven.

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők

„Hungária“ rum- és likőrgyár

SZOLNOK Sürgöncim: Borösztreicher. Telefon: 53

Baja költészetének aktualitása annyit jelent ma, hogy a népi gondolatot magunkévá kell tennünk; a legszentebb nemzeti kincsek a nép lelkében konzerválódtak, amelyben megtaláljuk tulajdonképpeni életakaratunkat. magyarságunk életéleveníjét.

Mennyire élő valóság ez a költészet. Hiszen ma a tanítónak azokat a gondolatokat kell átadnia gyermekeinek — a nevelési céloknak megfelelően — amelyek leghathatósabban kifejleszthetik a különb, igazabb magyart!! Milyen kedves dolog hallani a gyermek ajkáról a Petőfi, Arany, Szabolcska verseket; mintha bennünk a magyar szív dobogna és a magyar lélek sóhajtozna.

Baja aktuális költészete közelebb visz bennünket a magyar népi gondolathoz. Tanítónak lenni pedig hivatás és felelősség, amely magában foglalja nemzetnevelő értékeink ismeretét és elmélyítését. Nagy örömmre szolgálna, ha az óriási nemzetnevelő missziót teljesítő tanítóság nemzetépítő munkájában fokozott érdeklődéssel venné észre a népi gondolatokat azon költők munkáiban, akik egész költői pályájukon hűek maradtak a magyar népi gondolathoz.

A magyar lélek igazi mélységeiből talán költőink hozták fel a legragyogóbb erkölcsi és nemzeti értékeinket.

A szemléltetés fontossága a gyakorlati életre való nevelésben.

Irta: Hajmásy József

Hazánk és nemzetünk jobb jövőjének megteremtése végétt vállalásosabb, jellemesebb, fokozottabb nemzeti öntudattal bíró, hazafias, gyakorlati érzékű, cselekvő nemzedékre van szükség.

Ennek a sorsdöntő igazságnak a belátása készítette a nagym. vall. és közoktatásügyi miniszter urat a népiskola gyakorlati irányu működésének elmélyítéséről szóló 59.076/932 VIII. d. sz. rendeletének kiadására. Ez a rendelet a tanítóság köteletségévé teszi a gyakorlatiasabb nevelést s ennek érdekében azt, hogy a tanmenet készítésekor a tanítók legyenek figyelemmel a gyakorlati élet követelményeire, minden tanítási egységnél állapítsák meg, minő vonatkozásban van az a gyakorlati étellel és igyekezzenek helyi tanmenetüket úgy elkészíteni, hogy abban a gyakorlati nevelés követelményei mindenütt kidomborodjanak.

A körzeti iskolafelügyelők részére a VKM. 7000/935 eln. sz. alatt kiadott utasítás értelmében az iskolafelügyelők megvizsgálják a tanmenetet is, amelyekben feltüntetendők a helyi viszonyok, a nevelői célok, a koncentrációk, a szemléltetés eszközei, módjai és az említett külön rendeletben megkövetelt gyakorlati vonatkozások.

A gyakorlati vonatkozások szellemében épült fel az új népiszkolai Tanterv is. Ma már megállapítható, hogy az új tanterv szellemében mun-

kálkodó népiskola a valláserkölcsei és hazafias nevelésre lényegesen több gondot fordít, mint a régi tanterv szellemében működött iskola. A gyakorlati életre és munkára való nevelés terén azonban még napjainkban is igen sok kívánni és tennivaló van. A magyar nép sok tekintetben ma is maradi, zárkózott, bizalmatlan, az ujitásoktól huzódzik. Ennek egyik oka az, hogy az iskola nem nevelt, nem szoktatott eléggé, a tanítás módjával nem fejlesztett ki a tanulók lelkében olyan hatásokat, készségeket, amelyek később felnőtt korban tudatra ébredve, hasznos cselekvésre készítették volna az akaratát. Az iskolai munkából hiányzik a gyakorlati irányu működés, az életre, a munkára való nevelés, pedig hazánk mostani, és jövőendő helyzetében különösen nagy szükség van és hogy a gyakorlati érzéssel bíró, leleményes, sokoldalú, cselekvő, munkás magyarokra.

A népiskola gyakorlati irányu működéséhez fűződő nagy, nemzeti érdekek készítették a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter urat az említett rendelet kiadására.

Ez többek között a következőket hangsúlyozza: „Az élet gyakran állítja az embert nehéz problémák elé, amelyekkel foglalkoznia s amelyeket megoldania kell. A mai válságos időkben olyan nemzedékre van szükségünk, amely a változott gazdasági helyzetben is szilárdan állja meg a helyét, foglalkozási körében végrehajtja a viszonyok és a gazdasági érdekek által megkívánt változásokat s akkor sem esik kétségbe, ha a viszonyok kényszerítő hatása alatt más foglalkozási ágra kell áttérnie. Ilyen nemzedéket csak akkor nevelhetünk, ha a gyakorlati életre való nevelésre különös gondot fordítunk. Szükséges tehát, hogy a tanítóság minden kínálkozó alkalmat felhasználjon arra, hogy tanítványaiiban a gyakorlati érzéket, a történetstől mentes élelmességet és a mindennapi életben szükséges sokoldalúságot fejlessze”.

Hogy azután a vonatkozó rendelet célkitűzéseit milyen mértékben tudjuk megvalósítani, az attól függ, hogy milyen módon igyekszünk azt elérni. Az eredmény a helyesen alkalmazott módszertől függ.

Ismeretes, hogy az ismeretnyújtás legeredményesebb módja a szemléltetés. Ezért fordít a mai neveléstudomány olyan rendkívül nagy gondot a szemléltető oktatásra. Tanításunkat nagyban megkönnyíti s a tanítás eredményét is nagymértékben fokozza azaz összegyűjtött szemléletanyag, amelyet tanítói erőnk és ügyességünk alkot, továbbá a kirándulásokon

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

A **BRÜLL**

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETBŐL

kivül még sok más eszköz áll a tanító rendelkezésére, hogy mindazt, amiről tanítunk, szemléltethessük is.

A szemléltetésnek a tanításban való jelentősége abban határozódik meg, hogy világos és maradandó ismeretek birtokába juttatja a tanulót. Ezt a célt azonban csak akkor éri el, ha a szemléltetés megfelelő módon történik. A futólagos, tehát csak rövid ideig tartó szemléltetés semmi esetre sem lehet világos, sem pedig tartós ismeret forrása. Csak alapos szemléltetés eredményezhet biztos és maradandó ismereteket. Ezért kell a szemléltetés módjának mindig olyannak lenni, hogy a szemlélődés a tanulóra nézve egyuttal élményt is jelentsen. Élménnyé pedig csak akkor lesz bármely szemlélet, ha a szemléletnyújtás elegendő ideig tart, ha sokoldalú, tehát minél több érzékszerv működik közre a lelki kép megalkotásában és ha a felfogott érzetekhez egyidejűen hangulati elemek is társulnak. Szükség van arra is, hogy a szemlélődéshez hozzákapcsolódják a tanuló cselekvése aktivitása, mégpedig minél nagyobb mértékben, tehát a látási-, hallási-, s így további érzetekhez mozgási érzetek is csatlakozzanak. A fizikai vagy kémiai kísérletek nyomán megalkotott törvény akkor helyezkedik el igazán tartósan a lélekben, ha a kísérletet a tanuló nemcsak látta, hanem maga is cselekedte vagy legalább is a kísérlet végzésénél segédkezett. Ily módon a kísérlet s az abból levonandó törvényszerűség élménnyé alakul a tanuló lelkében, tehát mintegy átélte, azaz maga elevenítette meg a természetalkotta tüneményt, azt megfigyelte, miközben szinte valamennyi érzékszerve közreműködött s a nyert szemléletekből — értelmé segítségével — ő maga vonta le a szabályt. Sokszoros és általános tapasztalat igazolja, hogy a szemléltetésnek ez az élményeket nyújtó módja vezet a biztos ismeretekhez. Az ilyen tanuló-kísérletek alkalmával legeredményesebb mód az lenne, ha a gyermekek egyénekenként végeznék el a szükséges kémiai vagy fizikai kísérleteket. A népiskolákban azonban nehéz megvalósítani az egyéni kísérletezést, de azt itt is megtehetjük, hogy a tanulók legalább segédkezzenek a kísérletek bemutatásában. Ezzel lekötjük a gyermek figyelmét, az ismeretnyújtás módját nagyban megkönnyítjük, a fizikai törvény megalkotását és megértését hathatósan elősegítjük, egyben tudatossá is tesszük az elvont törvényszerűséget.

Napjainkban a vegytan, természettan és természettan áll a szemléltető oktatás központjában. Ezek a területeken valóban kézzelfoghatóan

Bőröndöt, bőrdíszműarut, gyermekkocsit,
fényképezőgépet, grámofont, játékarut és
illatszert **nagy választékban, olcsó**
árban vásárolhat Szolnokon a

Vidor Üzletházban

Telefón 301.

„Takarékosság” tagja

lehet szemléltetni. Ezt a lehetőséget minden módon ki is kell használni. Kár volna azonban azt gondolni, hogy a szemléltetés csakis ezekre a területekre szorítkozik. Ha azt akarjuk, hogy a Tanterv célkitűzéseit — különös tekintettel a gyakorlati életre való nevelésre — minél nagyobb mértékben meg akarjuk valósítani, akkor minden tantárgyat cselekvő módon kell tanítanunk, azaz úgy, hogy a gyermek öntevékenységét igénybe vegyük.

Szemléltessünk, cselekedtessünk sokat, sokszor, sokféleképpen, mert minden újabb szemléltetésnél még valamit appericiálhatna a gyermek. Más és más dolgot vehet észre, vagy vétetünk észre vagy amit nem elég jól látott, azt másodszor, vagy harmadszor veszi észre.

Sokszor mulik a nyújtott ismeretanyag teljes megértése a meglévő ismeretanyaghoz való kapcsolata az alapos, sokoldalú szemléltetésen. A jó szemléltetés sokszor fontosabb, mint a legszakyszerűbb magyarázat, mert a gyermek a legtökéletesebb szóbeli leírás alapján sem tudja a szóképhez a helyes tárgyképet kapcsolni, ha azt a bizonyos dolgot soha nem látta, nem volt a kezében, nem emelte meg, nem szagolta, nem tapintotta, azaz nem szemléltette. Az ilyen, sok elméleti tudással rendelkező gyermek lehet eszes, de nem a gyakorlati életre nevelt.

Folytatva szemléltetés módjáról mondottakat, ha a szemléltetés célja nem valami jelenség érzekeltetése, hanem csupán csak tárgyak bemutatása, akkor a tanulók cselekedtetése héttérbe szorul s a látás érzékszerve jut az ismertetésben döntő szerephez. Minden módszertan azt tanítja, hogy az ilyen dolgok szemléltetésekor első helyen áll a természeti tárgy bemutatása a maga valóságában, azután következik annak valamilyen utánezata, kicsinyített mása (modellje) s végül a kép vagy táblai rajz. Bár érték tekintetében a képet harmadik helyre állítja a módszertan, mégis a képszemléltetés legáltalánosabb a tanításban. Ugyan is természeti tárgy, vagy annak mása csak ritkán kerülhet bemutatásra az iskolában, a tárgy jellege miatt (pl.: élőállat vagy épület,) az utánezatok beszerzése sem mindig lehetséges, mert pl. költséges vagy egyáltalán nincs is ilyen, ellenben a kép a legkönnyebben hozzáférhető. A legtöbb dolgot tehát képen kell szemléltetnünk. Képekből van a jólfelszerelt iskolának a legtágabbkörű gyűjteménye, mert aránylag ez a legkönnyebben hozzáférhető, a falusi iskolákban pedig legtöbbször nem is igen található más szemléltető eszköz, mint néhány kép. Az egyszerű képnek

azonban egyik nagy hátránya az, ami különben az utánezatoknál is megvan, hogy a tárgyat legtöbbször a környezetéből kiszakítva mutatja be. Tehát más tárgyakkal vagy éppen az emberekkel való kapcsolatát nem szemlélteti. Igaz ugyan, hogy pl. a földrajz tanítása során bemutatott tájkép sok mindent ábrázolhat, egy és ugyanazon a képen, csak hogy az ilyen képekről hiányzik az élet, legfeljebb annak egyetlen mozzanatát ábrázolhatják, amelyet a rajzoló, vagy fényképező gép megrögzített.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy ily módon nem szemléltethetünk. Szemléltessünk, ha másképp nem áll módunkban, képpel rajzzal. Mert jegyezzük meg, hogy a szemléltetésnek bármely módja is többet ér a semminél. Még rajzzal is szemléltessünk, a rajz azonban sohasem egyenlőtlen, mindig csak arra törekedjünk, hogy a megértés segítse elő, ha ez a rendeltetése. A rajz u.i. lehet megerősítő célzatu is, amikor a hallottakat, látottakat, fizikai kísérleteket sematikus rajzzal megerősítjük, emlékezetbe vessük.

A legújabb szemléltető eszköz a vetítés és a mozgókép, amelynek nagy előnye az, hogy mindent élethűen, mozgásban, környezetében mutat be, tehát legközelebb áll a gyakorlati élethez.

Írásom végén viszatérek a bevezetésben tárgyalt gyakorlati élet vezérgondolataimhoz. Nekünk a gyakorlati életre kell nevelnünk a jövő nemzedéket. Ha követjük azokat az elveket, amelyeket írásomban kifejtettem, akkor olyan nemzedéket fogunk nevelni, amely a mai valóságos időkben a gyakorlati élet értékét emelni fogja, közelebb juttatja ahhoz a gyakorlati élethez, amely a gyakorlati élet eszményét jelenti.

„A tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma.” (Széchenyi.)

Új gondolatok az iskolán kívüli népművelés intenzívebbé tételére. *)

Irta: Vágó Elemér.

Csillagfényes téli esteiken titkos üzenet száll a röghözsimuló apró házak felé. Kialszanak a szerte ragyogó fények és sötét árnyak surranak keskeny ösvényeken. Kis csizmák zörrennek a rácson, komoly lépések koppannak a bolthajtások alatt. Jönnek, jönnek elmaradhatatlanul. Az iskola ablakából messze ragyog a világosság...

Percegnak a lámpák a fojtott, fülledt levegőben. Nekitüzesednek az arcok, csillognak a szemek. Csodálatos lobogás tölti be a kis termet. A lélek izzik, mint a nyugati égbolt mélytűzű villogása.

Vetítés van a tanyai iskolában. A fehérre meszelt falon megleve nedett az élet, a szürke, a mindennapi, a küzdelmes. Mégis mohón vágnak utána a lelkek. Tükör az, önmagukat látják benne, a maguk életét, álmát, vágyát.

Ott vagyok közöttük. Lüktető életszag csap arcomba. Új kor dübör-

*) Első díjat nyert pályamunka.

Nősgyeim!

A „Nagyözsde” mellett

ÁRUFORGALOM!

Tavaszi női kabátot, kosztümöt, ruhát, ponygolyát fővárosi nivójú szaküzletemben vásárolhatja olcsó szabott áron:

KEMÉNY ISTVÁN

Telefon 3-11. sz. „SZOLNOK” Gorove-u. 19.

gését, látom a világosság felé tekintő arcokat, hallom a hangot, a kétkezdőt, mely megnyugtatásra vár. Igen, az élet az, ami itt elibük tárul, az parányi hangya életük ezernyi változata.

S jönnek! Mindenki úgy érzi, hogy éppen az ő rejtegetett, lelkére nehezedeő problémáját feszegetik, csak én tudom, hogy a közös, magyar sorskérdések rögzös útján botorkálunk a megújulás, a boldogulás felé. — Egyedül én látom a célt világosan, tisztán. Kiemelkedik magasra az egyéni érdekek zibongó tömegéből. Az egyik magasztos fehér és szent: *a család, így a község és a haza*. Ennek megújuló belső, lelki élete, és oszthatatlan egységbefoglalása. A másik a szilárd alapot és erőt adó: *termelés*. Ennek *szakismeretet megkövetelő újabb irányai*; gazdasági értékeink kiemelése és a megillető helyre való állítása.

S míg én ezek felé törve, kemény szorítással ragadom meg a felém nyújtott kezeket, lelkemben megújulva hallgatom a mindinkább erősödő dalt, mely úgyszemint, jobbról, balról az ugyanazon célra török ajkán fakad, hogy végül eggyéolvadjon a győzelmi zsolozsmában.

I.

1. Egy élelmes üzletember.

Álmok váltak valóra... Ujjongott a lélek a dicsőséges tavaszi napokon. Gyermekehadam boldogságig részegedett az örömtől. Minden szó, minden tett egyetlen érzéstől fülledt. Visszatért a Felvidék! — E filmet mentünk el megtekinteni. A mozi aajtaján számolatlanul mehettek be. — Még van, aki nem fizetett! — hallatszott a sorból. — Mit sem tesz, — súgta mosolyogva a tulajdonos, — csak jöjjenek minél többen, később kamatostól megkapom a most elvesztett filléreket! Éreztem, igaza van.

Népművelési előadásaimon a nagyobb gyermekek is ott vannak. Elhozza őket az apjuk, anyjuk. Számukra is akad mindég egy-egy mese, történet. A felnőttek is derülnek rajta. Családiasabb az együttlét, ha gyermekkacaj vidítja. Így *nevelem jövőd hallgatóságomat*. Vagy nem könnyebb-e így tudatossá tenni azt az iskolában állandóan hangoztatott és mélyítgetett jelszót, hogy: „A továbbképzés életszükséglet.” — Aki már gyermekkorában megszokta, hogy népművelési előadásokra járjon; aki az életben egyszer is hasznát vette az ott hallottaknak, — arra mindenkor számíthatunk.

2. Nagy úr a statisztika!

Nagy úr ám, legalább népművelésünkben igen. Ez szabja meg, hogy

Tip-Top

gyermekruha-
és fűző-szalon

SZOLNOK, Szapáry-utca 4—6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság.
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

az év folyamán milyen arányban lehet történelmi, gazdasági, egészségügyi, földrajzi stb. előadást tartani. Célja bizonyára az, hogy egy-egy tárgykör aránytalanul nagy szerepet ne kapjon tervezetünkben a többiek rovására. Lehetetlenség azonban így megkötni a szervezők kezét. Egy uradalomban például, ahol a cselédség nem szólhat bele a gazdálkodás menetébe, mindent gépiesen, parancsszóra végez, felesleges 30% gazdasági tárgykörből vett előadást tartani. A Vármegyei Népművelési Bizottság a rendelkezésére álló különböző jelentések alapján jól látja ugyan a szükségletet, mégsem ismerteti tökéletesen a legszűkebb területre korlátozott helyi körülményeket s annak igényeit.

Ajánlatos volna az ilyen kisebb körzetben működő népművelőktől — alapos megfigyelés alapján — összeállított, hosszabb időre szóló, kelőleg megokolt munkatervet kérni, mely hűen tükrözné a helyiség kultúrhiányait, tekintet nélkül a statisztikára.

3. Ostor az előadóteremben.

Sápadt fiatalember ül az asztal mellett. Idegenül jártatja végig szemét az ismeretlen tömegen. Nagyobb csend van mint máskor. A tekintetek rajta függenek. Ez idegesíti. Ujjával dobol, óráját nézi minduntalan. Egyszerre feláll. Halálos csend, néhány rekedt, gyorsan olvasott szó. — Mély lélegzet és mostmár nyugodtabban megy az „előadás”. Ki ne ismerne rá a kezdő népművelőre. Még érzik rajta az iskola szaga, ahol oklevelet adtak neki. De lassan nekilendül. Szárnyaló lelkesedéssel puhítja a hallgatóságot. Meggyőződés nélkül, kötelességből fejteget szakkérdéseket. Buzdit, ösztönöz, de sujt és ostoroz. A közönség izeg-mozog, unatkozik, képtelen a gyors gondolatmenetet követni, távol áll tőle a tárgy, amit hallgatni kényszerül... Egy felszakadó sóhaj. A terem kiürül, — véglegesen.

Sokszor ez a sorsa kezdő népművelőnek. Elnéptelenedik az előadóterem, évek, sokszor évtizedek munkája vész kárba egy kezdő elhamarkodottsága, tájékozatlansága miatt.

Pályájuk kezdetén álló fiatal embereket s hölgyeket nem bocsátanék közönség elé. Az iskolában szerzett tapasztalataik vajmi kevés értékűek, ha más vidékre veti őket a sors. A fiatalos lelkesedés, mindent jobban akarás elragadja őket, nem ismerhetik az életet, az embereket. Új környezetük is ismeretlen terület.

Mennyivel más volna a helyzet...

Az Iskolán kívüli Népművelési Bizottság az első két évben környezettanulmányozásra hívna fel a leendő népművelőt. Kutasson, figyeljen! Keressen kapcsolatot az emberekkel, látogassa őket otthonukban. Jegyezze fel hibáikat, értékeiket, ismerje meg szokásaikat, jellemüket. A kapott utasítások alapján végezzen igazi falukutatást. Ezt könnyen teheti, hiszen állandóan közöttük él, velük érintkezik. S mikor egy év letelik, feljegyzéseit foglalja rendszerbe, tegyen jelentést iskolán kívüli munkájáról a Népművelési Bizottságnak. Hiszem, hogy ezek a jelentések a való

helyzetet tárják a Bizottság elé s fontos megállapításokra adnak alkalmat. Az ifjú munkáját azonban nem lehet kívánni ellenszolgáltatás nélkül. A népművelési előadások megyei átlaga alapján a kutatómunkát, feltéve, hogy lelkiismeretes és komoly, díjazásban kell részesíteni. Kétévi adatgyűjtés után, a jól megfigyelt és megismert helyzetnek megfelelően, meg lehet kezdeni az előadásokat, azt hiszem, eredménnyel. Addig pedig, míg a kutatómunka tart, ünnepélyek s népkönyvtár tartsa össze a közönséget.

4. Az eke nyomában.

Két kemény kéz markolja a fényesre kopott ekeszarvat. Két fakó csizma lépeget az omló televényben, a fáradt földet hasító acél-kés nyomában szakadatlanul. — Őszi verőfény simogat lágyan, jóleső melegen. Forgószél kotoz a hallgatag kukoricakupok között s száraz, barna leveleket kavar a magasban ragyogó kék ég felé. Sóvárgó tekintet kíséri magasba röppenő útján. Az eke nyomában ballagó tűnődött el egy pillanattig, de aztán tovább rója az egymásfáboruló omlatag sorokat. Mögötte sötét gondolatbarázdák sorakoznak s ölelkeznek az áldott anyafölddel testvéri szeretetben.

Igy folyik egybe népművelési munkánk két nagy tárgyköre, a család és a termés. Ezek körül forog a gondolat, ezekért fárad a puszták népe. Kiapadhatatlan források ezek a népművelő számára. Ebből kell megteremnie s ide kell visszatérnie mindig. S mivel mind a kettő szoros kapcsolatban van egymással s ezerféle körülmény hatása alatt állanak, az anyagkiválasztás, a helyi szükségletnek megfelelően, körzetenként tág határok között változik.

Általában a következők a feldolgozandó kisebb körök:

A) A CSALÁD s a kör bővítésével a község és ország.

a) Jaji, az orvos!

Felsikít a gyermek, mikor a közelgő táskás férfit meglátja. Fél az orvostól. Ezzel ijesztik, fenyegetik. Pedig éppen ideje volna megbarátkozni az orvossal. A babonák, a javasasszony tanácsai sok helyen még ma is nagyobb hitelre találnak. Az orvosnak csak ott van jó hire, ahol az egyke terjedésében tudásával közreműködik. Az ő hivatása volna harcolni a tisztaságért, a betegség megelőzéséért, ismertetni kellene az első segítségnyújtás módozatait. A csecsemő-gondozásban véleménynyilvánításra ő a leghivatottabb. Segítsége nélkül nem szűnik meg a „csócsálás“ undorító szokása, midőn a csecsemő szájába összerágott ételt tömnek, s nem változik meg az a kép, hogy a falu mellett kanyargó folyóban a gyermekeken kívül jóformán egyetlen felnőtt sem fürdik. Uszni is csak egy-néhány tud elfogadhatóan.

b) A kis ködmön.

Megszokott kép. Pipafüsttől sűrű levegőjű szobáckában együtt ül a család. A búbos jól bemelegített, a macska is az ablak közelébe híná-

dott. Mégis a pőfékelő gazda s a sarokban ezermesterkedő gyerek fején ott trónol a bélelt báránybórsapka. Csak addig veszi le egyik-egyik, míg megtörli izzadó homlokát. De épp így az asszonynépség sem válik meg naphosszat prémes bekecsétől, ködmönétől. Nincsenek tisztában a helyes, egészséges öltözködés, ruházódás alapelemeivel. Igaz, nincs mód válogatni a ruhákban. De ez is csak eggyel több ok arra, hogy ismét meghonosodjék széles körben a fonás, szövés.

c) Nem vagyok éhes!

Átható, savanyú szag terjeng a konyhában. Harmadnapos bableves rotytan a tűzhelyen. Vastag pille rajta a fedő, de ez nem akadályozza meg, hogy egy-egy szédelő légy ne csapódjék bele. — A gyermek már unja, a gazda is kelletlenül tolja el magától: „Nem vagyok éhes!“ — A főzés bizony nagy tudomány, de nem születni kell rá, hanem tanulni. Ott a nagy kert a ház végénél, kincseiért örömmel ad pénzt a városi ember, gazdája pedig nem tud mit kezdeni növényeivel. Pedig mennyi izes falat, jó ebéd kerekednék belőle, ha ...

(Folyt. köv.)

I R O D A L O M

Népművelő előadások gyűjteménye jelent meg „Fényjelek“ címen Hankiss János és Novágh Gyula szerkesztésében a magyar föld és a magyar ember problémáiról. Kiadta a Magyar Népművelők Társasága Budapest, VIII. Múzeum krt. 13. szám. Ára: 3 P.

A Magyar Népművelők Társaságának egyik főtörekvése, hogy a falvakban élő, magárahagyatott, önzetlen és lelkes népművelőknek nemzetnevelő munkáját megkönnyítse. A közösséget szolgáló népművelőknek rendszerint sok a tennivalójuk, de rendszerint kevés a nélkülözhető pengőjük és idejük ahhoz, hogy előadásaikhoz mindig friss anyagot szerezzenek és azt feldolgozzák. Eppen ezért a Népművelők Társasága a legkiválóbb szakembereket hívta fel, hogy a magyar föld és a magyar ember problémáiról főként a falusi népművelésben értékesíthető előadásokat irjanak. Az előadások írói sorából kiemeljük Imre Sándor, Halasi Nagy József, Hankiss János, Hankó Béla egyetemi tanárokat, Jeszenszky Sándor miniszteri tanácsost, Kosáryné Réz Lola, Törös László, Székely Nyíri László, Borsos Miklós, Rexa Dezső, Rapaics Raymund, Kislegyi Nagy Dénes írókat, Novágh Gyula, Tamás József, Földes Ferenc, Fekete József, Móczár Miklós, Mády Zoltán és Tálasi István neveit, akik a magyar tudományos élet jeles képviselői a fiatal magyarság soraiban. Természetes, hogy a kitűnő gyűjtemény egyes előadásai színvonalban, hangban, a feldolgozás módjában erősen eltérnek egymástól — mivel sokféle ízlést és érdeklődést akar kielégíteni. Ha az előadások mindégylegyenlően ugyanabban a hallgatósággörben talán nem is használható fel — de adhatnak ösztönzést, anyagot, eszmét, mintát azoknak, akik a magyar népet nemzeti kulturánk részeseivé akariák tenni.

H I R E K

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur áthelyezte Szabó Anna áll. tanítónőt Szelevényről Pestszentimrére, dr. Gönczy Pálné áll. tanítónőt Mezőturról Szelevényre, Mihály Pálné áll. tanítónőt Pestszentimréről Mezóturra Vass László peremartoni-berhidai áll. kisegítő tanítót a jászberényi-borsóhalomi áll. el. iskolához, Könyü László felsőireg-mutpusztai áll. tanítót a jászberényi VIII. ker. áll. el. iskolához, Magyary Károly jászberényi belt. áll. isk. igazgatót Szolnokra, a kir. tanfelügyelői hivatalba. Borköles Béla áll. tanítót a kir. tanfelügyelői hivatalból a szolnoki Abonyi-utí áll. iskolához rendelte a miniszter ur további szolgálattételre.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur rendes tanítókká nevezte ki: Gál Péter tiszaföldvári, Barna Katalin kunszentmártoni, Tarnóczi Alfonz szolnoki kült. Biró Erzsébet törökszentmiklós-pozderkahalmi, Szemes Zoltán mezőtur-kuriai, Czako Jenő mezőtur-karasemlyéki, Vécs Ottó turkeve-nyugatujvárosi, Dubraviczky Dezső jászberény-peresi áll. h. tanítókat; helyettes tanítóvá

Koztolányi Dezső tiszaföldvár-pusztahéki próbaszolgálatos tanítót.

Tanítóválasztás. A szarvasi tul. ág. h. ev. iskolához Kunos Mihály okl. tanítót választották meg tanítóvá.

Házasság. Szilvássy Nóra szolnoki áll. tanítónő és Bene Lajos ny. tanügyi titkár házasságot kötöttek. Sok boldogságot kívánunk!

Nyugdíjazás. Szentiványiné Mosó Martina jászberényi belt. áll. tanítónő, Fray Oszkár jászalsószentgyörgyi r.k. igazgató-tanító és Fodor Gyula szolnoki áll. tanító saját kérésükre nyugalomba helyeztetek

Kinevezés. Mohácsi Mihály kenderesi urad. rk. tanító a csanádpalotai áll. ell. iskolához neveztetett ki.

Sinfakusi

a legpraktikusabb **töltőtoll!**
A legmodernebb rendszerű,
tühegyű, átíráshoz, zelinóriráshoz és folyóíráshoz egyaránt használható töltőtoll. — A

Sinfakusi-f

vételkényeszer nélkül bemutatja a
RÉNYI KÖNYVESBOLT
Gorove-u. 15. Tel. 113. Áruforgalom

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

Iskolai falitérképek, szemléltetőképek

tanszerek és ifjúsági színművek stb.

nagy választékban eredeti kiadói áron:

Rényi Dezső

könyvesboltjában

Szolnok, Gorove-u. Áruforgalom

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26 —
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	26 —
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26 —
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	26 —
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	26 —
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	120
Magyarország babérlombos cimere, 34×51 cm.	50
Hiszekegy falikép 37×51 cm. nagyságban	60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1 —
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	1760
Ugyanaz 3 méter hosszú	26 —
Magyar nemzeti zászló, közepén magyar címerrel, 2 m. hosszú	29 —
Ugyanaz 3 méter hosszú	41 —
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	1660
Ugyanaz 3 méter hosszú	25 —
Himnusz falitábla, kartonrahúzva	4 —

Bárhon hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Hajmásy József : Szeptemberi köszöntő.

Bognár Gyula : A nagy magyar király és a nagy magyar katona.

Vágó Elemér : Új gondolatok az iskolán kívüli népművelés intenzívebbé tételére.

Hírek. Nyugtázások.

RÉNTI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVFOLYAM, 9. SZ. 1940. SZEPTEMBER.

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15. SZOLNOK TELEFON 113.

Bárhol megjelent iskolai, szépirodalmi és tudományos könyvek a megjelenés időpontjában már kaphatók!

Raktáron lévő és azonnal szállítható elemi népiskolai vezérkönyvek:

Quint—Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 6'—
	II. o. 6'80
Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 6'—
	IV. o. 7'80
Drózdy : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 3'20
	III. o. 4'50
	IV. o. 5'40
	V—VI. o. 7'—
Drózdy—Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II—VI. o.
Drózdy : A földrajztanítás vezérkönyve	IV. o. 8'—
Kaposy—Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III—IV. o. 5'—
Bervaldszky—Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	7'80
Szalatsy—Ferenczy : A történelem, polgári jogok	6'—
Jósvay—Schmidt : Az éneklés tanítása	5'60
Óveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2'—
Straub—Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I—II o. 2'80
	III—IV. o. 2'80
	V—VI. o. 2'60
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	3'—
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	à 1'—
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I—II—III. o. egykötetben	2'—

XXXIII. évfolyam.

1940. szeptember hó.

9. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos
Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált.
Tanítóegyesület.

Felolvas szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY
Felolvas kiadó: CSIKY ERNŐ

Előfizetési díjak és reklámélelők
Csiky Ernő egyes. pártfőnökhöz,
a lap szellemi részére vonatkozó
közlemények a szerkesztőség
elmébe Szolnok, Ujvárosi lakosa
küldendők.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Evi előfizetés 6 pengő

Megjelenik havonként.

SZEPTEMBERI KÖSZÖNTŐ.

Irta: Hajmásy József

Augusztus 31. A nap még vörösen izzik a dombok fölött, de ereje egyre gyengébb, sugara egyre bágyadtabb, nemsokára lebukik a látóhatár peremén és éjszaka borul a világra.

Arcomat langyos szellő legyinti, körülöttem minden csendes, csak az útmenti sövény alján hegedülget egy őszi bogár. Oly jó ilyenkor elandalogni. A természet méla csendjében benne van a nyár haldoklása, a tarlott mezők üressége, millió hervadó virág sóhajtása.

Holnap már szeptember elseje. Közeleg a mi időnk, kezdődik a mi munkánk, a tanító munkája, a nevelő magvetése.

Ujra munkába állunk. A nyári pihenést felváltja a gyermekzsivaj. Íróasztalunkon fekszenek az áttanulmányozott vezérkönyvek, jegyzetek, átdolgozott tanmenet. Ugy érezzük, sok ujjal, széppel, gazdag, friss lelki-tartalommal nézünk az új iskolaév elé. Szinte boldogan szeretnénk felkiáltani: Gyermekeim! Ez mind a Tietek! Lelkiszemeinkkel látjuk már, mint tágul kerekre a sok gyermekszem a módszeres egységek tárgyalásánál, milyen mohó szomjúsággal szívja magába a kis éhes, tudatlan lélek tanításunkat. Igaz örömmel nézzük a jövőbe, hiszen annyi szefetettel gondoskodtunk előre, hogy legyen mit adunk, legyen bő lelkitáplálékunk számukra. Mennyi, de mennyi mód van eszünkben, hogy minél többet, minél tökéletesebben, kitörölhetetlenebbül vészessük szívükbe.

Összegyűjtöttük magunkban a tudást, hogy tudást adhassunk. Elszánt akarattal küzdünk egyéni életünk nagy problémáival, hogy edzett akaratunkkal, a szenvedélyeken győzedelmeskedő jó példánkkal akaratot neveljünk, kitartó munkásságra szoktassunk. Meleg, érző tanítószívünk szétsugározza értelemgazdagságát, emberbaráti szeretetét az apró, majdnem üres gyermekszívekbe. Mindez előttünk és lelkünkben él s hisszük, hogy a nemes szándékkal végzett munkánk előbbre viszi nemzetünk jobb jövődjét.

Ujra munkába állunk! Kigyúl az arcunk, fellobban a szemünk, be- száll a lelkünkbe az a tudat, hogy egy szebb, nagyobb, boldogabb haza számára neveljük gyermekeinket. Bizakodón, szeretettel tudunk ismét odaállni a munka asztalához. Lobogón, soha elégni nem akarón él bennünk továbbra is a hivatás, a gyermekért való dolgozás, a hazát-megváltás nagy, szent vágya.

A nagy magyar király és a nagy magyar katona.

Irta: **Bognár Gyula.**

A világháborút követő tragikus évtizedek magyarsága mindig több és több megértéssel és lelkesedéssel fordul a „nagy magyar katona”, *Zrinyi Miklós gróf tanításaihoz*. Szabad fegyverkezésünk korlátozása idején velőnkbe hasogató módon éreztük, hogy mit is jelenthetett az, amikor Zrinyi a XVII. század közepén, szívhez szóló szavakkal akarta meggyőzni nemzetét arról, hogy az ország végpusztulás előtt áll, ha nem képes megújhódni, illetőleg nemzeti hadseregének felállításával életét, megmaradását biztosítani. Szinte halljuk érces hangját, amint a török felé azt kiáltja: „Ne bánts a magyart”, honfitársai felé pedig: „Ime kiáltok, ime üvöltök, hallj meg engem élő magyar, ihon a veszedelem, ihon az emésztő tűz.” Minden írásában hirdeti, hogy a magyarság meglakolt vétkeiért, s ha van ereje, s vannak értékei, új, boldogabb életet teremthet magának. „A török áfium ellen való orvosság” című hatalmas művének olvasása közben mindnyájan érezzük, hogy *Zrinyi Miklós a Trianon utáni nemzedék határozott léptekkel követett eszményképe, sőt annál is több: a ma profétája*. Ennek a tudata élt bennünk 1938. őszén, majd 1939. diadalmas márciusában, s Zrinyi lelkesedése fűt bennünket 1940. tavaszán is, nehéz feladatok, nagy események küszöbén.

A magyar katona pompás eszményképének, Zrinyi Miklósnak, minden írása a hazájukat mindenekfelett szerető, áldozatos lelkű magyarokhoz szól. Művei az ország válságos óráiban legjobbjaink érdeklődési körébe kerülnek, hogy bátorítást és buzdítást adjanak nekik. Nem véletlen, hogy mindig akkor látnak Zrinyi művei újból és újból napvilágot, amikor a magyarságnak legnagyobb szüksége van rájuk. Rákóczi szabadságharca, II. József németesítő törekvései, a Széchenyi fellépését megelőző nehéz évek, a szabadságharc előestéje, a Bach-korszak legsötétebb évei, majd a Trianon utáni két évtized jelenti Zrinyi Miklós kultuszának időpontjait, melyekről az első pillanatban megállapíthatjuk, hogy a nemzeti létünkért folytatott nehéz küzdelmek hősiességét fejezik ki.

Mátyás király születésének 500., halálának 450-ik évében Zrinyinek a „*Mátyás király életéről való elmélgedések*” című prózai műve érdekelt legjobban bennünket. A nagy magyar katonának ez a munkája több szempontból is időszerű, s megérdemli, hogy a modern kutatások ered-

ményeinek felhasználásával részletesen foglalkozunk vele. Zrinyinek minden sorát *lángolóan mainak* érezzük, nézzük tehát, mit mond a XVII. század napjainkban is hódító életet élő hőse arról a *Mátyás királyról*, akinek a korától öt közel 200 esztendő választotta el, s akire a mai magyar is sóhajtva gondol vissza.

A magyar katona rajongó szeretettel foglalkozik a nagy magyar király személyével, példaképének tartja őt, de nem hallgatja el hibáit, „fogyatékos” erényeit” sem. Munkájának határozott oktató célja van. Megmutatja, hogy *milyennek kell lenni az igazi, nemzeti fejedelemnek*, megmagyarázza a nemzetnek azt, hogy nem királyi vérből származó uralkodó is viselheti jogosan Szent István koronáját és hogy az ország nagysága, dicsősége nem egy uralkodónak családfájától, hanem uralkodói képességeitől s erényeitől függ. Mindjárt a bevezető részben megjegyzi, hogy a keresztény királyok közül ne is állítsunk senkit a kiváló Mátyás mellé, mert „megocsusodik” (elhalványul, semmivé lesz) érdeme, s elvesz a fényessége, mint csillagoknak napkeltekor. Röviden hallunk Cillei gróf ármánykodásáról, Hunyadi László kivégzéséről. Mátyás királyválasztásával kapcsolatban megemlíti, hogy a pesti gyerekek néhány nappal a tanácskozások megkezdése előtt már csoportosan kiáltozták Mátyás nevét, hiába ellenezték a Hunyadiak ellenségei. Zrinyi a bibliát idézve lelkesen írja erről: „Uram, elrejtetted terveidet a bölcsek elől, s föltártad a kisdedek előtt.”

Megragadó erejű lapokon mutatja be az író az *ifjú Mátyás királyt*, aki prágai fogolyból egyik napról a másikra magyar király lett. Az ország szegény, a tárházak üresek, a nép szívét halálos félelem szorítja össze, mert három olyan ellenség közeledett felénk, melyek mindegyike el akarta nyelni az országot. Két világbiro császár, nyugaton a német, délen a török döngeti a kapukat, északon a cseh Giskra sanyargatja és pusztítja a föld népét. Vas-vármegye már füstöt vetett, a német özönlik befelé. Érdekes hasonlattal mondja Zrinyi: „Nosza most, vitéz király, lásuk, vagy-e olyan, mint Herkules, Jupiter fia, aki bölcsőben még két sárkánt ölt meg egyszersmind, mindenik kezével egyet. De a te állapotod annál is nehezebb volt, mert mindenik kezedre egy ellenség jutott: az harmadikat mire számlálsz? az áruló szolgálodat...” „De mit érnek az arany, ha a tűzben füstté lenne, mire való volna a kormányos, ha csak jó időben tudna hajózáni?” S a király valóban összeszedi minden

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

A **BRÜLL**

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETBŐL

elméjét, erejét, kegyelem és tisztségek ígéréseivel ismét magához hódítja árulóit. A nyugati határra új hadakat küld, melyek most már hatalmas győzelmet aratnak, s a császár fejéből kirázzák a kevély német gondolatokat. Ezután minden erejét Giskra ellen gyűjti össze a király, győz, de egyben bölcsességét is megmutatja: Giskra meghódolását elfogadja, s a tolvajok egykori kapitányából, akit 23 esztendeig egész Magyarország Hunyadi Jánossal egyetemben nem tudott kiűzni, Mátyás egyik állhatos és hű vitéze lesz. A török kérdés megoldása sem sokáig várat magára. Hali bég két helyen támadott: először a Száva és a Duna között, másodszor Erdélyben. De hamarosan megbánta próbálkozásait, mert Mátyás serege olyan vereséget mért rá, hogy csak a prédának, vitézei felének és egész tisztességének otthagytásával tudott elmenekülni. Ekkor jelentette a török császárnak, hogy „a magyar királynak csak az esztendői ifjak, de vitézsége, de bölcsesége, de szerencséje érettek és vastagok, és hogy ne szégyenelje kijövetelét, se el ne mulassza a maga személye szerint, ha akarja, hogy a muszalmán birodalom ez a gyermek miatt hátra ne maradjon.” — Mátyás pedig nemsokára fényes cselekedettel bizonyította be, hogy Hali bégnak igaza van: *igazi magyar módon ráment Jajcára*, s a török császár gyalázatára el is foglalta, pedig ez mindenki másnak lehetetlen lett volna. Mohamet nagy, megtorlásra készülő sereggel akarta a csorbát kiköszörülni, de amikor meghallotta, hogy a magyar király mindenütt ott van, ahol katonái harcolnak, elment Jajca alól, mint a füst, ágyúit, sok gazdag holmiját, még sátrát is otthagya. Ki ijesztette el? — kérdezi Zrinyi: „Az Isten, aki Mátyás nevének oly rettenetességet engedte, hogy meg nem meri válni senki mezőben, úgy annyira, hogy még a kis leánzók is köz énekkel éneklék vala akkor Mohamet császárral: Mikor magyar király zászlóját látá, Jó lovának száját futni bocsátá.” Így állította helyre az ifjú király külső és belső ellenségektől fenyegetett országát...

Zrinyi Miklós ezután a példák bőséges sorával bizonyítja be Mátyás politikai tanultságát, okosságát és ügyességét, hadvezéri nagyságát és szüntelenül fáradozó tevékenységét. Erdély és Moldva felütik a fejüket és a király ellen fordulnak. Erdély az adó nagyságát veti okul, de teljesen helytelenül, mert Mátyás sem felesleges építkezésre, sem esztelen és szükségtelen vendégeskedésekre, sem bolondok gazdagítására nem költötte az ország jövedelmét, hanem hazája megmaradására és dicsőítésére. A király serényen és okosan járt el: a pártosoknak nem hagyott időt, mindjárt rájuk ment s ahol szükséges volt, kemény szigorúsággal, másutt kegyelem osztogatásával rendet teremtett. Hasonló bölcseséggel szerelte le Vitéz János és társai összeesküvését. Az elbizakodott főurak a lengyel király fiát, Kázmért, már be is hozták az országba, de Mátyás serény- sége ismét csirájában fojtotta el a polgárháborút. Kázmér nagy szegényvállalással futott vissza Lengyelországba.

A lengyel király és a cseh király ellen folytatott hadjárat leírásakor

is a legnagyobb dicséret és magasztalás hangján ír Zrinyi a király erényeiről, hibát egyet sem talál. Mátyás kicsiny serege gyorsabb, mint a két hatalmas, országos had, s hirtelen beszáll Boroszló várába, ahol neki semmi kárt nem tehetnek, ő viszont annyi foglyot ejt, hogy az éhség miatt szenvedő ostromlók végre is békét kérnek, annál is inkább, mert már hire jár, hogy Lengyelországban Kinizsi Pál és Szapolyai István serege pusztít. Végül is odaengedik Mátyásnak Morvaországot, Sziléziát, Lausitzot, s ő is élhet a cseh királyi címmel. Zrinyi itt sorra veszi az uralkodó hadvezéri és politikai erényeit: 1. *Mindig a helyzetnek megfelelő hadteranggal dolgozik.* Mivel kicsi a serege, semmiképpen sem engedi magát kicsalni a nyílt mezőre. Ennek az okos hadviselésnek az volt a feltett szándéka, hogy az ellenséget onnan kiuntassa és kiéheztesse. Néhány hónappal előbb viszont vakmerő megrohanással vette el Mátyás király Trencsént a lengyelektől. Akkor arra volt szükség... 2. *Kitűnően alkalmazta a figyelmet eltérítő hadműveleteket, más hadszíntéren.* Ezt a tervet Kinizsi Pál és Szapolyai István hajtották végre. 3. *A király nem volt felfuvalkodott, jó szót és ajándékot osztott és sok szószólót szerzett magának a két királynál.* 4. *Minden eszközzel arra törekedett, hogy a reménységet az ellenség szívéből kivegye.* A város mellett, az éhező ellenség szeme láttára nagy lakomákat és táncokat rendeztetett. Természetesen nem a maga gyönyörűségére, hanem az ellenség bosszantására, amely üres gyomorral éjjel-nappal bámulhatta a magyarok nagy bőségét és vigasságát. 5. *A király mindenben serény, erélyes volt.* Sem szép szó, sem harag, sem ijesztés ki nem tudta verni a maga követeléseinek elhagyásából. Nem ijedt meg a két ellenséges királytól, inkább azok kezdtek tartani Mátyás háborúságos szívetől. Tanuljon ebből minden ember — teszi hozzá Zrinyi — ne fogjon lágyan senki a dolgához, hanem kezelé- lába legyen annak, amit cselekszik, mert ha lassan és felületesen dolgozik, semmi hasznát nem veszi. 6. *Mátyás király körültekintő gondossággal járt el a két király megvendéglésében.* Hihető, hogy még otthon meggon- dolta, mire lesz szüksége: nem kellett kétfelé kapkodnia, sem futkósnia, sem pohárszéket, poharakat kölcsönkérnie.

A Sabác várát elfoglaló Mátyás király Zrinyi szerint példaképe lehet az igazi hadvezérnek. Azzal az elhatározással indul el, hogy vagy ott meghal, vagy megveszi a várat. Aki ilyen lélekkel fog fegyvert, nem jön szegényvállalással vissza. A hadicsel pompás. A király úgy tesz, mintha

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelő, bornagykereskedő
„Hungária“ rum- és likörgyár

SZOLNOK Sürgöncim: Borösztreicher. Telefon: 53

elvonulna seregével, de hadának felé titkon ott marad. A török sereg a falakról örömmel szemléli a király távozását. Az ellenkező oldalon lévő bástyák örizetlenül maradnak, s az elrejtőzött magyar sereg nagy zavart keltve benyomul a várba. A király is visszafordul és villámgyors támadással teljessé teszi a győzelmet.

Mátyás király pompás erényei tündöklenek az ausztriai hadjárat idején is. A király *vitézségének, szorgosságának a hadakban való fáradhatatlanságának eredménye Bécs elfoglalása, Ausztria megszállása.* Mátyás úgy végzi nehéz munkáját, mint más emberek valami kedves mulatságot. „Tanulhat innen mindennemű, hivatalú ember, — mondja Zrinyi — hogy a maga dolgaihoz ne nyögve, ne megunva nyuljon, hanem jó, vig kedvvel és teljes odaadással. . . . Aki vitézséget űz, az szüntelen hadi cselekedetekben fáradjon és gyönyörködjék, az ő vége és célja nem más lévén az jó hírnél-névnél, és az azt célzó eszközök felhasználásánál. . . . Az ilyen király csinál maga alattvalóiból is vitézeket, a maga példájával felserkenti az aluvókat és felébreszti a szunnyadókat, az ilyen alatt nevelkednek jók és lesznek vitézek mindennemű és rendű emberek, úgymint Kinizsi Pál, aki molnárból lett fő hadviselő ember, és más alacsony rendű emberekből fő hadnaggyá.”

A dicséret hangján emlékezik meg Zrinyi Miklós arról is, hogy Mátyás király a hadjárat *sok gondja között sem feledkezett meg semmiről, ami országának megmaradását és ékességét szolgálta.* „Mert lengyel királyt, kinek alattvalói az országban tolvajságokkal háborgatják vala a földet, megfenyegeté és megijeszté, úgy hogy elég volt neki az. Az törököket nagy csapásokkal egynehány izben megrontá; az csehekkkel megbékéle az országon kívül.” Belül az országban pompás épületeket emeltetett, törvényeket alkotott, városokat erősített, küzdött a műveletlenség ellen, szabályozta az igazságszolgáltatást. Ilyen dolgokat csak azok a királyok művelhetnek, akik *nemzetüket tiszta szívből szeretik és gyarapodásában gyönyörködnek.*

A király *botlásai* között első helyen említi Zrinyi *Szilágyi Mihály fogságra való vetését,* ami hálátlan cselekedet volt, bár igaz, hogy a darabos elméjű Szilágyi Mihály is hibás volt, s ez enyhíti az ifjú király meggondolatlanságát. Azon is elgondolkodik Zrinyi, hogy Mátyás miért vezetett annyi hadjáratot nyugatra és északra, miért nem fordult inkább teljes erejével a török ellen? Végül is arra az eredményre jut, hogy a keresztény fejedelmek, nem törődtek Magyarországgal, holott a mi hazánk volt a kapuja és lépcsője a török veszedelemnek. Sőt a német császár mindig hátbatámadta az országot, amikor Mátyás délen hadakozott. A király ezért egyszersmindenkorra rendet akart ott csinálni, hogy nyugodtan nézhessen szembe a törökkel. Igaz viszont az is, hogy a nyugati hadjáratok idején meg a török tört be az országba, de a király élete merő bátorság volt, minden gondolata a vitézség, s állta a harcot több oldalról is.

„Egyébként én a mi királyunkban alig találnék vétket” — mondja Zrinyi. „Az ő szerencséje mindenütt nagy volt, mert szorgalmatossága véghetetlen, mert fáradtsága untalan, mert bátorsága győzhetetlen, mert vigyázása megcsalhatatlan. Nem csuda azért, a szerencse hogy pórázon járt, és azt cselekedte véle, az mit akart.”

Mikor az üveg legfényesebb, eltörik . . . Mátyás király fiatalon halt meg, élete azonban mégsem volt rövid, mert az *egész világot betöltötte a magyar név jóhírével, s aki így végzi életét, annak neve fennmarad, míg a folyók kiapadnak s a dal elenyészik.*

Az eddigiekből látjuk, hogy a nagy király halálának 450. évfordulója idején bizvást elfogadhatjuk azt a képet, melyet a nagy magyar katona rajzolt róla. Emlékezésünket csakis az ő szavaival fejezhetjük be méltó módon: „Ilyen vala azért a mi királyunk, melynek emlékezete örökéig léssen a magyaroknál és kívánsága ennek a vitéz hollónak. Saskeselyüket kergetett, és azoknál magasabban járt vitézséggel, serénységgel, untalan szorgalmatos fáradsággal. Őtet senki meg nem győzte, az ő udvara Mars oskolája volt, az ő tekintete oroszánt hasonlított, az ő állandósága és haditudománya mindent meghaladott, az ő jóságáért a föld jól termett, az Isten reánk kegyelmesen nézett, és az egész országvilág előtt tündöklő volt.”

„A tudományos ember fő mennyisége a nemzet igazi hatalma.” (Szabchenyt.)

Uj gondolatok az iskolánkivüli népművelés intenzívebbé tételére.

Irta: Vágó Elemér.

2.

Sok-sok *főzőtanfolyamra* volna szükség. Az egyetemi női munkaszolgálatosok e tekintetben eredménytelenül dolgoznak, mert akinek látni kellene hogyan főznek, a kasza után görnyedve szedi a marokot. A tél volna ideje e tanfolyamoknak. Ekkor jobban ráér leány, asszony. — Szervezését úgy gondolom, hogy egy-egy állástalan tanítónő, vagy más végzettségű, főzni jól tudó leány kapna megbízást a tanfolyam vezetésére. A kultúrházban vagy az iskola tantermében nem okozna gondot egy tűzhely elhelyezése. A meghatározott 15—20 féle ételhez szükséges nyersanyagról a Népművelési Bizottság gondoskodnék. (Helyi megajánlások!) A tanfolyam a délutáni, vagy az esti órákban folyna. Napközben az előadónő az öt meghívó családok konyhájában (esetleg a szomszédok, ismerős lányok bevonásával) vezetné és ellenőrizné a sütést, főzést. Szabadkezet kellene biztosítani számára, hogy a szegénység miatt esetleg szegénykező hallgatók konyháját is felkeresse, s egy-két ételhez szükséges anyagot a tanfolyam költségeire beszerezhessen. Így az eredmény biztosítottak látszik.

A téli rendezés mellett szól még az is, hogy ekkor alkalom nyílna különböző télire konzervált főzelékek, gyümölcsök, aszalványok, izek bemutatására, felhasználásuk módjára. Ki lehetne térni az egyszerű, cukor nélküli befőzési eljárásokra. (Pl. reszelt alma vagy körte üvegbe töltve és kifőzve.) Ugyanekkor az élelmiszerek tápláló értékéről, a különböző munkaidőkben való helyes táplálkozásról (aratás) is szó eshetnék. Jó lenne tudatosítani asszonyainkban, hogy a család békéje, összhangja igen sokban az ő két kezüknek az ügyességétől függ.

d) A mi házunk.

A falu végén száz egymásba folyó gödör, magas partjukon zöld pázsit, szalmafedelű apró házak. Cigányputrik. Előttük rajkók serege, és vályog, vályog megszámlálhatatlan. Odébb a falu. Ezekből a gödrökből nőttek ki házai. Ez nagyobb, az kisebb aszerint, hogy a gazdája mennyire becsüli a meleget. Lám, az a kisablakú még a réseket is betapasztotta, mint a dongó, ha tél közeledtét érzi. Nem is jut oda be semmi a külső világból... Rozzant az udvar, kóro kerítése, a kertbe szabadon jár a szomszéd ludja. Az ember belefárad, röstelli is az örökös veszekedést... Érdekes, hogy a magyar ember nem ültet élő sövényt. Vagy nem tudja, vagy nem akarja. *Udvar és kert* így szabad prédája mindenkinek. A *kútból* szabadon iszik cigány, vándor, az *árnyékszék ajtaja* is tárva. Milliányi légy kavargat körülötte s vidoran rezgeti böllérszárnyát... Sok tanyán hasonló a helyzet. Megtoldva a ház mellett tátongó hatalmas *gödörrel*, mely nemcsak egy jókora darab termőföld veszteséget jelent, hanem sok hasznos jószágnak is időelőtti temetője.

e) Mi az ujság?

Régen, sok-sok évvel ezelőtt láttam: A templomból kiözönlöttek a hívek. Elöl a lányok virágosan, utánuk az asszonyok komoly feketében. Legutoljára maradtak a férfiak. Illő sorrendben léptek ki az utcára. Nem mentek messziről virító szoknyák után, hanem félkarélyban helyezkedtek el az ajtó előtt. Várták a kántort. Szegény, elhagyott kis eklézsia, a pap is ő volt egyszemélyben. Utánozhatatlan egyszerű méltósággal jött. A diktáló-gyerek átadta a zsolnárt. A harangozó maradt utolsónak. Ráfordította a cifra zárat s a nagy kulcsot nadrágszija mellé dugta szokás szerint. Azután megkezdődött a vasárnapi eszmecsere. Emlékszem, mindig a kurátor adta fel a szót: „Mi ujság kántor uram...” Akkor még

Bőröndöt, bőrdíszmúarut, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékarut és illatszert **nagy választékban, olcsó árban vásárolhat Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja

nem volt rádió, ujság is csak egy helyre járt rendszeresen. A világ folyásáról így szerzett tudomást a falu népe.

Ez az emlék s a tapasztalat készlet arra, iparkodjam, hogy minél több *ujság járjon*, hallgatóimnak. Egyike a legfontosabb népművelői feladatoknak. Ugy vettem észre, s szeretném statisztikailag igazolva látni, hogy azok a népművelési körök, ahol a rendszeres ujságolvasás szükséglete a hallgatóságnak, s ahol a *könyvtár igénybevétele* megfelelően nagy, sohasem panaszkodnak a hallgatóság számának csökkenéséről, sőt örömmel ismerik el, hogy az érdeklődés állandóan emelkedő irányzatot mutat.

Sajnos a népművelés szempontjából legfontosabb tanyai körzetek ujságellátásának egy igen nagy akadálya van, a rendszertelen *posta*. A népművelő itt elhallgat, csak a tényt jelenti.

Míg valóra nem válnak a titkos elgondolások, a könyvtár fokozottabb figyelmet érdemel. Nem elegendő a könyvtár megnyitása, a kölcsönzési napok kijelölése. A *könyvek szeretetére nevelni kell!* Magunk is belátjuk szükségességét, hiszen mi is azokból tanulunk, mégsem veszünk meg, olvasunk el minden könyvet, ami a kezünkbe kerül. Hogyan várhatnók ezt azoktól, akik az irodalmi műveltségtől oly távol állnak s megzavarodnak a népkönyvtár kétszáz kötete előtt.

Olvasásra, könyvszeretetre, *könyvvásárlására* kell rábírunk, ránevelnünk népünket! Két szóba foglalható a népművelő egyetlen kívánsága: „*Olcsó könyvet!*” Amíg a piacon 10 fillérért árulják az idegremegtető sárga fedelű regényeket, hiába kopogtat és zörget a kapunkon a Franklin T. 44 filléres Jóka ördöge, János vitéz stb. Ha majd a ponyva-regény hetenként megjelenő sok milliója a Színházi Élet megérdemelt sorára jut s Jóka ördöge hívás nélkül is vagy legalább negyed áron hozzánk jön, akkor megkezdődhet a könyvkultúra terjesztése.

f) Huncut a politika.

Ha néha összejönnek a meglett, katonaviselt emberek, új életre kelnek a császári és királyi szép napok. Egy kis hárijánoskodás után komolyra fordul a gondolat kereke. Sorra kerülnek a napi események s elképedve hallgatom azokat a képtelen suttogó híreket, melyeket a piacozó férfiak, de főleg a maguknak nagyobb szabadságot megengedő asszonyok hoznak haza csemegének. Megindul a vita. Csöndes hümmögés, a végén mégis csak bemondja valaki: „Sohase lehet azt tudni! Huncut ám a politika!”

Nincs komoly *politikai tájékozottság*. Ezen nem csodálkozunk, hiszen tanult emberek is hisznek a jóslatokban. Eggyel több ok, hogy a népművelés a politikai számolás kis szorzótáblájába némi betekintést engedjen. Feltétlenül meg kell ismertetnünk *természetes törekvéseink* célját, eddigi eredményeit, mérlegelni kell józan lehetőségeket, hogy elejét vegyük a túl vérmes elképzeléseknek. Az ország most folyó belső *megújodásának kérdését* is felszinen kell tartani. A *magyarság értékeit* elénk tárva, az öntudatos hazafiság eszméjének mélyítésén dolgozni kötelességünk.

Aki e hazában él, annak szent ez ország földje és története. Eddigi igyekezetünk is szép eredményt mutatott. De mily térre lehetne bővíteni azt a szülőföldre korlátozott hazaszeretetet, ha közvetlen élmény nyomán villanna meg lelkében a haza igazi jelentősége, a tapasztalat útján szerezne fogalmat annak nagyságáról, gazdagságáról, egységéről. Gondolok itt távolabbi vidékekre történő *kirándulásokra*, ahol a valóságban láthatná a mezőgazdasági termelés előtte ismeretlen formáit és eredményeit is. S ehhez a roppant nevelő eszközhöz nem kellene más, mint hogy a MÁV időnként egy-egy személykocsit bocsátana rendelkezésünkre ingyen, a fent kitűzött cél megvalósítására.

B) A MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS.

a) Mit ér a magyar búza?

Korántsem annyit, amennyit a gazda kap érte. Többe, igen sokkal többe van neki, mint az a 19—20 pengő. Ezt próbáljuk megértetni! A kísérlet meggyőző bizonyítékával a *mai termelés átállítására vezessük rá* népünket. A pusztá szó itt sem hoz sikert, az előadást követő viták, ha egyáltalán vannak, vagy lehetségesek, mert vitatkozni csak egyenlő tudás mellett észszerű, — csak üres szalmacsépléssé válnak. Nem vagyunk varázslók, hogy a szavainkkal hagyományokat döntsünk meg. Szívós, kitartó küzdelem hozhat csak eredményt! (Foly. köv.)

H I R E K

Áthelyezés. A vallás- és közoktatási miniszter ur áthelyezte: *Nedeczky Margit* kunszentmártoni áll. tanítónőt a pestszentimrei, *Ragyina Margit* cibakházai áll. tanítónőt a csongrád-szentimrei, *Odry Anna* turkeve-keletújvárosi áll. tanítónőt a dombovári, *Kelemen Ferenc* dombovári áll. tanítót a turkevei, *Gyenesné Berky Brigitta* varányhádi áll. tanítónőt a csepei áll. el. iskolához.

Pályázati határidő meghosszabbítás. „Mit olvastam olyant ami az iskolánküli népművelés elméleti célkitűzéseiben és gyakorlati munkájában felhasználható“ népművelési pályatétel beküldési határidejét — a katonai szolgálatot teljesítők érdekében és kívánóságára — a Várm. Iskolánküli Népművelési Bizottság 1940. évi november hó 1-ig meghosszabbította.

Tip-Top
gyermekruha-
és fűző-szalon

SZOLNOK, Szapáry-utca 4—6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság.
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

Szolnok a kisebbségi iskoláért. Szolnok város polgármestere a város küldöttségével, a testvérközségekül fogadott Királymező, Oroszmokra, Németmokra és Brusztura községeket a napokban meglátogatta. Ez alkalommal is sok értékes ajándékot vittek a testvérközségek szegény lakosságának felsegítésére. A gyermekruhákon, játékszereken, és hősi halottak emléket megörökítő művészi márványtáblán kívül gondoltak az iskolákra és szegénysorsu iskolásgyermekre is. A kisebbségi iskolákban használatos 250 drb ABC-s könyvvel, 8 drb Magyarország falitérképével, 10 drb angyalos címerrel, 10 drb Himnusz-táblával, 32 drb történelmi szemléltető képpel és 12 drb énekeskönyvvel, továbbá nagymenyiségű írószerrrel és egyébtanszerrrel igyekeztek az iskolák és szegénysorsu tanulók segítségére lenni.

A Temetkezési Alosztály tagjainak figyelmébe! Felkérem az Alosztály tagjait, hogy hátralékait mielőbb befizetni szivesek legyenek. Pénztáros.

A nyul- és fagykárt szenvedett gyümölcsstermesztők megsegítése. Az elmúlt, rendkívül szigorú télen, az újabb telepítésű gyümölcsösökben igen érzékeny nyul- és fagykár állott elő. Az egyes gyümölcsstermesztőket és az utóbbi években örvendetesen fellendült gyümölcsstermesztést általánosságban is súlyosan érintő kár enyhítése céljából a földművelésügyi minisztérium az ős folyamán gyümölcsfaoltványokat fog kiosztani.

Különösen nagy károsodás esetében teljesen ingyen, különben pedig 10—30 filléres térítés ellenében A szükséges oltványokat a földművelésügyi minisztérium magánfaiskoláknál köti le és közvetlenül a faiskolából fogja a városok, községek (körjegyzőségek) által beszoigáltatandó adatok alapján ez év őszén kiutalni.

A magyar gyümölcs posta, vasuti szállítási és házhoz fuvarozási díjáról, termőhelyeiről, egyáltalában a gyümölcsrel kapcsolatos sokféle tudnivalóról ismertető füzet jelent meg. Díjtalanul kaphatók a vasuti állomásokon, Ibusz pavillonokban, sőt kérésre díjtalanul megküldi a MÁV-igazgatóság.

Nyugtázások - Csekk számla: Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Ált. Tanítóegyesület - Szolnok 57.480.

Előfizetés Népművelésre: Áll. iskola Rákóczi falva, Filep és Nagy Kisujszállás, Kretsmár Margit Tiszaroff, Kerekes Eszter Tiszaföldvár, Balogh Zsigmond Kisujszállás, Bogyó Béla Jászfelsőszentgyörgy 3—3 P. vitéz Asbóth Sándor Nagyrév 6 P. Monori József 6 P. Török-szentmiklós, Hajmágy József Kulcs 2 P, Mérki Andor Tiszakürt 6 P, Balássy Ferenc Kunszentmárton 6 P, Állami isk. Igazgatósága Cibakháza, 3 P, Glodeák Béláné Mezőtur 150 P.

Tagdíj címen: Kerekes Eszter 8 P, Nagyné K. Pirocska 4 P, Mantuanó Janka 4 P, Nagyné, A. Mária 4 P, Gaál Péter 4 P, Sikolya Albert 4 P, Incze Tibor 6 P. Tiszaföldvár, Kretsmár Margit Tiszaroff 2 P, Bogyó Béla Jászfelső-

szentgyörgy 2 P, Kiss Károly, Skoda Mária, Koháry Ilona, Benyovszky Jolán, Skoda Ilona, Vásárhelyi Mária, Bathó Róza, Szentirmay Kálmánné, Mocsári József, Németh Mária, dr. Grámán Jánosné, Magyar Károly Jászberény, Vass Andor, Vass Andorné, Busay Mária, Baumgártenné, L. M., Fogarassy Mihályné. Nagy Tiborné, Nagy Boldizsárné, Mohács Katalin, Ragyina Margit, Mohács László, Bányai László, Ágoston Angela, Cseh Margit, Fehérvári László Cibakháza, Barcsay Mária, Flórenczné S. Ilona, Halasy Sándor, Kálmán Katalin, Kiss Sándor, Kiss Sándorné, Mogyorósy János, Szalayné T. Margit, Szakáll János, Szvoboda István, Vida Gyuláné, Vida Gyula, Nagy Kálmán Tiszaföldvár, Kabdebó Teréz Jászfelső-szentgyörgy, Horváth Gyula Szolnok 2—2 P, Tóhelyi Ferenc Szolnok, Mérki Andor Tiszakürt, Koroknayné K. Piroska, Mantuano Janka, Nagyné A. Mária, Sikolya Albert Tiszaföldvár 4—4 P, Hevesnagykunsági Ref. Tanítóegyesület 40 P.

Temetkezési díj címén: Horváth Jolán, Muhy Mária, Muhy Sándor-

né, Szathmáry Lajosné, Ferenczy Sándorné, Polőnyi Rózsi, Szegedy Istvánné 1 P 10 f. Brindáné L. Mária, Csiky Ernő 2 P 40 f. Gosztornyai Sándor 7 P 20 f. Markóth Dezső, Markóth Dezsőné, Hunyor Ilona, dr. Kerekes Sándorné Szolnok, Csukás Mihály Debrecen 1 P 20 f. Bihary István Miskolc 7 P 20 f. Baloghné F. Irma, Hajagosné Cs. Izabella, Martikány István, Érpárti Mária, Szabó Róza 1 P 20 f. vitéz Iványi Károly Kunszentmárton 2 P 40 f. Kerekes Eszter Nagyné A. Mária, Sikolya Albert, Tiszaföldvár, Bogyó Béla Jászfelső-szentgyörgy 1 P 20 f. Skoda Mária, Benyovszky Jolán, Vásárhelyi Mária, Szentirmay Kálmánné, Jászberény 1 P 20 f. Ferenczy Kálmán, Ferenczy Kálmánné 2 P 40 f. dr. Szemerédyné K. Anna 4 P 80 f. Padányi Margit 4 P 80 f. Gombkötő Márta 2 P 40 f. Tóhelyi Ferenc 19 P 20 f. Szolnok, Mérki Andor 2 P 40 f. Tiszakürt, Szabó Ilona Jászfelső-szentgyörgy 1 P 20 f. Pongó Jánosné Szolnok 3 P 60 f. Magyar Gyuláné Budapest 3 P 60 f. Glodeák Béláné Mezőtúr 1 P 20 f.

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadói árákon:

Rényi Dezső

könyvesboltjában
Szolnok, Gorove-u. Áruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkel	26'—
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkel	26'—
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkel	26'—
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkel	26'—
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkel	26'—
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	1'20
Magyarország babérlombos címere, 34×51 cm.	—'50
Hiszekegy falikép 37×51 cm. nagyságban	—'60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1'—
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	17'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	26'—
Magyar nemzeti zászló, középen magyar címerrel, 2 m. hosszú	29'—
Ugyanaz 3 méter hosszú	41'—
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	16'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	25'—
Himnusz falitábla, kartonrahúzva	4'—

Bárhol hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Királdi Károly : Köszöntünk Testvér!

**Csontos Sándor : Krisztus mindnyájunk
eszményképe.**

**Csatáry Emil : Vezéreivel a kirándulások
rendezésénél.**

Turali Kálmán : Hullanak a csillagok.

**Vágó Elemér : Új gondolatok az iskolán kívüli
népművelés intenzívebbé tételére.**

Egyesületi élet. Hírek. Nyugtázások.

RÉNYI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVFOLYAM, 10. SZ. - 1940. OKTÓBER.

Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadói áron:

Rényi Dezső

könyvesboltjában
Szolnok, Gorove-u. Áruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	1'20
Magyarország babérlombos címere, 34×51 cm.	—'50
Hiszkegy falikép 37×51 cm. nagyságban	—'60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1'—
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	17'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	26'—
Magyar nemzeti zászló, középen magyar címerrel, 2 m. hosszú	29'—
Ugyanaz 3 méter hosszú	41'—
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	16'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	25'—
Himnusz falitábla, kartonrahúzva	4'—

Bárhol hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált. Tanítóegyesület.	Feltevés szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY Feltevés kiadó: CSIKY ERNŐ	Híftájjal díjak és reklámokért Csiky Ernő egyes. pénztárához, a lap szerkesztői részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség címére Szolnok, Ujvárosi Iskola küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.
Évi előfizetés 6 pengő	Megjelenik havonként.	

Köszöntünk Testvér!

A több mint kétévtizedes kinos-keserves szenvedés, az üldöztetés és börtön után, a felszabadulás napsugaras hajnalán, köszöntünk Téged hazatért Tanító Testvérünk!

A lelkedet szorító rabbilincs lehullott s felszabadult ajkad ujjongva énekl a szent imát, amely erőt adott az emberfeletti küzdelemhez: *H i s z e k e g y I s t e n b e n . . .* Lelked betelik a jól végzett munka tudatával, betelik a szabadság boldogító szent érzésével . . .

Most, hogy álmodok és álmunk valóra vált, a boldog egyesülés mámoros óráiban meleg szeretettel köszöntünk Benneteket itthon! Szívünk csordultig telt a boldog örömmel, amikor hallottuk a kétévtizedes elnyomás alatt sinylődő öregek és kezetek alatt felnőtt fiatalok ajkáról tisztán és boldogan felcsendülni az örök dallamot, az *I s t e n á l d d m e g a m a g y a r t . . .* És szállt és szárnyalt e fenséges dallam szabadon, büszkén és örömteljesen. Felmagasztosulva zengett erdőn, völgyön és bérceken s elcsukló, zokogó imává válva pihent meg az *U r* magas trónusa előtt.

Szívünk túláradó örömebe örömcsofópoként vegyült a vissza nem térhetett véreink siró szava. Az isteni igazságba vetett hitünk azonban nem csökkent. sőt megerősödött. A hazatértekkel erőben is meggyarapodva és megerősödve bizton reméljük, hogy rövidesen ütni fog részükre is a boldog feltámadás órája.

Addig pedig munkára fel és vállvetve dolgozzunk tovább. Szántuk az ugart, vessük a magot, gyujtogassuk és ápoljuk a hazaszeretet szent lángját. Serkentsen újabb erőfeszítésre a *T i* felemelő példátok. Mert tanultunk tőletek visszatért Testvéreink. Nemzetfenntartó munkátok előtt kalaplevéve állunk! Törhetetlen akaratok, rendíthetetlen hitetek örök példa előttünk.

És mielőtt az új, nemzetépítő közös munkához fognánk, megállunk egy pillanatra és hősöknek kijáró tisztelettel hajtjuk meg előttetek, visszatért Kelet és Erdély magyar Tanítóit, a hála és elismerés lobogóját.

Királdi Károly

Krisztus, mindnyájunk eszményképe.

Az emberi lélek tudatosan, vagy öntudatlanul is, — vágyódik valaki után, akihez hasonlítani szeretne; akit örömmel követ, életideáljának választ.

És hogy ez az ideál ki lesz, milyen lesz, az már a gyermekkorban eldől. Hogy kit választ a gyermek életideálnak, az függ elsősorban családi és egyéb környezetétől másodsorban nevelésétől. Főképen az elemi iskolai neveléstől.

A gyermeklélekben az ideál felállítását tulajdonképpen Jézus Krisztus magának tartotta fenn, amikor ezeket mondta: „hagyjátok hozzám jönni a kisdedeket.”

Az újabbkori nevelési reformok is azt sürgetik, hogy a nevelést ne az Ur Jézussal végezzük, hanem igenis az Ur Jézussal kezdjük. (Ezért igyekezzünk az első áldozások korhatárát is minél előbbre hozni.)

Nevelésünkben a kis Jézus legyen a központ, amely körül a gyermek egész gondolat-, érzés- és képzeletvilága. Jézus legyen eszményképe a gyermeknek, az ifjunak és felnőttnek egyaránt. Mert Jézus az egyetlen tiszta ideál, akit követve eljuthat az emberiség az igazi boldog földi élethez.

Akit követni akarunk azt először meg kell ismernünk és azután meg is kell szeretnünk. Mert követhetünk-e mi oly valakit igaz lelki örömmel, elhatározó akarattal, akit nem szeretünk. És ha követünk is ideig, óráig, valami külső hatás folytán, vajjon maradandó, végérvényes lesz e ez a követés?

Az eddigi nevelési módszerek mellett bizony sokszor igen kevés eredmény mutatkozott ez irányban. Mi ennek az oka? Többek közt egyik legfontosabb ok, hogy nem nevelnek eléggé, illetőleg nem a helyes irányban folyik a nevelés munkája. Nem ismertetik meg az Ur Jézus nagyszerű, főséges emberi jellemét. S így a gyermek, az ifju nem szeretheti meg eléggé. Inkább fél tőle. Csak a szigorú birót látja benne, aki majd megbünteti, ha rosszat tesz már itt a földön is, meg a másvilágon. Így a gyermek, ha engedelmeskedik is Krisztusnak, csak félelemből teszi. (És van-e az ilyen engedelmeségnek gyakorlati, egész életre szóló értéke? Félt Jézustól, mert nem ismeri. Mert a mai nevelésben Krisztus szíve, lelke, egyéniségének szeretetreméltósága háttérbe szorul. Nem az igazi Krisztus arca áll a gyermek előtt.

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők
„Hungária“ rum- és likörgyár

SZOLNOK Sürgöncim: Borösztreicher. Telefon: 53

Ezért oly sivár sokszor a biblia tanítás is, mert levonadjuk ugyan a rideg tanulságot, de elrejtve hagyjuk Jézus szívét, aminek melegsége pedig úgy árad felénk a biblia minden sorából.

Pl. nem vételjük észre Jézus csodáiról beszélvén, mily nagy súlyt helyezett Krisztus a földi bajokban való segítségre. Mindenkin segített. Senkit sem utasított el magától. Ilyen az Ő szíve.

Az evangéliumi tanácsok értékes, követendő voltát nem tanítottuk. Pedig Jézus ezt az életet élte és állította követésre az emberek elé.

Tanítsuk, világosítsuk meg, hogyan gyakorolta Jézus az emberi erényeket, az engedelmességet, egyszerűséget, hűséget, tisztaságot, munkaszeretetet stb. Ismertessük meg Krisztus lelkét, mert aki azt megismeri, az megtanul fájdalom nélkül szenvedni is. Mert Krisztus akarattal vette ki részét a földi szenvedésből. Mert így rendelte az Atya és ebben Ő megnyugodott. Aztán mennyei boldogságában is állandóan reánk emberekre gondolt. (Beszélgetése Mózással és Illéssel minden nyomorult ember megsegítéséről.)

Avassuk be tanítványainkat Krisztus életének titkaiba, erényeibe.

Most az új iskolai év elején fontoljuk meg ezeket és az Ur Jézus szíve szerint neveljünk és végezzük önnevelésünket is. Mert Krisztus a világ központja, eredete, célja és végezete.

Krisztus mindnyájunk eszményképe.

Csontos Sándor

Vezérelvek a kirándulások rendezésénél.

Irta: **Csatáry Emil.**

A mai vérzivataros idők idegizgató hatását nemcsak a felnőtt ember érzi, amikor a háború és béke állandó eshetőségei között vergődik, próbára teszi a váltakozó naponkénti hiranyag az iskolásgyermek lelki erejét is. Hiszen mi nevelők látjuk, hogy miként reagálnak tanítványaink minden újabb jelenségre, amely esetleg családját is érinti. A legújabb népiskolai Tanterv és Utasítás bölcs intézkedése, hogy a multban a népiskolák jórészt csak elméleti óhajként szerepelt iskolai kirándulások ma feltétlenül megvalósítandó szükségletként jelentkezzenek. Ezekkel óhajtok röviden foglalkozni.

A tantervek fojtott levegőjét évenként többször fölváltjuk a természet üde, szabad levegőjével, ahol legalább rövid időre felszabadul a gyermeki lélek a mindennap egyformasága alól, s nem annyira korlátok közzé szabott a mozgása, mint a tanteremben. A környezet változásának következménye a lélek felfrissülése, Tanítványaink érzik, hogy vidámságuk nem tiltott dolog, nézegethetnek, kutathatnak.

Önként értetődik, hogy a tanítónak az iskolai kirándulásoknál igen fontos szerepe van. A magam érdeklődésével kell a gyermek érdeklődé-

sét felkeltenem minden iránt, amit a későbbi tanításaim alkalmával felhasználni kívánok. Azért igen szükséges, hogy az ilyen közös tanulmányi sétákat kellő körültekintéssel elő kell készítenem. Meg kell tehát előzőleg állapítanom, hová viszem tanítványaimat? Mit akarok velük megismertetni? Ismernem kell a kirándulás helyének minden részletét, adottságát. Nagyon hasznos, ha tervem elkészítésénél — ha nagyobb gyermekekről van szó, a népiskola felsőbb tagozatában pedig elmaradhatatlan — neveltjeim is adják hozzá gondolataikat. Akkor már nagy előnyhöz jutottam, ha érdeklődésüket sikerült felkeltenem, ezzel az alkalommal jelentkezhetnek bennük bizonyos foku felelősségérzetek is a közösség irányában. Akik ilyen kirándulásokat már rendeztünk, tapasztaltuk, hogy ezek nem állíthatók mindig csak egy bizonyos tantárgy szolgálatába. A szemléleti anyag egységben tárul elénk a szabadban. A mi feladatunk tehát ennek különválasztása a későbbi tanításaink folyamán aszerint, hogy a természeti ismeretknél, a földrajznál, történelemnél, esetleg egészségtan keretében óhajtuk felhasználni azt. Tehát a szabadban csak gyűjtsük a szemléletet, színhatásokat, érzelmeket, gondoskodjunk kellő érzékeltetésükről, később ezeket előhívhatjuk a lélek tárházából, amint a szükség kívánja.

Már a gyülekezés, indulás is figyelmetkeltő lehet. A gyermek megérzi, hogy tanítója most valamivel több szabadságot enged osztályának. Mind amellet a megkívánható fegyelemnek meg kell lenni. Rövid megjegyzéseket teszünk, amelyek a gyermeket is belevonják, pl. az utirány megállapításában, az útközben esetleg megtekinthető érdekességeket jelöljük meg, kisebb megbízásokat adunk egyik-másik tanítványunknak. Mikor falun tanítottam, egy ilyen kivonuláznál a III-ik osztályos Jós-kával megállapítottam az országnak az ő lépésében való szélességét. Pista megállapította egyik távirópózná távolságát a másiktól, ugyanígy. Egy harmadik gyermek leolvasta az országnak melletti távolságjelző kövek felirásait. Becsléseket is végeztünk a szemmérték gyakorlására. Nem maradtak figyelmen kívül az utszéli körakások sem. Hiszen Jani és András már az alsóbb osztályokon is hallották, hogy a nagyobbak kiszámították a kötő munkások bérét, amelyet a felapritott tömeg-alapján számítottak a munkaadók. Tehát anyagot kaptunk a terület — és köbtartalóm — számításokhoz. Mégpedig a való életből vett példákat! Milyen nagyszerű alkalom volt észrevétni a III. osztály tanulóival a Nyirábrány

Bőröndöt, bőrdíszmúarut, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékarut és illatszert **nagy választékban, olcsó árban vásárolhat Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja

—nyiradonyi országon a jegenyefáknak a távolban látszólagos összefutását. Mintha egybefutna az országnak két széle, mondták. Őszi idő volt, mint most. De október közepén már kevés a madár. A cinke fürge ugrása élenkítő látvány, megszólalása az egyetlen hang, amit tereferelésükben elhallgatott tanulóim hallottak. Néha láttunk egy piros-hátú katóbogarat, de a szarvasbogár már behúzódott. A levegőben úszkáló ökörnýárlól a kisebbek is tudták már, hogy a tél elől menekülő pók útja. Milyen szép az erdő lombja ilyenkor. Hoztunk is rajzmintának valót magunkkal. Miért hull le a levél? — Kérdezte egyikük. A fa nedv-keringésének csökkenése által előidézett következmény. Némely fácska délfelé hajlott. Kereste a napot, amelynek fénye melege sötétebb zöldre festi a levelét. Tanui voltunk az erdei fadöntésnek, Ezen életveszélyes művelet annak idején azért is érdekelte tanítványaimat, mivel néhány nappal kirándulásunk előtt, végzetes szerencsétlenség érte egy társuk édesapját. A ledőlő akácfatörzs alatt lelta halálát a szegény ember. Kérésünkre a favágók lefűrészelték egy karikát, gyermekeim megszámlálhatták az évgyűrűket. Miért keskenyebb egyik gyűrű a másikkal? Miért van rajta gyűrődés? Ott a moha a fa északi oldalán. Miért éppen ott?

Történelmi anyagot is találtunk a kirándulásainkon. Községünkötől északnyugatra volt a hajdani Abram-község. Nyomait, régi templomának földbemélyült köveit vizsgálgatták ámulva kis diákjaim, s közben felevenedett a IV. osztály beszéd-értelmi gyakorlat és az V-ik osztály történelmi anyaga. Milyen nagy munkát kellett IV. Béla királynak végeznie, hogy a hont másodszor is megalapítsa a szörnyű tatárjárás után!

A Jászság népe is ugyancsak kivette a maga részét a magyarságnak a Kárpátok övezetében folytatott küzdelméből. Történelmi emléket lehel a vidék minden része. Ennek tudatában keressük községünk környezetében a multat, s egyben a földrajzi adottságokat is, hogy a tanító ügyes irányítása mellett növendékeink ismereteiket gazdagítsák és a kegyelet érzelmeit felkeltsük a zsenge lélekben, Ezzel ápoljuk a mult iránti tiszteletet. Nem rossz kép az, amelyik azt mondja, ha a föld az ország teste, akkor a multja, a történelme annak lelke.

Ilyen kirándulási alkalom lehetne pl. a régi Jászberény helyét felkeresni, amely feljegyzések szerint a Nagykáta felé vezető úttól balra fekvő u. n. Hajó-tanya környékén lehetett. Gimnáziumának falai szintén régi multról regélnék. Ezt az intézményt Dósa Pál helyezte 1780-ban Jászapátiból Jászberénybe. Lehel kürtje a gyermek képzeletét elsőrendűen foglalkoztató tényező. Hiszen eleink harcos életmódjának érzékelhető bizonyítéka.

Ehhez a reliquiához Jászfényszaru községének kegyelele is járulhat, mivel a hagyomány szerint, nevét a fővényében talált kúrtról kapta. Bizony van abban, valamint a környékbéli más községekben is régi ház, dülő, amely a helység XVI. századbéli török uralombeli, vagy későbbi időkről nyerte elnevezést.

De a kirándulások nemcsak kész természeti, földrajzi és történelmi jelenségek felismerésére adnak alkalmat, hanem azok következtetésre nevelt tanulóinkat képessé teszik arra is, hogy észrevegyék az embernek beleavatkozását az egyes természeti egyedek fejlődésébe. Pl. Gazdasági terményeink elősegített növekedése a jobb talajművelésnek a folyománya. Egyben nevelő tényező is ennek meglátása, mert a gyermek megállapítja, hogy az elhanyagolt földterület jövedelmezősége mily kiáltó ellentétben van a gazdája által másutt gondtal, előrelátással, szorgalommal ápolttal földdel.

Nem lehet továbbá a tervszerű kirándulások értékét lefokozni a szépérzék fejlesztése szempontjából sem. Ha ugyanis feladata az iskolának, hogy ezt a gyermekeknek bemutatható művészi képek, esetleg szobrok szemléltetésével ápolja, úgy törekvésemben hatékonyan támogatom a természet, mert kétségkívül nagyobb élvezetet nyújtanak a természeti szépségek összhangot kifejező tényezői az előbbieknél.

Talán ezt az igazságot fejezte ki Petőfi Sándor is, amikor „A Tisza” c. költeményében elragadtatással szól:

„Oh természet, oh dicső természet,
Mely nyelv merne versenyezni véled?
Mily nagy vagy te, s mentől inkább hallgatsz,
Annál többet, annál szebbet mondasz!”

Gyűjtsünk tehát minél többet ilyen együttes sétáink alkalmával. Igen nagy értéket biztosítunk tanítványaink ismereteinek bővítése, rendezése és erősítése útján. Ha ezeket úgy vezetjük, hogy tanítványaink általuk a világot fenntartó nagy Alkotó lenyűgöző hatalmát s egyben az emberiség iránti gondviselő szeretetét is meglássák, jó munkát végzünk.

Hullanak a csillagok!

Valami láthatatlan kéz mindig a szívembe markol, valahányszor csillagot látok az égről lehullani. Isteni kéz alkotta, gyönyörű világ, vajjon hol alszik ki tündéri fénye? Mit Isten dicsőségének dicséretére teremtett, vajjon miért vész el a nagy mindenségben?

Hulló csillagokkal mennyire azonos a sorsuk a magyar őserő felvilágosító, de hamar lehunyó csillagainak.

Mert nekünk is vannak csillagaink! Ébredező, gyulni készülő csillagok. Fényök felragyog egy-egy iskolában, de a szegénység, nyomorúság és közöny sötétségében hamar elvész. Jóllehet, arra lettek teremtve, hogy bevilágítsák a magyar égboltot, de a csillagtépő, csillaghullató magyar sors az ő sorsuk, a végzetük.

Hányszor elszorul a szívem, amikor látom disznót őrizni, vagy csordát terelgetni azokat, akik az iskola ragyogó csillagai, fénylő tűzosz-

lopai voltak. Jó lehet ugyan a vadvirágos Tisza partján nyári hajnalokon a napzendülésben gyönyörködni, éjszakákon csillagfényekben álmodni, mégis nem tudom, miért lett könnyes mindakettőnk szeme, a gyermeké is, akit az Isten lelkével avatott a tehetség templomává, meg az enyém is, amikor a malacnyáj mellett megszólítottam. Talán mindaketten egyet éreztünk, s hogy nem kiálthattunk föl a keserüségtől, a könnyben tört fel a fájdalom, a szégyen és egy nehéz vád, magunk sem tudva ki, vagy kik felé, vagy merre.

A vád itt él bennem, mert sohasem tudok belenyugodni a csillagok hullásába!

Sohasem tudok belenyugodni, hogy itt vesszenek el sárban, posványban a magyar erő, tehetség istenáldotta hordozói. Bár a disznólegeltetéshez is ész kell, de oda elég az egyszerű, mindennapi ész is, nincs szükség arra, hogy különös tehetségű pásztorok őrizzék a nyájukat, vagy hordozzák a napszámos tarisznyát. Vajjon, ha tüzet oltunk, a bort hordjuk-e fel a pincéből?

Évenként hány, meg hány gyermeki arc, s szülői szem borul el, amikor vége a tanévnek. Nincs tovább! A szegénység csattogó foggal, dermedtő lehelettel megfogja a lelkeket, s lefagyasztja a reményeket. A tudásvágy hiába ég a lélekben, örök szomjuságra kárhoztatja a mostoha sors. Nincs segítség! Hiába az ide-oda irogatás, érdeklődés. Ha fel is csillan egy kevés remény, hamar szétfoszlik, mert nincs ajánlás, nincs utiköltség, hiszen kenyérre is alig telik.

A remény szétfoszlik, csak a vád marad meg, hogy elkísérje az életen keresztül a tehetség csókjától bódultat, keserüséget, elégedetlenséget marva a lelkébe. S vergődik, kinlódik végig az életen. Némelyik titáni küzdelmek után felvetődik, mint „őstehetség”, de legtöbb része elvész a nemzet számára, sok esetben falucsuljajaiként, megszállottságuk miatt.

Mennyire szükség lenne már a sokat hangoztatott, de a megvalósulástól még ma is oly messze álló tehetségkiválogatásra. Alkalmat adni az igazi tehetségeknek, hogy kibonthassák szárnyaikat, megteljenek fényvel s ragyogva hirdessék a magyar szellem dicsőségét.

Hulló csillagok gyönyörű csodája elbűvöl ugyan, de gyönyörködni nem tudok bennük, mert a mi hulló csillagaink jutnak az eszembe.

Turai Kálmán.

FÉRFI- SZÖVETET, SELYMET	A BRÜLL	SZOLNOK Takarékosság Baross-utca 1
DIVATÜZLETBŐL		

„A tudományos emberfő mennyisége
a nemzet igazi hatalma.” (Széchenyi.)

Új gondolatok az iskolánkivüli népművelés intenzívebbé tételére.

Irta: Vágó Elemér.

3.

b) Igazi népművelő.

A harmadik határban is ismerik a nevét. Nem volt soha még egy olyan áldott lélek... Minden ház körül nyurgult néhány csenevész gyümölcsfa. Termete korcs, íze fanyar. A gyerekek is csak kényszerűségből csemegézték. A szőlőskertekben pedig ott tömjénezett az ágak hegyén, még tavasszal egy-egy fakadó rügy le nem rugta a hitvány aszalványt... A tanító egy szép napon nyakába vette a falut. Sorra járta a házakat. Nem kérdezte, sorba beoltotta az összes satnya fákat. — Volt zúgás, de lassan, lassan elmúlt. S ma? Ilyennek képzelem az igazi népművelést, nézd, ezután így csináld, tanítsd meg rá a fiaidat is!...

Ma talán még távol vagyunk attól, hogy minden népművelési körzetben egy-egy tanult gazdaifjú állami támogatással *mintagazdaságot* létesítsen, mégis, valami hasonló megoldással próbálkozni kellene. Gazdasági szakelőadók kiküldését gondolom, kik nyári, őszi, vagy tavaszi időszakban felkeresik a tanácstalant, egy-egy csoport gazdával vasárnaponként bejárnák a határ egy részét és ott helyszínen tárgyalnak meg a tennivalókat. A község belső területén, valamint nagyobb üres telken, kis *mintaközségi telep* lehetne létesíteni, hol az előbbihez hasonló módon szakember adna tanácsokat.

A népművelés terén a *gazdasági iskolák* hathatósan működhetnek közre. A haladás sokszor igen apró dolgokon csúszik meg. Pl. *permetezőszerekről* beszélek. A szövetkezetben éppen ez nincs. Majd lesz, mondják. Ez a „majd” egy vállalkozás halála. A gazdasági iskoláknak ehhez hasonló esetekben a népművelők mellett a helyük.

Borzalommal tölt el, mikor a hídról letekintek a méltósággal hömpölygő habokba s ime, *elhullott állat* tetemét ringatják a hullámok. Ugyanezt érzem, midőn árkok, gödrök, trágyadombok felől, félre nem ismerhető illatot csap arcomba a szél. Gondatlanság, vagy nemtörődömség? Hát amikor hullott baromfit dobznak be szomszéd udvarokba? Tudatlanság vagy bűn? Erre a népművelőnek kell feleletet adni!

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

c) Az elhanyagolt iskola.

Felépültek a tanyai kulturvarak. Némelyik egy-egy palota. De ilyeneknek kell lenni, hogy a bent folyó munka nagyszerűségét külsejével is sejttesse. A tanyai iskolák ezek. Némelyik egy-egy oázis a nagy pusztaság közepén. De elszorul a szívem, ha egyiket-másikat látom. Nagyvárosi kényen nevelkedett fiatalember, nő, a tanító. Távol áll lélekben a magyar földtől. Gaz veri fel a kertet, a mintának szánt két hold gyakorló területet. Látszik, hogy akire bízták, csak pillanatnyi mélynek tekinti az itt-tartózkodást. Mihelyt teheti, menekül új tájak felé. Az ilyen iskolának igen nagy a romboló hatása. Hogyan várhatja az ilyen „népművelő”, hogy gazdasági előadásainak egy szikrányi foganatja legyen. A Népművelési Bizottságnak módot kell találnia, hogy az ehhez hasonló „példák” megsűnjenek.

d) Inasnak adlak!

Ez is ijesztésnek van szánva. A vásott, tanulni nem szerető gyermekek nem egyszer hallják szülőik ajkáról. Inas!... Utolsó mentavár. Népünk ma is idegenkedik az *ipari pályától*, de kereskedőnek sem szívesen adja gyermekét. Nagy feladat vár a népművelésre, hogy e két pályát megkedveltesse. Akkor érünk el eredményt, ha a tehetősebbek sem fenyegetéskép mondják ki e szavakat, hanem józan, megfontolt szánakból, áthatva a gyermek jövője iránti legnagyobb felelősségtől.

De míg előadásainkat a fenti cél szolgálatába állítjuk, ne feledkezzünk meg a *háziipar* jelentőségéről. A magyar háziipari készítmények nagyszerű hírnévnek örvendenek úgy belföldön, mint a legtávolabbi világrészekben is. A meddő téli időszak sok unalmas óráját kötné le hasznos munkával. Egy népművészeti-háziipari kiállításon szívem-lelkem megtelt lelkes csodálattal, melegítő boldogsággal. Ha játékos képviselésből tud alkotni a faluk, tanyák népe, nem lesz nehéz rávezetni, hogy megtanuljon pénzért dolgozni.

5. Miért fáradunk?

Népünk boldogulása s erkölcsi emelkedettsége célja tanító és nevelő munkánknak. A kettőt nem tudom szétválasztani egymástól. Amikor az az ismereteiket gyarapító hatással vagyok a világról való lefoglalásukra, szemléletükre. A tanítás ismeretgyarapítás, egyben az erkölcsi nevelés alapvetése. Az előadás anyaga lelkemen szűrődik keresztül, azért kell, hogy megérezzék a belőle kicsendülő erkölcsi tartamat is.

Az előadások sikere mindig az előadótól függ. Rajta mulik a hely, az idő, a módszer, a segéd-eszközök megválasztása, kijelölése. Ha mégis úgy tapasztalja, hogy igyekezete meddő, ez annak bizonyítéka, hogy nem ismeri a népet, melyet vezetni akar. Nagyon fontos a népművelő önismerete, de még előbbrevaló, hogy érzése és gondolatvilága abból a talajból sarjadjon, melyben hallgatóinak lelke gyökerezik.

1. Falukutatók.

Ha a falukutatók borús lelkületet tükröző írásait kezembe veszem és ezek alapján igyekszem megállapítani a magyar nép életét, lelkületét, igen fájdalmas valóság tárul elém. Ugy érzem veszendő nemzet vagyunk. Látok egy falut. Minden tagja elégedetlen, koldús. Gyermekek és felnőtt örökké kenyérért sír, életében talán egyszer sem lakott jól. Testükről rongyokban fityeg a ruházat. Mintha aludnának, örök révületben támo-lyognak. Korom hangszínezettel ontják panaszait a fennálló rend ellen. Erkölcstelen, léha, isteni törvényeket nem ismerő apraja-nagyja... Igy folytathatnám oldalakon keresztül.

Kik ezek, akik bátorságot vesznek a magyarság életében való turkálásra s felelőtlen írásaikkal *felkavarják a faluk, tanyák nyugalmát*? Nagyobbrészt élelmes vállalkozók, városi légkörben felnőtt életművészek. Sohasem éltek azok között, akikről írnak s a maguk parkettes kényelmében elképzelhetetlen az életnek künn látott egyszerű, természetes módja, mely nem ismeri a felesleges sallangokat, de éppen ezért szemükben nem is emberi. Ha megállapításaik között egy-egy igazi fogyatkozásra, tényleg orvoslásra váró hibára is rámutatnak, okait annyira félre-ismerik, hogy akaratlanul mosolyognom kell.

Vannak azonban akik nem kiadóvállalatok megbízásából figyelik a faluk és tanyák életét, akik tisztán látnak. Valóban ismerik a magyar ember életkörülményeit, jellemét, ott vannak a bölcsőnél és sírgödőnél. A népművelők ezek, a tanítók, papok, jegyzők, orvosok. Jól látják a szükségeket, tudják hol kell először segíteni és ismerik a felkarolás módjait. Ezek azonban csendben dolgoznak. Szavuk ritkán hallatszik el a nagyközönség fülébe, a műkedvelők által oktalanul puffogatott nagydob fülreperesztő zajától. Reméljük nem messze az idő, mikor elhallgatnak vagy elhallgattatnak.

2. Megfigyeléseim.

Teljes, és tiszta képet nyujtanom lehetetlen, de nem is feladatom. Igyekeztem a *körzetemben* előforduló jelenségeket feltárni. Általános képet csak a hasonló megfigyelések egybevetése alapján lehet majd nyerni. Mégis, ha meggondolom, azt hiszem, hogy az összegyűjtött fogyatkozások nem elszigetelten jelentkeznek nálam, hanem egyben mindenütt fellelhető magyar tulajdonságok. (Folytatjuk.)

Tip-Top

gyermekruha-
és fűző-szalon

SZOLNOK, Szapáry-utca 4-6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság.
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

EGYESÜLETI ÉLET

369/1940.

Meghívó a X. Egyetemes Tanítógyűlésre.

Ötvenedik évfordulóját ünnepeljük a Magyar Tanítóegyesületek Egyetemes Szövetsége fennállásának és hetvenedik évfordulóját az első Egyetemes Tanítógyűlésnek.

A kettős jubileumot a X. Egyetemes Tanítógyűlés, tehát ugyancsak jubiláris nagygyűlés keretében, folyó évi november 16-án, szombaton délelőtt 10 órakor ünnepeljük meg a pesti Vigadó dísztermében.

Az egyetemes tanítógyűlések mindig jelentős állomások voltak a magyar tanítóság életében. A X. Egyetemes Tanítógyűlés különösen ki-magasló lesz mindnyájunk számára, mert hosszú évtizedek történelmi viszontagságai után ismét szívünkre ölelhetjük a hazatért Felvidék, Kár-pátalja és Erdély kipróbált hűségű tanítóságát.

Az országos tanácskozáson vissza fogunk pillantani a magyar tani-tóság félszáz éves küzdelmeire és munkásságára; méltatni fogjuk az utóbbi évek korszakos jelentőségű népoktatási törvényalkotásait; rá fogunk mutatni a jövő nagy feladataira, a népoktatás továbbfejlesztésének és a magyar tanítóság boldogulásának fontos kérdéseire.

Szeretettel kérjük Tanítótestvéreinket, ne sajnálják a fáradságot és áldozatot; vegyenek részt valamennyien a magyar tanítóság nagy család-jának örömnepén! A tagsági díj 1'50 pengő, melynek ellenében meg fogjuk küldeni az egyetemes gyűlés értékes Naplóját. Miután a gyűlés csak egy napig tart, elszállásolásról nem gondoskodunk s a jelenlegi rend-kivüli viszonyok miatt nincs is módunk arról gondoskodni.

A jelentkezés iskolánként történik, az Igazgatóság címére küldött úrlap és postatakarékpénzjári befizetési lap felhasználásával. Ezek hiá-nyában a tagsági díj bianco csekkbefizetési lapon is beküldhető a „Ma-gyar Tanítóegyesületek Egyetemes Szövetsége, Budapest 54554” csekkszám-lára. A befizetési lap írásbeli közleményekre szolgáló oldalán közölni-kell a jelentkezők nevét, állását és pontos lakáscímét.

A tagsági igazolványokat és meghívókat az iskolák Igazgatósága cí-mére fogjuk elküldeni. Az egyetemes gyűlésre vonatkozó egyéb közlé-seiket a „Tanítók Szövetsége” október 15-i számában és a napilapok ut-ján hozzuk Tanítótestvéreink tudomására.

Hisszük, hogy a magyar tanítóság együttérzése, áldozatkészsége és méltóságteljes magatartása biztosítani fogja a X. Egyetemes Tanítógyűlés erkölcsi sikerét és nevezetes határkövé avatja Szövetségünk ötvenedik évfordulóját. Ebben a meggyőződésben testvéri szeretettel várja és öszin-te nagyrabecsüléssel köszönti a megnagyobbodott haza minden Tanítóját

Budapest, 1940. szeptember 23-án,

az Egyetemes Tanítószövetség
elnöksége.

H I R E K

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter áthelyezte *Szegedy* Istvánné szolnoki áll. tanítónőt a budapesti Augusztia-telepi áll. iskolához, *Schisslerné Lukács* Magdolna áll. óvónőt Szigetcsépről a rákóczi falvai áll. ovodához, *Joós* Gyula dévaványai-fudéri áll. tanítót Körösszakállra, *Nagy* Lajos kunmadarasi vándoriskolai tanítót a nádudvari áll. iskolához, *Dobó* Sarolta téglási ref. isk. kisegítő tanítót a mezőturi alsóvízközi áll. iskolához, *Nagy* Kálmán turkevei-turkeddi áll. tanítót a belterületi áll. iskolához, *Gulyás* Gyula kunszentmártoni-telekparti áll. tanítót ugyancsak a belterületre, *Molnár* Árpád kisujszállási-turgonyi áll. tanítót a kispesti, *dr. Szemerédyné Koltay* Anna szolnoki áll. tanítónőt a győri, *Fekete* Kálmán jászberényi-ujerdői áll. tanítót a belterületi, *Csontos* Sándor szolnoki-eresztóhalomi áll. tanítót ugyancsak a belterületi, *Jakabné Ebner* Irén kisvárdai áll. tanítónőt a szolnoki belt., *Pósik* Sándor jászberényi-csikóstantyai áll. tanítót az ároki és *Gulyás* Anna dunabogdányi áll. tanítónőt a cibakházi áll. el. iskolához.

Megbízás. *Vargyas* Lajos okl. tanító a dévaványi-fudéri, *Péter* István a jászberényi-ujerdői, *Bakonyvári* Márk a karcagi-bereki, *Hornyik* Károly a karcagi-cserhádi, *Horváth* Győző a kunhegyesi-gyócsi, *Molnár* András a kunhegyesi-belsőkolbászdülői, *Kátay* Ferenc a kunhegyesi-aranyosdülői vándoriskolához, *Sárközy* Antal a kun-

szentmártoni-telekparti és *Rigó* Alajos a szolnoki-eresztóhalomi áll. el. iskolához nyert próbaszolgálatos segélydíjas beosztást.

Nyugdíjazás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Józsyné Almásy* Mária jászberényi áll., *Papp* Borbála karcagi ref., *Pethes* Gyuláné szolnoki áll., *Szücs* Sándorné jászapáti rk., és *Pettkó* Dezsőné tiszavárkonyi áll. tanítónőket saját kérelmükre nyugalomba helyezte.

Kinevezés. *Szeri* András volt nagyváradai tanítót a vallás- és közoktatásügyi miniszter állami tanítónővé nevezte ki s Szolnokra rendelte szolgálattételre.

Igazgatói megbízás. A tanterületi kir. főigazgató *Vass* Andor áll. tanítót bízta meg a cibakházi áll. el. iskolánál az igazgatói teendők végzésével.

Nemességigazolás. A belügyminiszter vitéz *Asztalos* Sándor nagyrévi közs. tanító régi magyar nemességét igazolta s régi családi nevét, *Asbóth*, visszaadta, illetőleg a névmagyarosítást hatálytalantotta.

Nyugtázások - Csekkszám:
Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Ált. Tanítóegyesület - Szolnok 57480.

Előfizetés Népművelésre: *Kocsis* Ilona Alsószászberek 6 P. *Horváth* Pál Felsőszászberek 6 P.

Tagdíj címen: *Kocsis* Ilona Alsószászberek 4 P. *Horváth* Pál Felsőszászberek 4 P.

Temetkezési díj címen: *Dr. Rimóczy* Józsefné 2 P. 40 f. *Molnár* Pálné 1 P. 20 f. Budapest.

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15.

SZOLNOK

TELEFON 113.

Bárhol megjelent is-
kolai, szépirodalmi és
tudományos könyvek
a megjelenés időpont-
jában már kaphatók!

**Raktáron lévő és azonnal szállítható
elemi népiskolai vezérkönyvek:**

Quint—Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 6—
	II. o. 650
Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 6—
	IV. o. 780
Drózdy ; Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 320
	III. o. 450
	IV. o. 540
	V—VI. o. 7—
Drózdy—Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II—VI. o.
Drózdy : A földrajztanítás vezérkönyve	IV. o. 8—
Kaposy—Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III—IV. o. 5—
Bervaldszky—Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	780
Szalatsy—Ferenczy ; A történelem, polgári jogok	6—
Jósvay—Schmidt : Az éneklés tanítása	560
Öveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2—
Straub—Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I—II o. 200 III—IV. o. 200 V—VI. o. 260
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	3—
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	a 1—
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I—II—III. o. egykötetben	2—

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Dr. Tóth B. Zoltán: Leventenevelés és honvédelem.

Vágó Elemér: Új gondolatok az iskolán kívüli népművelés intenzívabbá tételére.

—: A szappanfőzés új módja.

(k.): Rákos István.

X. Egyetemes Tanítógyűlés.

Irodalom. Hírek. Nyugtázások. Szerk. üzenet.

RÉNYI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVF., 11. SZ. — 1948. NOVEMBER HÓ.

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15.

SZOLNOK

TELEFON 113.

Bárhol megjelent iskolai, szépirodalmi és tudományos könyvek a megjelenés időpontjában már kaphatók!

Raktáron lévő és azonnal szállítható elemi népiskolai vezérkönyvek:

Quint—Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 6'—
	II. o. 6'80
Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 6'—
	IV. o. 7'80
Drózdy : Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 3'20
	III. o. 4'50
	IV. o. 5'40
	V—VI. o. 7'—
Drózdy—Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II—VI. o.
Drózdy : A földrajz tanítás vezérkönyve	IV. o. 8'—
Kaposy—Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III—IV. o. 5'—
Bervaldszky—Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	7'80
Szalatsy—Ferenczy : A történelem, polgári jogok	6'—
Jósvay—Schmidt : Az éneklés tanítása	5'60
Oveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2'—
Straub—Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I—II o. 2'80
	III—IV. o. 2'80
	V—VI. o. 2'60
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	3'—
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	à 1'—
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I—II—III. o. egykötetben	2'—

XXXIII. évfolyam.

1940. november hó.

11. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált. Tanítóegyesület.	Felolvasó szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY Felolvasó kiadó: CSIKY ERNŐ	Előfizetési díjak és reklámoké Csiky Ernő egyes. pénztárához, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség elmére Szolnok, Ujvárosi lakosa küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.
Évi előfizetés 6 pengő	Megjelenik havonként.	

Leventenevelés és honvédelem.

(A leventeifjúság világnézeti nevelése.)

Irta: dr. Tóth B. Zoltán áll. tanítóképző-intézeti tanár.

Az ifjúság nevelésének kérdése talán soha nem volt annyira időszerű, mint napjainkban. A történelmi események hatása alatt megrázkódott Európa arculata hatalmas változásokon megy keresztül. A tengelyhatalmak újjáéledt katonai erejének csapásai alatt szemünk látára roppan össze a múlt századi liberális világ nemrég még dicsőített, de az új európai életrend kifejlődését gátló társadalmi és kulturális szervezete. A nagytőke szabadversenyt hirdető eszméi csak arra voltak alkalmasak, hogy a dolgozó milliók munkaerejét kizsákmányolja s profitéhségét telhetetlenül kielégítse. Így történt aztán, hogy a szabadság, amelylyel visszaélt, szabadossággá fájult. A közszellemet is ez a szabadelvű, nagytőkétől irányított és befolyásolt légkör járta át, amely ott terjengett a napi sajtó, irodalom, film, valamint a mindennapi élet számos megnyilvánulása felett. A kabarék dizőz énekesei, a sajtó, az utca, a kirakatok, mind ezt a szellemet sugározták szét ellenállhatatlan erővel. Belopta magát ez a bomlasztó világnézet nemcsak a társadalom széles rétegeibe, hanem hatalmába kerítette az egyes embert, a mindennapi élettel küzdő kispolgárt is, aki bódultan vette át a mindenfelől feléje áramló, de egyazon forrásból származó eszméket. Ez az idegen szellemiséget sugárzó kultúra különösen falun végezte el romboló hatását, ahol behatolt a töretlen népi kultúrába s megbontotta a hagyományok tiszteletébe vetett hitet. A népviselet helyét a selyemszoknya és lakk-csizma foglalták el s a fonókban, vagy kukoricafosztáskor a szilaj népdalok helyett a nagyvárosok kabarészínpadjainak közismert kupléi csendültek fel a leányok s legények ajkán. E nemzetközi *jiddis kultura* érezte kedvezőtlen hatását a polgári és gazdasági élet egész vonalán.

Amint sikerült magunkat e liberális világ nyomása alól felszabadítani, nyomban fölvetődött az ifjúság nevelésének is új szellemen történő

megreformálása, mert egészséges közszellem, új világnézet megteremtése csakis az ifjúság bekapcsolásával valósítható meg. Az is világosan állott a nevelésre hivatott tényezők előtt, hogy ennek a nevelésnek az új európai eszménynek megfelelően, katonai szelleműnek kell lennie és korán kell elkezdni az ifjúság nevelését, amikor még fogékony és rugalmas a lélek, könnyen alakítható, él benne a lelkesedés az új eszmék iránt s nincs megterhelve hamis és ferde eszmékkel. Ez pedig az ifjúkor ideje!

Nincs még az ember életében az ifjúkorhoz hasonló szakasz. Az ifjú minden mellékgondolat nélkül lelkesedik a hazával kapcsolatos eszmékért s bensőleg éli át a hazával kapcsolatos fogalmakat (hazaszereget, önfeláldozás stb.) Felnőtteknél már gyakran találkozhatunk közömbös, cinikus beállítódásúakkal, az ifjúkorban azonban csak elvétve s más formában. A nevelés sikerének biztosítása érdekében tehát az ifjúság katonai, nemzeti szellemben történő nevelését minél korábban kell elkezdni. Erre utalnak a lélektani ismereteink is. Ha elfogadjuk azt a megállapítást, hogy a gyermek és ifjú lelke hasonlatos a puha viaszlemezhez, amelyre a tapasztalás vési fel az elkövetkező évek során az ismereteket, úgy világos, hogy féltő gonddal ügyeljünk arra, hogy nehogy idegen, ellenőrizhetetlen, vagy kétes irások kerüljenek a lélek puha, érzékeny és fogékony viaszlemezére. A lélekben mindég az első benyomások ereje a legnagyobb és legmaradandóbb. A gyermek később is sokat tanul, új ismereteket szerez, ezek azonban többnyire már csak alárendelt szerephez juthatnak az elsődleges benyomásokkal szemben. Az a gyermek, akit környezete vallásos, istenfélő szellemben nevelt, még akkor sem fog ellenkező beállítódást fölvenni, ha élete későbbi folyamán környezete révén nagy lelkiváltságokon esne át.

Ma az ifjúság katonai szellemű nevelésének fellegvára a levanteintézmény, amely hatalmas szervezetével, katonai irányítás alatt, hivatott e súlyos, a nemzet jövőjére nagy horderejű feladatot megoldani. Kereteiben vallási és társadalmi különbség nélkül tömöríti össze a magyar ifjúságot, hogy a kiképzési évek alatt elsajátítsák mindazokat a honvédői és világnézetű ismereteket, amelyeknek birtokában sikerrel folytathatják majd tényleges katonai szolgálatukat. Az ifjak nemcsak fizikai tekintetben készülnek elő a komoly és nagy testi teherbíróképeséget feltételező tényleges katonai szolgálatra, hanem oktatásban részesülnek a korunkat,

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők
„Hungária“ rum- és likörgyár

SZOLNOK Sörgöncim: Borösztreicher. Telefon: 53

nemzetünket foglalkoztató nagy világnézetű kérdésekről. E miatt is szerencsés gondolat volt a levanteintézménybe a tanítói és nevelői kar széleskörű bekapcsolása, mert a felelőségteljes világnézetű oktatást és nevelést csakis, arra hivatott nevelők láthatják el.

Az előrebocsajtottak után vegyük röviden sorba és vizsgáljuk meg, hogy melyek azok a lelki és fizikai értékek, amelyek kifejlésével a levanteintézmény hatékonyan a honvédelem szolgálatában áll. Nyereség-e az ifjúságnak az egységesen történő katonai szellemű nevelés és hogyan hajtható az végre sikerrel, a honvédelmi törvény szellemének megfelelően?

Ha visszapillantunk a világháború körüli időkre s elgondolkozunk azon, hogyan következhetett be olyan rövid idő alatt a központi hatalmak katasztrófája, amikor katonáink valamennyi fronton mélyen bennállottak ellenséges területeken, nyugtalanul várjuk a feleletet erre az értelmetlennek tetsző kérdésre. A felelet pedig egyszerű: hiányzott a harc-tereken küzdő katonák és itthon maradt polgárok lelkéből azaz ellenállóképesség, amely alkalmassá tette volna őket arra, hogy elutasítsák maguktól az entente propagandáját, a felbérelt, háború ellen uszítók bomlasztó suttogóhadjárátát, amely ellen még nemrégiben is az államhatalomnak kellett föllépnie. A világnézetű tekintetben iskolázatlan tömeg, amely a bármilyen ferrásból származó híreket kritika nélkül átvehette, elvesztette józan ítélőképességét és csaknem a győzelem pillanatában dobta el kezéből a fegyvert. A háború elvesztését követő nyomorúságos idők aztán megtanítottak arra, hogy nem elég a győzelem kivívásához a fegyverek mennyisége, vagy a harcba induló katonák számbeli fölénye, mert ma a körülöttünk dúló háborúkban katonák alig találják magukat egymással szemtől-szemben. Korunk egyik legfélelmetesebb fegyverével kell szembenézniök, a propagandával, amely az ellenséges nép lelki, világnézetű, felfogásbeli egységét iparkodik megbontani, hogy a bomlás nyomában támadt zürzavart a maga javára használhassa fel. Ez a háború a röpcédulák ledobásával és az ellenség nyelvén beszélő rádióhírszolgálatlal kezdődik, mert egy nép lelki összhangjának megzavarása biztosabb győzelemmel kecsegtet minden katonai csapásnál. Ahol a propaganda elvégezte munkáját, ott a fegyverek már könnyen végeznek!

A levanteintézmény a zászlója alá sereglett fiatalságot magyar világnézetben akarja felnevelni. Magyar világnézet: mennyi tartalom lappang e két szó mögött. Jelenti mindenekelőtt a tudatú magyarságot, vagy magyarságtudatot. Beletartozásunkat abba a 12–13 milliós néptömbbe, amelynek elődeit 1000 évvel ezelőtt az első magyar fejedelem a hon-szerző Árpád, lovas vitézeivel idevezette a Kárpátok által övezett Duna-Tisza-medencébe. Nyugat kulturájának öreivé avatott bennünket földrajzi helyzetünk Kelet-Európa peremén. Egyedülálló, a saját erejére utalt nép lettünk, amely ellenséges népek gyűrűjében, fegyverben virrasztotta át az itt töltött ezer esztendő. A magyar világnézet a magyarság sajátos kulturáját is jelenti, amely minden más nép kulturájától elütő

színeket visel. Nemcsak tanultunk, de sok mindenben tanítói is voltunk Nyugatnak. Számos kultúrkinccsel, találmánnyal, tudóssal ajándékoztuk meg a világot. A magyar világnézettől átítatott lelkületben tudatosul sajátos, népi, nemzeti kulturánk s hordozói nemcsak a múlt dicsőséges fénye felé fordítják tekintetüket, de a jelen lehetőségeinek a birtokában a jövő magyar élet útjait építgetik. Nem tűri a nemzet éltetőerejét forgácsoló társadalmi és felekezeti villongásokat, hanem minden erejét és idejét a belső lelki egység megerősítésének szenteli. *A magyar világnézet tehát az egyén egész szellemi síkját meghatározó, világos és határozott állásfoglalás, amelynek előterében és középpontjában maga az egyetemes magyar nemzet áll.*

A magyar világnézet szellemi talaján növekvő levante ifjú lelkében a katonai erények kifejllesztése a nevelés legfőbb feladata. A katonai erények között első helyen áll a *bátorság, férfias jellem, harci szellem, az erkölcsi és vallásos élet követelményeivel egyező élet.* Mindezek kibontakoztatása és megerősítése beletartozik a levanteintézmény célrendszerébe.

(Folytatjuk.)

„A tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma.” (Széchenyi.)

Uj gondolatok az iskolán kívüli népművelés intenzívebbé tételére.

4.

Irta: Vágó Elemér.

a) *Hallod a lelkem!*

Gőgicsélő gyermek ül az édesanyja karján. Most tanul, most kezd beszélni. Gyöngé hangocskáján még nem mondja Isten nevét, de szörnyű *káromló szó* már könnyen fakad rajta... Így mondd!... — javítja egy nagyobb siheder. A *trágár dalok* sem ritkák. Érdekes, hogy nem népdalokat, hanem a városból hozott slágereket forgatják ki különben is érthetetlen szövegekből.

b) *Jönnek az idegenek.*

Hátzsákos, jókedvű turisták térnek be az egyik udvarra. Éhesek. Tejet, tojást, gyümölcsöt vesznek. Az ár azonban a fővárosi körül jár. Szégyen, egy félórával ezelőtt a piacon negyed annyiért sem kelt el. Ez az anyagiasság más téren is megnyilvánul. Tanúja vagyok, hogy a büszke magyar szolgálalelkűen tartja markát a legcsekélyebb szolgáltatásért. A

Bőröndöt, bördíszmüarut, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékarut és illatszert **nagy választékban, olcsó árban vásárolhat Szolnokon**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja

városból hazakerült cselédek felvilágosításai, az idegen vándorlók bőkezűsége felelősek terjedéséért. — Ebből sarjad majd a könnyű pénzszerzés vágya s a pénz értékének meg nem becsülése. Ennek éppen az ellenkezőjére kell nevelnünk, arra, hogy a *pénzért meg kell dolgozni.*

c) *Az idő pénz!*

A mezőgazdasági napszamosok és cselédek munkáját figyelem. — Bosszant a *munka üteme*. A végtelen lassúság feltűnő, mely kétszer is lassabb a magyar ember tempós munkavégzésénél. Minduntalan meg-meg állnak, beszélgetnek, s csak akkor serényebbek, ha az ispán közeledik. Nem szeretik ezek a munkát? Ugy hiszem, nincsenek tudatában annak, hogy nemzeti tökélet pazarolnak. A gyermekek is ott vannak, nézik. Így kapnak oktatást a jövőre.

d) *Az ígéret szép szó.*

Mindenkinek a maga dolga az előbbrevaló. Nem old fel azonban az adott szó kötése alól. A *szótartás* hiánya nagy jellembeli fogyatkozás. Ezen itt-ott neveléssel változtatni kell. Akár feledékenység, akár az előrelátás hiányos képessége, vagy közbejött akadály legyőzésére irányuló törekvés erélytelensége az oka, a megbízhatóság sajnos veszendőbe megy.

e) *A tulajdon szentség!*

A népnevelő döntse el, hogy a *kicsiny dolgokban* is érvényes-e ez a tétel? De ha nagy a csábítás; kevés a lelki erő; nincs kellő szülői szigor; nagy az önszeretet s az olvasott könyvek romboló hatása; kicsiny dolgokban nem emel komoly szót a lelkiismeret. Egy „kóbor csirke”, egy tojni átjáró tyúk, az útra kihajló napraforgó buga, egy-két cső kukorica, stb., stb., értékre nézve nem nagy apróságok, mind erre vallanak. A *talált tárgyak* önkéntes beszolgáltatása is hasonló elbírálás alá esik.

f) *Nem felejték!*

Jókedvű legényekből hamar kirobban az indulat. Egy rossz szó, még gondolatlan tett s a másik *bosszúra* szomjazva, éjszakákon át lappang a kapuk alatt meghúzódva. S míg a fiatalság így tesz igazságot, a megbántott családok apraja-nagyja életen át tartó *haragot tart* keserű konok-sággal. Így elégűlenek ki az elfojtott vad ösztönök. Nincs közlekedés és megbocsátás, mert gyöngé a jellem, a keresztényi hit.

g) *Egység, béke, összetartás.*

Legnagyobb feladataink egyike. A község lakossága több társadalmi csoportra tagozódva, szemben áll egymással. Külső jelét felszínes szemlélő észre sem veszi. Csak néha vet hullámot s tör ki nyílt összecsapásban. (Pl. összeházasodás, bálók.) Ebben nagyrésze van annak a gyanakvó *bizalmatlanságnak*, mellyel a község vezetőségének a kiegyenlítődés megvalósítására irányuló munkáját, törekvéseit fogadják. Nincs egy közös irányelv, közös cél, melynek akarása egységbe foglalná a lakosságot. Az önzés vezeti és tagolja szertehulló részekre, így az együttműködés előnyeinek beláttatása, s gyakorlati keresztülvitele igen erős akadályokba

színeket visel. Nemcsak tanultunk, de sok mindenben tanítói is voltunk Nyugatnak. Számos kultúrkinccsel, találmánnyal, tudással ajándékoztuk meg a világot. A magyar világnézettől átitatott lelkületben tudatosul sajátos, népi, nemzeti kulturánk s hordozói nemcsak a múlt dicsőséges fénye felé fordítják tekintetüket, de a jelen lehetőségeinek a birtokában a jövő magyar élet útjait építgetik. Nem tűri a nemzet éltetőerejét forgácsoló társadalmi és felekezeti villongásokat, hanem minden erejét és idejét a belső lelki egység megerősítésének szenteli. *A magyar világnézet tehát az egyén egész szellemi síkját meghatározó, világos és határozott állásfoglalás, amelynek előterében és középpontjában maga az egyetemes magyar nemzet áll.*

A magyar világnézet szellemi talaján növekvő levente ifjú lelkében a katonai erények kifejesztése a nevelés legfőbb feladata. A katonai erények között első helyen áll a *bátorság, férfias jellem, harci szellem, az erkölcsi és vallásos élet követelményeivel egyező élet.* Mindezek kibontakoztatása és megerősítése beletartozik a leventeintézmény célrendszerébe.

(Folytatjuk.)

„A tudományos emberfő mennyisége
a nemzet igazi hatalma.” (Széchenyi.)

Új gondolatok az iskolánkívüli népművelés intenzívebbé tételére.

4. Irta: Vágó Elemér.

a) Hallod a lelkem!

Gögcicselő gyermek ül az édesanyja karján. Most tanul, most kezd beszélni. Gyöngye hangocskáján még nem mondja Isten nevét, de szörnyű *káromló* szó már könnyen fakad rajta... Így mondd!... — javítja egy nagyobb siheder. A *trágár dalok* sem ritkák. Érdekes, hogy nem népdalokat, hanem a városból hozott slágereket forgatják ki különben is érthetetlen szövegekből.

b) Jönnék az idegenek.

Hátzsákos, jókedvű turisták térnek be az egyik udvarra. Éhesek. Tejet, tojást, gyümölcsöt vesznek. Az ár azonban a fővárosi körül jár. Szégyen, egy félórával ezelőtt a piacon negyed annyiért sem kelt el. Ez az anyagiasság más téren is megnyilvánul. Tanúja vagyok, hogy a büszke magyar szolgálalkien tartja markát a legcsekélyebb szolgáltatásért. A

Bőröndöt, bőrdíszműáru, gyermekkocsit,
fényképezőgépet, gramofont, játékarut és
illatszert **nagy választékban, olcsó
árban vásárolhat Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékoság” tagja

városból hazakerült cselédek felvilágosításai, az idegen vándorlók bőkezűsége felelősek terjedéséért. — Ebből sarjad majd a könnyű pénzszerzés vágya s a pénz értékének meg nem becsülése. Ennek éppen az ellenkezőjére kell nevelnünk, arra, hogy a *pénzért meg kell dolgozni.*

c) Az idő pénz!

A mezőgazdasági napszámosok és cselédek munkáját figyelem. — Bosszant a *munka üteme.* A végtelen lassúság feltűnő, mely kétszer is lassabb a magyar ember tempós munkavégzésénél. Minduntalan meg-meg állnak, beszélgetnek, s csak akkor serényebbek, ha az ispán közeledik. Nem szeretik ezek a munkát? Ugy hiszem, nincsenek tudatában annak, hogy nemzeti tőkét pazarolnak. A gyermekek is ott vannak, nézik. Így kapnak oktatást a jövőre.

d) Az ígéret szép szó.

Mindenkinek a maga dolga az előbbrevaló. Nem old fel azonban az adott szó kötése alól. A *szótartás* hiánya nagy jellembeli fogyatkozás. Ezen itt-ott neveléssel változtatni kell. Akár feledékenység, akár az előrelátás hiányos képessége, vagy közbejött akadály legyőzésére irányuló törekvés erélytelensége az oka, a megbízhatóság sajnos veszendőbe megy.

e) A tulajdon szentség!

A népnevelő döntse el, hogy a *kicsiny dolgokban* is érvényes-e ez a tétel? De ha nagy a csábítás; kevés a lelki erő; nincs kellő szülői szigor; nagy az önszeretet s az olvasott könyvek romboló hatása; kicsiny dolgokban nem emel komoly szót a lelkiismeret. Egy „kőbőr csirke”, egy tojni átjáró tyúk, az útra kihajló napraforgó buga, egy-két cső kukorica, stb., stb., értékre nézve nem nagy apróságok, mind erre vallanak. A *talált tárgyak* önkéntes beszolgáltatása is hasonló elbirálás alá esik.

f) Nem felejték!

Jókedvű legényekből hamar kirobban az indulat. Egy rossz szó, meggondolatlan tett s a másik *bosszúra* szomjazva, éjszakákon át lappang a kapuk alatt meghúzódva. S míg a fiatalság így tesz igazságot, a megbántott családok apraja-nagyja életen át tartó *haragot tart* keserű konoksággal. Így elégülnek ki az elfojtott vad ösztönök. Nincs közeledés és megbocsátás, mert gyöngye a jellem, a keresztényi hit.

g) Egység, béke, összetartás.

Legnagyobb feladataink egyike. A község lakossága több társadalmi csoportra tagozódva, szemben áll egymással. Külső jelét felszínes szemlélő észre sem veszi. Csak néha vet hullámot s tör ki nyílt összecsapásban. (Pl. összeházasodás, bálók.) Ebben nagyrésze van annak a gyanakvó *bizalmatlanságnak*, mellyel a község vezetőségének a kiegyenlítődés megvalósítására irányuló munkáját, törekvéseit fogadják. Nincs egy közös irányelv, közös cél, melynek akarása egységbe foglalná a lakosságot. Az önzés vezet és tagolja szertehulló részekre, így az együttműködés előnyeinek beláttatása, s gyakorlati keresztülvitele igen erős akadályokba

ütközik. Az összetartás szükségességét az anyagiakkal jobban ellátott, különben széttagoltságában is gondtalanul élő rétegnek semmi sem indokolja. Annak felismerése, hogy a társadalom tagjai egymásra vannak utalva s egymást kiegészítik, a *szociális gondolkodás hiánya*, vagy csekély volta miatt alig remélhető. A falu így egy kisebb társasághoz hasonlóan, magán viseli annak minden hibáját. Egységbe csak a közös veszély tömöríti őket. A közösség multjából vett hasonló összefogások tanulsága hasznos szolgálatot tesz a nevelés ügyének.

h) Elhiszem!

A magyar ember *lassú gondolkodáshoz* szokott. Ez a földművelő népek közös tulajdonsága. A földnek megvannak a maga törvényei, azokat siettetni nem lehet. Türelemesen ki kell várni a tavaszt, a szántásra, vetésre való időt, a növények lassú fejlődésébe sem lehet beleszólni. Meg kell ezért tanulni a várakozást, mert *az idő majd kiforog mindent*. De amilyen hasznos ez a tulajdonság az egyik oldalon, másfelől annál több visszaélésre ad alkalmat. Az *ígérgetők, egymásralicítalók* számítása ezen alapszik. Fellegjáró terveik könnyen utat találnak a szívekhez, s ideiglenesen *kritika nélkül elfogadtnak*. Csak lassan érlelődnek, s idővel lesznek nyilvánvalóvá, hogy ocsút vetettek. (Folyt. köv.)

A szappanfőzés új módja.

A M. Kir. Kereskedelem és Közlekedésügyi Miniszter Ur a 41.701/1940. K. K. M. számú rendeletével a M. Kir. Belügyminiszter Urral egyetértve a szappanfőzéshez használt lugkő árusítását október hó 1-ével megszüntette, mert ipari mérgeknek minősítette. E rendelettel megszűnik a lugkő által okozott halálos szerencsétlenségek nagy sorozata, mely részben gondatlanságból, részben tudatlanságból, részben pedig szándékoságból is állott elő. Ezer meg ezer apró gyermek pusztult el, vagy lett szerencsétlenné, azért, hogy a szappanfőzéshez használt lugkőoldatot gondatlanul szabadon hagyták a szülők és ezzel a véletlen halálos szerencsétlenségek száma megnövekedett. Mindig a már mozogni tudó, eleven életerős és önállóan tevékenykedni akaró gyermekek jártak szerencsétlenül, mivel ezek tudatlanságuk és kíváncsiságuk következtében estek áldozatul a mérgezéseknek. Ez a mérgezés rettenetes sok szenvedést okozott nemcsak a gondatlan szülőknek, hanem a szerencsétlen gyermekeknek is, mert a gyermekek hosszú és igen nehéz kinlódás után rendszerint éhenhaltak.

A lugkő mérgezettek második csoportjába tartoztak azok, — legtöbbször fiatal és önérzetes lányok — akik pillanatnyi elkeseredésből, vagy szerelmi bánat miatt lugkő oldatot ittak. Ezen véletlen vagy szándékos mérgezéseknek a száma tekintetében Magyarország a legelső helyek egyikét foglalja el és hiába voltak a lugkő forgalmát és kiszolgáltatását szabályozó rendelkezések, e mérgezés nem szűnt meg.

A fenti szám alatt kiadott miniszteri rendelet a lugkőnek — a szabad forgalomból kizárt mérgeknek — előállítását, kikészítését, készletben tartását és árusítását, valamint felhasználását szűk keretek közé korlátozta, amennyiben a lugkő árusítását a gyógyszer nagykereskedők és drogisták üzletkörébe utalja, és kereskedőnek is csak abban az esetben szabad lugkővet árusítani, ha erre a Kereskedelem és Közlekedésügyi Miniszter Ur a Belügyminiszter Urral egyetértve engedélyt ad. De élelmiszerek árusításával foglalkozó kereskedők lugkő árusítására engedélyt semmi körülmények között nem kaphatnak.

E rendelettel kapcsolatban fölmerült most a háztartások körében az a kérdés, hogy hogyan lehet értékesíteni az ugynevezett háztartási hulladékszirt, melyet eddig a lugkő segítségével a háztartások szappanná főztek ki.

A M. Kir. Országos Közegészségügyi Intézet a lugkőnélküli szappanfőzésre egy új eljárást dolgozott ki, mely a háziasszonyok enémű gondját hivatva lesz megszüntetni. E szappanfőzési eljárást már sok helyen kipróbálták és mindenütt a legteljesebb mértékben meg voltak elégedve vele.

A M. Kir. Országos Közegészségügyi Intézet azon előírását, hogy hogyan kell szappant főzni lugkő nélkül a következőkben adjuk:

Szappanfőzés lugkő nélkül.

Mérjük le mérlegben pontosan a szappanfőzésre szánt zsiradék súlyát, mert minden további munkánk ehhez fog igazodni, e nélkül a szappanfőzés nem sikerül.

Bevásárlás. Vásároljunk annyiszor 30 deka jóminőségű égetett meszet és annyiszor 42 deka ammoniákszódát, ahány kiló zsirából szappant akarunk főzni. Ha ammoniákszóda nem kapható, akkor helyette kristályszódát vehetünk. A kristályszódából 1 kiló 12 deka szükséges minden kiló zsiradékra, amelyet a szappanfőzésre akarunk felhasználni.

Előkészítés. Vegyünk elő egy elég nagy üstöt, amelyet mosásnál is szoktunk használni, az üst belsejét gondosan tisztítsuk ki, szódával suroljuk ki. Ha rézüstöt használunk, akkor különös gonddal kell megtisztítani a rézrozsától (grünspan) és úgy suroljuk ki, hogy fényes legyen. Az üst olyan nagy legyen, hogy a zsiradék minden kilogramjára legalább 6-7 liter víz férhessen bele.

Tip-Top
gyermekruha-
és fűző-szalon

SZOLNOK, Szapáry-utca 4-6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság.
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

Lugkőpótlék. Készítsük el a szappazlózó folyadékot a következőképpen: a kitisztított üstbe annyiszor öt liter vizet öntünk, ahány kiló zsírunk van. A vízbe beleszórjuk a megvett szódát és kavargatással feloldjuk. Közben az égetett meszet valamilyen tiszta edényben (bádgedény, vasfazék, esetleg fasajtár) megoldjuk óvatosan, vigyázva arra, hogy a szemünkbe ne freccsenjen. A mészt oltását úgy végezzük, hogy annyiszor egy deciliter vízzel lelocsoljuk, ahányszor 10 deka égetett kell a fenti számítás szerint felhasználnunk. (Vagyis ha 90 deka meszet fogunk elhasználni, akkor 9 deciliter vízzel.) Mikor a mészt megoltódik, forró lesz, gőzölg és porrá szétesik. Ezt a megoldott meszet azután óvatosan beleszórjuk az üstben levő szódás vízbe és az üstöt melegíteni kezdjük. Mikor az üstben lévő folyadék éppen forrni kezd vagyis kis buborékokat lök fel, akkor csendesesen, gyengébb tűz mellett folytatjuk a forralást még egy negyed óráig. Ezután a tüzet eloltjuk és az üstben keletkezett fehér port leülepedni, a folyadékot feltisztulni hagyjuk. Célszerű az ülepedés alatt az üstöt fedővel befedni, de ha nincs fedő, a befedés nem okvetlenül szükséges. Fontos az, hogy az üst tartalmát ne keverjük, ne rázzuk, hanem hagyjuk magára körülbelül egy óráig, vagy amíg a fehér por az üst fenekén összegyűlt és felette a folyadék teljesen tiszta marad.

Vége köv.

RAKOS ISTVÁN

Nemes szíve megszűnt dobogni. Lehajtott fővel, szomorú szívvel álltunk ravatala mellett. Mindnyájan, akik a nagy családhoz tartozunk, mélységes gyásszal gyászoljuk elhunytát. Elvesztése felett érzett gyászunk szól a melegszívű kartársnak, a kiváló pedagógushnak, a harcos, megalkuvásnélküli férfinak, a Vezérnek. Mert vezér volt, kivételes tehetséggel megáldott vezér. Egész élete a közér, a tanítóságé volt. Küzdött, harcolt, irt, szónokolt a tanítóság jövőjeért. Minden gondolata a megtépett ország népoktatásának és népoktatóinak javát szolgálta. Istenadta tehetségét a tanítóság, a tanügy szolgálatába állította. Fáradhatatlan volt. Egybefogta a szétszóródott erőket s legnehezebb időkben biztoskezü vezére volt a magyar tanítóság egyetemének.

Munkássága, annak eredményei mindnyájunk előtt ismertek. Maradandót alkotott. Neve aranybetűkkel van beírva a tanítóság történetébe. — Szeretettel és kegyelettel őrzi emlékét a nagy tanítócsalád minden egyes tagja.

Temetésén, mely Budapesten október 8-án volt, résztvett az ország tanítócsaládja, a kultuszminiszterium és sok társadalmi egyesület képviselői.

Az ország tanítócsaládja nevében *Berkényi Károly*, a nevével viselő Fiu-internátus nevében *Nagy Kálmán*, volt tantestülete nevében *Gubacs Károly* mondta búcsúztatót. A Tanítók Háza ifjúsága nevében *Végh Géza*, a Budapesti Tanítóegyesület nevében *Józsa Rezső* tartott búcsúbeszédet.

(K.)

Az állami tisztviselők fizetésrendezése.

A pénzügyminiszter a napokban beterjesztette a köztisztviselők illetményének csökkentésére vonatkozó javaslatot. A javaslat lényege, hogy a tisztviselők illetményének csökkenésére vonatkozó rendelet utolsó részét is hatályon kívül helyezi s így minden tisztviselő megkapja az 1927. évi 9000. M. E. rendeletben megállapított illetményeket.

Örvendetes, hogy a kormány a tisztviselőkre is gondolt végre. Azonban mintha kissé megkésett volna. Az európai háború folytán előállott áremelkedések folytán a tisztviselői kar nagyon nehéz helyzetben van. Ezen a 7—10 %-os fizetésemelés enyhít ugyan, de azt meg nem szünteti.

A kormány szociális gondolkodása és gondoskodása azonban reményt ad arra, hogy a tisztviselői kar hosszú évtizeden át türelemmel, megértéssel és fegyelmezetten türt, súlyos terhein továbbra is enyhíteni törekszik, s legalább visszaállítja a régi állapotot a lakásbéréknél is és visszaadja az elvett egy évet és megszünteti azt az igazságtalan és családeellenes rendelkezést, amely megfosztja a tanítónőt lakbérének 50 %-ától, ha véletlenül tisztviselőt választott férjül.

A fizetések a rendezés után a következőképpen alakulnak: A VII. fizetési osztályban 10%-kal emelkedik a fizetés s havi 400—365—330 P, a VIII. fiz. osztályban 10% az emelkedés s havi 290—270—255 P, IX. fiz. oszt. ban 9% az emelkedés, havi 230—215—200 P, a X. fiz. oszt. ban 7%, 160—152—144 P lesz. Akiknél a javulás nem éri el a 7%-ot, azokra nézve külön rendelkezés történik, hogy a 7%-ot elérjék.

A nyugdíjak a rendezés után átlag 4%-kal lesznek magasabbak. A leglényegesebb azonban a rendelkezésnek az a része, mely megszünteti a nyugdíjasok négy fajtáját, ami igazságtalan volt. Ez sok és állandó panaszra adott okot.

Megnyugvással és örömmel olvasta a tisztviselői kar, hogy a Ház a pénzügyminiszter ezen bejelentését és tervezetét általános örömmel és tapssal fogadta. Ezzel kifejezésre juttatták a tisztviselői kar iránt érzett megbecsülésüket és nehéz helyzete iránti megértésüket. Ez reményt nyújt arra, hogy további méltányos és jogos kívánalmaink teljesítésére is sor kerül.

IRODALOM

A „Magyar Tanítók Lexikona“ Bene Lajos szerkesztésében ez év decemberében második kiadásban jelenik meg, kiegészítve a legújabb törvények és rendeletek ismertetésével. A lexikon második kiadásának bolti ára 20 pengő lesz. Akik a művet a szerkesztőnél (Budapest VI. Hajós u. 25 szám, Radó nyomda.) 1940. nov. 20-ig előjegyzik 12 P-ért kaphatják meg s ezen összeget is havi 2 pengős részletekben fizethetik. A szerkesztő kéri azokat, akik a lexikon első kiadásában valami hiányosságot tapasztaltak, közölgjék vele, hogy azokat pótolja.

X. Egyetemes Tanítógyűlés.

A Magyar Tanítóegyesületek Egyetemes Szövetsége az alapszabályok 5. §-ában foglalt rendelkezések alapján s egyben a szövetség fennállásának ötvenedik évfordulója, valamint az Első egyetemes Tanítógyűlés összehívásának hetvenedik évfordulója alkalmából folyó évi november 16-án szombaton délelőtt fél 10 órakor, a pesti Vigadó nagytermében tartja a X. Egyetemes tanítógyűlést, amelynek napi- és ügyrendje a következő:

1. November 10–15. napjai között valamennyi országos tanítóegyesület koszorút helyez elhunyt nagy vezetőinek sírjára.

2. November 15-én, pénteken délelőtt egy kiküldött bizottság megkoszoruzza Eötvös József báró, Klebelsberg Kunó gróf szobrát és a hősi halált halt tanítóknak a Tanítók Ferenc József házában levő emléktábláját.

A nagygyűlés elnöksége a délutáni órákban fel fogja keresni Rill József, Péterffy Sándor, Lakits Vendel, Moussong Géza és Rákos István, sírját, kifejezést adva a nagy tanítóvezérek sírja előtt a magyar tanításág hálájának és kegyeletének.

3. November 16-án, szombaton reggel 8 órakor Istentisztelet a Belvárosi róm. katolikus, a Kálvin-téri református és a Deák-téri evangélikus templomban.

Délelőtt fél tíz órakor a X. Egyetemes Tanítógyűlés megnyitása a pesti Vigadó nagytermében.

Tárgysorozat:

1. Himnusz. Éneklik a jelenlevők. Orgonán kíséri: Radnay János áll. isk. felügyelő-igazgató.

2. Megnyitó: Berkényi Károly elnök.

3. A X. Egyetemes Tanítógyűlés hódoló távirata Magyarország Kormányzójához.

4. Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter ur felszólalása. A jubileumi emlékérmek átadása.

5. Ünnepi óda. Irta és előadja: Boross Sándor.

6. Visszapillantás ötven esztendőre: Sugár Béla főtítkárs.

7. A IX. Egyetemes Tanítógyűlés óta alkotott népiskolai vonatkozású törvények. Előadó: dr. Nagy Lajos ref. isk. felügyelő-igazgató (Karcag).

8. A népiskola továbbfejlesztésére és a tanításág erkölcsi felemelésére irányuló javaslatok. Előadó: Szőke Andor áll. isk. felügyelő-igazgató (Miskolc).

9. A tanításág életkérdései. Előadó: Szabó D. Béla róm. kat. isk. felügyelő-igazgató (Bácsalmás.)

10. Zárószó. Berkényi Károly elnök.

11. Szózat. Éneklik a jelenlevők. Orgonán kíséri: Radnay János áll. isk. felügyelő-igazgató.

Délután 1 órakor felvonulás a Hősök emlékművéhez. Beszédet mond és a koszorút elhelyezi Moldoványi Gábor áll. isk. felügyelő igazgató, a Szövetség alelnöke.

H I R E K

Nyugdíjazás. Módos Jenő szolnoki áll. el. iskolai igazgató, körzeti iskolafelügyelőt a vall. és közoktatásügyi miniszter saját kérésére nyugalomba helyezte. Fájdó érzéssel vettük a hirt, hogy ismét megfogytunk eggyel, hogy ismét kivált közülünk egy kedves kartársunk, egy kiváló, nagyképzetségű pedagógus.

Módos Jenő két évtizedet töltött Szolnokon szakadatlan és sokoldalú munkásságban. Ez idő alatt megtanultuk szeretni és becsülni. Ez a megbecsülés vármegyei viszonylatban is megnyilvánult iránta. Hosszu évek óta munkás alelnöke a Vármegyei Tanítóegyesületnek s mint járásköri elnök is értékes munkásságot fejtett ki.

Felettes hatóságai is nagyra értékelték Módos Jenő tudását és szorgalmát. Ennek elismerése volt igazgatói és iskolafelügyelői kinevezése. Ebben a munkakörben is egész ember volt, szeretettel nevelt, maradandót alkotott s becsületet szerzett a tanítói névnek.

Most, hogy megváltik közülünk, őszinte szeretettel kívánunk Neki sok-sok békés, nyugalmas évet, verőfényes, napsugaras őszt.

Kérjük, tartson meg bennünket emlékezetében. Mi mindenkor sze-

retettel gondolunk a Vele eltöltött munkás évekre s baráti melegséggel szorítjuk meg távozó kartársunk kezét.

Halálozás. Pethesné Tóthi Aranka szolnoki áll. tanítónő a f. é. október hó 15-én Budapesten hirtelen elhunyt.

Mély megdöbbenéssel vettük a hirt. Értékes és közszeretben álló tagja volt a szolnoki tanítói-nevelői munkásságával egy város lakossága, mint a szülők és felettes hatóságok, valamint a kartársai nagybecsülését és szeretetét érdemelte ki.

Október 19-én temették el szülővárosában, Turkevén a családi sírboltba. — Emlékét kegyelettel őrizzük.

Házasság. Császár Mária áll. tanítónő és dr. Rácz György ügyvéd házasságot kötöttek. Gratulálunk.

Választás. Jurán Mária jászszentandrásai kült. rk. tanítónő a belterületi, Kovács Rozália a jánoshidai közs. Menyhért János a jánoshidai-tótkéri közs. Ádám Géza a jászsalszentgyörgyi rk., Czako Emerencia a jászsalszentgyörgyi rk. iskolához választott meg tanítóvá.

FÉRFI-
SZÖVETET,
SELYMET

A **BRÜLL**

SZOLNOK
Takarékosság
Baross-utca 1

DIVATÜZLETBŐL

Áthelyezés. A vall.- és közoktatásügyi miniszter *Padányi Tibor* dr. tanügyi fogalmazót a pestvármegyei kir. tanfelügyelői hivatalhoz helyezte át. A nagyképzettségű, előzékeny és udvarias tanügyi tisztviselő rövid itteni működése alatt a tanítószág ügyes-bajos dolgai iránt mindig megértéssel és jóindulattal érdeklődéssel viseltetett. Távozását sajnáljuk, további működéséhez sikert kívánunk.

Megbízás. *Dárday* István a jászberényi—csikóstanyai, *Csernyi* Vilmos a karcagi-bócsai, *Ferenczy* József a tiszavárkony-szöllői, *Filvig* László jászkiséri, *Berencsy* Béla a karcagi-gergelydülői, *Bús* Károly a kunhegyesi-aranyosdülői, *Ember* István a kunmadarasi, *Benes* Ádám a kunhegyesi-kolbászdülői, *Szijj* László a mezőturi-tulahéki, *Szilágyi* Judit a rákóczipfalvai-ujtelepi áll. iskolához nyert gyakorlóéves beosztást.

Áthelyezés. *Gabó* Margit a rákóczipfalvai-ujtelepi áll. iskolától Nagytényre, *Poór* Gyula mezőturi-tulahéki áll. iskolától Fülöpszállásra, *Vajay* Józsefné a szolnoki belt. iskolától a szolnoki-ugari iskolához, *Vajay* Jolán a szolnoki-ugari iskolától Szolnok belt.-re, *Kátay* János a kunhegyesi-aranyosdülői áll. iskolától Soroksárra, *Horváth*

Győző a kunhegyesi-aranyostanyai II. sz. iskolától a kunhegyesi-győcsi áll. iskolához helyeztetett át.

Nyugtázások - Csekkszám:
Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Ált. Tanítóegyesület - Szolnok 57.480.

Előfizetés Népművelésre: vitéz *Bányai Kálmán* 6 P Szolnok, Közs. népiskola 6 P Fegyvernek, 2. Áll. Tanítóképző 3 P Jászberény, Tiszaparti áll. iskola 6 P Szolnok, Szilágyi Lajos 3 P Karcag, Tassybirtoki áll. iskola 6 P Mezőtúr, Községi iskola 6 P Derzstomaj.

Tagdíj címen: vitéz *Bányai Kálmán* 4 P Szolnok, Kelemenné *G. Irén* 4 P Fegyvernek 2., *Gerencsér Béla* 4 P Nagyrév, *Horváth Gyula* 2 P Szolnok.

Temetkezési díj címen: *Tóth József*, *Tóth Józsefné*, *Csatáry Lajos*, *Molnár Győző*, *Molnár Győzőné*, *Szakács Jánosné*, *Korda Julia*, *Bányainé N. Irén* 1 P 20 f — 1 P 20 f Mezőtúr.

Szerkesztői üzenetek: *Dr. T. B. Z.* Köszönettel vettük. A megígért dolgokat érdeklődéssel várjuk. *K. Gy. T.* Rövidesen sorra kerül. A papirnak csak az egyik oldalára írjon. A cikkek díjazására — sajnos — nincs anyagi erőnk. *V. J. A* jövő számban jön. Elnézésed kérem.

Rényi Dezső könyvnyomdája, Szolnok.

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadói áron:

Rényi Dezső

könyvesboltjában

Szolnok, Gorove-u. Áruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	26'—
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	26'—
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	1'20
Magyarország babérlombos címere, 34×51 cm.	—'50
Hiszekegy falikép 37×51 cm. nagyságban	—'60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	1'—
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	17'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	26'—
Magyar nemzeti zászló, középen magyar címerrel, 2 m. hosszú	29'—
Ugyanaz 3 méter hosszú	41'—
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	16'60
Ugyanaz 3 méter hosszú	25'—
Himnusz falitábla, kartonrahúzva	4'—

Bárhol hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

TARTALOM:

Kovács Gyula: Az ifjuság az újkor mesgyéjén.

Dr. Tóth B. Zoltán: Leventenevelés és honvédelem.

Vajay József: A kötelességtudás.

Vágó Elemér: Új gondolatok az iskolán kívüli népművelés intenzívebbé tételére.

—: A szappanfőzés új módja.

Egyesületi élet. Irodalom. Hírek. Nyugtázások.

RÉNYI DEZSŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
SZOLNOK.

XXXIII. ÉVF., 12. SZ. — 1940. DECEMBER HÓ.

RÉNYI DEZSŐ KÖNYVESBOLTJA

GOROVE-U. 15. SZOLNOK TELEFON 113.

Bárhol megjelent is-
kolai, szépirodalmi és
tudományos könyvek
a megjelenés időpont-
jában már kaphatók!

**Raktáron lévő és azonnal szállítható
elemi népiskolai vezérkönyvek:**

Quint—Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	I. o. 6'—
	II. o. 6'80
Drózdy : Beszéd- és értelemgyakorlat	III. o. 6'—
	IV. o. 7'80
Drózdy ; Helyesírás és nyelvi magyarázat	II. o. 3'20
	III. o. 4'50
	IV. o. 5'40
	V—VI. o. 7'—
Drózdy—Móra : A magyar fogalmazás tanítása	II—VI. o.
Drózdy : A földrajzitanítás vezérkönyve	IV. o. 8'—
Kaposy—Stolmár : Természettani és gazd. ismeretek	III—IV. o. 5'—
Bervaldszky—Tscheik : A rajzoktatás vezérkönyve	7'80
Szalatsy—Ferenczy : A történelem, polgári jogok	6'—
Jósvay—Schmidt : Az éneklés tanítása	5'60
Óveges : Vezérkönyv a „Betűvetés” ABC-hez	2'—
Straub—Vadász : Vezérkönyv a számolás és mérés tanításához	I—II o. 2'80
	III—IV. o. 2'80
	V—VI. o. 2'60
	3'—
Tirpák : Az elemi népoktatás vezérkönyve	à 1'—
Tirpák : Beszélő rajzok I., II., III., IV.	
Kókai : Vezérkönyv a helyesírás és nyelvi magyarázatokhoz I—II—III. o. egykötetben	2'—

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A vármegyei tanítóegyesület, a kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye.

Laptulajdonos
Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Ált.
Tanítóegyesület.

Felolvas szerkesztő: KIRÁLDI KÁROLY
Felolvas kiadó: CSIKY ERNŐ

Előfizetési díjak és rekláméledek
Csiky Ernő egyes. pénztárosához,
a lap szellemi részére vonatkozó
közlemények a szerkesztőség
elmére Szolnok újjáírási irodák
küldendők.

Évi előfizetés 6 pengő

Megjelenik havonként.

Kéziratokat nem adunk vissza

Az ifjuság az újkor mesgyéjén!

(Írta: Kovács Gyula Törökszentmiklós.)

A mai kor mesgyéjére nem térhet rá egy nemzet, amíg ifjuságával, népe friss hajtásával nem jött tisztába. A nemzetnek meg kell ismernie a frontra indulókat, különben ingadozóvá tenné a belső bizonytalanság: hátha derékbaroppan az új lendület, hátha önmagába omlik vissza a feldagadó élethullám. Ez a fullánkös rém elvonná a nemzet önbizalmát, megrabolná hitét. Megakasztana minden lendületet.

Most új mesgye vonalát sejdíti a magyarság, sőt egyre öntudatosabbán hirdeti is az újjászületést, az új elhivatás felismerését. Természetes tehát, hogy valósággal lelkiismeretvizsgálat kezdődik a magyarság lélek-egyetemében, s felvetődik, kirobban az aggódo, de aggodásában is reménykedő kérdés: ott van-e már az ősi fa kívül megviselt fészoló kérge alatt az új takaró, zsendülnek-e fenn a friss csucslevelek?

Az életnek ideleln a földön csak egy hordozója van, lelkes irányító hordozója: maga az ember. A történelem, az emberiség történelme. S az emberközösségnek eloszlása, életkerete, kölcsönös viszonya és önmagához méltó, igazságos volta is az ember egyéni műve. Az örök emberé, aki ma egy hihetetlen anyagi és szellemi felkészültség korában szemmel láthatólag beteg. Önmagát megtagadva le akar rombolni olyan korlátokat amelyekhez pedig léte van kapcsolva, s meg akar szüntetni az önzés lázában olyan kölcsönösségi törvényeket, amelyeken pedig a nagy közösségek élete egyedül épülhet fel.

A magyarság értékes, nagymultú s még sokra hivatott tagja az emberiségnek. De a magyarság is viseli egyéni sorsa keresztjét és a kereszt mellett nyögi az általános világlajosságként fellépő bajokat. A magyarság öntudatában az újjáéledés gondolatát az egyetemes emberi bajoknál is égbekiáltóbb, egyéni tragédia érlelte ki. Büszke, néma daccal viselt megaláztatására már felfigyelt a világ, s tanulhat is tőlünk türelmet és önuralmat. Ámde éreztük, sejtettük, hogy ez a némaság csak

bevezetőnek jó, később, — mint tettük, — szóval és tettel küzdeni és fáradni kell érte.

Korunk a tettért, a cselekvésért, a nagy egyéniségek nagy teljesítményeiért lelkesedik. Megint lelkesedünk a hősökért, a szárnyrakelt és a száguldó emberért, mint egykor a kard forgatóiért. Az egyéniségnek egészen új eszménye bontakozik ki, és a nemzet-egyénségek felülkerekedése, egészséges, eleven ereje vezeti már ma a világ életét. Nézzük csak Mussolini Itáliáját. Magyarország is ezen az uton indult el: az ezeréves elhiva'ottságát szolgálni akaró, jogait és igazságát el nem kótyavetyélő nemzeti egyéniség kialakulásának útján. Ezért is akarják a vezetők ismerni az ország ifjúságát.

Mindenki jól tudja, hogy a mai ifjúság bölcsődala ágyutüz volt. Ezt az ifjúságot nyomasztotta a legleverőbben a háboru utáni satnya, fáradt világ romboló irányzata. Ez az ifjúság a hazaszeretetet mint irredenta törekvést ismerte meg, és szívta vérébe. Ez az új, sajátos lelkialkatu nemzedék, ez az ifjúság egy csonka hazában tanulta meg az ősi örökség fogalmát, képzeletével járhatta csak be apái földjét. Vajjon mi más lett volna ebben az ifjúságban az első vágy, az első aktív gondolat, mint minden elvesztett érték viszaszerzése, mint a felborított egyensúly helyreállítása.

A lelkek készsége, hajlama sokfelé irányulhat az egyéni sors körein belül, de végső célkitűzése és erő kifejtése ilyen adott lelkiség esetén csak egyfelé irányulhat: a nagy magyar ujjaszületés munkája felé. Ha ez a gondolkör öntudatosá érik ifjúságunkban, — s igenis érik, — nem kell attól tartanunk, hogy nem tudjuk egy pontra irányítani a kibontakozó erőket. Valószínűleg csak meg az összetartás egy belső, lelki azonosság alapon kidolgozásával, — s ez a lelki egyezés majd összefogja a szét hulló erőket a nagy célban! Igen, egyesüljünk egyetlen forró lángban! Legyünk a nemzet öntudatában eleven, biztató tűz, amely eléget mindent, ami csak papír és ércce olvaszt mindent, ami természetes jog és igazság.

Magyarországnak első helyen kellett harcolni a kor betegségei ellen. Nemcsak önmagunkért, nemcsak megerősödésünkért kellett a revízió, hanem azért is, hogy megizmosodva újra szolgáljuk évszázados elhivatottságunkat Kelet és Nyugat felé. A megcsufolt, elgyengült örök emberi életformák és igazságok kiengesztelésében így nekünk is részünk lesz, noha évszázadokon át eleget harcoltunk és szenvedtünk már jóformán elismerés nélkül ezekért a nagy ideálokért. De ilyen belső eszményi cél-

ÖSZTREICHER LIPÓT ÉS FIA NÁNDOR

bortermelők, bornagykereskedők
„Hungária“ rum- és likörgyár

SZOLNOK Sörgöncim: **Borösztreicher.** Telefon: 53

kitűzés mélyíti el igazán, multunkhoz méltó módon mostani megújodásunkat. S ha mi, a magyar ifjúság, szintén belevisszük e munkába minden erőnkét képességünket, hitünket, valóban méltó folytatói leszünk a legnagyobb célokra néző indulásnak. Valóban alapot tudunk adni dolgozó nemzetünk nagy utakra készülő öntudata számára; biztos jövőt, derekas folytatást ígérő alapot.

Leventenevelés és honvédelem.

(A leventeiifjúság világnézetű nevelése.)

Irla: dr. Tóth B. Zoltán áll. tanítóképző-intézeti tanár. 2

A mindennapi élet kenyérküzdelme sok hajlékonyságot és megalkuvást követel a dolgozó embertől. Aki erre képtelen, háttérbe szorul társaival szemben. Sokan azonban az alkalmazkodó viselkedést összecserélik a jellemtelen viselkedéssel és jellemtelen cselekedetüket szeretik simulékony, alkalmazkodó, tehát dicséretreméltó viselkedésnek minősíteni. Az alkalmazkodás, ha magasabb cél érdekében történik (pl. a közös együttműködés zavartalanságának biztosítása) s nem érinti súlyosan az egyén elvi, világnézetű állásfoglalását, nem minősíthető jellemhibának, sőt elismerést érdemel az áldozat, amelyet az egyén magasabb cél érdekében hoz. Az ezzel ellenkező alkalmazkodás, amely bizonyos előnyökért feladja hitet, meggyőződést, állásfoglalást, s a nyújtott előnyök arányában változtatható, — jellemtelen, elítélendő viselkedés. A jellem fő ismertetőjegye éppen a szilárdság (konokság nélkül), az erkölcsi szabályokkal összhangban álló következetesség. A jellemes ember meggyőződés nélkül nem tántorítható el s felfogásának ismeretében, adott helyzetben mások is következtethetnek jövőbeli viselkedésére. A jellemes ember nem habozik véleményét nyilvánítani a dolgokról, ha tudja, hogy ezzel embertársainak javára van. Ellenben, ha a közösség érdeke úgy kívánja, hogy véleményét ne nyilvánítsa, hajlandó zúgolódás nélkül azt magának megtartani, hogy az összhangot és egységes állásfoglalást ezzel meg ne zavarja.

A leventeiifjúság jellemnevelése komoly feladatokat ró az oktatói karra, mert ez az ifjúság éppen a jellemkialakulás korszakában él, amikor forrongó, egyensúlytkereső éne mindenre érzékenyen hat vissza. Ennek a nagy lelkiválságnak az idején mind határozottabb alakban bontakozik ki az ifjúság jelleme. Oktatója gondolkodásmódja rávésődik a lelkére, a dolgokkal, eseményekkel szembeni állásfoglalását magáévá teszi, cselekvései pedig irányt mutatóvá lesznek számára. A vallás-erkölcsi érzületet, hazafias szellemet, értékek tiszteletét sugárzó egyéniségű oktató a leventeiifjak lelkében is hasonló érzületet gyökereztet meg. Akikből azonban hiányoznak ezek az értékes tulajdonságok, hihetetlen rombolást véhetnek végbe a nevelésükre bizott ifjúság lelkében.

A harci, katonás szellemű nevelést már az ifjúkorban meg kell kez-

deni. Alkalmasok erre a *harci-játékok*, vagy olyan *gyakorlatok*, amelyek az ifjúság robbanó és levezetésre váró erőit foglalkoztatják. A *boxolás* jelentősége nálunk még nem talált elég értékelésre, pedig az egyéni küzdőképesség, bátor szembenézés a veszélyekkel, a fájdalmak elviselése, egyetlen sportágban sem annyira nyilvánuló, mint épen a boxolásnál. Nemcsak a test ellenállóképességét neveli, hanem ugyanakkor fokozza az egyén önerejébe vetett bizalmat s nagymértékben fejleszti az egyéni önértéktudatot (önbizalmat) is. E kiváló sportág hathatósabb felkarolása a jövő egyik feladatai közé tartozik!

Erőteljesebben lehetne kiaknázni az énekekben rejlő nagy nevelői értékeket is. A hazafias érzület erősítésének kiváló eszközei a *harci indulók*, *katona dalok*, amelyek megkedveltetik az ifjúság előtt a tábori életet. A levente ének- és zenekarok épen ezért csak akkor töltik be hivatásukat maradéktalanul, ha az ifjúság minél több tagját (kivétel természetesen a rosszhallásúak) foglalkoztatják. Különösen az iskolába már nem járó leventékkel kell megkedveltetni az éneket, zenét. Nem is sejtjük, milyen átalakító hatással van a zene az ifjú lelkére. Amellett, hogy erősíti a közösség iránti kapcsolatait, felismeri a közös erővel végzett munka előnyeit, szépségét, megtanul engedelmeskedni a föléje rendelt vezetőnek (karmesternek). Az énekkarban való nyilvános szereplések pedig önbizalmat erősítenek s minden elkövet, hogy érdemes tagjává legyen a számára sok értéket, előnyt jelentő közösségnek. Az ifjú azzal rója le háláját vezetője iránt, hogy fokozott mértékben teljesíti annak kívánságát, tartózkodik olyan cselekedetektől, amellyel énekkarát kedvezőtlen színben tüntetné fel. A kar vezetője pedig ha jó pedagógus, sikerrel veheti kezébe az ifjúság nevelésének ügyét is.

A gyermek- és ifjúkorban (10–18 éves kor) erőteljesen működik az *utánzás ösztöne*. Hiszen a beszédet, illemt, társadalmi szokásokat, a járást, evést stb. mind utánzás útján sajátítjuk el. Az erkölcsi élet területén uralkodó szokásokat is utánzás, gyakorlás útján tesszük magunkévá. Az utánzás alapjául többnyire valami mintakép, *példa* szolgál, amelyet cselekvéseink mértékének tekintünk. Ha a példa rossz s nincs, ami kellőképpen ellensúlyozza, rosszak lesznek a cselekvések is, amelyek a példa hatására keletkeznek. *Az ifjúság előtt a szülők és nevelők példája lebeg s ösztönzi őket hasonló cselekedetek végrehajtására.* A leventeoktató, különösen kisebb helyen (falu, kisváros) szinte üvegbura alatt él, s úgy magán-, mint közéleti szereplése az ifjúság szeme előtt zajlik le. Ha fedhetetlen életű s cselekvései nem állanak ellentétben azokkal az eszmékkel, amelyeknek a foglalkozások idején hirdetője, úgy erkölcsi komolysága az ifjúság szeme előtt mint követendő példa fog lebegni. Ellenben ha észreveszik, hogy elméleti állásfoglalásával szemben a gyakorlati élet területén másképen mozog, bekövetkezik az *elvi és gyakorlati sík kettéválása*. Az ilyen oktató munkája nyomán nem fakadhat siker.

A leventeintézmény csakis oktatóinak személyén keresztül válhat a

honvédelmi képzés előiskolájává. *Minden részletében tervszerűség, komoly felelősségérzet, az ifjúság szeretete, fajtánk iránti nagybecsülés és alapos felkészültség az ismeretek nyújtásában, jellemezzék a foglalkozásokat.* — A leventeoktató szeme előtt mindig ott lebegjen az eszményi katona, aki nemcsak izmait, érzékszerveit készítette elő a jövő nagy feladatok megoldását váró küzdelmekre, hanem ugyanakkor erős és tántoríthatatlan világnézeti, erkölcsi nevelést is kapott. *Az erkölcsi és fizikai erők összehangzatos fejlesztése és kibontakozása az egyetlen biztosítéka annak, hogy az ifjúságnak a leventeintézmény kereteiben történő nevelése helyes utakon haladjon!*

A kötelességtudás.

Irta: *vajai Vajay József.*

Az ember boldogulása, vagy lemaradása, — a mai, lázasan siető világban azon fordul meg, hogy hogyan tud megfelelni életfeladatának azoñ a helyen, ahová a sors állította és hogyan tud ott a környezetéhez alkalmazkodni?

A boldogulás, a siker titka tehát ebben a két szóban van adva: kötelességtudás, alkalmazkodás!

A torzonborz szakállú ősemler gallyakból épít kunyhószerű fészket, a fák lombkoronája között, hogy családját a ragadozó vadaktól s az időjárás viszontagságaitól megoltalmazhassa. Mert ösztönszerűen érzi, hogy ez neki kötelessége!

Szinte látom, amint — nehéz husángjával a kezében — vadászatra indul. Látom, mint viv élet-halálharcot az állatokkal, hogy azok húsát és bőrét családja részére megszerezhesse: a húst táplálékul, a bőrt takarónak! Tudvalevőleg igen sokat szenvedtek a hidegtől. Ezerszer is kockára tette az életét családjáért, mert érezte, hogy ez kötelessége!

Kezdetben természetesen nem ismerték a tüzet. Élénken is tudjuk képzelni, hogy hogyan ismerték azt meg!?

Bunkójával a kezében, az ősemler vadászatra indult. Lapangó lépésekkel bujkálva haladt előre a lombok között. Egyszerre csak elborult fölötte az ég és rettenetes égiháború tört ki. Zuhogva ömlik az eső és tőle tőle jobbra-balra fülsiketítő csattanással csapnak le a cikázó villámok. Ősünk víztől csapzottan, fázva, félve és remegve húzódik meg a lombok sűrűjében és minden izében reszketve lesi a lecsapó villámokat.

Egyszer csak a villám a vele szemben álló kiszáradt fába csap. A fa égni kezd, koronája a földre zuhan. Ősünk izgatott kíváncsisággal lesi, nézi a letört száraz, gallyakon végigszaladó fényes piros valamit s közben érzi az átázott bundáján az igen jóleső meleget, mely abból a lobogva szökdecselő, piros valamiből árad feléje. A vihar közben elvonult. Közlebb megy az égő fához. A jóleső meleget fokozottabban érzi. Meg akarja

fogni azt a pirosan lobogó valamit, de ijedten kapja vissza a kezét, mert megégette! Végre észrevesz egy kicsiny, külön esett gallyat, melynek csak az egyik vége: olyan piros!

Felkapja, hazaszalad vele a barlangjába s ott az égő gallyat a fekhelyül szolgáló száraz lombcsomóra dobja s kíváncsian nézi az egész család a kigyózó piros csodát. A száraz levéltömeg azonban csakhamar szintén lángra gyullad s égni kezd. Ebből megérti az ősember, hogy az a piros valami minden száraz anyagra átmegy, folytonosan árasztva azt a jóleső, kellemes meleget! Nosza, hordják tehát a száraz gallyakat valamennyien s őrzik félve, gondosan azt a „pirosat“, nehogy megsötétedjen, hogy ki ne aludjék!

De, mert a családfőnek élelembeszerzés végett a mindennapi vadászútra kell mennie, a piros csoda gondozását rábizza a legidősebb fiára. A fiú tudatában van a rábizott feladat nagy fontosságának s lelkiismeretesen teljesíti kötelességét. Mert most már neki is van kötelessége! Ha ki engedné aludni a tüzet, bizonyára az életével fizetne hanyagságáért!

A családtagok számának szaporodásával, a családfőnek egyre több és több élelmiszert kellett beszereznie, vele kellett menni az idősebb fiuknak is, hogy a vadászatban segítségére legyenek! Az otthon-maradottak közül mindegyiknek ki volt szabva a munkája s kötelességét a család érdekében a legjobb tudása szerint, lelkiismeretesen el kellett végeznie!

Tehát már az ősembernek s családja minden tagjának voltak kötelességei, melyeket pontosan el kellett végezni, csak akkor részesülhetett ő is a családtagok részére kijáró élelemben, védelemben s egyéb jótéteményekben!

Hol vagyunk ma már mindezekről! Az emberiség kulturális fejlődése és művelődése folytán a munkamegosztás a lehető legökéletesebb mértékig fokozódott. Ezer és ezerféle munkában látjuk az embert, a férfit, a nőt, sőt a gyermekeket is s valamennyitől elvárják, hogy a rájuk bízott munkát a legjobb tudásuk szerint végezzék el! Ki van mondva nyíltan, hogy: aki nem dolgozik, az ne is egyék!

Van tehát mindenkinek életfeladata, kötelessége, melyet az egész emberiség fejlődése érdekében lelkiismeretesen teljesíteni kell!

Minden állás, minden munka szükséges és fontos az emberiség érdekében, a népek uralkodójától kezdve, le a legutolsó utcaprőig, vagy csatornatisztogatóig! És minden munka tiszteletreméltó, ha azt lelkiismeretes szorgalommal, becsületes odaadással végzi el az illető!

Bőröndöt, bőrdíszműút, gyermekkocsit, fényképezőgépet, gramofont, játékárut és illatszert **nagy választékban, olcsó árban vásárolhat Szolnokon a**

Vidor Üzletházban

Telefon 301.

„Takarékosság” tagja

A lelkiismeretes, becsületes munkást, kivált, ha egyébként is alkalmazkodó ember, munkaadója rendszerint megbecsüli és igyekszik megélni életét biztosítani.

A háboru alatt, amikor: ... mind elvitték a legények elejét (sőt a közepét s a végét is), igen sok példáját láthattuk s élvezhettük a kötelességteljesítés paródiájának. A harctérre vonult férfiak helyébe: irodákban, hivatalokban, férfiak hiányában többnyire nőket alkalmaztak. Volt is izgalom, hisztériás idegroham, toalett- és frizuraigazgatás, kedélyes diskurálás, mialatt mi félnapokon át, hóban, fagyban, vagy agyfelforráló nyári melegben sort álltunk ajtajuk, vagy ablakjuk előtt!

Készséggel megállapítom egyébként, hogy azok a férfiak, akikről a nóta úgy emlékszik meg: „maradt itthon kettő-három... gyöngyvirág” (?) a legtöbb esetben hasonlóan végezték kötelességeiket!

De meg kell jegyezmem az igazság kedvéért, hogy lelkiismeretlen emberek, akik csak immel-ámmal, idegeskedve, ingerülten végezték s csak részben, kötelességeiket, nemcsak a háboru alatt voltak! Vannak ilyenek ma is és voltak már a háboru előtt is!

De lássuk hát, mik a mi kötelességeink! — melyeket minden körülmények között el kell végeznünk? — Kötelességeink vannak:

- 1.) saját magunkkal szemben,
- 2.) családukkal szemben,
- 3.) községünkkel szemben — és
- 4.) hazánkkal szemben!

Vegyük sorra ezeket — és nézzünk a szemébe a saját magunkkal szemben tartozó kötelességeinknek!

1.) Testünket tartozunk bajtól, veszedelemtől, sérüléstől megóvni, a lehetőségig jól táplálni, tisztán és jó erőben, épségben tartani, hogy a ráháruló kötelességeket megbirja s azok súlya alatt össze ne roszakjon!

Erről a pontról nem merek bővebben beszélni, mert könnyen azt mondhatná valaki, hogy igen szívesen megfogadja a tanácsomat, csak adjam meg hozzá az anyagi lehetőséget! Ez azonban — sajnos — nekem sem áll módomban!

De én nemcsak a halandó test vagyok! Van nekem halhatatlan lelke!

A lelkünknek is megvannak a maga igényei, tehát vele szemben is vannak kötelességeink! Amint a testünket sporttal, tornával ügyesítjük, erősítjük, úgy fejlesszük, csiszoljuk s szelidítjük a lelkünket is! Tegyük napról napra gyengédebbé és töltsük meg érző, meleg szeretettel, minden szenvedő teremtménytársunk, ember, állat és növény iránt!

Az önmagunkkal szemben fennálló kötelességeink, első tekintetre könnyű semmiségeknak tűnnek föl. De én nemcsak ezeknek a végighallgatását, vagy elolvasását javaslom, hanem azt, hogy ezeknek a gyakorlásához tessék hozzáfogni, nem is holnap, hanem még ma! Akkor fogják látni, hogy végiggondolni könnyebb, mint megcsinálni!

2.) Családunkkal szemben hasonlóképen: testi és lelki kötelességeink vannak!

Gondoskodnunk kell családunk élelmezéséről, ruházatáról, lakásáról, biztonságáról, védelméről. Gondoskodnunk kell gyermekeink megfelelő nevelése és taníttatásáról!

Gondoskodnunk kell arról, hogy családunkban állandóan béke, nyugalom és egyetértés uralkodjék. Szellemi légkörünket az Isten szeretete hassa át. Nem beszélek az Isten félelméről, mert az én felfogásom szerint az Istent szeretnünk kell, nem pedig félnünk Tőle! Akitől félünk, azt nem szerethetjük igazán! Annak a parancsait nem önként, nem szabadakarattunkból teljesítjük, hanem félelemből, mintegy terror hatása alatt!

A családfőnek, az apának gyermekei előtt mindenkor és minden tekintetben mintaképül kell szolgálnia, mert a gyermekei önkéntelenül is utánozzák! Különösen áll ez a nagyszülőkkel való bánásmódot illetően.

Ahogy a szülők viselkednek a nagyszülőkkel szemben, ugyanúgy fognak egykor övelük szemben viselkedni a gyermekeik!

Újabban az idevonatkozó isteni parancsolat szövegét megrövidítik. Ma a negyedik parancsolat így hangzik: „Atyádat és anyádat tiszteljed!” Elhagyják mellőle a folytatást, amely pedig súlyt és tartalmat ad az egész parancsnak „... hogy hosszú életű lehess a földön, melyet a te Urad, Istened ad tenéked!” Egy parancsolathoz sincs hozzászöve a jutalom, vagy a büntetésígéret, csupán ennél az egynél! Már pedig, ha az Úr ezt a parancsát annyira fontosnak találja, hogy ennél — kivételesen — a vele járó jutalmat is megmondja, úgy bizonyára nem ok nélkül tette azt, hanem azért, mivel szükségesnek látta! És ha erre az ígéretre szükség volt a multban, úgy fokozottabban van szükség rá ma, mert az emberiség nem javult, nem emelkedett, hanem süllyedt!

A hosszú életre vonatkozó isteni ígéret talán megragadja s megindítja a szülők szívét, hogy az ő szüleikkel szemben tisztelettel, gyengéd szeretettel viselkedjenek! Hogy az isteni ígéret komoly és valóra lesz váltva, ahoz a kétségnek még csak az árnyéka sem férhet!

Tehát e tekintetben is igen fontos tényezők a példaadás és a szoktatás!

Amilyen szívesen, amilyen kedéllyel, és amilyen lelkiismeretesen végzi az apa a munkáját, vagy tölti be hivatalát, ugyanolyan módon fogja azt végezni a fia is.

Ha a szülők nem imádkoznak, templomba nem járnak, ha a szegényt a koldúst segítség nélkül, gorombán elkergetik, esetleg szitkozódznak, káromkodnak, ocsmány beszédet folytatnak: gyermekeik majdan ugyanúgy fognak viselkedni és pedig mindegyik tekintetben fokozottabb mértékben!

Óriási felelősség nehezedik a szülők vállára! Esetleg késő vénségükben azt látják, hogy gyermekeik szerencsétlenek, az életben nem boldogulhatnak! Felébred bennük a lelkiismeret szava s későn látják be helytelen nevelésük káros következményeit, amikor már nem segíthetnek a bajon!

3.) Vannak kötelességeink községünkkel, városunkkal s ennek társadalmával szemben is.

A község, a város nem más, mint több családna az összetömörülése egy nagyobb családdá, abból a célból, hogy az egyesületben levő erői kihasználva, közösen gondoskodjanak biztonságukról, védelmükről, egészségükről, útjaikról s általában a jólétük körébe tartozó kisebb nagyobb szükségleteikről! A község feje a bíró, vagy polgármester, aki mint a közösség feje, a családfőnek kijáró tiszteletre, megbecsülésre tarthat igényt! A községben lakó családok, mint a kis családokban a testvérek, egymást tisztelni, megbecsülei tartoznak s a községnek közmunkát végeznek és adót fizetnek! Jog nincsen kötelesség nélkül! Aki kötelességet nem akar teljesíteni, az nem igényelhet jogokat sem! Mert semmiből semmi sem lesz! Semmiből a legjobb bíró s a legbölcsebb polgármester sem csinálhat semmit. Nálunk ezt úgy szokták mondani: Úres konyhának bolond a gazdasszonya!

Szíves készséggel kell tehát teljesítenünk községünkkel szemben is kötelességünket! Ne várjuk azt, hogy ezzel szemben mindegyikünknek külön dobozban, selyempapirosba csomagolva hozzanak egy adag „közbiztonságot”, pl. egy rendőrfüzet, vagy tűzoltó létrafokot, — sem egy porció közegészséget, mondjuk pl. egy orvos kisujját, fogadjuk el azt a megnyugtató tudatot, hogy örködnék felettünk. Örködnék életünk, egészségünk, vagyonunk, békénk és nyugalomunk felett.

Ahogy kötelességünket teljesítjük, ahogyan embertársainkat megbecsüljük, úgy várjuk mi is, embertársaink megbecsülését!

4.) Kötelességeink vannak — végül — hazánkkal szemben is! Ha bármelyik gazda tanyájára tolvajok törnek be s lovait, vagy disznóit akarják elvinni: bizony vasvillára, fejszére kap a gazda és amíg él, amíg mozogni bír: védelmezi kis vagyonszáját. A mi hazánk tizmillió kis magyar családból összetömörült, nagy magyar család. Ennek a fején jelenleg a Kormányzó Úr Ófőméltósága.

Ha valaki bárhol is bármelyik oldalról ránk akar rontani, el akar rabolni valamit tőlünk: csak természetes, hogy segítségére megyünk a bajban levő nagy családnak. Hiszen azért tartozunk össze, hogy segítsük egymást.

Hogy mi a haza? Azt nem lehet ma csak úgy hideg szívvél röviden megmondani. A háboru alatt tizennégy hónapi távollét után kaptunk néhány heti szabadságot. Amikor vonatunk a magyar határra érve megállt: nagy, erős, keményszívű emberek, leszálltak a vonatról, leérdeltek a sáros, olajos kavicsra és sirva, zokogva megcsókolták a magyar földet, a magyar haza földjét, amelytől oly hosszú időn át voltak kénytelenek távol élni, a háboru vérzivatarjaiban. — amelyen otthonuk, édesanyjuk, — esetleg feleségük s gyermekeik élnek és minden este könnyek közt imádkoztak a távolban harcoló édesapáért.

Ezt az érzést itthon nem lehet érezni. Ezt csak hosszú, nehéz viszonyok közt való távollét után érzi az ember.

Ez a föld a mi hazánk. Mindennél drágább nekünk. Ezt meg kell védelmezni mindenki ellenében, minden eszközzel, minden áron. Ezért semmi áldozat nem sok. Az elszakított részeket vissza kell szerezni, ha azt akarjuk, hogy a Trianonból ránszakadt inség, nyomor, koldusszegénység elvonuljon végleg a fejünk felől. „Ha . . . még egyszer hi a haza mindnyájunknak el kell menni.” Mert ez saját magunkkal, családjainkkal és hazánkkal szemben kötelességünk.

Gyermekeink a mi példánkon tanuljanak lelkesedni és kötelességeiket, azon a ponton, ahova a sorsuk állítja őket, mindhalálig hiven teljesíteni.

Igy mondhatjuk el majd éltünk végén a költővel:

„Szent hazánk! Megfizettük mind,
Mivel csak tartozánk!”

„A tudományos emberfő mennyisége
a nemzet igazi hatalma.” (Széchenyi.)

Uj gondolatok az iskolán kívüli népművelés intenzívebbé tételére.

5.

Irta: Vágó Elemér.

i) Szalmaláng.

Van valami a szép szavak és külsőségek varázsában, ami megfogja az ember lelkét. Különösen, ha saját érzéseim és vágyaim megelevenedését látom bennük. Ekkor könnyen a szív veszi át uralmát az ész felett, fellobban a láng s ég, égrecsapó nagy lobogással. A pillanat hatását csak a következmények józan belátása mérsékelheti. Mint ahogy a sakkozónak uralkodnia kell érzései felett, előre kell gondolnia, számot kell vetni lépéseinek várható eredményével, úgy kívánja tőlünk is az élet e szabályok betartását.

j) Ej, ráérünk arra még!

Napról-napra újabb és újabb eszmék döngetik kapuinkat. Mi elzárkózunk a megszokott életformánkból nem engedve, görcsösen ragaszkodunk az elavult, de jólismert munkarendhez. Kétségtelen, hogy az új — meglepetéseket is rejteget, így kockázatot is vállalni kényszerülünk. Ez a maradiság a múlt hagyományainak némelyikéhez való tulzott ragaszkodás éppen a meglepetések elleni védekezésnek egyik ösztönöszerű módszere. Vannak azonban, különösen gazdasági téren, olyan értékes vívmányok, melyeknek bevezetése elől nem lehet kitérni. (Öntözéses gazdálkodás, a búzatermesztés háttérbeszorítása, stb.) A népművelőnek kell megfelelően előkészíteni a lelkeket, hogy az új irányzatok ne ériék teljesen váratlanul.

k) Egyesületi élet.

Szívesen elüldögélnék a tornácra, vagy a ház előtti kispadon. Csön-des pipaszó mellett elbeszélgetnék a világ folyásáról. Vasárnap délután itt-ott összejönnek egy kis kártyázásra, borozgatásra. Komoly célkitűzésekkel dolgozó egyesületi élet azonban nincs. Láttam olvasóköroket sakkal, billiárdal, újságokkal, időnként egy-egy politikai gyűléssel. Ezekben a szórakozáson van a hangsúly. Eleinte megfelelő a látogatottság, később megszokottá, unalmassá válik. Baj, hogy nincs szakszerű vezetés és előre megállapított munkaterv. Hasznos működést fejthetnének ki, ha időnként a tagok foglalkozásának megfelelő szakelőadások hangzanának el bennük, de amelyek az általános irányu népművelés munkakörébe megfelelően beilleszkednének, azaz részleteiben is feltárnák a nagyvonalakban ismer-tetettéket. Gondolok természetesen más cél érdekében történő, állandó jellegű egyesületekre is, melyeknek szervezése népünk boldogulását segíti elő. Így, értékesítő szövetkezet, takarékos egyesület, temetkezési egyesület stb. A teljhatalmu vezetésk ma rendszerint a falu egy-egy tanítója, jegyzője végzi. Az intézőbizottságnak, választmányának, tagoknak, az ügyek meg-ejtébe, irányításába alig van beleszólása. Szívesebben látnám, ha a jelenlegi vezetők csak mint tanácsadók működnének közre, s hatalmukat átadják azoknak, akik a feladattal képesek megbirkózni.

Az egyesületi életnek különösen tanyán vannak nagy akadályai, az eszmét azonban állandóan hangoztatni kell s kísérletet tenni, hogy valamilyen formában mégis megvalósuljon. Pl.: piacra 15 szekér is bemegy két kocsira való áruval; 2-2 kanna tejjel munkabíró férfiak sokasága tölt uton egy-egy félnapot; pár pengő értékű bevásárlásért hosszú időre meg-áll az egyébként sürgős munka, stb. Ezek közös elintézésére is lehet és kell is szövetkezni.

1) A műveltség úri tulajdonság?

Állítás formájában is elhangzik, ha tanulásról van szó. A kulturával szemben meglehetősen közönyösség tapasztalható, különösen a legszegényebb rétegnél. Ha a gyermekre a legcsekélyebb szükség van, odahaza tartják, nem küldik iskolába. Nem látják be szükségét a tudásnak. A gyermek szellemi emelkedésében nem veszik észre a haladást. A „Népművelés” szótól idegenkednek. Nem is hangoztattam soha, egyszerűen eladást hirdettem, vagy vetítést, rádiózást, de nem X. Y. urat reklámoztam. Őt megismerték az előadás előtt és alatt. Az idegenkedés a „népműveléstől” önérzetes büszkeségből, vagy szegénységből fakad. Nagy szó is annak beval-lása, hogy ők még művelésre szorulnak, hogy még nem tudnak eleget. Az érzékenységet tisztelnünk kell ha közönséget akarunk látni!

m) Jobban tudom én!

A hivatalos eljárásokban tapasztalatlan ember tanácsért fordul a község szellemi vezetőihez. Sorban többet is felkeres, mert nincs meg a bizalom velük szemben. Különösen nagy a fejcsóválás, ha valamelyik szomszéd, vagy koma, hasonlónak látszó ügyben, éppen ellenkező eljá-

rással ért el eredményt. Nehezen hiszi, hogy valaki az ő érdekében önzetlenül cselekszik. Ugyanigy, hogy a földhöz az is értsen, akinek nincs. A multba vezetnek a szálak, ha a bizalmatlanság okait kutatjuk. Néhány csalódásnak feltétlenül kellett éreznie, hogy azzá váljék. Minden lében kanál, fiatal tapasztalatlan, a kérdéses ügyben járatlan embereké a felelősség. Ezzel ellentétben meg lehet szerezni a feltétlen bizalmat is, de legtöbbször csak akkor, ha egy életet töltött az ember közöttük.

n) Le a kalappal!

A mult *élete* elevenedett meg egy előadáson. Láttam megilletődött arcokat és éreztem, hogy a gondolatok messze a multban járnak s őseink szép, de küzdelmes életét. A fiatalabbja pedig ott kutat emlékezetben a *temetőnek össze-vissza korhadó* mohos fejfák között. *Nemzeti hagyományainkat* nem ismeri jól a népünk, nem tiszteli a multat érdeme szerint. A hazafias ünnepélyek dísze, szóvirága távol áll az ő egyszerűségétől. Sokszor *azt sem tudja, mi a jelentősége*, értelme. Először talán ezeket kellene világosan, értelmesen, a lényegét megvilágítóan megismertetni. Akkor nem látszanának fásult, unott arcok, kalapos fejek a lelkesedés pillanatában. Ugy tetszenek, hogy a nemzet nagy kérdései távol állanak a nép lelkétől. Hogyne, amikor csak a *szülőföldre korlátozott szűk látókör* világos előtte! Ezt megisméri szinte kényszerűségből, de tovább nem tud haladni vezetés nélkül. Így a *hazafisága is szűkkörü* lesz, tulajdonképpen csak házára, szülőföldjére irányul. Ezt azonban szereti. Ha a távolból, idegenből hazájára gondol, nem egész országot, hanem akkor is csak azt a kis darabkát látja magaelőtt, melyet beér egyetlen szempillantással.

3) Mit tegyünk az erkölcsi nevelés érdekében?

A jellem-nevelés lassú, körültekintő, tapintatos munka. Sikere nem jelentkezik azonnal, éppen úgy, mint ahogy az erkölcsi foglalkozások többsége is a lassú, észrevétlen, de állandó hatás eredményeképpen jön létre. Az erkölcsi hibák visszafejlesztése, gyöngítése, s a léleknek helyes tartalommal való megtöltése nehéz, de igen szép nevelői feladat.

Mivel a népművelő munkaideje meglehetősen korlátozott s azt sem fordíthatja teljes egészében szorosabb értelemben vett nevelésre, munkarendjét úgy kell megállapítani, hogy a legkirívóbb jellembeli fogyatékoságok visszafejlesztésére külön ideje biztosításék. Az elvétve előfordulókat pedig ismeretterjesztő előadásaiba beleszöve nyesegeesse. Már maga a műveltség emelkedése is nagy eredmény, mert biztosabb s feltétlenül

BALÁZS IMRE

óra, ékszer, látszerraktára
legnagyobb és legolcsóbb

SZOLNOK, TELEFON 302.

Takarékosság tagja.

SPORTDIJAK

Vésések, javítások

SZABOTT ÁRAK

könnyebb a *beláttatás, a hibák elismertetése*, mely alapja a felnőttek erkölcsi nevelésének.

Ezt követőleg az *érzésvilág fejlesztésével* a magasabb erkölcsi eszmények számára előkészítjük a lelkeket. (Alkalmos mesék, mondák, nemzetünk történetéből kiragadott példák, valóban megtörtént, vagy költött esetek elmodásával, képek, vagy jelenetek megfigyeltetésével.) Közben nyitott szemmel és füllel kell járnunk, hogy iparkodásunk eredményét mindig tisztán lássuk magunk előtt.

Most már *állandó hatásokról, élményszerű példákról* kell gondoskodnunk, hogy ne osak lássák, hanem valóban át is érezzék magasabb erkölcsi eszmények által irányított cselekedetek lelki örömet, s egyben példát lássanak, ösztönzést kapjanak a hasonló helyzetben való helyes viselkedésre.

A fentvázolt nevelői eljárás sikere is nagyban függ, alkalmas módon megválasztott szemléltető eszközöktől. Sajnos, ezek nagyrésze nem áll mindenkor a népművelő rendelkezésére. (Filmek, diapozitívek, művészi bábjáték, megfelelő könyvek.)

Az érdeklődés, a nagyobb lelki hatás felkeltése és kiváltása céljából szükség volna *kettős* filmekre, diapozitív sorozatokra. Ezt úgy gondolom, hogy az első filmen láthatnák az eseményt, melyet szereplői kihangsúlyozott erkölcsi foglalkozással játszanának végig. A cselekmény megoldása természetesen ennek megfelelő volna. Ugyanakkor a másik film ugyanazt az eseményt mutatná be magasztos erkölcsi világban élő szereplőkkel s ennek megfelelő befejezéssel. Alkalom nyilna tehát a bírálatra s az átélés erős nyomokat hagyna a megfigyelők lelkében.

A község multjának és jelenének alapos, részletekbe menő ismerete szintén hatalmas nevelő eszközt ad a népművelő kezébe. Fel kell kutatnia a jeles emberek életére vonatkozó minden adatot. Ha oly kiváló jellem körvonalai bontakoznak ki előtte, hogy követésre méltónak találja, hogy példaképpen állíthatja faluja elé, szenteljen nekik egy kis ünnepélyt, hol megfelelő módon emelje ki jellembeli nagyságukat. Az ilyen meginduló munka, a családok bevonásával, értékes adatokat szolgáltat a község multjának történetéhez is. Alkalom nyilhat ezek kapcsán a község monográfiájának megírására. Ezek a multbeli emlékezések nagy erkölcsi nevelő értékkel bírnak, mert a hagyományok ápolásán keresztül a nemzeti érzés elmélyüléséhez vezetnek, nem szólva arról a szuggesztív hatásról, melyet a hallgatóságra gyakorol.

Az erkölcsi nevelés nagy értékű módszere a példaadás. Ebben a népművelőknek kell előljárni. A tanító, pap, jegyző, orvos, mérnök, stb. magánélete kiterítve áll a falu szeme előtt. Ebben ne találjon senki hibát, mert az előadó minden erőlködése kárba veszett, a szavai legelőnek ő cáfolja meg. A társas érintkezés is hasson ösztönzőleg a lakosságra. A népművelési előadásoktól sok esetben éppen azért idegenkedik a község, mert látja, hogy a község vezetősége sohasem tartja érdemesnek

azon megjelenni. Gyakran maguk az előadók kérik meg erre, mert feszélyezi őket, hogy van valaki a hallgatóság között, aki talán mosolyog egyszerű fejtegetésein . . . A legnagyobb hibák egyike!

Minden községben vannak helyek, ahol az erkölcsi neveléssel éppen ellentétes munka folyik. Legkirívóbb ezek közül a fonó. Itt összejön gyermek, fiatal, felnőtt, férfi és nő vegyest. Az itt tartózkodók viselkedése váltja ki a jogos kritikát. Különösen azért, mert a gyermekek és serdülő fiatalok előtt folyik. Itt is segíteni kell a javításban. Legeredményesebben talán egy szabályrendelet, mely megtiltja bizonyos korhatárig fonóban való részvételt.

III.

Egész heti verejtékezés, erővesztő lovagi torna. Nemes harc a családjért, a boldogulásért. — A beköszöntő vasárnap új költösből találja a falát. Emberek, házak, fák mind, mind mosolygón, üdén ünnepi hangulatban várnak az első harangszóra. Amint az ezüstzengésű hang végigrezeg a határon, bókolnak a fák, a pirosfedelű házak kitárják ajtajukat, s az emberek mennek, véget nem érőn, az istenháza felé . . . vasárnapi csendesség. Ez az egyetlen szabad délután, melyet ki-ki belátása szerint használ fel.

1) Táncok.

Legények térnek be a bíróék kapuján. Nagy a vígság már odabenn. Húzóharmonikás, citerás ül a lócán, s az udvar közepén repülnek a párok. Megirigyelhetné akár melyik királykisasszony. Jól tudják! Ezek közül kerül ki „a gyöngyös bokréta”. Éppen arra készülnek. Ha rajtam volna nem engedném őket. A „Pestet” járók megbontják a falu nyugalmát. A szép népi táncokat a népművelésben is felhasználom.

2) Alkalmi ünnepélyek.

Ezek a legszínesebbek s bennük van a legtöbb eredetiség. Lakodalom, aratóünnep, disznóölés, keresztelő, nagyobb ünnepek, stb. . . Kár, hogy a régi hagyományok mindenütt tünedeznek. Összegyűjtésük, felújításuk a népművelők dolga. Egy falu életkedvét lehet visszaadni velük. A lányok részére kézimunka-kiállítást, főzőversenyt is lehetne rendezni.

3) Dalos napok.

Szeretünk dalolni, hangunk is van hozzá, mégsem tudunk. Ordítás és acsarkodás az, a hangadó szervnek megcsúfolása. Énekelni tanítani kell az ifjúságot. Nem feltétlenül énekkarban lehet csak dalolni. Szívesen vesznek, ha egy-egy vasárnapi táncvigalom szünetében egy-két szép nótának élvezhető módon való éneklésére megtanítja őket a lelkes népművelő. Szépnek tartanám a községek közti *egyszólamra* történő dalosversenyt esetleg szavalókórusokkal váltakozva.

4) Könyvtár.

Meglehetősen nagy a kereslet. Idősebbek szívesen töltik szabad idejüket könyvek társaságában. Nem lehetne azonban a népkönyvtárba szánt minden könyvet úgy nyomtatni, hogy az előforduló idegen szavak ma-

gyar jelentését is megtudhatná az iskolázatlan olvasó? Népkönyvtár hasznos munkáját csak az erkölcsi elvek nélkül íródott *ponyva* rontja. Véglegesen be kellene tiltani.

5) Mozi, rádió.

Különösen a mozinak van nagy vonzó ereje. Azt ajánlanám azonban, hogy mozi (vagy diapozitív) előadást csak kivételes esetben tartsunk ingyen. Legcsekélyebb összeg (02 fillér) is elveszi azt a színezetet, hogy „ingyen mehet mindenki, biztosan nem érdemes.” A befolyó összeget idővel hasznosan lehetne felhasználni. (Könyvtár.) Ha a rádió előfizetési díj kisebb lesz, arra kell törekedni, hogy minél több ház felett feszüljön az antenna.

6) Szinelőadás.

Nevelő értéke igen nagy. Egy-egy megtanult szerep ismeretgyarapító, a hős jelleme lélekformáló. Ezért csak szigorú kritikával választhatunk darabot. Darabok megtanítása alatt valóságos illemtanfolyamot vezet a népművelő.

7) Miért nem sakkozunk?

Nagyszerű elmejáték. Szinte a magyar ember egyéniségére van szabva. A nyárfából nagyszerű sakkfigurát lehet faragni, eredeti elképzeléssel. Vajjon kárbavesztett fáradság volna-e a megtanítása?

IV.

Népművelési előadások eredménye végeredményben az előadótól függ. A jelentések tükrében talán mindenütt teljes a siker. Vigyázzunk a papírra. Különösen ahol nagyon sok (30—40) előadás megtartására egy előadó vállalkozik. (tanyak.)

Jól szervezett népművelési körzetben az előadónak segítő társai is vannak. Egy-két értelmes fiatalember (különösen, ha ily irányú tanfolyamot is végzett) jobb keze lehet az előadónak. A munkában azonban másokat is bele kell vonni. Minél több sikerült közreműködés, annál több ember, ki kedvet kapott a munkához. De segítőket, közreműködőket határozott kézzel, fogni, tartani is kell, mert az ifjú hév szárnyakat kölcsönöz.

De ha még nem is repülünk, biztos lépésekkel haladunk a kijelölt úton. Kéz a kézben, bizton néz előre szemünk s feltűnik előttünk a boldogabb, szebb magyar jövő

FÉRFI- SZÖVETET, SELYMET	A BRÜLL	SZOLNOK Takarékosság Baross-utca 1
DIVATÜZLETÉBŐL		

A szappanfőzés új módja.

II.

Az ülepedés befejezése után nagy merőkanállal óvatosan leszedjük a folyadék tiszta részét. Ez a kész szappanfőző folyadék, amelyet egy külön edényben gyűjtünk össze. Fontos, hogy a folyadék leszedésénél minél kevesebb fehér por keveredjen hozzá. Ha a merő kanállal a port felkevertük volna, úgy néhány percig megint hagyjuk ülepedni és csak azután folytatjuk tovább a leszedést. Esetleg ferdére állítjuk az üstöt, így a folyadék jobban leszedhető. Ügyeljünk arra, hogy ez a szappanfőző folyadék ne kerüljön se testünkre (főleg arcunkra,) se a ruhánkra és hogy ahhoz gyermek hozzá ne férhessen. Ha a folyadékot leszedtük, az üstben maradt sűrű pépes maradékot öntsük ki olyan helyre, ahol az sem emberben (gyermekben), sem állatban, sem pedig növényzetben kárt nem okozhat. Ezt a maradékot semmire sem lehet felhasználni.

Szappanfőzés.

Az üstöt ismét kitisztítjuk, óvatosan beleöntjük az összegyűjtött szappanfőző folyadékot, azután hozzáadjuk a felapritot zsiradékot. Most kezdjük a szappant főzni, úgy, amint azt eddig is szoktuk, amíg azt lükkövel főztük. Vagyis az üstöt melegítjük, tartalmát felforraljuk és közben kavargatjuk is. Hosszab-rövidebb főzés után a szappanfőző folyadék „megfogja” a tetején uszó zsírt, vagyis nem látunk már rajta külön megolvadt zsiradékot, hanem az egész folyadék egyforma, habszerű, sűrű tömeggé lesz; ezt jól kavarva tovább forraljuk, legalább még két óra hosszat. Néha előfordul, hogy hosszas főzésnél sem akarja a szappanfőző folyadék „megfogni” a zsírt. Ez olyankor fordul elő, ha a szappanfőző folyadékból nagyon sokat elforraltunk s így az üst tartalma nagyon besűrűsödik. Ilyenkor úgy segítünk, hogy minden kiló felhasznált zsiradékra 2-3 liter forró vagy melegvizet öntünk az üstbe, jól összekeverjük az üst tartalmát és így főzzük tovább.

A szappanfőzés akkor van befejezve, ha azt látjuk, hogy az üstből kavarával kivett kis részlet egy pohár forró vízben elkeverve jól feloldódik, átlátszó lesz. Ha nem átlátszó, hanem tejszerű lesz a pohárban levő víz, akkor a szappan még nem kész, tovább kell főzni.

A kész szappant addig főzzük, amíg az elválna a víztől és a víz tetején összegyűlik. Aki akarja ezt, az elválást konyhasó (kősó) hozzáadásával elősegítheti. Ez úgy történik, hogy állandóan jól kavargatva a főzetet, konyhasót (kősót) adunk hozzá, amíg csak a kavarásnál jól látjuk hogy a szappan a folyadék tetején összegyűl, sűrűn összeugrik, elválna és alul a sötétszínű vizes folyadék elkülönül. Ha a szappan már magától elvált konyhasót hozzáadni nem szabad.

Mikor a szappan a folyadék tetején összegyűlt és kissé besűrűsödik, merőkanállal a szokásos módon, óvatosan zsákdarabokkal, vagy vázonnal kibélelt lyukacsos ládába szedjük le és kihűlni, megkeményed-

ni hagyjuk. Eljárhatunk azonban úgy is, hogy nem szedjük le a szappant a folyadékról, hanem másnapig otthagyjuk teljesen kihűlni. Másnap azután egydarabban leemelhetjük a teljesen megszilárdult szappant. Az üstben visszamaradt vizes folyadékot öntsük ki, ügyelve arra, hogy az sem emberben, sem állatban kárt ne tegyen.

Tudnivalók.

1) A jóminőségű égetett meszet arról ismerjük meg, hogy elég könnyű, fehér, nem szürkés, nem anyagos és hogyha belőle egy kis darabkát próbaképpen megnedvesítünk, azonnal vagy hamarosan melegedni, vagy gőzölni kezd és szétesik.

2) A szappanfőzéshez használt mosószódát a kereskedésben ammóniákszóda és kristályszóda néven árulják. Az ammóniákszóda elmállott, poralaku, vízmentes, a kristályszóda pedig darabos.

Példa.

Ha 3 kg. zsiradékunk van, amelyből szappant akarunk főzni, akkor venni kell:

égetett mészből 3x30 dekát, tehát összesen 90 dekát., ammóniákszódából 3x42 dekát, tehát összesen 126 dekát, vagyis 1 kiló 26 dekát (ha ammóniákszóda nem kapható, akkor helyette kristályszódából 3x112 dekát, tehát összesen 336 dekát, vagyis 3 kiló 36 dekát.)

Az üst legalább 21 literes legyen.

EGYESÜLETI ÉLET

Választmányi gyűlés.

Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Általános Tanítóegyesület f. évi november 9-én délelőtt tíz órakor Szolnokon, a Tiszaparti áll. iskolában választmányi gyűlést tartott, amelyen megjelent *Dr. Jakab László* kir. tanfelügyelő, számos vidéki és helybeli választmányi tag.

Ferenczy Kálmán elnök megnyitotta az ülést, külön köszöntötte a megjelent kir. tanfelügyelőt, köszöntötte a vidékről megjelenteket és a választmány összes tagját.

Elnöki beszámolójában megemlékezett Hazánk nagy történelmi eseményeiről, a hazaszeretet szent lángjának élesztéséről és ébrentartásáról, amely feladat a tanító legszentebb kötelességei közé tartozott s mai történelmi időkben fokozottabb mértékben tartozik, mert csak így remélhetjük Szent István birodalmának mielőbbi felvirágozását.

Az elnöki előterjesztés után *Csiky Ernő* pénztáros előterjesztette a temetkezési alosztály pénztári jelentését. A jelentés igen szomorú színben tünteti fel a helyzet valódi képét. Sok a nemfizető, hanyag tag. Sok tag évek óta nem tesz eleget fizetési kötelezettségének s így előállt az a helyzet, hogy a legutóbbi két temetést már a Tanítóegyesület előlegezte abban a reményben, hogy a kb. hatszáz pengőt meghaladó hátralékból majd visszafizeti az Alosztály.

A szappanfőzés új módja.

II.

Az ülepedés befejezése után nagy merőkanállal óvatosan leszedjük a folyadék tiszta részét. Ez a kész szappanfőző folyadék, amelyet egy külön edényben gyűjtünk össze. Fontos, hogy a folyadék leszedésénél minél kevesebb fehér por keveredjen hozzá. Ha a merő kanállal a port felkevertük volna, úgy néhány percig megint hagyjuk ülepedni és csak azután folytatjuk tovább a leszedést. Esetleg ferdére állítjuk az üstöt, így a folyadék jobban leszedhető. Ügyeljünk arra, hogy ez a szappanfőző folyadék ne kerüljön se testünkre (főleg arcunkra,) se a ruhánkra és hogy ahhoz gyermek hozzá ne férhessen. Ha a folyadékot leszedtük, az üstben maradt sűrű pépes maradékot öntsük ki olyan helyre, ahol az sem emberben (gyermekben), sem állatban, sem pedig növényzetben kárt nem okozhat. Ezt a maradékot semmire sem lehet felhasználni.

Szappanfőzés.

Az üstöt ismét kitisztítjuk, óvatosan beleöntjük az összegyűjtött szappanfőző folyadékot, azután hozzáadjuk a felapritot zsiradékot. Most kezdjük a szappant főzni, úgy, amint azt eddig is szoktuk, amíg azt lúgkővel főztük. Vagyis az üstöt melegítjük, tartalmát felforraljuk és közben kavargatjuk is. Hosszab-rövidebb főzés után a szappanfőző folyadék „megfogja” a tetején uszó zsirt, vagyis nem látunk már rajta külön megolvadt zsiradékot, hanem az egész folyadék egyforma, habszerű, sűrű tömeggé lesz; ezt jól kavarva tovább forraljuk, legalább még két óra hosszat. Néha előfordul, hogy hosszab főzésnél sem akarja a szappanfőző folyadék „megfogni” a zsirt. Ez olyankor fordul elő, ha a szappanfőző folyadékból nagyon sokat elforraltunk s így az üst tartalma nagyon besűrűsödik. Ilyenkor úgy segítünk, hogy minden kiló felhasznált zsiradékra 2-3 liter forró vagy melegvizet öntünk az üstbe, jól összekeverjük az üst tartalmát és így főzzük tovább.

A szappanfőzés akkor van befejezve, ha azt látjuk, hogy az üstből kavarással kivett kis részlet egy pohár forró vízben elkeverve jól feloldódik, átlátszó lesz. Ha nem átlátszó, hanem tejszerű lesz a pohárban levő víz, akkor a szappan még nem kész, tovább kell főzni.

A kész szappant addig főzzük, amíg az elválik a víztől és a víz tetején összegyűlik. Aki akarja ezt, az elválást konyhasó (kősó) hozzáadásával elősegítheti. Ez úgy történik, hogy állandóan jól kavargatva a főzetet, konyhasót (kősót) adunk hozzá, amíg csak a kavarással jól látjuk hogy a szappan a folyadék tetején összegyűl, sűrűn összeugrik, elválik és alul a sötétszínű vizes folyadék elkülönül. Ha a szappan már magától elvált konyhasót hozzáadni nem szabad.

Mikor a szappan a folyadék tetején összegyűlt és kissé besűrűsödik, merőkanállal a szokásos módon, óvatosan zsákdarabokkal, vagy vászonnal kibélelt lyukacsos ládába szedjük le és kihűlni, megkeményed-

ni hagyjuk. Eljárhatunk azonban úgy is, hogy nem szedjük le a szappant a folyadékról, hanem másnapig otthagyjuk teljesen kihűlni. Másnap azután egydarabban leemelhetjük a teljesen megszilárdult szappant. Az üstben visszamaradt vizes folyadékot öntsük ki, ügyelve arra, hogy az sem emberben, sem állatban kárt ne tegyen.

Tudnivalók.

1) A jóminőségű égetett meszet arról ismerjük meg, hogy elég könnyű, fehér, nem szürkés, nem anyagos és hogyha belőle egy kis darabkát próbaképpen megnedvesítünk, azonnal vagy hamarosan melegezni, vagy gőzölni kezd és szétesik.

2) A szappanfőzéshez használt mosószódát a kereskedésben ammóniákszóda és kristályzóda néven árulják. Az ammóniákszóda elmállott, poralaku, vízmentes, a kristályzóda pedig darabos.

Példa.

Ha 3 kg. zsiradékunk van, amelyből szappant akarunk főzni, akkor venni kell:

égetett mészből 3x30 dekát, tehát összesen 90 dekát., ammóniákszódából 3x42 dekát, tehát összesen 126 dekát, vagyis 1 kiló 26 dekát (ha ammóniákszóda nem kapható, akkor helyette kristályszódából 3x112 dekát, tehát összesen 336 dekát, vagyis 3 kiló 36 dekát.)

Az üst legalább 21 literes legyen.

EGYESÜLETI ÉLET

Választmányi gyűlés.

Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Általános Tanítóegyesület f. évi november 9-én délelőtt tíz órakor Szolnokon, a Tiszaparti áll. iskolában választmányi gyűlést tartott, amelyen megjelent *Dr. Jakab László* kir. tanfelügyelő, számos vidéki és helybeli választmányi tag.

Ferenczy Kálmán elnök megnyitotta az ülést, külön köszöntötte a megjelent kir. tanfelügyelőt, köszöntötte a vidékről megjelenteket és a választmány összes tagját.

Elnöki beszámolójában megemlékezett Hazánk nagy történelmi eseményeiről, a hazaszeretet szent lángjának élesztéséről és ébrentartásáról, amely feladat a tanító legszentebb kötelességei közé tartozott s mai történelmi időkben fokozottabb mértékben tartozik, mert csak így remélhetjük Szent István birodalmának mielőbbi felvirágozását.

Az elnöki előterjesztés után *Csiky Ernő* pénztáros előterjesztette a temetkezési alosztály pénztári jelentését. A jelentés igen szomorú színben tünteti fel a helyzet valódi képét. Sok a nemfizető, hanyag tag. Sok tag évek óta nem tesz eleget fizetési kötelezettségének s így előállt az a helyzet, hogy a legutóbbi két temetést már a Tanítóegyesület előlegezte abban a reményben, hogy a kb. hatszáz pengőt meghaladó hátralékból majd visszafizeti az Alosztály.

Többek hozzászólása után a taggyűlés fokozását határozta el a választmány, mert mint *Dr. Jakab László* kir. tanfelügyelő mondta, kár volna egy ilyen szép intézményt a feloszlásra megérni hagyni.

Az egyesület pénztári jelentését tudomásul vették.

Elhatározta a választmány, hogy közgyűlést tavasszal tart, amely tisztújító közgyűlést lesz. Az idén, tekintve a sok katonai behívást, nem tartott közgyűlést, most pedig már tél eleje van s így nem volna célszerű és alkalmas az idő a megtartásra.

A választmány az elnök előterjesztésére több indítványt terjesztett fel az egyetemes tanítói kongresszusra.

Ezek megbeszélése után a választmányi ülés véget ért. *D. M. Gy.*

A X. egyetemes tanítógyűlés.

November hó 16-ára egyetemes gyűlésre hívta egybe az ország tanítóságát a Szövetség vezetősége. A Vigadó nagyterme, páholyai és karzatai zsúfolásig megteltek az ország minden részéből összesereglett tanítóssággal. Százával helyezkedtek el a folyosókon is, ahová hangszórók közvetítették az előadásokat.

Ünnepe, igazi mélységes ünnepe volt e nap a magyar tanítóságnak. Ölekezett a az Anyaország a Felvidék, Kelet és Erdély tanítóssága a boldog visszatérés és viszontlátás örömeiben. Összeforrta újra és örökre elválaszthatatlanul ez örömteli napon, melynek feledhetetlenségét és bensőségét még emelte a megtiszteltetés, hogy résztvett azon az ország kultuszminisztere vezérkarával s körünkben láttuk mindazokat a magasrangú tanügyi főtisztviselőket akik az ország népoktatásügyének irányítói, intézői.

Mélyreható, értékes megnyitói beszéddel nyitotta meg a X. egyetemes gyűlést Berkényi Károly elnök. Kifejezte a tanítósság örömét az ország gyarapodása és az elszakított tanítótestvérek visszatérése felett. Hangzottatta, hogy a magyar tanítósságnak s ennek a gyűlésnek is legfőbb célja a haza java, a magyar nemzeti kultúra emelése.

Majd bejelentette, hogy a Szövetség a félszázados fennállása emlékére jubileumi érmet alapított, amelyet az ország oktatásügyének nagy reformátoráról, az európai hírvé tudós kulturpolitikusáról, dr. Hóman Bálintról nevezett el. Felajánlotta a jubileumi érem első példányát a miniszternek.

Dr. Hóman Bálint kultuszminiszter nagyhatású beszédben köszönte meg az elismerést, mely mint mondta, úgy érzi, hogy az „öreg tanító“-nak szól.

Ismertette terveit elgondolásait, amelyek a nemzeti kultúra emelését célozzák. Ma már tudjuk, — mondta többek között, — hogy a nemzetművelődés színvonalát nem egyes kimagasló egyének és kiváltságos csoportok műveltsége határozza meg, hanem ezzel együtt a *legszélesebb néprétegek műveltségének tartalma és színvonala*. Korunk művelődéspolitikusának a magas művelődés és a népművelődés oktan szembeállítása helyett a kettő színvonalának párhuzamos emelésére, az egyéni teljesít-

mények fokozására és a *tömegműveltség mélyítésére kell törekedni. Magas műveltség és népműveltség egymást kiegészítő erőtenyezői az egyetemes nemzeti életnek*. Bármelyikük elhanyagolása vagy egyoldalú fejlesztése társadalmi ellentétek keletkezésére, a népi erők szétforgácsolására vezetne. A nemzet jövője és haladása attól függ, meglesz-e fiaiban a hivatásuk betöltésére szükséges értelmi és erkölcsi erő, tudás, munkakészség, kötelességérzet, egyéni alkotóképesség és szociális érzés.

Kettős feladata van a tanítónak: *a tanítás és nevelés*. Az ismeret közlés és értelem kifejlesztés mellett gondot kell fordítani a jellemképzésre és erkölcsnemesítésre, meg kell figyelnie tanítványainak lekielétét. Szem előtt kell tartania, hogy a magyar nép és a közöttünk élő nemzetiségiek minden fiának joga van az alpműveltségnek a megszerzésére, amely nélkül sem az egyének nem állhatnak helyt az életben, sem pedig az egész nemzet a művelt európai nemzetek közösségében. Népünk bármely tárkadalmi rétegből származó tehetséges fiának joga van tehetsége irányához illő tanulmányok folytatására. *A tehetségek tudatos kiválasztásának már a népiskolában kell megkezdődni*.

— Nemzeti érdekünk, — ugymond — hogy a nép minden fia képességeinek megfelelő helyen jusson munkához és a magyar élet minden örömhelyére odavaló, tudás és erkölcs tekintetében alkalmas személyek kerüljenek. A tanítás és nevelés, kiválasztás, faluvezetés és népművelés feladatát csak *hivatása magaslatán álló művelt, szociális gondolkodású és a maguk helyzetével elégedett tanítók oldhatják meg*. Az államkormányzat legelsőbbrendű feladatai közé tartozik a *tanítóképzés színvonalának emelése*. Az eredményes tanítómunka anyagi előfeltételeinek biztosítása, a tanítósság kulturális és szociális igényeinek a állam pénzügyi lehetőségeihez mért kielégítése.

Kijelentette, hogy ismeri a tanítósság kívánságait. Igyekezni fog ezután is megértéssel mérlegelni s a lehetőség szerint megvalósítani. Majd az elnök kérésére — mint a Szövetség diszelnöke — átnyújtotta az emlékérmét Fáy István kultuszállamtitkárnak, Petri Pál ny. államtitkárnak Hertelendy Jenő és Kósa Kálmán osztályfőnököknek s kiosztotta azoknak a kartársaknak akiket a Szövetség vezetősége erre első ízben érdeemesnek ítelt.

Ezután Boros Béla a felvidéki, Ferenczy Gábor az erdélyi tanítósság örömteljes szeretetét tolmácsolta, felajánlva a visszatért tanítótestvérek minden erejét a magyar népművelésügy, a magyar haza szolgálatára. Ezután kezdetét vette a tárgysorozat szerinti munka. Ezeket a mai problémákat tárgyaló előadásokat a szövetség a Naplóban teszi a tanítósság minden tagja részére hozzáférhetővé.

Maga a gyűlés impozáns, emelkedett hangulatu, méltó a magyar tanítóssághoz. Ugy érezzük az Elnökség fáradságos munkája alapvető lesz s megteremti dus és áldásos gyümölcsét. Még egyet meg kell állapítanunk. A rendezés példás, kifogástalan voltát.

H I R E K

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Dr. Gárdos Bélát* tanügyi fogalmazó-gyakornokká nevezte ki s szolgálattételre a szolnoki kir. tanfelügyelői hivatalba rendelte.

Iskolafelügyelői megbízás. *Vágó Elemér* jászberényi áll. tanítóképző-int. gyak. isk. tanítót a jászberényi II sz. iskolafelügyelő körzetbe, *Molnár Pál* mezőturi ref. igazgató-tanítót a turkevei iskolafelügyelői körzetbe nevezte ki a miniszter ur iskolafelügyelővé. Gratulálunk!

Megbízás. *Cseh Ambrus*, a dévaványai-varsányháti, *Varga Antal* a jászberényi-tőtevényi, *Makra Jenő* a szolnoki-ugari, *Sály János* a jászkeséri-hetényi, *Bonczai István* a jászkeséri-kettősdülői, *Herbacsek László* a karcagi ecserzug, *Nagy László* a kisujszállási-csorbatanyai *Kelemen János* a szolnoki-eresztőhalomi, *Fadgyas Lóránd* a turkevei, *Mihályi Rozália* a rákóczipfalvai-ujtelepi, *Takács Viktória* a jászdózsai, *Páris Dezső* a tiszasüly-fiuági áll. iskolához nyert nyert gyakorlóéves beosztást.

Áthelyezés. *Salát Pálné* áll. tanítónő a törökszentmiklósi-ujbalai áll. el iskolától Békéscsabára, *Tóth Kornélia* a mezőturi-pusztapói áll. iskolától Ujdombovárra, *Balogh Margit* a gégenyi ref. iskolától a Pusztapóra. *Sir Pál* a tiszasülyi-fiuági áll. iskolától Diósgyőrbe, *Kalás Zoltán* a jászberényi-tőtevényi áll. iskolától Szerencsre, *Majoros Mária* a jászszentandrásirk. iskolától Turára, *Nagy István*

a jászkeséri-kettősdülői áll. iskolától Tápióbicskére, *Maróti Edit* turkevéről Monorra, *Baráth Mária* a császártöltési áll. iskolától Ujballára, *Ferk László* a jászkeséri-Réthy-tanyai iskolától Kiszécsére helyeztetett át szolgálattételre.

Nyugtázások - Csekk számla:
Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Áll. Tanítóegyesület - Szolnok 57.480.

Előfizetés Népművelésre: Thököly uti áll. iskola Szolnok 6 P, Áll. iskola Tiszasüly 6 P, V. Isk. Népművelési Bizottság Szolnok 6 P, Fővárosi Ped. Könyvtár 5 P. 20 f, Állami iskola Mezőtur Csergettyű, Semlyék, Sárzslapos, Kishék 6—6 P.

Tagdíj címen: Ferenczy Kálmán. Ferenczy Kálmánné, Ürmössy Ferencné, Gyenes Margit, Csernay Károlyné, Rákos Ferencné, Jankó Károlyné, Padányi Margit, Konti Julia, Barna Jenő, Jankó Károly, Borköles Béla, Csomor Irén, Gombkötő Márta, 2—2 P, Hajdu Ferenc 4 P, Szolnok.

Temetkezési díj címen: Markóth Dezső, Markóth Dezsőné, dr. Kerkes Sándorné, Hutyor Ilona 1 P 20—1 P 20 f, Soós József 7 P 20 f, Hajdu Ferenc 4 P 80 f, Szolnok.

A Temetkezési Alosztály tagjainak figyelmébe! Felkérem az Alosztály tagjait, hogy elhált tagtársunk, Pethes Gyuláné után, tagonként 1 P. 20 fillért az egyesület pénztárába befizetni szivesek legyenek. Egyben kérem a hátralékok sürgős beküldését! **Pénztáros.**

Rényi Dezső könyvnyomdája, Szolnok.

Tip-Top

gyermekruha és fűzőszalon

SZOLNOK, Szapáry-utca 4—6. sz.
Hitelbank épület. — Takarékoság.
Gyermekruhák nagy választékban,
fűzők és melltartók mérték után.

**Iskolai falitérképek, szemléltetőképek
tanszerek és ifjúsági színművek stb.
nagy választékban eredeti kiadói áron:**

Rényi Dezső

könyvesboltjában
Szolnok, Gorove-u. Áruforgalom.

Magyarország új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	25 —
Magyarország nagy politikai térképe vászonra húzva, lécekkal	25 —
Európa új plasztikus hegy és vízrajzi térképe vászonra húzva, lécekkal	25 —
Európa legújabb politikai térképe, vászonra húzva, lécekkal	25 —
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nagy falitérképe, vászonra húzva, lécekkal	25 —
Magyar tárgyú szemléltető képek 50×66 cm. nagyságban, 35 féle, darabonként	120
Magyarország babérlombos cimere, 34×51 cm.	—50
Hiskegy falikép 37×51 cm. nagyságban	—60
Horthy Miklós kormányzó úr arcképe 40×56 cm. nagyság	—
Magyar nemzeti zászló 2 méter hosszú, rojttal és bojttal	1760
Ugyanaz 3 méter hosszú	26 —
Magyar nemzeti zászló, középen magyar címerrel, 2 m. hosszú	27 —
Ugyanaz 3 méter hosszú	41 —
Gyászlobogó rojttal, 2 méter hosszú	1660
Ugyanaz 3 méter hosszú	25 —
Himnusz falitábla, kartonrahúzva	4 —

Bárhol hirdetett iskolai, szépirodalmi vagy bármilyen szakkönyv megjelenés után eredeti bolti áron azonnal kapható!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

1940. /33.évf./ . jan-dec. 1-12.szám.